

vergadering **42**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 12 juli 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	9
VERONTSCHULDIGINGEN	9
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen – 1789 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	9
VOORSTEL VAN DECREET van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkplekklaren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding – 1781 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	9
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers, Conner Rousseau, Hannelore Goeman en Thijs Verbeurgt over de uitbreiding van de investeringsplicht in audiovisuele producties naar internetaanbieders – 1607 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	10
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de zichtbaarheid van Vlaamse instellingen in Brussel	10
ACTUELE VRAAG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de open brief van scenaristen, regisseurs en producenten betreffende de financiering van audiovisuele producties	
ACTUELE VRAAG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de open brief van de scenaristen, regisseurs en producenten betreffende de stimuleringsregeling audiovisuele productie	14
ACTUELE VRAAG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dreigende tekort aan maatwerkcoaches	19
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de suïcidecijfers van 2021	
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de suïcidecijfers in Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Freya Perdaens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijgende suïcidecijfers bij jonge vrouwen tussen 15 en 29 jaar	23
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plaatsgebrek in de kinderopvang	29
ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de nood om de gemeenteraad te versterken	35

ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de 11 jubileumschap van de minister-president voor een structurele omwenteling van België	40
ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over duaal leren voor kwetsbare jongeren	44
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de geringe aandacht van beleid en media voor de zomerspelen van de Special Olympics	49
ACTUELE VRAAG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het advies van de Minaraad betreffende zwemmen in open water	53
ACTUELE VRAAG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over irrigatiemogelijkheden met gezuiverd huishoudelijk en industrieel afvalwater	57
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft – 1782 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	59
ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de onteigening van gronden van de NMBS voor sociale woningbouw	60
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	63
ONTWERP VAN KADERDECREET over de handhaving van Vlaamse regelgeving – 1724 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	63 69
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen – 1726 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	69 73
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen – 1748 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	73 73

VOORSTEL VAN DECREET van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt – 1733 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4		
Algemene bespreking		73
Artikelsgewijze bespreking		100
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN		101
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van 2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU – 1753 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2		
Algemene bespreking		102
Verzoek tot raadpleging van de Raad van State		102
Algemene bespreking (<i>Voortzetting</i>)		103
Artikelsgewijze bespreking		111
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Hilâl Yalçın en Karolien Grosemans over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs – 1759 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4		
Algemene bespreking		111
Artikelsgewijze bespreking		120
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele over het waarborgen van een kwaliteitsvol dienstverleningsaanbod voor de lokale besturen, wat de uitvoering van het lokaal energie- en klimaatbeleid betreft – 1757 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2		
Bespreking		120
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een beschermd statuut voor het bodemleven – 1774 (2022-2023) – Nr. 1		
Verslag		121
VOORSTEL VAN DECREET van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkplekleren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding – 1781 (2022-2023) – Nr. 1		
Voorstel tot spoedbehandeling		122
Algemene bespreking		122
Artikelsgewijze bespreking		123

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft – 1782 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	123
Algemene bespreking	123
Artikelsgewijze bespreking	129
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers, Conner Rousseau, Hannelore Goeman en Thijs Verbeurgt over de uitbreiding van de investeringsplicht in audiovisuele producties naar internetaanbieders – 1607 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	130
Voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie	131
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen – 1789 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	131
Bespreking	132
ONTWERP VAN KADERDECREET over de handhaving van Vlaamse regelgeving – 1724 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	136
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen – 1726 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	136
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen – 1748 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	137
VOORSTEL VAN DECREET van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt – 1733 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4	
Aangehouden stemmen	137
Hoofdelijke stemming	140

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van 2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU – 1753 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	141
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Hilâl Yalçın en Karolien Grosemans over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs – 1759 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4 Hoofdelijke stemming	141
VOORSTEL VAN DECREET van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding – 1781 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	142
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft – 1782 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	142
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele over het waarborgen van een kwaliteitsvol dienstverleningsaanbod voor de lokale besturen, wat de uitvoering van het lokaal energie- en klimaatbeleid betreft – 1757 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	143
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen – 1789 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	143
MOTIE van Stijn Bex, Mieke Schauvliege en Imade Annouri tot besluit van de op 29 juni 2023 in commissie gehouden interpellatie door Stijn Bex aan minister Lydia Peeters over de verlaagde ambitie voor een modal shift in de vervoerregio Vlaamse Rand – 1772 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	144

MOTIE van Hannes Anaf, Ann De Martelaer, Conner Rousseau, Jeremie Vaneeckhout, Ludwig Vandenhove en Mieke Schauvliege tot besluit van de op 4 juli 2023 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over het plotse faillissement van zorgbedrijf Curamant en de stopzetting van de zorg daar – 1776 (2022-2023) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	145
VAKANTIEWENSEN	149
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	151
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	154
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	154

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Bart De Wever: ambtsverplichtingen;

Veerle Geerinckx: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Sihame El Kaouakibi, An Moerenhout, Stefaan Sintobin: gezondheidsredenen.

Minister-president Jan Jambon is eveneens verontschuldigd wegens familieverplichtingen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen – 1789 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, ik zou graag op basis van artikel 50, punt 1, h), bij ordemotie een voorstel tot spoedbehandeling willen doen. Wij hebben een voorstel van resolutie over de uitrol van de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen klaar. Dat ligt momenteel nog bij de andere fracties ter ondertekening en wordt zo spoedig mogelijk ingediend.

De voorzitter: Dus het is nog niet bij de diensten?

Mieke Schauvliege (Groen): Nee.

De voorzitter: Goed, we zullen ons daar later over uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding – 1781 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Ik zou de spoedbehandeling willen vragen van een voorstel van decreet over het werkplekieren.

De voorzitter: Is dat document al ingediend?

Peter Van Rompuy (cd&v): Dat zou ik even moeten nagaan.

De voorzitter: De diensten zullen dat wel nakijken.

We zullen ons ook daar later over uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers, Conner Rousseau, Hannelore Goeman en Thijs Verbeurgt over de uitbreiding van de investeringsplicht in audiovisuele producties naar internetaanbieders – 1607 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Voorzitter, ik zou graag een voorstel van resolutie over de investeringsverplichting voor de audiovisuele sector, dat wij begin maart hebben ingediend, aan de agenda laten toevoegen.

De voorzitter: En dat is al ingediend.

Katia Segers (Vooruit): Dat is al in maart ingediend.

De voorzitter: We zullen ons ook daar later over uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de zichtbaarheid van Vlaamse instellingen in Brussel

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister, collega's, zoals we inderdaad weten, investeert de Vlaamse Regering jaarlijks meer dan 1 miljard euro in onze hoofdstad, onze stad, hier in Brussel. En het is natuurlijk de bedoeling om in veel Vlaams-Brusselse netwerken ... Het meest bekend zijn natuurlijk de scholen, maar tegelijk ook culturele instellingen, welzijnsinstellingen en anderzijds ook minder bekende, lokale, kleinere initiatieven. Het is een van de pijlers van ons gemeenschapsbeleid in Brussel. We kennen allemaal uiteraard nog de Brusselnorm, waarbij 5 procent van het gemeenschapsbudget naar Brussel gaat.

Wij hebben hierbij altijd aandacht voor de uitdagingen van Brussel. Brussel, onze hoofdstad, heeft heel specifieke uitdagingen. Het is natuurlijk een complexe stad, met meerdere overheden die bevoegd zijn. Het is natuurlijk ook wel een soort van verbinding tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap.

Maar met al die investeringen die wij doen en met al die initiatieven die hier in Brussel genomen worden, werd er in de vorige legislatuur – en u weet dat ongetwijfeld nog – een afspraak gemaakt tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Regering en het VGC-College (Vlaamse Gemeenschapscommissie) rond een duidelijk merkenbeleid. Dat werd ingevoerd en werd eigenlijk in deze legislatuur met een omzendbrief herhaald en door u bevestigd. Instellingen en verenigingen die subsidies ontvangen van de VGC, worden aangemoedigd om het N-logo te hangen. Ik heb de tekst ook bij me van die afspraak: daarbij zou ook het logo van de Vlaamse overheid op verschillende Vlaams-Brusselse instellingen geplaatst worden die subsidies krijgen van de Vlaamse overheid. En ik wil dat

logo ook tonen, we mogen daar fier op zijn: 'Vlaanderen / verbeelding werkt'. *(Karl Vanlouwe toont een blad met daarop het logo.)*

Dat aanmoedigingsbeleid of die stimulering van – zal ik maar zeggen – de subsidiegever, oneerbiedig ook wel de sponsor genoemd, is positief. Van de kleine 500 scholen, bibliotheken, Vlaamse Gemeenschapsinstellingen en welzijnsinstellingen – 475 zijn het er ongeveer – zijn er ongeveer 420 die dat effectief ook doen, wat dus een heel positieve zaak is. Maar anderzijds blijkt dat er instellingen zijn die werken met subsidies van de Vlaamse overheid en, zoals blijkt uit het antwoord op een schriftelijke vraag, nalaten om dat logo te gebruiken.

Minister, mijn concrete vraag is welke inspanning u zult doen om die meer dan vijftig instellingen in Brussel, die zich weigeren in te schrijven in dat merkenbeleid, aan te zetten om de Vlaamse overheid in Brussel zichtbaar te maken.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Bedankt voor de vraag, collega Vanlouwe. Het is inderdaad zo dat onze Nederlandstalige instellingen en voorzieningen in Brussel van grote kwaliteit getuigen. Dat is eigenlijk de beste reclame, ook voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Wij hebben in de vorige legislatuur de afspraak gemaakt dat we hen zouden informeren, betrekken, begeleiden en overtuigen wat betreft het aanbrengen van het logo. Daarnaast is er ook het logo dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) vooropstelt. Dat is het N-logo, dat ook in het straatbeeld in Brussel heel erg gekend is.

Hoe doen we dat concreet? Wij hebben een afspraak met de VGC dat zodra er een vraag is rond het N-logo, die ook aan ons wordt doorgespeeld, zodat wij op dat moment ook het symbool van de Vlaamse Gemeenschap kunnen laten aanbrengen. We zijn erin geslaagd om in een periode van een dikke vijf jaar 318 instellingen ervan te overtuigen dat vrijwillig te doen. Ik denk dat dat een mooi resultaat is. Die instellingen geven daar ook mee aan hoeveel waardering zij voor dat werk hebben en hoe fier zij zijn om deel te kunnen uitmaken van het Vlaamse netwerk in Brussel.

Het is geen verplichting, dat is zo afgesproken. Wel is het zo, en dat vind ik als vakminister zelf ook belangrijk voor mijn eigen inhoudelijke domeinen, dat als de vakministers structureel een organisatie ondersteunen, daar ook op kunnen aandringen en in hun besluiten daarrond ook voorwaarden kunnen stellen. Wij doen dat bijvoorbeeld in onze eigen besluiten. Daar hebben wij voorwaarden rond het kenbaar maken van het logo, zowel op allerhande publiciteit als op gebouwen, en dat kunnen ook andere vakministers doen.

Ik geef een concreet voorbeeld. In het Gemeenschapsonderwijs in Brussel zijn er heel wat instellingen die dat niet doen. De minister van Onderwijs zou daar een initiatief rond kunnen nemen en iets extra vragen. Maar ik denk dat we eigenlijk op de goede weg zijn en ik steun zeker ook al de instellingen en organisaties die daar uiting aan willen geven. Ik denk dat we dat moeten blijven aanmoedigen en versterken.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u wel, minister. Ik volg u daar natuurlijk in. De Vlaamse aanwezigheid in Brussel is inderdaad een meerwaarde voor Brussel, zowel Vlamingen als Franstaligen erkennen dat. We zien dat ook in het onderwijs, de welzijnsinstellingen en culturele instellingen. Die Vlaamse instellingen zijn eigenlijk een kwaliteitslabel voor Brussel. We moeten dat ook durven te promoten. Dan verwondert het mij wel, al zijn er zeker ook positieve cijfers, dat er instellingen en verenigingen zijn – ik zal geen namen noemen – die zeggen dat

ze dat liever niet doen of dat het onmogelijk is, omdat ze bijvoorbeeld een kantoor bij het Kaaithheater huren of bij de VGC, die dat niet wenst. Ze hebben geen eigen gebouw en huren dat van ons eigen lokaal bestuur. Als ze dat dan toestemming vragen, dan zegt dat als eigenaar – ik heb het hier uit uw documenten gehaald – dat het dat niet wenst.

Er worden soms drogredenen aangehaald om het symbool van de Vlaamse overheid niet zichtbaar te maken. Ik betreur dat voor die kleine minderheid. Ik denk dat er meer moet worden gedaan dan stimuleren. Ik hoop misschien op een verplichting, maar ik reken alleszins op u en andere collega's in deze Vlaamse Regering om ertoe aan te zetten om de sponsoring met het Vlaamse logo zichtbaar te maken. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, ik maak van de gelegenheid gebruik om nog eens in de verf te zetten dat wij ook als Vlaamse, Nederlandstalige Brusselaars fier moeten zijn op de Vlaamse vlag en op het logo van de Vlaamse Gemeenschap. Laat daar vooral geen twijfel over bestaan, maar mijnheer Vanlouwe, denkt u nu echt dat er één Nederlandstalige Brusselaar of Brusselaar is die wakker ligt van het logo tegen de gevel van zijn crèche of zijn school? Nee, dat is niet het geval. Zij liggen vandaag allemaal wakker van het feit dat ze geen plaats vinden, dat de veiligheid niet verzekerd kan worden, dat de kwaliteit niet kan worden aangeboden omdat de vacatures niet ingevuld raken, dat de kindratio veel te hoog is en dat er vandaag geen leraren voor de klas staan in een Nederlandstalige Brusselse school.

Mijnheer Vanlouwe, ik zou u, Nederlandstalig parlementslid uit Brussel, er dan ook toe willen oproepen om úw regering, die daarvoor bevoegd is, vooral daarvan extra werk te laten maken. Ik denk dat we beter bezig zouden zijn met de échte problemen van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. De Brusselaars danken u. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, ik sluit mij graag aan bij de oproep van collega Goeman om het Nederlandstalige aanbod in Brussel verder te versterken. We weten dat die noden nog altijd groot zijn, dat we daarin nog altijd belangrijke stappen vooruit kunnen en moeten zetten.

Op deze wellicht laatste zitting van dit werkjaar wil ik mij toch graag aansluiten bij de felicitaties van collega Vanlouwe voor de zichtbaarheid van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel en ook een complimentje geven aan de minister en al de andere mensen en diensten die daarbij betrokken zijn: de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de gemeenten, maar vooral ook de gemeenschapscentra die ervoor hebben gezorgd dat gisteren, op 11 juli, die Vlaamse Gemeenschap nog eens op een heel positieve manier zichtbaar aanwezig was in Brussel. Dat is een mooi voorbeeld van hoe we die zichtbaarheid moeten uitdragen. Het logo dat aan de gevel hangt, is dan inderdaad iets minder belangrijk dan die positiviteit. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik sluit aan bij wat collega Bex net heeft gezegd. Ik ben eigenlijk wel fier op wat we gisteren opnieuw hebben neergezet. Bovenop wat het Vlaams Parlement en de VGC ter zake organiseren, hebben we inderdaad vanuit Vlaanderen, met ons partnerschap met Muntpunt en onder meer de Ancienne Belgique een heel mooie dag op poten gezet met een heel sterk moment op de Grote Markt en de lancering van vijf ambassadeurs voor Brussel.

Ik heb het al gezegd, ik denk dat we hier allemaal, en zeker de Brusselaars onder ons, ambassadeur moeten zijn voor onze stad, ook in dit halfrond. Dat is zeker een goede zaak. Ik dank iedereen die daaraan heeft meegewerkt, zeker de mensen van Muntpunt, die dat op een voortreffelijke manier hebben gecoördineerd.

Ik kom dan bij het punt van collega Vanlouwe. Ik ben heel tevreden dat er, meerderheid en oppositie door elkaar, wordt gezegd dat we moeten blijven investeren in de hoofdstad, in alle domeinen die we vanuit de Vlaamse Gemeenschap ondersteunen. Dat vind ik een heel belangrijk punt. Het is essentieel om dat ook in de toekomst te blijven benadrukken.

Ik vind het dan ook logisch dat we aan dat netwerk vragen om visibiliteit te geven aan wie ze zijn en waarvoor ze staan, en dat ze deel uitmaken van dat sterke Nederlandstalige, dat sterke Vlaamse netwerk in Brussel. Dat daar ook een logo bij hoort, vind ik logisch. Dat dat niet de essentie van de zaak is, collega Goeman, spreekt voor zich, maar we hebben afgesproken dat we het zo zouden doen.

Ik stel ook vast dat de gebouwen met het N-logo zeer herkenbaar zijn, dat dat inderdaad een kwaliteitslabel is. Ook het logo van de Vlaamse Gemeenschap biedt een meerwaarde om dat in de kijker te zetten.

Ik blijf achter de beslissing van de vorige en deze regering staan om dat te blijven ondersteunen en aanmoedigen. Dat lijkt mij ook de goede houding. We moeten hen inderdaad overtuigen van de meerwaarde van het feit te behoren tot die Vlaamse Gemeenschap en dat Nederlandstalige netwerk in Brussel. Ik weet niet of het verplichtend opleggen de beste oplossing is, we doen dat in Vlaanderen ook niet, al is er daar weliswaar een andere context. Ik weet niet of dat de manier is om het te doen. Wel herhaal ik mijn punt: de vakministers kunnen het zeker bekijken.

Voor mij is er ook een onderscheid tussen pure middenveldorganisaties, organisaties en verenigingen die steun krijgen vanuit de Vlaamse Gemeenschap, maar die zelf geen overheidsinstelling zijn of geen directe link met de overheid hebben, en andere instellingen die eigenlijk wel rechtstreeks met de Vlaamse overheid gelinkt zijn. Ik denk aan het Gemeenschapsonderwijs, dat een groot aandeel inneemt in die lijst. Als collega Weyts ter zake nog iets extra zou doen, dan is dat uiteraard zijn recht, ik heb daar geen enkel probleem mee, integendeel.

Onze administratie volgt dit op, samen met de diensten van de VGC, en zal dat blijven doen. Ik heb hen gevraagd om dat te blijven doen, zeker wat betreft de lijst van organisaties, zoals het Gemeenschapsonderwijs, die daar nog geen gevolg aan hebben gegeven.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u wel, minister.

Collega Goeman, de afspraken die werden gemaakt, werden onder meer gemaakt met voormalig sp.a-minister Pascal Smet, die daar dan toch blijkbaar de nodige aandacht aan wilde besteden. Twee weken geleden was hier overigens bijna hysterie over het feit dat er een vlag werd bijgeplaatst. Symbolen zijn blijkbaar heel belangrijk. U hebt er alleszins van wakker gelegen, want we hebben de zitting daarvoor moeten schorsen.

Symbolen zijn inderdaad belangrijk. Ze zijn belangrijk omdat wij ze kunnen gebruiken als kwaliteitslabel, om onze aanwezigheid en wat we hier aanbieden te tonen. We doen voor 1 miljard euro investeringen in onderwijs, cultuur, welzijn

en vele kleinschalige initiatieven. Dan mogen we inderdaad aantonen dat dit geld van de Vlaamse overheid komt, dat we in Brussel aanwezig zijn en aanwezig zullen blijven.

Het is inderdaad zo dat de vakministers ook hun verantwoordelijkheid hebben, maar anderzijds reken ik ook op u. U bent een brugfiguur met de VGC, met Brusselse overheden en dan verwacht ik van u natuurlijk dat u ook optreedt. Het moment van vrijwilligheid is voorbij. Ik hoop dat u dat uiteindelijk kunt opleggen aan die instellingen. Ik dank u.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de open brief van scenaristen, regisseurs en producenten betreffende de financiering van audiovisuele producties

ACTUELE VRAAG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de open brief van de scenaristen, regisseurs en producenten betreffende de stimuleringsregeling audiovisuele productie

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister, vandaag verscheen een open brief met als titel 'De Vlaamse kijker verdient beter'. Het is niet de eerste open brief. U hebt er eerder, in maart ook al een gekregen van de voltallige raad van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) met als titel 'Vestzak-broekzakoperatie dreigt in Vlaamse film- en tv-wereld'.

Minister, het is opmerkelijk – tussen maart en nu zijn er toch wel vijf maanden voorbijgegaan – dat fundamentele bezwaren en kritieken die in de eerste open brief naar voren kwamen en eerder ook al bij de Vlaamse Onafhankelijke Film & Televisie Producenten (VOFTP), de VRT, enzovoort nu eigenlijk gewoon opnieuw herhaald worden.

Dat doet de vraag stellen over een ontwerp dat wij als parlementsleden nog niet gezien hebben: wat is er eigenlijk aan de hand? Want onze Vlaamse regio is ongelooflijk sterk in het maken van producties die internationaal gelauwerd worden, afhankelijke of onafhankelijke producties door kleine makers of door mensen die onder grote productiehuisen vallen. En u hebt een stimuleringsregeling uitgewerkt die eigenlijk voor extra middelen zorgt, dat is goed, maar die dreigt een kwetsbaar evenwicht te verstoren door nieuwe regels in te stellen voor de bedrijven die afhankelijk zijn, in een grote moedergroep horen zoals bijvoorbeeld bij Telenet. Daardoor dreigen een evenwicht en een dynamiek – die er al die jaren bestond en die geleid heeft tot zoveel kwaliteit – in gevaar te komen.

De opmerkelijke open brief die vandaag verschenen is, is er een van scenaristen, regisseurs en producenten met toch flink wat namen: bijvoorbeeld Lukas Dhont, Fien Troch, Charlotte Vandermeersch, enzovoort. U noemt het op, Stijn Coninx, ze staan erin. Zij zeggen dat er geen rekening gehouden is met al die maanden aan fundamentele bezorgdheden die de sector zowat unisono geuit heeft. Ze vinden het onbegrijpelijk.

Mijn vraag is heel eenvoudig: wat is er de afgelopen maanden eigenlijk gebeurd? Hoe komt het dat u die bezorgdheden niet hebt kunnen wegnemen? Wat is het antwoord van de minister op de zorgen die geuit werden door de scenaristen, de regisseurs, de producenten, uw eigen VAF, VOFTP, de VRT, enzovoort? Ik ben benieuwd. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): 1985, de Oscargenomineerde film 'Close', 'De acht bergen', noem maar op, het zijn reeksen en films waar we trots op moeten zijn. Het zijn dragers van onze Vlaamse cultuur. Blijven dit soort topproducties gemaakt door onze eigen Vlaamse productiehuisen nog mogelijk in Vlaanderen? Of doet deze Vlaamse Regering het licht uit? Dat is wat vandaag voorligt, wat vandaag beslist wordt in de Vlaamse Regering.

En minister, u doet dat al stoemelings, zo doet de meerderheid dat. Zonder debat. Niets. U beslist tegen de expliciete, duidelijke, unisono wens en het advies van de sector zelf. Collega Almaci zei het: scenaristen, regisseurs, producenten, toppers waaronder Michaël Roskam, Lukas Dhont, Charlotte Vandermeersch, noem ze op, vragen u vandaag in De Tijd om de tijd te nemen om uw voorstel te herbekijken want minister, wat u voorstelt, is gewoon niet goed. Dat is gewoon slecht voor de sector. U gaat op termijn minder geld vanaf vandaag uitdelen aan meer spelers, ook aan spelers die produceren voor Vlaanderen, maar wier winsten naar het buitenland gaan. Eigenlijk zegt de sector dat u beter niets gedaan had. U maakt de situatie echt niet beter, integendeel.

Als klein Vlaanderen kunnen wij vandaag internationaal een stempel zetten dankzij de broze balans tussen onafhankelijke productiehuisen, omroepen en digitale spelers. Maar het decreet dat u vrijdag op de ministerraad voorlegt zonder debat in dit parlement verstoort die broze balans.

Minister, het is niet dat u niet gewaarschuwd bent. Nog in maart heeft de voltallige adviesraad Media u het duidelijke advies gegeven om dit niet te doen, maar u kiest ervoor om dat radicaal wel te doen, om in te gaan tegen het advies van een voltallige sector, behalve natuurlijk één dominante speler, Telenet.

Minister, het is nog niet te laat. Het is echt nog niet te laat. Bent u alsnog bereid om aan tafel te gaan zitten met de mensen uit de sector die de brief hebben ondertekend, en die zich terecht zorgen maken? (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, het gaat hier over een belangrijke kwestie, namelijk de ondersteuning van onze audiovisuele sector in België. We stellen daarbij vandaag vast dat we heel sterke producties hebben, met straffe regisseurs, met straffe scenaristen, producenten, acteurs, ondersteunend personeel, 'cast and crew' ... Die zijn allemaal van zeer sterke kwaliteit. De vraag is hoe we hen ook in de toekomst kunnen blijven versterken, hoe we kunnen zorgen voor meer financiering voor die sector.

Het dossier dat overmorgen voorligt in de regering, dat ook naar het parlement zal komen, is zeer sterk onderbouwd. Daar is heel veel dialoog over geweest met de sector. Het bevat heel wat hervormingen die ervoor zullen zorgen dat er meer middelen zullen gaan naar de sector.

Collega Segers heeft gezegd dat er minder geld gaat naar meer spelers. Dat is manifest onjuist. Op verschillende vlakken gaat er veel meer geld naar de sector. Ik geef daarvan drie voorbeelden. Ten eerste: de dienstenverleners zullen ongeveer het dubbele betalen van wat ze vandaag betalen. De niet-geïndexeerde prijs per abonnee is vandaag 1,3 euro. Die gaat naar 3 euro per abonnee. Ten tweede zullen de streamingdiensten – denk aan Netflix en aan Streamz – gaan van een vergoeding van 2 procent bij een omzet tot 15 miljoen euro omzet, van 3 procent tussen 15 en 30 miljoen euro omzet, en van 4 procent – dus een verdubbeling – boven 30 miljoen euro omzet.

Ten derde – en dit is een heel grote omwenteling in ons audiovisueel landschap, en ik denk een unicum in de wereld – zullen we voor de eerste keer de zogenaamde videosharingplatformen vragen om een bijdrage te leveren in het kader van die investeringsverplichting. Het gaat heel concreet om platformen als Meta, Google en YouTube. Zij betalen vandaag niets aan de productiesector. Zij zullen dat in de toekomst wel doen, a rato van die 2 à 4 procent die ook geldt voor de streamingdiensten.

Er zullen dus substantieel meer middelen naar de sector gaan. We kunnen vandaag nog niet heel concreet invullen hoeveel dat zal zijn. Daar zijn heel veel onbekenden. Het gaat om een verdubbeling voor de dienstenverleners. Dat is duidelijk. Voor de anderen zullen we het in de toekomst, op basis van de nieuwe cijfers, moeten evalueren. Maar er is een heel substantiële bijdrage.

Het is juist dat we er in het kader van deze hervorming ook voor hebben geopereerd om de verhouding tussen afhankelijke en onafhankelijke producenten aan te passen. Het is nog altijd mogelijk om voor 100 procent te investeren in onafhankelijke producenten. Dat blijft uiteraard mogelijk. Maar we hebben gezegd dat je tot 40 procent kunt investeren in afhankelijke producenten. Van die 40 procent mogen 60 procent geïnvesteerd worden in eigen afhankelijke producenten. Concreet: een bedrijf als Telenet zou voor maximum 24 procent kunnen investeren in afhankelijke producenten binnen de eigen groep, denk bijvoorbeeld aan Woestijnvis of Caviar.

Op dat vlak gaat het dus sowieso om een sterke verhoging van middelen voor heel de sector, en ook over een forse verhoging van middelen voor de onafhankelijke producent. Dit is de realiteit.

Dat dit een moeilijk evenwicht is, dat is duidelijk. Het gaat hier om veel verschillende spelers met onderscheiden belangen. Ik wil ook heel helder stellen, want in de vraagstelling van de collega's was dat niet zo duidelijk, dat de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) op dit vlak ook een verdeeld advies heeft gegeven. Ik las ergens dat er een unaniem advies was, of dat iedereen het eens zou zijn. Dat klopt niet. Het is een verdeeld advies, en ook op dit punt is het verdeeld.

Voor mij is de essentie dat we extra zullen investeren in onze productiesector. We zullen ook extra investeren in die onafhankelijke producenten, die een ongelooflijke meerwaarde hebben voor onze Vlaamse producties.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister, uw antwoord wijkt eigenlijk helemaal niets af van wat u in maart in de commissie hebt gezegd, en dat is ongelooflijk jammer. Want het gaat om een principekwestie. Het gaat om een fundamentele discussie. Komen er meer middelen? Ja. Dat is ook het goede aan dit decreet.

Maar de scheeftrekking die u installeert is nieuw, en dat is een probleem. Op termijn zullen proportioneel minder middelen naar de onafhankelijke spelers gaan. U kunt dat niet ontkennen. Daar zit het hele probleem. Daar zit het gevaar, dat u op dit moment in de kern van de zaak negeert. Het maakt dat afhankelijke productiehuisen door uw decreet ook mogen profiteren van een investeringsverplichting, en dat is een vestzak-broekzakoperatie.

Of duidelijker gezegd voor de mensen die het technische dossier wat minder goed kennen, u krijgt daar meer concentratie en krijgt meer zelfbediening. En dat is een probleem, zeker als u bijvoorbeeld weet dat Telenet honderd procent Amerikaans is geworden. Dat is een politieke keuze van u die wij niet begrijpen. Daardoor zullen die afhankelijke producenten en hun moederhuizen, zoals

Telenet, met hun aandeelhouders, relatief veel beter worden dan de echt onafhankelijke producenten.

Minister, mijn vraag is dus of u na deze open brief nog altijd van plan bent om gewoon verder te gaan? Of gaat u met de verschillende mensen samenzitten, zoals zij vragen, om dit te herbekijken?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, u zegt dat u meer middelen gaat investeren. Ja, maar niet op termijn. We kennen allemaal het fenomeen van 'cord-cutting'. Steeds meer mensen zeggen hun kabelabonnement op. Steeds meer mensen nemen een internetabonnement om te kunnen streamen. Als we de internetproviders niet vragen om ook een fair deel te betalen, dan worden we er over x-aantal jaren – en dat gaat niet lang duren – mee geconfronteerd dat er minder inkomsten worden verworven. In maart hebben wij daartoe een initiatief ingediend. Ik heb vandaag de spoedbehandeling gevraagd om dat voorstel van resolutie te behandelen, want dat is heel wezenlijk.

Ten tweede, er zijn niet alleen minder middelen, maar deze middelen worden ook over meer spelers verdeeld. U laat nu bijvoorbeeld ook toe dat Telenet in zijn eigen productiehuisen voor 24 procent kan investeren. Dat is gewoon vestzakbroekzak. Het is niet meer dan dat. Minister, wij hebben een voorstel ingediend om deze kar te keren, om de balans tussen groot en klein en tussen internationaal en lokaal te behouden en te versterken. Wilt u ons voorstel steunen? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega's, wij hebben die stimuleringsverplichting vanuit de N-VA altijd ferm ondersteund. De bloeiende audiovisuele sector die we in Vlaanderen hebben verdient inderdaad alle steun. Wij zien toch ook wel een aantal verbeteringen in het verhaal dat voorligt. Het lijkt ons niet meer dan normaal dat de videoplatformdiensten nu moeten bijdragen. Het feit dat de filmsector, de filmproductie, nu in beeld komt is ook een nieuwigheid die volgens ons positief is.

Minister, u zegt dat u nog geen absolute cijfers kunt geven, en ik begrijp dat ook wel, maar als u een orde van grootte zou kunnen vooropstellen, dan zou dat misschien al een geruststelling kunnen zijn voor sommige mensen. Als u daarover een prognose naar voren kunt schuiven, dan graag.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dat laatste, collega Vandaele, is bijzonder moeilijk. Wat de videosharingplatformen betreft hebben wij er echt geen idee van wat de precieze omzet is van al die platformen. Ik heb een aantal grote genoemd, maar er zijn ook vele kleine. Het is onmogelijk om dat in te schatten. Ik denk dat het over ettelijke miljoenen euro's gaat. We hopen daar snel zicht op te krijgen. Het is zeer gevaarlijk om een inschatting te doen, alleen al op het vlak van de verhoging van de dienstenverleners zitten we op een verdubbeling. Alleen al daarvoor. Dus, als ik zeg dat we zeker naar een verdriedubbeling gaan – onder voorbehoud van alle nazicht, en van de toekomst – dan denk ik dat dat zeer voorzichtig is en dat het nog een stuk meer kan zijn.

Als ik kijk naar de kritiek die hier wordt geformuleerd, dan gaat het concreet over het bedrijf dat het sterkst is op het vlak van verbonden afhankelijke productiehuisen, zoals Woestijnvis, namelijk Telenet. Telenet zal zeker het dubbele betalen van wat het vandaag betaalt. Als Telenet vandaag honderd betaalt, dan zal dat in

de toekomst zeker tweehonderd zijn. De honderd van vandaag gaat voor 100 procent naar onafhankelijke producenten. Dat zal in de toekomst ook nog kunnen, maar ze zullen het dan beperken tot 60 procent. Dat is dus, met andere woorden, honderdtwintig. Dat is dan een stijging van 20 procent, voor de onafhankelijke producenten. De eigen, afhankelijke productiehuizen kunnen dan 48 op tweehonderd hebben. Dat is dan 60 procent van die 40 procent, dus 24 procent, enfin, dat is wiskunde ... Maar dus ook een bedrijf zoals Telenet gaat meer bijdragen aan de onafhankelijke productie, laat ons daarover heel duidelijk zijn.

Ik ben effectief ook wel fier op wat wij voorstellen rond de videosharing-platformen. Ik ben enkele maanden geleden naar Silicon Valley in San Francisco geweest. Ik heb daarover ook in de commissie uitleg gegeven. Heel veel van die platformen zijn zeer bezorgd over wat wij hier doen. Ze zien dat dit een interessant precedent kan zijn – wat mij betreft, want voor hen is het een gevaarlijk precedent – waarbij zij moeten bijdragen aan lokale producties. Ik heb dit ook voorgelegd aan Europa. In het kader van de TRIS-procedure (Technical Regulations Information System) heeft men ons ook bevestigd dat dit juridisch mogelijk is. We gaan het ook voorleggen aan de Raad van State. Dit is zeer belangrijk om op te volgen. Ik zal dit ook, in het kader van ons Europees voorzitterschap, op tafel van de EU leggen, want ik denk dat dit een zeer belangrijke doorbraak zal zijn als we hen kunnen verplichten om mee te betalen.

Ik begrijp natuurlijk de zorgen van de onafhankelijke productie. We zijn al heel lange tijd met hen in overleg, in het kader van de SARC, op bilaterale en ook andere momenten. Ik heb hen ook uitgenodigd voor een vergadering op mijn kabinet, morgen om 11 uur – men kan ook digitaal aansluiten – om verder van gedachten te wisselen, en ook om hen duidelijk te maken wat er inzet en wat er niet inzet. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat niet alle ondertekenaars alle details van het voorstel meegekregen hebben. Ik heb al gezegd dat de communicatie van de Vlaamse Onafhankelijke Film & Televisie Producenten (VOFTP) op dat vlak, wat mij betreft, zeer ongenueanceerd was, en dat ze de positieve elementen voor de onafhankelijke productie onvoldoende in de verf hebben gezet.

Ook de filmsector gaat erop vooruit. Er werd naar 'Close' en 'De acht bergen' verwezen, vandaag komen die niet in aanmerking voor ondersteuning, maar in de toekomst wel. Dat is dus een grote vooruitgang.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister, u zegt dat bedrijven als Telenet het dubbele zullen betalen aan de onafhankelijke producenten. U hebt ook gewoon een politieke vestzak-broekzakoperatie gedaan door hen die uitweg te geven voor de 40 procent afhankelijke producenten, en daar gaat het natuurlijk over. Wat u doet, zal er enkel voor zorgen dat elke onafhankelijke producent vanaf morgen onderdak zal zoeken bij die grote telecombedrijven.

U bent meer de minister van Telenet gebleken, dan die van de onafhankelijke producenten. Ik vind dat ongelooflijk. Ik vind dat ongelooflijk na zoveel maanden en fundamentele bezwaren. U bent meegegaan in de globaliseringsoefening, en dat is nefast voor die gezonde humus van die kleine, onafhankelijke producenten die onze regio zo sterk hebben gemaakt op het vlak van audiovisuele content. Het gaat dus niet over verhoudingen of bedragen nu, maar het gaat over de potentiële bom die u onder de toekomst legt voor al die mensen die erg mooie producties hebben gemaakt.

Uw voorstel van decreet verstoort het evenwicht op het terrein. Luister morgen niet alleen naar die mensen, om dan vrijdag toch te stemmen, maar trek dit

terug en maak het beter. Want de Vlaamse kijker verdient inderdaad beter. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, er is vandaag één duidelijke conclusie te trekken: de zorgen die de sector naar voren schuift in de open brief zijn zeer terecht. Die brief was echt noodzakelijk om u wakker te schudden. Minister, u mist gewoon ambitie als het gaat over audiovisueel beleid. Niets van wat u vandaag antwoordt, stelt ons gerust. Steeds weer negeert de Vlaamse Regering de signalen uit de sector. Of het nu gaat over de zorg, de kinderopvang, maar ook de cultuursector en het onderwijs, jullie doen alsof jullie luisteren, maar doen dan vervolgens gewoon jullie zin, tegen de wil van de sector in.

Minister, u hebt aangegeven dat u met de mensen rond de tafel zult zitten. Ik denk dat een babbeltje echt niet genoeg zal zijn. De sector staat op zijn achterste poten. U dreigt het broze evenwicht te verstoren. Als u morgen in dialoog gaat met hen, gebruik dat dan om het voorstel dat u vrijdag naar de regering brengt aan te passen in het belang van de sector, en in het belang van de Vlaamse kijker. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dreigende tekort aan maatwerkcoaches

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Collega's, minister, we zijn terecht fier op onze maatwerkbedrijven, zij leveren zinvol werk, omdat zij meer dan twintigduizend werknemers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt kansen geven. Het is dankzij hen dat ze zich kunnen ontplooien op de arbeidsmarkt, maar ook in onze samenleving. Er is een enorme krapte op onze Vlaamse arbeidsmarkt. Het betreft bijna alle sectoren, alle bedrijven, en ook de werkgevers geven duidelijk aan dat het enorm moeilijk is om geschikt personeel te vinden.

Dat is ook in de sociale economie zo. Ik heb vele bedrijfsbezoeken gebracht aan de maatwerkbedrijven, en ik hoor steeds dezelfde noodkreet: het is heel moeilijk om maatwerkcoaches te vinden. Ze vrezen ook voor de toekomst, omdat het heel problematisch kan worden, en omdat het een impact heeft op de kwaliteitsvolle begeleiding van deze doelgroepwerknemers. Ook de voorwaarden om als maatwerkbedrijf erkend te worden, staan onder druk. Afhankelijk van het profiel van de doelgroep, afhankelijk van de intensiteit van de begeleiding van deze groep, zijn er ook voorwaarden die worden opgelegd voor het aantal begeleiders die nodig zijn. Bij een hoge intensiteit van begeleiding is er bijvoorbeeld één begeleider nodig per zeven doelgroepwerknemers. Het tekort aan maatwerkcoaches is op dit moment een enorme uitdaging voor die maatwerkbedrijven.

Minister, wat zult u doen om ervoor te zorgen dat er net voldoende maatwerkcoaches zijn, zodat die kwaliteitsvolle begeleiding voor deze doelgroep gegarandeerd kan blijven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, mevrouw Claes. Het is een belangrijke vraag. Ik heb het al vaak in dit halfrond mogen zeggen: sinds ik minister van Werk ben, kan ik nergens komen of elke organisatie of bedrijf vraagt mij om mensen, om

handen. Er is een groot tekort op onze arbeidsmarkt, we weten dat. Het is alle hens aan dek met de sociale partners en VDAB.

Dat is niet anders in de maatwerksector, we zien dat daar ook. Als je gaat kijken naar de vacatures het afgelopen jaar, dan werden er vijfhonderd aangebracht, en zijn er nog altijd honderd die openstaan. Dus ik deel uw bekommernis over het belang van kwaliteitsvolle begeleiding voor de doelgroepmedewerkers.

Als je dan gaat kijken naar de begeleidingsnormen, dan zie je inderdaad een variatie van een op de zeven tot een op de dertien. Ik vind het belangrijk om mee te geven dat het niet onze bedoeling is om die maatwerkbedrijven te straffen wanneer ze inspanningen doen in de moeilijke markt – de Vlaamse arbeidsmarkt – die er vandaag is. Als zij inspanningen doen, kan het niet dat ze gestraft worden als de begeleidingsnormen niet gehaald zouden worden.

Wat we wel zien is dat het hier moeilijk is om mensen aan te werven en dat er in die functie ook wordt gekampt met een imagoprobleem. We hebben met de Groep Maatwerk en HERWIN, de mensen uit de sector, een inspanning gedaan om de communicatie daarrond in een positiever daglicht te stellen, en met succes. We zien dat meer en betere kandidaten zich aanmelden.

We zien ook dat het geen kwantitatief probleem is, wat op zich goed nieuws is. Er zijn wel voldoende mensen die interesse tonen om begeleider te worden, maar we stellen vast dat vaak zowel ervaring als kennis ontbreekt. VDAB kan zich, nog meer dan vandaag, inzetten om die mensen voldoende competenties en sterkte te geven om doelgroepbegeleider te worden, en om kwalitatieve begeleiding te voorzien.

We zetten daar met VDAB dus een heel pakket aan maatregelen voor op touw, om ervoor te zorgen dat er ook voldoende kwaliteitsvolle begeleiding zal zijn in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik weet dat u net als ik de sociale economie een warm hart toedraagt. Deze legislatuur zijn er ook heel wat nieuwe kansen gecreëerd om de maatwerkbedrijven te ondersteunen en daarmee ook meer armslag te geven.

Er zijn verschillende factoren die de krapte op de arbeidsmarkt bepalen. Werken aan een oplossing is ook niet evident, dat snap ik heel goed. We moeten dan ook kijken naar het onderwijs, maar ik denk dat de zijinstromers ook een waardevolle groep kunnen zijn om hierop in te spelen.

Het takenpakket van een maatwerkcoach is ook heel breed, heel gevarieerd. Het gaat niet puur om technische kennis, maar ook over het begeleiden van een specifieke groep met specifieke eisen en noden. Ik denk dat het ook een soort van manusje-van-alles moet zijn, dat het heel specifiek is, maar mijn bezorgdheid is toch welke stappen u verder zult zetten om te verhinderen dat de voorwaarden die het decreet bepaalt in de toekomst een probleem voor onze maatwerkbedrijven zouden kunnen vormen, en welke mogelijke alternatieven er zijn om toch kwaliteitsvolle begeleiding te kunnen blijven garanderen, mochten we toch met een tekort blijven zitten.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel aan collega Claes om dit hier op de agenda van de plenaire vergadering te brengen. Ik denk dat het inderdaad een heel belangrijk onderwerp is. We waren vorige week, samen met collega Loes

Vandromme, nog op bezoek in Oudenaarde bij AAROVA. Dat is een maatwerkbedrijf dat inderdaad wordt geconfronteerd met de krapte aan begeleiders.

Ze doen daar de nodige inspanningen voor. Ze werken samen met de minister in het kader van de campagne die wordt gevoerd door de sector om voldoende begeleiders te vinden. Ze vragen inderdaad soepelheid en flexibiliteit bij de inspectie, wat u, minister, ook aanhaalde. Het is denk ik heel belangrijk dat er geluisterd wordt naar de manier waarop er op het terrein wordt omgegaan met de begeleidingsnood.

Een derde element, minister, zou kunnen zijn dat we gebruik maken van uw beweging rond individueel maatwerk. We gaan van de hele Vlaamse economie een sociale economie maken en overal faciliteiten creëren om mensen in te passen. Misschien kunnen de 66 instanties die nu al erkend zijn om begeleiding te doen bij individueel maatwerk, ook bij de maatwerkbedrijven in het collectief maatwerk een nuttige rol spelen? Dat is zeker zo om in te springen bij acute noden en op die manier de nodige begeleidingscapaciteit te voorzien.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): De collega spreekt over een dreigend tekort, maar er is inderdaad al een tekort. Het dreigt niet, het is er al. Er zijn inderdaad campagnes lopende. Dat is correct, maar ik denk dat we ook verder moeten durven te kijken. En dan moeten we ook zien wat de technologie ons kan aanreiken om dat tekort aan te pakken. Inspelen op moderne technologie is ook een piste die kan worden bewandeld. Er zijn reeds prachtige voorbeelden in de sector, zowel in maatwerkbedrijven in huis als in enclaves, waar men dat doet.

Minister, moderne technologie zorgt soms voor een een-op-eenbegeleiding van de doelgroepwerknemer. Dat maakt dat de norm uit het maatwerkbedrijf, die een op de zeven en die een op de tien waar al naar verwezen is, soms niet meer zo relevant is. De technologie van een-op-eenbegeleiding kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat je, in plaats van een op de zeven, kunt doorschuiven naar een op de tien of een op de dertien. Ook dat kan dus een deel van de oplossing voor het tekort aan maatwerkcoaches zijn. Hoe staat u daartegenover? En wilt u ook stappen ondernemen om dit decretaal mogelijk te maken?

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega Claes, bedankt om dit hier op de agenda te plaatsen, want ik denk dat we in ons maatwerk inderdaad met een grote uitdaging zitten. De rol van de begeleiders van onze maatwerkers is inderdaad uitdagend en complex. Zij moeten een technische kennis combineren met sociale skills, met het begeleiden van onze maatwerkers zelf. En het blijkt toch wel een uitdaging om daar voldoende mensen voor te vinden. Als we het maatwerk echt als motor van de inclusieve arbeidsmarkt willen houden, zullen we inderdaad meer profielen naar de job van begeleider moeten oriënteren.

Minister, naast de campagne waar u zelf al naar verwees en die inderdaad zeer waardevol is, moeten we ook structureel bekijken of we de rol van maatwerkbegeleider ook niet kunnen gaan gebruiken in trajecten rond langer werken, in mensen die in bepaalde sectoren een nieuwe uitdaging zoeken, om die technische kennis dan te matchen met de meer persoonlijke skills die de maatwerkers nodig hebben. Kijkt u daar ook samen met de sectoren naar om de job van maatwerkbegeleider structureel in te bouwen in trajecten rond langer aan de slag blijven en het heroriënteren van werknemers die een nieuwe wending in hun carrière zoeken, zodanig dat we ook die technische kennis kunnen matchen met de noden in de maatwerkbedrijven? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Er worden hier een heel aantal waardevolle suggesties gedaan om tegemoet te komen aan de reële nood.

Mevrouw Claes, u had het over zijinstromers. We kennen het probleem in het onderwijs. Maar het is terecht: dat zijn mensen met technische skills en soft skills, dus dat is wat mij betreft een positief verhaal om mee te ondersteunen.

Uw vraag wat betreft de inspectie en het toezicht op het naleven van die begeleidingsnormen, heb ik beantwoord in het eerste gedeelte. Als er inspanningen gedaan worden, is het niet onze intentie om te straffen. Laat dat duidelijk zijn. Ik vind het belangrijk om dat te benadrukken.

Collega Bothuyne, u verwijst naar mogelijkheden die wat mij betreft in de evaluatie worden meegenomen, om dat mogelijk te maken.

Collega De Reuse, u wijst terecht op de technologische mogelijkheden en toepassingen, die daar vandaag ook al in gebruik zijn. Ik geloof daar heel sterk in. Repetitieve arbeid, die we daar vaak zien terugkomen, kan mits de nodige technologie heel wat mogelijkheden bieden, ook om meer flexibel om te gaan met de begeleidingsnormen.

Collega Verbeurgt, ook dat is een goede suggestie die zeker kan worden meegenomen – want we stellen inderdaad vast dat het veeleer een kwalitatief probleem is dan een kwantitatief – om daar in loopbaanbegeleiding of -trajecten meer aandacht voor te hebben dan vandaag.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): De maatwerkbedrijven zijn uniek. Die hebben een belangrijke opdracht in Vlaanderen. Ik denk dat we dat moeten blijven benadrukken. We moeten ze vooral koesteren en beschermen. We moeten ook inspelen op de uitdagingen van morgen en de toekomst, want als er vandaag aan de alarmbel wordt getrokken door de sector zelf, dan moeten we dat serieus nemen, dan moeten we in dialoog gaan met de koepels en met de maatwerkbedrijven, om toch te zoeken naar haalbare en pragmatische oplossingen. Ik denk dat de doelgroepwerknemer centraal moet blijven staan, want hij moet kunnen rekenen op geschikte, aangepaste, kwaliteitsvolle begeleiding, ook afgestemd op zijn specifieke noden en behoeftes. Ik denk dat we ons daarop moeten focussen. Dat moeten we hen garanderen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de suïcidecijfers van 2021

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de suïcidecijfers in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Freya Perdaens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijgende suïcidecijfers bij jonge vrouwen tussen 15 en 29 jaar

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, minister, ik zie u bezorgd kijken, maar er is niets ernstigs aan de hand. Eind deze week is het opgelost. Wat veel ernstiger is, is het thema van deze vraag. De suïcidecijfers van het Expertisecentrum Suïcidepreventie voor het jaar 2021 zijn gepubliceerd. Laat me eerst en vooral zeggen dat ik blij ben dat de cijfers er eindelijk zijn. U weet dat we de voorbije jaren al regelmatig gevraagd hebben om een nauwere opvolging van die cijfers. Nu krijgen we anno 2023 de cijfers van 2021. Ik denk dat het de ambitie moet zijn, los van deze vraag, om in de toekomst de cijfers te krijgen van het vorige jaar.

Wat blijkt uit de cijfers? Iets waar we allemaal verheugd over kunnen zijn, is het feit dat die cijfers algemeen beschouwd in de goede richting gaan. Er waren minder geslaagde suïcidepogingen en ook minder pogingen. Dat is een goede zaak, het is wat contra-intuïtief na corona en de bezorgdheid over de impact ervan.

Minister, het is goed om wat dieper op de cijfers in te gaan. Ik ga ervan uit dat u dat ook gedaan hebt. Er zijn twee tendensen die ons wat extra bezorgd maken. Dat is ten eerste de grote opvallende stijging bij jonge vrouwen en meisjes die meer geslaagde suïcidepogingen ondernemen. Twee, totaal aan de andere kant van het spectrum, zien we een sterke stijging bij oudere mannen.

De suïcideplannen zijn goedgekeurd, er ligt een en ander op de tafel. Op welke manier wilt u uw inzet aanscherpen richting die twee groepen, jonge vrouwen en oudere mannen? Hoe zult u uw beleid gedifferentieerd voeren met deze Vlaamse Regering? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Voorzitter, minister, collega's, het terugdringen van het aantal zelfdodingen en de pogingen daartoe is altijd al een belangrijke prioriteit geweest binnen het brede geestelijke gezondheidsbeleid. Elke zelfdoding is elke keer opnieuw een intriest verhaal van grote wanhoop. Het is elke keer weer een drama voor alle betrokkenen, voor veel families, soms generaties lang. Het is daarom goed dat we blijven inzetten op het terugdringen van het aantal zelfdodingen en dat met verschillende acties die ingrijpen op zowat alle levensdomeinen van iedereen.

Met de nieuwe jaarcijfers blijkt inderdaad dat die dalende trend zich voortzet, dat was ook nodig. Dat moet ons blijven motiveren om met minstens evenveel daadkracht het werk verder te zetten. We krijgen steeds meer zicht op wie erg kwetsbaar is. We krijgen steeds meer zicht op wat lijkt te werken en aan te slaan. Dat moet ons overtuigen om nog meer dan ooit dat beleid verder te zetten.

U weet, minister, dat ik grote voorstander ben van onlinehulpverlening als een eerste stap, als een aanvullende stap. Ik heb duidelijk gezien dat u heel specifiek

verwees in het beleid en de maatregelen die u besprak of aankondigde, naar een nieuwe onlineapplicatie die mogelijk zou worden gemaakt. Hoe gaan we ervoor zorgen dat we die echt een vaste plek geven binnen het brede hulpverleningslandschap, dat het echt een meerwaarde wordt en dat het niet een zoveelste app is, maar dat het echt iets is dat onder andere die jonge meisjes, die extra aandacht verdienen, kan helpen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, de sereniteit en het optimisme dat onder de oppervlakte schuilt van het jaarrapport staan in schril contrast met de storm die binnenin zit. De algemeen dalende suïdecijfers, die positief en optimistisch zijn, staan in schril contrast met de stijging van 22 procent in de groep van vrouwen tussen 15 en 29 jaar. Dat is enorm verontrustend want niet alleen is suïcide nog steeds een van de belangrijkste doodsoorzaken van personen onder de 40 jaar – dat maakt het een ongelooflijk belangrijk thema binnen uw bevoegdheid – maar daarnaast waren we wel op de hoogte van een aantal risicogroepen.

We weten dat holebi's en transpersonen een verhoogd risico lopen op zowel suïdegedachten als -pogingen, maar jonge vrouwen tussen 15 en 29 jaar zonder andere bijkomstigheid was geen aandachtsgroep. We waren ons daar eigenlijk niet echt bewust van. In die zin is het een opvallende en dramatische stijging die we hier optekenen.

Er wordt gedeeltelijk een verklaring gegeven, namelijk druk vanuit sociale media. Ik snap dat wel. Daarbij komen de isolerende covidmaatregelen. Ik snap dat. Dat de druk bij meisjes hoger is dan bij jongens door de focus op het uiterlijk op sociale media, dat is zo. Die druk via sociale media is iets wat ik bij uw collega Dalle ook al verschillende keren heb aangehaald. Het gaat om ongewenste dickpics, het gaat om geheime onlinegroepen waar automutilatie en suïdepogingen zelfs aangemoedigd worden door jongeren. Het gaat om sextortion en exposegroepen. Het gaat om een enorme impact op deze jonge levens waarvoor ik, en anderen met mij, in het verleden al waarschuwde. Die jonge vrouwen kunnen daar niet aan ontkomen, die hebben geen pauzeknop tenzij ze met die pauzeknop ook het hele positieve kader dat ze zouden krijgen via die sociale media ook indrukken.

Minister, de druk is heel erg groot. Hoe zult u trachten om ervoor te zorgen dat het cijfer dat nu zo sterk stijgt voor deze jonge vrouwen opnieuw kan dalen? Zit deze aanpak al vervat in het nieuwe Actieplan Suïcidepreventie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, jullie hebben uiteraard het jaarrapport met heel veel aandacht gelezen. Sommigen zijn inderdaad een klein beetje tevreden dat het aantal mensen die een zelfdodingspoging ondernemen of bij wie het lukt gedaald is. Maar ik vond het eigenlijk slecht nieuws omdat de cijfers in Vlaanderen hoog blijven, als je het vergelijkt met andere regio's. Ik word er dus absoluut niet blij van als ik zo'n rapport lees. Los van de extra aandacht die we moeten hebben voor bepaalde groepen.

De laatste HSBC-studie toont een zeer verontrustende trend in de mentale gezondheid bij jongeren. We hebben het er al over gehad in de commissie. Ik maak nu even geen onderscheid tussen jongens en meisjes. We zien dat fors inzetten op online hulpverlening werkt. Sowieso hebben we die zaken opgenomen in het nieuwe Actieplan Suïcidepreventie. Het is absoluut mijn bedoeling om die cijfers te doen dalen, hoewel ik weet dat het gaat om een hoogstpersoonlijke beslissing die mensen nemen.

Wij kunnen instrumenten aanreiken. Wij moeten ervoor zorgen dat mensen altijd een klankbord krijgen, enzovoort. Maar zeggen dat we een daling met 10 procent willen? Ik vind het zelfs moeilijk om dat te zeggen. Eigenlijk wil ik dat niemand zich van het leven berooft.

Specifiek wat de doelgroepen betreft: we hebben heel veel meer aandacht voor kinderen en jongeren. Het eerste wat we daar willen is dat er tegen eind dit jaar nieuwe richtlijnen komen voor hulpverleners. We zien dat hulpverleners vaak bang zijn om daarover te spreken met jongeren van wie ze weten dat ze donkere gedachten hebben. Omdat ze bang zijn dat het net een omgekeerd effect zou hebben. Daarom willen we de hulpverleners tegen het eind van dit jaar een goede nieuwe richtlijnen set geven waarmee ze aan de slag kunnen als ze gesprekken willen voeren.

– Joke Schauvliege, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

Het Vlaams Expertisecentrum voor Suïcidepreventie (VLESP) werkt ook aan een aantal nieuwe materialen, onder andere een app om jongeren die suïcidaal zijn te ondersteunen op heel moeilijke momenten. Collega Jans, het VLESP heeft heel veel expertise. Het is de bedoeling om die app heel breed in het netwerk van hulpverlening te brengen. Het is niet iets wat op zichzelf staat naast al de rest. Het moet mee in het geheel komen.

Jonge vrouwen kunnen ook geholpen worden met alles wat we doen rond kinderen en jongeren. De stijging bij jonge vrouwen is heel opmerkelijk. Maar net zoals de daling globaal opmerkelijk is, is ook de stijging bij jonge vrouwen opmerkelijk. We moeten bekijken of dat iets eenmaligs is dan wel iets wat zich doorzet.

Ik mis één iets heel erg bij de actie die we ondernemen: de goede registratie van suïcidepogingen. Daarom maak ik 150.000 euro vrij om veel sneller en beter te registreren en om, nadat iemand een poging heeft ondernomen, ook hulpverlening te voorzien. We zien daar op de spoeddiensten problemen. Je kunt niet altijd registreren of het wordt niet consequent geregistreerd. En de hulpverlening is vaak fragmentarisch. Daar zetten we de komende maanden fors op in. Dat is niet iets wat jaren moet duren. De middelen zijn er nu.

Ook het wetenschappelijk onderzoek moet wat dat betreft beter worden. We zien dat wie een poging onderneemt heel vaak uiteindelijk nog een poging onderneemt en dan nog een. Daarom is het erg belangrijk dat we heel veel energie steken in het vermijden van herhaling nadat iemand een poging heeft ondernomen.

Er is dus veel werk op de plank.

Collega Vaneekhout, ik geef toe dat er een nauwkeurigere monitoring moet komen. Die cijfers komen laat. We moeten dat goed blijven monitoren. We zetten daar ook alles op in.

Ik vat samen. Er is geen reden om te juichen. We moeten echt zeer intense inspanningen leveren en deze voortzetten. Coronaeffecten zien we hier nog niet. Het is best mogelijk dat die er op termijn komen. Net omdat we, zoals ik al zei, studies zien die tonen dat de mentale gezondheid bij de jongeren er niet echt op is vooruitgegaan sinds corona.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, als het gaat over suïcide dan is dat inderdaad het topje van de ijsberg. Dat toont wat er met betrekking tot het mentaal welzijn allemaal nog onder de waterlijn zit. Dan zijn die tendensen toch wel opvallend. Ik ben blij dat u zelf op geen enkele manier euforisch praat over

een lichte daling die er zou zijn. Zeker omdat Vlaanderen, als je het internationaal bekijkt, het niet goed doet. Er zijn ook een aantal zorgwekkende tendensen. Ik heb u nog niets horen zeggen over de oudere mannen. Bij de 75-plussers is er toch wel echt een dramatische stijging. Daar kun je ook allerlei facetten en oorzaken zien. Op welke manier kan daar specifiek op worden ingezet?

Twee, als het over jonge vrouwen gaat, hoor ik u een aantal dingen schetsen. Het is goed dat de hulpverlening sneller zou zijn op het moment dat er een eerste of een tweede poging plaatsvindt. Ik heb u ook horen zeggen dat er sneller zal worden ingezet op de monitoring van cijfers. Ik heb nog een fundamentele bezorgdheid. We weten dat onze hulpverlening structureel tekortschiet en dat heel veel vrouwen, op het moment dat ze aan de alarmbel trekken, daarmee geconfronteerd worden en vaststellen dat er geen structurele hulp is, of dat ze er maanden op moeten wachten.

Wanneer, minister, zullen die wachtlijsten in de psychologische hulpverlening echt weggewerkt zijn? (*Applaus van Groen*)

– *Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Dank u, minister, voor uw helder antwoord en voor de sterke nuance die u naar voren brengt. Het is duidelijk dat er geen haar op uw hoofd is dat eraan denkt om de inspanningen terug te schroeven, eerder integendeel. En dat hoort ook zo want de cijfers, zoals u terecht stelt, blijven hoog.

U gaat bijkomend inzetten op het ondersteunen van hulpverleners. Het is een buitengewoon moeilijk thema, zeker naar kinderen en jongeren toe. Ik denk dat het een sterk spoor is. Alles wat u verder ontwikkelt zal worden ingebed in één sterk geheel. Dat lijkt me belangrijk. We zien dat dit voorzichtig vruchten begint af te werpen.

Ik hoor u vertellen dat u gaat inzetten op een goede registratie van mensen die een zelfmoordpoging hebben ondernemen. Dat is een heel duidelijke doelgroep. Wat kunt u en zult u doen om ervoor te zorgen dat dit keer alle algemene ziekenhuizen instemmen met de voorwaarden die u zult stellen? Want daarmee staat of valt een goede opvolging en administratie.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u, minister, voor de antwoorden. U had het onder andere over de richtlijnen die u aan hulpverleners aanbiedt voor detectie en behandeling van suïcidaliteit bij kinderen en jongeren. Ik vroeg mij concreet het volgende af, minister. We weten dat de druk van sociale media een grote impact heeft, niet alleen op jongeren, maar zeker ook op hen. Zult u ervoor zorgen dat binnen dit pakket aan richtlijnen en extra informatie voor hulpverleners, maar ook voor ouders, de focus ook ligt op de schadelijke content op sociale media en hoe die zelfverminking en suïcide in de hand kan werken?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, het is natuurlijk positief dat we de cijfers over het algemeen zien dalen. Maar we zien toch nog altijd 2,5 mensen per dag die een suïcidepoging doen, en dat blijft zeer hoog. We zijn nog altijd koploper binnen Europa. We mogen zeker en vast niet op onze lauweren rusten.

Het verontrust mij dat we een stijging zien in de groep van jonge vrouwen. We hebben eigenlijk al jaren het probleem van die registratie. Dit zijn cijfers van

2021, maar wat er de afgelopen twee jaar is gebeurd, weten we niet. Het is heel belangrijk dat we verder investeren in de registratie, ook wat betreft suïcidepogingen. Dat is inderdaad een probleem. We weten in het werkveld dat een suïcidepoging een van de grootste risicofactoren is om een suïcide te hebben. Daarom is het zo belangrijk om het te registreren. Daarbuiten zou ik u toch ook willen oproepen om vooral te investeren in preventie. Daar wordt op dit moment nog onvoldoende gebruik van gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, vooreerst dank voor de grote aandacht die u wilt besteden aan de registratie. Die inspanningen verder opdrijven lijkt ons heel noodzakelijk. Ik hoop dat u dat voldoende breed kunt doen, in die zin dat het niet enkel belangrijk is dat we weten wie er komt en welk advies ze hebben gekregen, maar ook of dat advies wordt opgevolgd. Laten mensen zich ambulant begeleiden? Gaat iemand ook werkelijk in opname? En of er eventueel ook een groep mensen is die dat advies wel wil opvolgen, maar die de plaats niet vindt of die niet op tijd vindt. Dat zou een heel mooi beeld kunnen geven, ook naar beleidsmakers, om te weten waar dringend gaten moeten worden gevuld, specifiek voor deze heel preciaire doelgroep.

Dus, zou u de registratie zo breed mogelijk willen doen, niet enkel om de mensen zelf te helpen, maar ook om als overheid daaruit te kunnen leren?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, collega's, elke suïcide is er één te veel. Vooreerst moet er zoveel mogelijk ingezet worden op preventie van die psychologische problemen, want tijdig ingrijpen kan ervoor zorgen dat de situatie niet escaleert. En indien dat toch het geval is, is het essentieel dat mensen de weg vinden naar de Zelfmoordlijn. Sinds enige tijd kan de Zelfmoordlijn mensen ook rechtstreeks aanmelden bij bijvoorbeeld een centrum voor geestelijke gezondheidszorg (CGG). Zo kunnen bestaande drempels om professionele hulpverlening te zoeken, weggewerkt worden, en dit kan bijdragen aan de zorgcontinuïteit.

Mijn bijkomende vraag, minister, luidt dus: hoe wordt deze mogelijkheid ervaren, zowel bij de medewerkers van de Zelfmoordlijn als bij medewerkers van hulpverleningsorganisaties? Welke initiatieven neemt u nog in het kader van de zorgcontinuïteit?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's.

Eerst en vooral, collega Vaneeckhout, ik had die oudere mannen niet meegenomen in mijn antwoord, alhoewel mijn blik permanent op oudere mannen gericht is. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout)*

Ik ben met een heel jonge man getrouwd, kwestie dat hij zich niet aangesproken voelt.

Maar u hebt absoluut gelijk: die ouderen zijn in het actieplan opgenomen als een heel kwetsbare doelgroep. Er is ook een heel intense samenwerking tussen het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) en de Vlaamse Ouderenraad, net om de implementatie van die methodieken beter te maken. En als we lezingen geven over suïcidepreventie voor het algemene publiek, wordt die aandacht voor ouderen altijd heel fors meegenomen.

U weet dat er ook een geografische ongelijkheid is, waarbij mijn eigen provincie het heel, heel slecht doet. Daarop moeten we ook extra inzetten.

Die registratie, collega Jans, collega Van den Bossche en collega Saeys, is voor mij superbelangrijk. We moeten in preventie investeren, maar als iemand na een poging niet opgevolgd wordt – ik heb me wat verdiept in die cijfers – is de kans dat het nog eens gebeurt zoveel groter. Voor mij, collega's, is het registratie in de breedte. Het VLESP heeft ook het instrumentarium om de ziekenhuizen mee te nemen in dat verhaal. Ze zijn aan die vernieuwing bezig. Zij hebben eigenlijk ook wel de kracht om dat te doen, maar ik reken hier ook op de verantwoordelijkheidszin bij onze ziekenhuizen. Het is zo, zo belangrijk dat je goed registreert, en na die registratie bovendien enorm investeert in de begeleiding nadien.

Collega Van den Bossche, mensen zijn vrij om er al dan niet op in te gaan. Ik wil ook eens bekijken hoe we dat bruggetje kunnen maken naar mensen die niet op het aanbod ingaan omdat ze niet kunnen of omdat er praktische obstakels zijn. Maar voor mij is het vooral van belang dat we de armoede in de registratie en het aanbieden van hulp, eerst oplossen. En dan kunnen we nog in de diepte gaan kijken wat er extra nodig kan zijn.

Collega Wouters, er is ondertussen misschien een bevraging gebeurd over hoe de sentimenten zijn. Ik heb in het kader van deze actuele vragen de cijfers niet bij. Ik zal dat ook eens bekijken. Maar de mogelijkheid is natuurlijk net in het leven geroepen om een positieve meerwaarde te kunnen zijn. Ik zal mij dus ook daarover verder bevragen.

Collega Perdaens, wat sociale media betreft, weet u en hebt u zelf aangehaald dat mijn collega Benjamin Dalle heel fors investeert in apps die aanduiden hoe je ermee kunt omgaan. Vaak gaat het over niet bezwijken onder bepaalde zaken die op een bepaald moment gebeuren. Jonge mensen daartegen wapenen is een enorme opdracht. Ouders en scholen kunnen die opnemen, maar ook de hulpverlening kan die gedeeltelijk opnemen. Ik ben er zelf ook heel gevoelig aan, omdat ik zie hoe vernietigend het kan zijn om plots aan alle kanten gebasht te worden. Als volwassene is dat al zwaar, als jongere is dat nog duizend keer zwaarder, als je nog niet zoveel zaken in het leven meegemaakt heb. Vandaar ook alle steun voor de initiatieven die collega Dalle neemt, ook in goed overleg met onze diensten, en waarop we ook heel fors zullen inzetten.

Trouwens, als uitsmijter: de app die ontwikkeld wordt zal uiteraard ook op die manier zijn netwerken hebben. We zien dat, net zoals sociale media negatief kunnen zijn voor jongeren, die onlinehulpverlening zo positief is voor jongeren. Datgene wat slecht is kan, als het goed gebruikt wordt, net een heel goed element zijn om te vermijden dat jongeren donkere gedachten krijgen en tot die fatale stap overgaan. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, collega's, elke suïcidepoging, elke zelfdoding is er een te veel. Elke zelfdoding is het topje van de ijsberg van een resem aan verhalen, vernietigende verhalen waar mensen fundamenteel op zoek zijn naar zichzelf en naar de zin in het leven. We mogen dus als samenleving, als Vlaanderen, nooit aanvaarden dat wij wereldtop zijn – en blijven, helaas – als het gaat over het aantal suïcides in onze regio. Wij mogen als Vlaanderen nooit aanvaarden dat wij aan te veel van die mensen op vandaag – op het moment dat ze hulp zoeken – zeggen dat ze nog enkele maanden moeten wachten en dan komt er wel iemand om hen misschien op pad te helpen. Wij mogen als Vlaanderen, als parlement, als politici, nooit aanvaarden dat wij in een regio leven waar jonge vrouwen en oude mannen blijkbaar het gevoel hebben of er nog wel een plek is voor hen. Of is deze samenleving te vernietigend, te verstikkend

om nog een toekomst in uit te bouwen, om allerlei redenen? Minister, dat zou de echte inzet van het komende jaar en van uw politiek werk moeten zijn. Laat ons daar samen verder werk van maken. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Dank u wel, minister, om bijzonder helder te maken dat het een belangrijke beleidsprioriteit is en blijft, om het aantal zelfdodingen in Vlaanderen blijvend terug te dringen. Via allerlei acties grijpen we in op verschillende levensdomeinen van verschillende doelgroepen. Als we deze inzet gestaag volhouden en daadkrachtig blijven verderzetten, volop blijven investeren, ben ik ervan overtuigd dat we hopelijk van deze trieste koppositie af raken. Want dat is echt wel iets wat ons beleid moet duidelijk maken binnen de geestelijke gezondheidszorg: we zijn dat aan onszelf verschuldigd, we blijven dat beleid ten volle voeren. Zo zorgen we ervoor dat deze cijfers jaar na jaar een dalende trend kunnen blijven inzetten. Verbetering zien is dringend nodig bij de doelgroepen waar we vandaag grote problemen zien. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u wel voor de antwoorden, minister. Collega's, door de eeuwen heen hebben we als mensen een aantal doodsoorzaken haast kunnen bannen. We hebben penicilline uitgevonden en er zijn vaccinaties tegen heel wat ziektes die ons bedreigden. Door diezelfde eeuwen heen is een stil gevaar eigenlijk aan een opmars begonnen. Akkoord, de kentering is ingezet, de cijfers nemen stilaan weer af, maar voor iedereen hier in de zaal is suïcide iets van ongelooflijk dichtbij, iets heel erg pijnlijks, iets heel erg gevoelig. Het is en blijft een van de belangrijkste doodsoorzaken van mensen onder de 40 jaar in onze samenleving. Dat is de reden, minister, waarom er verder afgebouwd moet worden, waarom u die kentering moet volhouden en waarom u de focus moet leggen op die jonge vrouwen waar de cijfers nu zo dramatisch stijgen. U moet die hulpverleners en ouders daar handvatten toe bieden, om die impact van sociale media in te schatten en net misschien ook via die sociale media die jonge vrouwen vast te grijpen en te zorgen dat ze die zin toch terugvinden. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plaatsgebrek in de kinderopvang

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, zwanger worden zou een fantastisch moment moeten zijn. Maar voor veel ouders zorgt dat vandaag voor stress. Als men als vrouw van het toilet komt met de zwangerschapstest, moet men al bijna eerst kinderdagverblijven gaan opbellen alvorens men het goede nieuws vertelt aan de partner. Als men dan een plaats heeft kunnen bemachtigen, moet men ook nog zien dat men het kan betalen. Door het beleid van deze Vlaamse Regering gaan de prijzen van de crèches naar omhoog. Vandaag betalen ouders tot 1000 euro per maand voor de kinderopvang.

Wat is het gevolg, minister? Ouders moeten heel vaak thuisblijven om voor de kinderen te kunnen zorgen. Soms is het de papa die thuisblijft, maar in de meeste gevallen is het de moeder die thuisblijft voor de kinderen. Dat is toch niet de samenleving die wij willen, minister, dat ouders de keuze niet hebben om uit huis te gaan werken?

Dat betekent dat de inkomens voor moeders veel lager zijn dan voor vaders. Dat heeft zelfs een naam: de moederschapsboete. Als vrouwen een kind krijgen, betalen zij hun kroost cash, omdat ze minder vaak voltijds werken en ook lagere uurlonen hebben. Dat maakt dat vrouwen vandaag nog steeds financieel afhankelijk zijn van hun partner, wat toch echt niet het geval zou mogen zijn. Maar als er onvoldoende plaatsen in de kinderopvang zijn of als die plaatsen te duur zijn, is dat wel het gevolg. Het is dan wel straf dat er hier partijen zijn die zeggen dat die huismoeders geactiveerd moeten worden. Er zijn onvoldoende plaatsen in de kinderopvang, vrouwen zien zich genoodzaakt om thuis te blijven en huismoeder te zijn, en dan wordt net die groep nog eens gevisieerd als zijnde profiteurs en te activeren mensen.

Minister, ik denk dat het voor het kind en de ouders heel erg belangrijk is dat er voldoende plaatsen zijn in de kinderopvang en dat die plaatsen ook betaalbaar zijn voor de ouders, zodat al die talenten, bijvoorbeeld de verpleegkundigen en de leerkrachten, kunnen gaan werken en niet gedwongen worden om thuis voor de kinderen te zorgen. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank je wel voor de vraag, mevrouw Vandecasteele. Ik wil toch twee kleine nuances maken. De meeste mannen en vrouwen die binnen het gezin vaststellen dat ze zwanger zijn, zijn toch wel gelukkig. Ik denk niet dat bellen naar de kinderopvang en vervolgens ongelukkig worden, het eerste is wat ze doen. *(Applaus bij de meerderheid)*

Dus laat ons een klein beetje blijdschap hebben voor de mensen die gelukkig zijn in het leven.

Ik wil ook als tweede nuance meegeven dat vandaag 76 procent van onze Vlaamse kinderopvang inkomensgerelateerd is. Dat is drie vierde, wat een mooi cijfer is. Inkomensgerelateerd, zoals jullie weten, betekent dat je, afhankelijk van je inkomen, minder of wat meer betaalt. Dat is een goede zaak. Er wordt ook altijd voorrang gegeven aan mensen die werken of in een traject naar werk zitten, en dat is evenzeer een goede zaak.

Dat neemt niet weg dat er nog heel veel noden zijn. De collega's zullen vastgesteld hebben dat er nog niet langer dan een week geleden, op 4 juli, een zeer, zeer uitbundige gedachtewisseling in het Vlaams Parlement is geweest, waaraan u, collega Vandecasteele, ook uitbundig hebt deelgenomen, waarvoor mijn dank, en waarin ik ook een aantal maatregelen heb meegegeven die in de pijnpijn zitten. Zo is nu al voorzien, los van de begrotingsopmaak in september, dat we een aantal nieuwe bijkomende inkomensgerelateerde plaatsen voorzien in het najaar, en dat we ook 1835 modules voorzien voor flexibele openingsuren, wat heel belangrijk is voor mensen die heel vroege of late shiften hebben. Ik hoop die in de komende maanden te kunnen realiseren.

Daarnaast is goede kinderopvang hebben niet alleen een kwestie van kwantiteit, maar ook van kwaliteit. Jullie weten dat we met onze regering heel hard aan het werk zijn om de kwaliteit te verbeteren en de mensen in de sector te houden. Er ligt dus veel werk op de plank, maar er worden ook veel initiatieven genomen om die capaciteit en die kwaliteit te verbeteren. *(Applaus van Brecht Warnez)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik moet zeggen dat uw antwoord mij toch teleurstelt. Met de problemen in de kinderopvang is het sinds vorige week zelfs nog ernstiger gesteld. De prijzen gaan de hoogte in en crèches worden gedwongen om hun prijzen te verhogen omdat ze niet voldoende subsidies

krijgen en niet de subsidies krijgen waar ze recht op hebben. Het aantal plaatsen daalt in Vlaanderen.

Hoewel we sinds de Septemberverklaring aan de alarmbel trekken vanwege de prijs, het aantal plaatsen en de kwaliteit, staan we nog geen stap verder, en dat zorgt voor heel veel problemen. Ik ben het ermee eens dat zwanger worden een fantastisch moment is, maar het zorgt vandaag wel voor stress. Het zou toch niet normaal moeten zijn dat het eerste wat je doet voordat je het aan de familie vertelt, het opbellen van de kinderdagverblijven is? Vrouwen die dat niet doen, hebben vaak geen plaats – ik weet niet of u weet wat dat betekent, minister –, waardoor je zelf moet thuisblijven of grootouders moet inschakelen. U schuift de problemen vandaag gewoon door naar de gezinnen en zorgt niet zelf voor oplossingen voor kinderopvang. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Het feit dat er minder plaatsen in de kinderopvang zijn, is natuurlijk ook een logisch gevolg van het aantal stoppers binnen die opvang. Mensen die stoppen vanwege hun pensioen, omdat ze het niet meer zien zitten, omdat Zorginspectie strenger is geworden of gewoon omdat ze financieel niet leefbaar zijn wegens een tekort aan subsidies. Maar een groot deel beslist niet zelf om te stoppen, maar wordt door Opgroeien zelf gesloten, ook al komt de kwaliteit niet in het gedrang en is er geen sprake van gevaarsituaties. Ze worden gesloten omdat ze administratief niet in orde zijn of omdat ze het gevoel hebben dat er op bepaalde kinderdagverblijven een heksenjacht wordt gevoerd.

En natuurlijk werkt dat averechts, want hoe meer sluitingen er zijn, hoe minder mensen er zin hebben om nog te starten. Opgroeien is voor een deel dan ook zelf verantwoordelijk voor het verlies aan plaatsen, omdat er te vaak wordt geschermd met het voorzorgsprincipe, daar waar het niet nodig is. Minister, welke concrete maatregelen zult u nemen om de zin bij kindbegeleiders, bij jonge mensen of bij starters, er weer in te krijgen, zodat zij opnieuw willen starten met een kinderopvang?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Dit is een heel belangrijk onderwerp. Ook wij hebben deze vraag ingediend, maar zoals nagenoeg elke andere vraag van ons heeft de commissievoorzitter van het Vlaams Belang die afgewezen.

Voorzitter, u hebt het parlementair controlerecht gerespecteerd, maar in de commissie wijst het Vlaams Belang nagenoeg elke vraag om uitleg af. Schriftelijke vragen worden nauwelijks beantwoord, in de opvolgingscommissie worden parlementsleden aangevallen en terwijl de Vlaamse Regering haar plannetjes maakt, ondermijnt het Vlaams Belang het parlement. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

De crisis is dieper dan ooit. Waar is het geld voor de kwaliteitsverbetering? Ouders moeten thuisblijven, kindbegeleiders stoppen, sociaal organisatoren zijn gedegouteerd en de commercie mag los oprukken. Met hun eigen belastinggeld worden vrouwen teruggestuurd naar de haard in de jaren 50 en het Vlaams Belang ondermijnt het parlement. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Dat is helemaal volgens hun programma en traditie, ook dat ze nu aan het roepen zijn. Maar wij zullen niet zwijgen! Laat ons ons werk doen en red de kinderopvang. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Voorzitter, ik zal een vraag stellen, maar ik wil eerst even reageren op de twee collega's die al aan het woord geweest zijn.

Collega Groothedde, ik vind het echt ongehoord dat u het hier voorstelt alsof u niets hebt mogen inbrengen met betrekking tot kinderopvang en alsof er daarover geen correcte debatten zouden worden gevoerd. (*Applaus bij cd&v en het Vlaams Belang*)

Vorige week in de commissie hebben we debat gevoerd van 14 uur tot maar liefst 22 uur. We waren daar allebei de hele tijd aanwezig en u hebt ruimschoots vragen kunnen stellen.

Collega Malfroot, ik dacht dat we dat voorzorgsprincipe vanuit de onderzoekscommissie met z'n allen hadden vooropgesteld en dat we dat sinds vorig jaar zouden toepassen.

Minister, om de combinatie werk en gezin mogelijk te maken, zijn er uiteraard voldoende opvangplekken nodig. Daar moeten we verder op inzetten.

Dit weekend lazen we in De Tijd cijfers over de lokale loketten. Minister, ik wil die nood aan bijkomende plekken en de cijfers die we daarin lazen absoluut niet minimaliseren, maar ik vind het wel belangrijk om een juist zicht te hebben op de noden. Ik heb daar een aantal vragen bij. Worden al die open plekken wel aangemeld bij die lokale loketten? Ik ken bijvoorbeeld iemand die zich aanmeldde en bericht kreeg dat er geen plek was, maar dan zelf rondbelde en wel dadelijk een plek had. Als iemand een voltijdse plek zoekt, maar er is maar plaats voor vier vijfde, welk antwoord krijgen ze dan?

Minister, hoe kunnen we ervoor zorgen dat er een meer uniforme en correcte registratie komt van de opvangvragen?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, toen wij acht jaar geleden voor de eerste keer zwanger werden, was inderdaad het eerste dat we deden toen we dat hoorden, naar de crèche bellen in de hoop om nog een plekje te vinden. Acht jaar geleden lukte dat nog, als je er direct bij was.

Ondertussen zitten we al in de situatie dat je eigenlijk eerst een plek in de kinderopvang moet vinden vooraleer je probeert kinderen te maken. Dat is de realiteit van vandaag. Daar zijn we gekomen met dit beleid dat zich de voorbije jaren alleen heeft toegespitst op het creëren van extra plaatsen. Door niets te doen aan de werkdruk en doordat de kind-begeleiderratio zo hoog is, waren er in 2022 minder plaatsen, omdat er meer stoppers waren dan dat er extra plaatsen werden gecreëerd. Dat is het gevolg van jullie beleid op kinderopvang.

Zoals ik verleden week zei, maak ik me heel veel zorgen over het feit dat nu slechts een derde of minder van de initiatieven die subsidies hadden gevraagd die ook zullen krijgen. Ik heb heel veel reacties gehoord van mensen, ook op voorhand, die daar nog op wachtten en vreesden dat, indien daar niets uit de bus zou komen, ze ook de deuren zouden moeten sluiten.

Minister, investeer verder in de kinderopvang zodat er in de plaats van minder plaatsen, meer plaatsen komen. (*Applaus bij Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb het nog eens nagekeken: deze legislatuur werd er meer dan 200 miljoen euro extra geïnvesteerd in Opgroeien, onder andere voor de verhoging van de trap 1- en trap 2-subsidies. Maar, collega's, die

middelen zijn vooral terechtgekomen in de groepsopvang en, minister, we zien de sterkste daling van het aantal plaatsen in de gezinsopvang.

Ook nu weer dreigt de gezinsopvang door verhoogde RSZ-bijdragen (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) minder over te houden. Daar vragen wij vanuit de N-VA-fractie echt wel een gelijk speelveld, zowel voor de gezinsopvang als voor de groepsopvang, zodoende dat we maximaal plaatsen overeind kunnen houden.

Een tweede vaststelling die ik doe op basis van die lijsten is: hoeveel plaatsen hebben we nu waar, op welke manier van opvang nodig? Want we krijgen ook nieuwe gezinsvormen waarbij een moeder opvang zoekt op woensdag en donderdag en een vader uit een nieuw samengesteld gezin voor hetzelfde kind op andere momenten. Minister, kunnen die cijfers van de wachtlijsten veel meer gedetailleerd worden en gekoppeld worden aan de opvangen zodat we elkeen die opvang zoekt, ook maximaal opvang kunnen geven?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, als we zoveel mogelijk volk aan het werk willen, dan is natuurlijk voldoende en kwaliteitsvolle kinderopvang daar een absolute voorwaarde voor. Want hoe je het nu draait of keert, de realiteit is dat de vrouw er vaak voor opdraait en vaak stopt met werken om voor de kinderen te zorgen. Nu, ik weet dat u al heel wat initiatieven genomen hebt: in verband met de leefbaarheid voor het omzetten van die T1- naar die T2-plaatsen – we zullen kijken wat daar in september het vervolg van zal zijn – en ook in flexibele opvang. Ik denk dat dat ook heel belangrijk is omdat er heel veel mensen zijn met geen gemakkelijke werkuren en met fluctuerende werkschema's. Daarvoor is het juist heel belangrijk dat er bredere openingsuren zijn. We moeten alle drempels die er zijn om een beroep te doen op die kinderopvang wegwerken.

Minister, Voka en Helan werken al maanden aan een plan om bedrijfscrèches te organiseren, dus om zelf extra kinderopvangplaatsen in te kopen, om dat zelf te subsidiëren. Hoever zit het daarmee? Hebt u daar al verder gesprekken over gehad?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik start met een klein woordje over de commissie van 4 juli. Ik dank alle collega's die er dat debat bij waren en ik dank vooral diegenen die nadat ze vragen gesteld hebben aan mij ook gebleven zijn om naar de antwoorden te luisteren. Want daar is ook een probleem. (*Applaus bij cd&v. Opmerkingen van Celia Groothedde*)

Voilà, dan komen we nu bij de inhoud. Ik ga de commissie niet helemaal herdoen, collega's. Maar wat ik toch wil aangeven, ten eerste, mevrouw Vandecasteele: dat crèches de prijs opslaan, dat kan niet voor al die crèches die inkomensgerelateerd zijn. Dat is 76 procent. Er zijn inderdaad een aantal verhalen in de krant gekomen van kinderdagverblijven die zeggen dat ze de prijs nu moeten opslaan. Wat is de oorzaak daarvan? De oorzaak is vrij helder. Die ligt in de oproep die we gedaan hebben om te kunnen omschakelen van T1 naar T2. Ik heb voorlopig maar een derde van de plaatsen kunnen honoreren. Dat betekent dat twee derde van diegenen die aanvragen gedaan hebben, met een onvervulde wens achterblijven. Dit dossier waar collega Saeys ook naar verwees, blijft voor mij op tafel liggen. De organisatoren zijn er ook van verwittigd. Voor mij is dit een heel belangrijk dossier bij de begrotingsopmaak 2024, te meer omdat ik de middelen heb om dit jaar nog voor iedereen te voldoen als er natuurlijk ook vervolgsubsidies zijn voor 2024.

Wat de bedrijfscrèches betreft: langs de omgekeerde kant zien we dat veel kinderdagverblijven vandaag zeggen dat ze op zoek zijn naar bedrijven die mee

willen investeren. Dat is toch ook goed voor de mensen, maar het komt niet echt van de grond. Daarom lopen er nu de gesprekken: moeten we iets veranderen aan de huidige systemen? Of – dat heb ik ook al gehoord – zijn bedrijven in tegenstelling tot een aantal jaren geleden nu minder happig om daarin te investeren? Dat is nog niet helder. Maar, wordt vervolgd, hopelijk ook binnen enkele weken.

Collega's, dat we vandaag geen stap verder staan, vind ik absoluut onrecht aan de situatie doen. Collega Daniëls en collega Schryvers verwezen er ook naar: er zijn honderden miljoen extra geïnvesteerd. Maar het klopt absoluut dat de grootste zorg vandaag ook het aan boord houden van mensen is. Het is duurder geworden. Mensen willen kwalitatieve opvang voorzien. Die hebben ook aan een aantal verplichtingen te voldoen. Het hele parlement, of bijna het hele parlement, heeft ingestemd met een pak aanbevelingen na de onderzoekscommissie, waarin ook het voorzorgsprincipe staat. Het voorzorgsprincipe betekent – ik kan daar niks anders over zeggen – dat je strenger gaat optreden, dat je je verwachtingen duidelijk expliciteert. En ja, dat heeft in 2022 impact gehad op een aantal verplichte sluitingen, maar het moet ook financieel leefbaar zijn. We zien dat voorzieningen, mensen, gezinsopvang, groepsopvang er nu mee stoppen, omdat ze zeggen dat het water hun financieel tot aan de lippen staat. Het is voor mij zeer belangrijk dat we daar deze legislatuur nog extra stappen in kunnen zetten. Ik heb ook de minister-president gisteren nog in de media horen zeggen dat dit moet gebeuren, dus ik heb er ook vertrouwen in dat we dat met de Vlaamse Regering ook zullen kunnen doen, naar aanleiding van de begrotingsopmaak.

Collega Schryvers, bedankt dat u de vraag over die lokale loketten mee stelt, want ze was eigenlijk zo ingediend bij mij. Daar moet je wel een nuance maken. Collega Daniëls verwees er ook naar. Ten eerste: niet elk lokaal bestuur meldt zijn cijfers aan de lokale loketten. Het is veel verbeterd. We zitten nu, denk ik, aan 90 procent van de lokale besturen die hun cijfers doorgeven. Maar daar zitten dubbeltellingen bij. Er zijn ouders die zich aanmelden bij meerdere lokale loketten om een plaats te vinden. Die detailberekening is dus nog niet helemaal oké.

Ik ontken niet dat er veel plaatsen te kort zijn. Laat me daar helder over zijn. Maar je kunt die cijfers van die lokale loketten niet als absoluut correct aanrekenen. Een: omdat ze er nog niet allemaal in zitten. Twee: omdat er dubbeltellingen bij zitten. En drie: de stad Antwerpen zit er ook niet in. Waarom niet? Omdat die een heel grote hacking hadden van hun computersystemen vorig jaar. Dus zijn ze er niet in geraakt. We moeten die cijfers dus toch genuanceerd bekijken.

Ik sta zeker open om de details van die cijfers te verbeteren, zeker in het kader van flexibele opvang, bijvoorbeeld als er co-ouderschap is, of als grootouders ook een stuk opvang doen. We moeten daar naar die flexibiliteit gaan, maar we kunnen niet om de vaststelling heen dat er ook in capaciteit grote tekorten zijn. Daar helpen de maatregelen die nu al genomen zijn voor een stuk, maar er zal ook nog extra nodig zijn.

Wat specifiek de gezinsopvang betreft: ik ben het eens met het level playing field, maar ik ben zelf ook een heel groot voorstander van het werknemersstatuut, dat we nu verankerd hebben voor al die onthaalouders die al in de 'sui generis' zaten en die in het proefproject gestapt zijn om werknemer te worden. Ik zou dit ook heel graag uitbreiden. Dat mag geleidelijk gaan, want niet iedereen wil dat absoluut.

Ik was verleden week in de Westhoek, waar er een aantal openstaande plaatsen zijn. Daar zegt men dat, mocht men komen tot een beter statuut, bijvoorbeeld

een werknemersstatuut, er misschien meer mensen gevonden kunnen worden die het willen doen. Het is voor mij belangrijk om ook dat spoor verder te bewandelen, maar ik vind het op zich een hele grote sprong voorwaarts dat deze regering dit jaar ook dat werknemersstatuut verankerd heeft. Dat is een sprong voorwaarts, want vroeger wist men niet hoelang dat zou kunnen blijven duren.

Er is dus veel werk aan de winkel, maar ook heel veel motivatie om dit dossier zeer geëngageerd verder op te nemen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik stel vast dat deze Vlaamse Regering al veertig jaar volledig bevoegd is voor de kinderopvang. En ik zie dat we vandaag in een grote crisis zitten. Ouders vinden geen plaats. Kinderbegeleiders ervaren een veel te hoge werkdruk, en gaan in burn-out of stoppen ermee.

En dan moet ik zeggen dat ik toch enigszins verbaasd ben als ik dan gisteren deze ministers op de Vlaamse feestdag hoor roepen om nog meer bevoegdheden. Weet je wat de Vlamingen dan zeggen? Die zeggen om eerst al goed te doen waar je vandaag bevoegd voor bent. *(Opmerkingen bij de meerderheid)*

Ik moet zeggen: dat is vandaag niet zo'n mooi plaatje. Jullie weten niet hoeveel geld jullie uitgeven aan consultancybureaus. *(Opmerkingen bij de meerderheid)*

Het stikstofakkoord zit vandaag in het slop. Dat is wel de realiteit, collega's. *(Opmerkingen bij de meerderheid)*

Vandaag trekt de jeugdhulp aan de alarmbel omdat er veel te weinig personeel is. Minister, u roept dan gisteren op tot een volledige bevoegdheid voor gezondheidszorg. Maar zorg dan eerst dat de kinderopvang op orde is, dat de ouderenzorg op orde is, dat personen met een handicap de middelen krijgen waar ze recht op hebben, en dat de jeugdhulp voldoende personeel krijgt. Dat is waar de Vlamingen vandaag van wakker liggen. Zij vragen meer sociaal beleid, meer eenheid en minder ministers. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de nood om de gemeenteraad te versterken

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, collega's, uit de bevraging die ik deed bij 800 gemeenteraadsleden bleek dat 1 op 3 actieve raadsleden vandaag zegt dat ze niet meer aan de volgende verkiezingen zullen meedoen, of nog twijfelen om zich kandidaat te stellen. Als we dan ook nog weten dat 1172 raadsleden – 16 procent – de afgelopen legislatuur zijn gestopt, dan maakt dat dat ongeveer de helft van de raadsleden de volgende keer misschien niet meer op een lijst zullen staan, of vrij zeker niet meer op een lijst zullen staan. En dat is heel veel.

Er zijn natuurlijk heel veel raadsleden die stoppen vanwege persoonlijke redenen, maar ze doen dat ook vanwege frustraties.

Uit diezelfde bevraging blijkt dat twee op de drie raadsleden vandaag zegt dat ze te weinig impact hebben. Dat klopt ook. Vandaag zijn gemeenteraadsleden te laat en te weinig betrokken, zeker in grote dossiers. Daar moeten we iets aan doen, minister. We moeten hen meer impact geven. We moeten hen meer tijd en meer ondersteuning geven. Waarom moeten we dat doen? Omdat die raadsleden

de eerste aanspreekpunten zijn van onze burgers. Zij lopen rond in de straten en kijken van hun stad of gemeente en de burgers spreken hen aan over problemen en beleidsmatige zaken. Die gemeenteraadsleden moeten daar ook effectief iets mee kunnen doen.

Daarnaast zijn we in de komende maanden en het komende jaar opnieuw mensen warm aan het maken voor de lokale politiek. De verkiezingen komen eraan, er worden nieuwe kandidaten gezocht. Ook aan hen moeten we kunnen zeggen dat we hen impact, tijd en ondersteuning geven. We moeten dus de volgende maanden heel wat stappen zetten, minister. Vandaar mijn heel eenvoudige vraag: wilt u samen met ons mee uw schouders zetten onder de versterking van de gemeenteraad, zodat we hen toch minstens een jaar voor de verkiezingen kunnen beloven dat zij meer ondersteuning, tijd en impact zullen krijgen, en dat ook zullen geven.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, de problematiek die u aankaart is terecht en actueel. Het is vandaag niet eenvoudig om mensen te motiveren om de stap naar een actief politiek mandaat te zetten. Die uitdaging stelt zich niet alleen op het lokale niveau, voor de lokale besturen, maar ook in dit parlement en in andere parlementen weten we dat nogal wat politici vinden dat hun impact beperkt is. Daarnaast zijn er veel mensen die zich de vraag stellen of ze dat engagement in de toekomst nog moeten opnemen. Dat is dus een grote uitdaging.

We hebben daarover in de commissie Binnenlands Bestuur al veel vergaderd. We hebben ook al een aantal stappen gezet. We hebben ervoor gezorgd dat we de begrotingsdocumenten, die lokaal vaak erg onleesbaar zijn voor gemeenteraadsleden, eenvoudiger en transparanter maken, zodat gemeenteraadsleden beter gewapend zijn. Ten tweede hebben we de politieke macht van de gemeenteraden versterkt met een constructievere motie van wantrouwen, waarmee de gemeenteraad in feite sterker wordt ten opzichte van het schepencollege.

Ten derde hebben we, samen met de hele commissie en met parlementsleden van alle politieke partijen, vier sessies georganiseerd om na te denken over concrete voorstellen om de positie van de gemeenteraadsleden te versterken. Daar zijn in totaal een zevental pistes uitgekomen en ik heb aan de commissie en aan het parlement voorgesteld om een initiatief te nemen en gezegd dat ik het zal steunen. De verschillende pistes zijn interessant, geen enkele is een wonderoplossing. Daar is geen silver bullet bij. Er zijn er trouwens verschillende bij die we vandaag al kunnen doorvoeren. Neem bijvoorbeeld de vraag naar een raadsgriffier. Een gemeentebestuur of een stadsbestuur kan in overleg met zijn gemeenteraad, zo'n raadsgriffier installeren. Verdere ondersteuning van de fracties is vandaag al mogelijk. Alleen denk ik – dat is mijn persoonlijke overtuiging – dat dat misschien allemaal interessante maatregelen zijn die een stuk kunnen helpen, maar dat ze het probleem niet ten gronde oplossen. Daarvoor zijn er andere, meer ingrijpende zaken nodig die te maken hebben met de macht en de bevoegdheden van onze lokale besturen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, ik heb u gisteren heel luid en ostentatief zien zingen voor Vlaanderen. Dat is uiteraard zeer goed, maar het is even belangrijk dat we luidkeels zingen voor onze lokale besturen, de fundamenten van Vlaanderen.

U hebt al een aantal keren gezegd dat wij initiatief mogen nemen in het parlement. Wij gaan dat uiteraard ook doen, we zullen die handschoenen zeker en vast opnemen. Er zijn heel wat voorstellen mogelijk. U hebt er zeven op papier gezet.

Ik heb er ook een tiental op papier gezet. Ze overlappen deels en zijn vaak ook gelijkaardig, maar als we iets willen doen voor de lokale besturen – u spreekt bijvoorbeeld over een raadsgriffier – dan is het zo dat koken altijd een beetje geld kost. Als wij daar in het parlement mee aan de slag gaan en in consensus, over de partijgrenzen heen, dingen op papier zetten en voorstellen formuleren, is er dan een mogelijkheid dat u daar bij de volgende begrotingsbesprekingen in september ook rekening mee houdt en er vragen over zult stellen?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Het is natuurlijk zo dat dit geen eenvoudige situatie is. We kunnen het ook positief zeggen: er zijn nog altijd meer mensen die willen verder doen, mijnheer Warnez. Maar ik maak me inderdaad al langer zorgen over deze problematiek. Politici hebben het sowieso niet gemakkelijk, en dat geldt ook voor de lokale politici, die een aantal dingen moeten waarmaken.

Maar volgens mij hangt er ook heel veel af van de betrokkenheid van het college van burgemeester en schepenen, en de gemeenteraadsvoorzitter. De mogelijkheid is er om die gemeenteraden zoveel mogelijk te betrekken. Er kan uiteraard versterkt worden. Ik denk dat wij daar open voor staan. De voorbije maanden hebben we daar al debatten over gevoerd. We zijn zelfs samen naar Den Haag en Almere gegaan, waar we een aantal voorbeelden hebben bekeken. Vanuit onze fractie is het natuurlijk zo dat wij alle voorstellen willen bekijken, maar zoals de minister zei, zijn er vandaag al heel wat zaken voorhanden, en kunnen de besturen beslissen om een aantal versterkende maatregelen te nemen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Collega's, we stellen inderdaad al jaren vast dat er een zwaar probleem is voor de slagkracht en impact van gemeenteraadsleden. Collega Warnez, vandaag zegt u in De Standaard dat we onze lokale democratie aan het ondergraven zijn. Dat klopt, en dat doet u inderdaad met deze meerderheid. Want deze Vlaamse meerderheid, inclusief cd&v, heeft de opkomstplicht voor lokale verkiezingen afgeschaft. Enerzijds schaft u dat af, en anderzijds organiseert u een bevraging en onderzoek naar hoe u meer mensen kunt betrekken om ze te laten participeren. Jullie maken enerzijds het probleem dus groter, en anderzijds beginnen jullie dan te zoeken naar kleine oplossingen om dat probleem – dat jullie zelf groter hebben gemaakt – te verkleinen. Collega Warnez, ik vind dat hallucinant. U geeft bovendien een fout signaal aan de lokale besturen en de mensen dat die lokale verkiezingen minder belangrijk zouden zijn dan andere verkiezingen. Dat is een fout signaal, zeker als u zich wilt inzetten om meer mensen te overhalen om zich actief te engageren binnen de politiek.

Collega's, minister, jullie zijn in het laatste jaar van deze legislatuur aangekomen. Wat een versterking van de gemeenteraad en de gemeenteraadsleden betreft, is daar nog maar bitter weinig van in huis gekomen. Zullen jullie nog stappen ondernemen om daar daadwerkelijk iets aan te doen?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Dank u wel, collega Warnez, voor de interessante vraag. We zijn inderdaad met de commissie naar de gemeenteraden van Den Haag en Almere geweest om daar vast te stellen dat er in Nederland veel meer politiek en inhoudelijk debat tijdens de Nederlandse gemeenteraden plaatsvindt dan bij ons in onze Vlaamse gemeentehuizen. Dat is een evolutie, en bijna een revolutie, die al een heel aantal jaren geleden heeft plaatsgevonden, waarbij van de gemeenteraad de spil is gemaakt van de besluitvorming en het inhoudelijk debat.

Wat betekent dat? Hoe heeft men dat aangepakt? Wat daar in de eerste plaats in het oog sprong, was dat de griffie, de inhoudelijke ondersteuning voor de gemeenteraadsleden, veel sterker is uitgebouwd. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om de vergelijking te maken met dit huis. Zouden wij het ons kunnen voorstellen dat ons parlement niet wordt voorgezeten door onze eigen parlementsvoorzitter, maar door de minister-president? Ik denk het niet. Zouden wij het ons kunnen voorstellen dat onze eigen vragen, en de voorstellen van parlementsleden helemaal op het einde van de agenda zouden worden behandeld? Ik denk het niet. Maar toch is dat de praktijk in heel veel gemeentehuizen tegenwoordig. Er zijn dan wel een aantal instrumenten die we kunnen inzetten, maar ik ben ervan overtuigd dat men vanuit dit parlement meer initiatief zal moeten nemen, en dan het liefst nog dit jaar, want anders blijven we die situatie bestendigen tot 2030. Ik hoop dus op snelheid.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Dat er belangrijke stappen moeten worden gezet in de verbetering en ondersteuning van onze lokale verkozenen, is een feit. Ik denk ook dat daar toch wel in een zekere mate consensus over bestaat binnen onze commissie. Binnen een minuut ingaan op alle voorstellen van collega Warnez zal niet lukken. Ik ben toch een beetje verrast door zijn pleidooi, dat ik vandaag in de pers las, om naast de algemeen directeur ook de raadsgriffier te voorzien. Het voorstel op zich steunen wij als fractie zeker. Meer nog, wij hebben het ooit in deze plenaire vergadering als amendement ter stemming voorgelegd, mijnheer Warnez. Ik heb het even nagekeken, u hebt toen op het rode knopje gedrukt. Ik stel mij daarom toch een paar vragen bij uw oprechtheid met betrekking tot dit voorstel.

Minister, binnen minder dan anderhalf jaar worden de nieuwe gemeenteraden al geïnstalleerd, en leggen de nieuwe gemeenteraadsleden hun eed af. Tegen dan zou die extra ondersteuning toch al een feit moeten zijn? Dat betekent dat onze lokale administraties tot dan de tijd hebben om te wachten op de regelgeving, maar ook op de instructies, en eventueel op de centen om alles rond te krijgen. Ondertussen moeten diezelfde administraties ook nog twee verkiezingen helpen organiseren.

Minister, hoe gaat u dit bewerkstelligen? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik dank iedereen voor de tussenkomsten, maar ik moet zeggen dat ik toch enigszins verbaasd ben door de vraag van het parlement aan mij over wat we moeten doen, terwijl hier een minister staat die in 2022 vier keer een bijeenkomst heeft georganiseerd met alle fracties. Alle fracties waren daar aanwezig. Ik mag daar in eer en geweten over zeggen dat er over de grenzen heen – van meerderheid tot oppositie – een constructieve houding was. Alle partijen hebben mee voorstellen op tafel gelegd.

Ik heb gezegd, dat het parlement hier schitterend werk kan doen door een aantal van die voorstellen in voorstellen van decreet om te zetten. Als minister zal ik daar altijd constructief tegenover staan. Hier staat de uitvoerende macht, die het primaat van het parlement erkent, die zich daarbij wil neerleggen en aanpassen, en het parlement zegt eigenlijk dat ze dat niet kunnen, dat ze dat niet willen, dat ik dat moet doen. Ik vind dat eigenlijk een foute houding.

Ik begrijp niet wat de opkomstplicht heeft te maken met het versterken van de gemeenten, mijnheer De Loor. (*Opmerkingen van Kurt De Loor*)

Ik begrijp dat niet. Het debat over de opkomstplicht is een interessant debat, maar staat eigenlijk heel ver weg van het debat over hoe we gemeenteraadsleden in hun functie kunnen versterken.

Mijnheer Aerts, in Nederland is het verloop van de gemeenteraadsleden veel groter dan bij ons. Dat is een vaststelling. U hebt mij uitgedaagd op basis van mijn voorstellingsvermogen. U vraagt of ik mij kan voorstellen dat de heer Jambon hier zou zitten in plaats van de huidige voorzitter. Mijn voorstellingsvermogen, mijnheer Aerts, is eindeloos, eindeloos.

Als we ten gronde kijken naar de voorstellen die tot nu toe zijn neergelegd, bijeengeraapt of bijeengebracht in de discussies rond mijn voorstellen, dan zeggen we dat dat interessante pistes zijn, maar denken we echt dat we de positie van de gemeenteraad fundamenteel gaan versterken met een paar extra verlofdagen per maand, een dubbel presentiegeld, of een aantal andere maatregelen?

Dat zijn maatregelen waar we er veel van kunnen nemen, indien de gemeenten dat willen. Gemeentebesturen kunnen per fractie, medewerkers bezorgen. Gemeentebesturen kunnen een raadsgriffier installeren. Dat kan men indien men die prioriteit neemt. Indien men die keuze wil maken, kan dat vandaag al. Dat zijn allemaal waardevolle dingen, maar ten gronde gaat dat het probleem niet oplossen.

Wat is het probleem? Toen ik in de jaren 90 in de gemeenteraad zat, mijnheer Warnez, zat ik in de oppositie. Toen werd daar gediscussieerd over het politiebeleid, dat was een deel van de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Toen werd er gepraat over de brandweer, over afvalophaling en de prijzen van het afval. Ondertussen zijn al die dingen overgeheveld naar bovenlokale structuren. Een voor een werden die overgeheveld naar intercommunales. Hoe langer hoe meer bevoegdheden worden geëvacueerd naar het bovenlokale, en dat is natuurlijk het essentiële uithollen.

Natuurlijk vragen gemeenteraadsleden zich af waarover zij nog beslissen. Dat we steeds meer zaken moeten evacueren naar een bovenlokaal niveau is een eerste fundamenteel probleem. Dat komt doordat veel van onze gemeentebesturen te klein zijn. Wat is het antwoord? In alle duidelijkheid, als we grotere gemeenten zouden hebben, waar we meer bevoegdheden aan konden geven, heb je daar meer verantwoordelijkheid, meer slagkracht.

Een daarmee samenhangend probleem is dat de Vlaamse overheid nog altijd een sterke centralistische overheid is, die heel veel dingen doet, die lokale besturen in een soort uitvoerende taak duwt, waarbij er in Vlaanderen eigenlijk heel strakke schema's worden gemaakt. De gemeentebesturen krijgen nog een klein beetje marge, en dan vooral de uitvoerende lokale macht, waardoor de taak van gemeenteraden steeds meer het bevestigen is van plannen en nota's die eigenlijk elders worden opgemaakt. Ook dat holt de autonomie en slagkracht van lokale besturen uit.

Wat is volgens mij het echte antwoord? Het echte antwoord is om de lokale besturen op te schalen. Zorg ervoor dat Vlaanderen verder decentraliseert naar lokale besturen en geeft ze meer autonomie. Hou op met alles in die grauwe, grijze tussenstructuren te steken, waar niemand echt controle over heeft. 'Take back control'. Breng bevoegdheden terug naar de gemeentebesturen.

Dat kan alleen maar als de gemeentebesturen groter en sterker worden. Als je grote en sterke gemeenteraden hebt, ga je ook de financiële middelen hebben om de gemeenteraden beter en efficiënter te ondersteunen. Dan zal de raadsgriffier die nodig is een slok op een borrel zijn in het grotere budget van die gemeente.

Dat is hetgeen we moeten doen. Dan zal het ondersteunen van de fracties betaalbaar worden, wat nu een onmogelijkheid is voor lokale besturen als ze kleinere lokale besturen zijn. Grotere lokale besturen kunnen die keuze financieel

maken. Kleinere lokale besturen kunnen geen medewerker per fractie betalen. Dat wordt een te groot aandeel van hun budget.

Dat is volgens mij de weg die we moeten bewandelen. Dan zijn we in de diepte iets aan het veranderen aan de lokale democratie en zijn we niet bezig met, met alle respect, 'kurieren am Symptom'.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, ik heb het daarnet gehad over uw Vlaamse lied, maar het refrein dat u telkenmale herhaalt over de fusie, klinkt wel een beetje vals, want u spreekt uzelf in dat ene refrein gewoonweg tegen. U zegt tegen de collega dat er in Nederland een groter verloop is aan raadsleden en dat raadsleden daar veel meer weglopen. Weet u waar er grote gemeenten zijn? In Nederland. Het is dus niet omdat er grotere gemeenten zijn, dat die gemeenten plots minder verloop hebben van raadsleden of dat raadsleden meer geëngageerd zijn, integendeel. We zijn in Nederland geweest. Weet u hoeveel Den Haag investeert in zijn gemeenteraadsleden om die te versterken? 10 miljoen euro per jaar krijgen de raadsleden daar, om hen te ondersteunen. En toch lopen ze weg. De schaalgrootte doet er helemaal niet toe.

Als we dan naar Vlaanderen kijken, kan ik u zeggen dat Herentals, Hamme, Beveren, Antwerpen en Oostende de top vijf zijn waar gemeenteraadsleden gestopt zijn. Dat zijn niet die kleine plattelandsgemeenten, minister. Dus fusies zijn in dit verhaal geen oplossing. Waar wel een oplossing in zit, is hier samen de controle op intercommunales versterken en de gemeenteraad versterken. En als u daar wat budget voor wilt voorzien, gaan we er wel uitkomen. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Klaas Slootmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de 11 jumboodschap van de minister-president voor een structurele omwenteling van België

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Weyts.

De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Collega's, als vurige en plichtsgetrouwe Vlaams-nationalisten hebben wij afgelopen maandag met bijzondere aandacht naar de 11 jumboodschap geluisterd van onze minister-president. Naar goede gewoonte hoorden wij daar opnieuw de Vlaamse Leeuw brullen, maar vooral niet bijten. Samengevat: alle bevoegdheden moeten naar Vlaanderen, behalve die waarvan we met de Franstaligen afspreken dat we ze nog samen gaan doen, door toepassing van artikel 35 van de Grondwet. Ik citeer de minister-president: "Ik ga daar bijzonder hard voor ijveren, trekken en sleuren, strijden en nooit opgeven."

De originaliteitsprijs zal de minister-president daar niet voor ontvangen, want sinds 1996 – en de collega's die hier al even zitten, zullen dat kunnen beamen – heeft elke minister-president die eis op tafel gelegd, om hem vervolgens verticaal te klasseren, omdat hij natuurlijk uiteindelijk tot de finale discussie leidt wat wij met België willen gaan doen en hoe we met de Franstaligen tot een overeenkomst gaan komen over hoe dat definitieve België er nu moet gaan uitzien. En zoals u weet, liggen de meningen daarover lijnrecht tegenover elkaar, met als cynisch resultaat dat wij na zes staatshervormingen inderdaad een land hebben

dat compleet vierkant draait. Dat zei trouwens ook de minister-president afgelopen maandag. En ook constitutionalisten, zoals professor Van Orshoven, geven gewoon aan dat zij aan hun studenten niet meer uitgelegd krijgen hoe dit land in elkaar zit.

De minister-president zegt dat hij bijzonder hard gaat strijden voor die structurele – ‘copernicaanse’ heeft hij niet gezegd, maar daar gaat het natuurlijk over – omwenteling, maar tot hiertoe hebben wij van die strijd niet veel gezien. Integendeel, sinds de N-VA in de cockpit van de Vlaamse Regering zit, heerst er een totale communautaire windstilte en staat er geen enkele institutionele Vlaamse eis meer in het regeerakkoord. Professor Velaers zei daarover dat een coureur die niet over de Kemmelberg raakt, het best ook geen poging onderneemt om de dag nadien de Mont Ventoux te beklimmen. Maar als we de minister-president afgelopen maandag hebben beluisterd, gaat hij niet alleen de Mont Ventoux, de Col du Tourmalet en Alpe d’Huez beklimmen ...

De voorzitter: Uw vraag, alstublieft?

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Ik had vooral graag vernomen hoe hij dat gaat doen. Wat bedoelt de minister-president als hij zegt dat hij gaat trekken en sleuren en dat hij alles gaat doen om die structurele omwenteling te realiseren? Welke stappen gaan daar concreet toe worden gezet? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De minister-president heeft mij gevraagd om u een antwoord te verschaffen, waarbij hij natuurlijk in eerste instantie verwijst naar het regeerakkoord en afspraken die gemaakt zijn en de ambities die geregeld worden uitgesproken door de minister-president en door de coalitiepartners. De minister-president laat geen moment of geen poging onverlet om te pleiten voor homogene en gewoonweg meer bevoegdheden voor Vlaanderen.

Hij doet dat vanzelfsprekend op het publieke forum waar hij elke gelegenheid te baat neemt en de afgelopen dagen, en misschien ook de komende dagen, om dat pleidooi te houden. Dat gebeurt ook via informele weg, door bondgenoten te zoeken op andere bestuurlijke niveaus, ook over de taalgrens heen. Zulke contacten en pogingen doe je natuurlijk niet op het publieke forum. Als de volgende vraag is welke gesprekken met wie, waar en waarover dat zijn, dan vind ik het niet verstandig om dat publiek te maken. Dat zou niet helpen om te slagen in de vooropgestelde doelstellingen.

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): U verwijst impliciet naar het Belgische overlegmodel en het geloof daarin van de N-VA begint aandoenlijk te worden. U bent in 2010 met koninklijk verduidelijking De Wever een communautair huwelijksaanzoek gaan doen bij de Franstaligen. Ze hebben u wandelen gestuurd. In 2014 – met 33 procent van de stemmen – hebt u nog eens geprobeerd. U mocht toen wel de slaapkamer betreden maar u mocht het communautaire huwelijk niet consumeren. In 2020 bent u nog eens gaan smeken en bent u met de staart tussen de benen mogen afdruipten. Op den duur wil de N-VA precies uiting geven aan de definitie van de waanzin waarbij men telkens hetzelfde probeert en toch een ander resultaat wilt bereiken.

Ik herhaal mijn vraag, want u hebt er inderdaad niet op geantwoord. Welke stappen zult u in het lopende werkjaar nemen om het vrije Vlaanderen, waar de minister-president naar verwees, in de praktijk te brengen? Wat is nu in feite het plan van de N-VA? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, mijnheer Sloomans, uw partij heeft in dit land, in Vlaanderen, nog niets gerealiseerd. Geen komma, geen punt, geen decreet, geen motie, 0,0 heeft zij gerealiseerd. U hebt dan ook geen lessen te leren aan deze Vlaamse Regering of aan mijn partij. Het is geen geheim dat alvast mijn partij voor een grondige hervorming is van dit land, wat mij betreft de afschaffing, voor een ommezwaai om tot homogene bevoegdheidspakketten te komen, een beleid op maat van de Vlaming, dus een beter beleid, dat is wat we willen.

De Federale Regering, waar nu eenmaal de bevoegdheid ligt om die hervorming door te voeren, zou deze regeerperiode stappen zetten in die richting. Men zou stappen zetten naar een meer homogene bevoegdheidsverdeling van de gezondheidszorg. Men zou de asymmetrische uitoefening van bevoegdheden toelaten zoals op het vlak van werkgelegenheid en arbeidsmarkthervorming. Men zou heel veel, maar het lijkt erop dat de partijen die meenden dat Vivaldi institutioneel ook maar enkele stapjes zou zetten, heel bedrogen zullen uitkomen. De minister heeft in zijn antwoord namens de minister-president de procedures daartoe geschetst. Het vereist dat de federale meerderheid de moed heeft om effectief de democratie haar rol te laten spelen en de Grondwet maximaal voor herziening vatbaar te verklaren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, het wordt ondertussen een beetje voorspelbaar. Elke 11 juli opnieuw dat pleidooi, dat borstgeklap, voor meer Vlaamse bevoegdheden en dan een obligaat rondje gebekvecht tussen nationalist, de ene al meer extreem dan de andere, over wie daarin het meest gelijk heeft. Ik kan dan alleen maar denken: begin toch eens met de bevoegdheden die u vandaag al hebt. Kinderopvang? In crisis. Onderwijs? In crisis. Openbaar vervoer? In crisis. Wachtlijsten in de zorg en voor sociale woningen zijn nog nooit zo lang geweest. Ik zou zeggen: Vlaamse Regering maak eerst eens uw huiswerk voor u nieuwe bevoegdheden vraagt. Heel eerlijk, wat we zelf doen, doen we beter? Vandaag heel duidelijk niet. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): 11 juli is de feestdag van alle Vlamingen, ongeacht hun afkomst, religie of huidskleur. Het is het feest van alle mensen die in deze regio wonen. Maar jullie bij de N-VA en het Vlaams Belang maken er elk jaar gebruik van om toch maar opnieuw te proberen om de splitsingsdrang te promoten. Ik ben daar, eerlijk gezegd, een beetje verbaasd over. Laten we eerlijk zijn, de Vlaamse Regering heeft al bevoegdheden. Jullie hebben al bevoegdheden, maar jullie verprutsen elke bevoegdheid die jullie hebben. Het lijstje is bekend: consultancy, lerarentekort, kinderopvang, wachtlijsten in de zorg, openbaar vervoer, betaalbaar wonen, mentale gezondheid ... Alles wat deze Vlaamse Regering in handen heeft, dat verprutsen jullie. Ik had dus verwacht dat er een oplossing zou komen voor al die bevoegdheden. Maar neen, jullie vragen meer bevoegdheden. Doe er de ziekenhuizen maar bij, doe er de sociale zekerheid maar bij! Minister Weyts, hoe gaat u ervoor zorgen dat u een oplossing vindt voor de bevoegdheden die jullie nu al hebben, voordat we dit land verder gaan opsplitsen, iets waar volgens mij bijna niemand op zit te wachten. *(Applaus bij de PVDA en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Collega Sloomans, we hebben hierover al gedebatteerd in de werkgroep over de staatshervorming, de Werkgroep Institutionele Zaken. U hebt toen zelf bevestigd dat u zelf wilt onderhandelen met de

Franstaligen en met de PS over uw fameuze 'Vlexit'-scenario. U hebt toen moeten toegeven dat u geen flauw idee hebt hoe dat allemaal juist in zijn werk moet gaan. Ik verneem graag hoe u dat dan zelf gaat doen. En als het dan toch over de Vlexit gaat: u moet maar eens kijken over de plas naar Groot-Brittannië, om te zien tot welke toestanden dat leidt.

Bij een volgende staatshervorming zijn er voor cd&v drie kernpunten. Ten eerste willen wij een vereenvoudiging, vooral op het vlak van gezondheidszorg, zodanig dat we iets kunnen doen aan het kluwen aan beslissingsstructuren dat we bij corona hebben gezien. Ten tweede willen we de werkgelegenheid optrekken naar 80 procent. Daarvoor moeten alle deelstaten meer een eigen arbeidsmarktbeleid kunnen voeren. Ten derde is er nood aan meer budgettaire responsabilisering. We hebben in de huidige Financieringswet al een deeltje voorzien waarbij de komende tien jaar het compensatiemechanisme wordt afgebouwd.

Tot slot, ik lees de laatste tijd in bepaalde interviews in de media dat men de vorming van de volgende Vlaamse Regering afhankelijk wil maken van de Federale Regering, en dan ook nog eens over de lokale verkiezingen wil tillen. Dat is een stap achteruit, terwijl we eigenlijk stappen vooruit moeten zetten richting meer Vlaamse autonomie. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb enkele partijstandpunten gehoord. U vraagt aan mij, of aan de minister-president, ook naar de strategie van de N-VA. Daarvoor hebben wij gelukkig ook een partijvoorzitter. *(Opmerkingen)*

Het zijn niet bepaald de minister-president en de ministers die zich uitspreken over partijstrategieën. Het is nuttig om eens te horen bij elke fractie wat de communautaire doelstellingen en de communautaire aanpak ter zake zouden zijn. Ik denk dat uw vraag dat ook beoogde. Dat levert soms wel verrassende inzichten op.

Ik begrijp dat Vooruit geen extra Vlaamse bevoegdheden wenst, geen bevoegdheden wil overgedragen zien van het federale naar het Vlaamse niveau. Ik denk dat jullie het partijprogramma en enkele resoluties die jullie hebben goedgekeurd en het discours van collega Vandenbroucke daarop eens moeten nalezen. Dat lijkt daarmee toch wel enigszins te conflicteren.

Ik begrijp dat de PVDA voor meer België is want rechts is voor meer Vlaanderen en jullie zijn dus altijd tegen datgene ... Dat is een logica en argumentatie-opbouw. Jullie zijn altijd tegen datgene waar rechts voor is.

Wat wij in onze regering vooropstellen, is dat wij, vanzelfsprekend in dialoog, proberen aan meer bevoegdheden te geraken. Ik zie weinig alternatieven voor die strategie. Ik heb begrepen dat het Vlaams Belang ook meer opschuift richting de strategie van dialoog en onderhandeling. Dat zullen we altijd moeten doen. We zullen altijd moeten onderhandelen. Dat heeft in het verleden beperkte resultaten gehad. Maar het heeft altijd wel resultaten en vruchten afgeworpen. Als wij de afgelopen dagen ter gelegenheid van de Vlaamse feestdag gewag hebben kunnen maken van een Vlaams succesverhaal, namelijk dat de groei van welvaart en welzijn, en het niveau dat we vandaag kennen, mede te danken is aan de extra bevoegdheden en de extra autonomie die wij verworven hebben, durf ik wel degelijk te zeggen dat al die bevoegdheden die wij zelf hebben gekregen en ter harte hebben genomen mee hebben gemaakt dat wij vandaag kunnen spreken over een welvarende natie waar ook welzijn hoog staat aangeschreven. Dat is mede dankzij die diverse staatshervormingen en dankzij het feit dat we, wat we zelf kunnen doen, beter doen.

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Dank u. Ik wil reageren op een aantal replieken. Collega Vanlouwe, ik raad u aan om eens een stukje van Kanaal Z van Rik Van Cauwelaert, toch niet meteen een Vlaams Belanger, te herbekijken. Hij gaf onlangs aan dat er geen enkele partij in de naoorlogse geschiedenis is, die zoveel invloed heeft gehad als de fractie hier ter rechterzijde. En, hij is hier aanwezig, De Morgen bombardeerde zelfs Filip De Winter tot de meest invloedrijke politicus van de laatste dertig jaar. Als u zegt dat we geen invloed hebben, raad ik u aan om met Joël De Ceulaer te gaan tafelen.

Wat cd&v betreft, stel ik vast dat zij nog altijd een bijna religieuze waarde toedichten aan het instrument van de staatshervorming. Ook daar raad ik u interessante zomerlektuur aan, mijnheer Van Rompuy. U moet de memoires van Leo Tindemans maar eens nalezen. Die stelde dat de staatshervormingen in België telkens tot stand komen op grond van chantage en aftroggelarij. Verlaag u dus niet tot dat heilloze pad en luister naar uw politieke stamvader.

En de linkerzijde, die eigenlijk doet alsof de Waalse politici een aantal goedbedoelende, blozende maagden zijn, roep ik op om naar de woorden van mevrouw Onckelinx te luisteren. Zij zei enkele jaren geleden nog dat ze de Belgische koe nog tien jaar gaan uitmelken en dat we het Belgische karkas mogen houden. Ga daar maar kersen mee eten.

Aan minister Weyts zou ik nog willen zeggen dat hij, en zeker de minister-president, vooral naar de minister-president van '94 zou moeten luisteren. Die stelde in zijn boek 'Vlaanderen, stad in Europa' dat het Vlaams Parlement het middel bij uitstek is om fundamentele stappen te zetten naar onafhankelijkheid. Ik zou zeggen: grijp die kans want als België barst, is Vlaanderen vrij. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over duaal leren voor kwetsbare jongeren

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Mijn vraag heeft niets te maken met partijprogramma's of stoerdoenerij rond 11 juli. Mijn vraag is uit het leven gegrepen en ze is, door toedoen van verschillende collega's, in de commissie Onderwijs al een aantal keer aan bod gekomen.

Gisteren kwam er een rapport uit, op eigen initiatief van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), over de noodzaak voor maatwerk voor jongeren die uit de boot vallen in ons onderwijs. Vijf jaar geleden ongeveer is het decreet duaal leren van start gegaan. Dat is een succes, laat me daar duidelijk over zijn. Ik ben een supporter, over partijgrenzen heen. Ik zie dat ook in Aarschot, we zijn een scholenstad, de connectie wordt gemaakt tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs en dat is bijzonder goed. We werken daarnaast heel hard om ook het onderwijs kwalitatief opnieuw op niveau te krijgen. Dat zijn twee sporen waar we hard werk leveren en waar u aan de kar trekt.

Helaas is het zo dat in de realiteit, in de werkelijke wereld, een bepaalde groep jongeren tussen wal en schip valt. Het zijn jongeren die niet meekunnen in het traject van duaal leren en die ook niet mee kunnen in het voltijds reguliere of bijzonder onderwijs. Ik spreek echt uit ervaring, minister. In mijn stad, de

scholenstad Aarschot, gaat het om een kleine groep jongeren waar de scholen me zelf van zeggen dat het niet lukt. Ze kunnen hen niet naar bedrijven sturen omdat ze de arbeidsethos en de motivatie niet hebben. Als je dat zou doen, ondergraaf je het draagvlak van duaal leren, maar het lukt niet in het regulier onderwijs. We zien ons als stad genoodzaakt, minister, om zelf een initiatief te nemen en er zelf voor te zorgen dat die jongeren niet uit de boot vallen. Eigenlijk vind ik dat niet juist. Ik vind dat wij allemaal de verantwoordelijkheid hebben om ervoor te zorgen dat elke jongere mee kan.

Mijn vraag aan u is de volgende: wat gaat u doen, aan de hand van de vele vragen die al zijn gesteld en aan de hand van dit rapport, om ervoor te zorgen dat die jongeren niet uit de boot vallen? (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Laat mij de situatie van vandaag eens duidelijk schetsen. Want het verzet en de kritiek die je vandaag in de krant leest, gaat over de inwerkingtreding van het nieuwe systeem, vanaf september, voor de derde graad. Men kan er dus nog niet naast vallen, het moet nog starten.

Vandaag heb je in het kader van het stelsel van leren en werken deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso), centra voor deeltijds onderwijs, en ook nog eens Syntra, dat een aanbod doet via Leertijd. Dat is dus complex, en we moeten ook erkennen dat dat weinig succesvol is. In het stelsel van leren en werken stroomt vandaag nog 57 procent uit zonder kwalificatie. Dat is dus geen succes, en daarop moeten we ingrijpen.

Dat willen we doen met één systeem, het systeem van duaal leren. Daarbij vinden we niet alles uit, maar kijken naar de Duitse en Oostenrijkse voorbeelden waar dat echt succesvol verloopt.

Maar daarnaast moeten we ook oog hebben voor kwetsbare leerlingen. Daarbij maken we flexibele oplossingen op maat mogelijk via de zogenaamde aanloopfase. Wat betekent dat? Dat is voor die leerlingen die eigenlijk nog niet klaar zijn om mee te stappen in het duaal leren. Met die aanloopfase kan op maat worden gewerkt in die zin dat er kan worden gewerkt op attitudes, zoals je inderdaad schetst. Het gaat dan om leerlingen aan wie de basisattitudes nog moet worden bijgebracht. Daarnaast kan er worden gewerkt met specifieke modules, bijvoorbeeld een deel van een kwalificatie. Ten slotte kan er worden gewerkt met een specifieke beschermde omgeving, bijvoorbeeld als het gaat over de tewerkstelling in een kringloopwinkel. Dat zijn drie mogelijkheden, die altijd op maat uitgewerkt kunnen worden.

Voor degenen die ook voor die aanloopfase niet in aanmerking komen, hebben we de naadloos flexibele trajecten (NAFT). Dat behoort dan tot het welzijnsdomein. De afgelopen jaren hebben we die ook naar dat welzijnsdomein overgedragen. Maar echt waar, de aanloopfase is flexibel, op maat, en kan leiden tot een onderwijskwalificatie, een beroepskwalificatie, of een deelkwalificatie. Er zijn dus heel veel verschillende mogelijkheden. We vragen wel om vanaf september ook in de derde graad dat systeem een kans te geven. Want het is inderdaad een ambitieus systeem dat zijn deugdelijkheid heeft bewezen in het buitenland, een succesmodel is in Duitsland en Oostenrijk en enkele andere landen. Daarmee willen we dus echt aan de slag gaan, net zoals we vanzelfsprekend aan de slag gaan met het advies van de Vlor, dat we ook naast het advies van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren leggen. We bekijken hoe we bezorgdheden nog kunnen wegwerken en finetunen.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister, we hebben morgen een hoorzitting met verschillende commissies samen.

Vanop het werkveld kan ik u alleen maar zeggen dat de steden en gemeenten zich op een andere manier aan het organiseren zijn. Ik heb het voorbeeld gegeven van Aarschot, maar Diest en Tienen zitten hier ook in de zaal, en dan beperk ik me nog tot het Hageland. Wat wij doen is zelf middelen van de gemeente inzetten, samen met de scholen, om ervoor te zorgen dat een kleine, beperkte groep van jongeren, niet uit de boot valt. Dat wil zeggen dat we een personeelslid aannemen, en ruimte en werkmiddelen voorzien om die jongeren op te vangen.

We denken dat die investering de moeite waard is, want die kunnen niet terecht in dat regulier onderwijs. Met alle respect, minister, maar die kunnen ook niet terecht in dat duaal leren. Die bedrijven zeggen simpelweg dat ze mensen nodig hebben die in een leertraject gaan, en bij wie ze verbetering zien. De mensen, jongeren waarover we het hier hebben, zijn kwetsbaar en kampen met moeilijkheden. Heel vaak zijn zij ook gewoon een probleem in de samenleving.

Ik zou dus zeggen: luister morgen naar die hoorzitting. En ik vraag toch openheid van geest om voor een kleine maar beperkte groep met een traject op maat te komen. *(Applaus van Willem-Frederik Schiltz)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel aan de vraagsteller en de minister.

Er is een fundamenteel probleem met dat duaal leren, of dat zit eraan te komen. Waar gaat het om? Het gaat om het aanbieden van een volwaardige, gekwalificeerde leerweg voor leerlingen die arbeidsrijp en arbeidsbereid zijn. Dat wil dus zeggen dat we gaan proberen die leerlingen sterker te maken, en ervoor zorgen dat zij goed gekwalificeerd uitstromen. Voor die leerlingen zal het inderdaad wel lukken. We hebben daarover een paar keer discussie gevoerd in de commissie.

Maar wat is het probleem dat wij al een paar keer hebben aangehaald, en waar de Vlor ook voor waarschuwt? Dat is dat een significant aandeel van die leerlingen daar niet toe in staat zal zijn, op een of andere manier. Waarschijnlijk is dat vanwege het feit dat zij niet arbeidsrijp genoeg zijn en/of niet arbeidsbereid zijn, maar dat laatste zal wellicht minder een groot probleem zijn.

Vandaag komen die leerlingen terecht in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). Het klopt dat de uitstroom daar niet goed is, maar ik ben bang voor de ongewenste neveneffecten van dat nieuwe systeem, want die jongeren gaan vandaag nergens terechtkomen. U kunt zeggen dat ze misschien bij welzijn zullen terechtkomen, maar dat mag toch niet de hoofddoelstelling zijn van zo'n nieuw systeem? Ik zou u echt willen vragen om nu al te evalueren, om nu bij te sturen, zodat de ongewenste neveneffecten zo klein mogelijk zouden zijn.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Ja, mevrouw Rutten, ik heb u hier horen zeggen dat duaal leren niet geschikt is voor een bepaalde groep kwetsbare leerlingen, omdat ze nu van het dbso terechtkomen in duaal leren. Maar waarom hebt u en heeft uw partij, Open Vld, dan vorig jaar dat transitiedecreet goedgekeurd? Daar stel ik mij toch wel de nodige vragen bij. Het Vlaams Belang heeft er in dit parlement al meermaals voor gewaarschuwd – onder meer tijdens de bespreking van het transitiedecreet – dat veel leerlingen met de huidige regelingen uit de boot zullen vallen. Dat zegt niet alleen onze fractie, maar dat zegt het hele onderwijsveld. Het is duidelijk dat leren en werken enerzijds en

duaal leren anderzijds twee verschillende zaken zijn die elk hun eigen aanpak nodig hebben. We moeten dus een systeem blijven behouden dat zich voornamelijk richt op leerlingen die schoolmoe of niet arbeidsrijp zijn, maar u hebt dat telkens in de wind geslagen, minister, met alle gevolgen van dien. Vandaar mijn omroep aan de meerderheid om deze leerlingen niet tussen wal en schip te laten vallen. Zorg dat er eindelijk een duidelijk plan komt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, collega's, dit is een thema dat we al vaak aangekaart hebben in de commissies en in de plenaire vergaderingen. Heel vaak heb ik ook gewezen op die groep van achtduizend leerlingen die in de centra leren en werken (CLW) school volgen.

Er werd dan vaak aangekaart dat het voltijds engagement dat nu verplicht is – men moet voltijds aanwezig zijn op school – een uitdaging is voor die centra. Al heel vaak heb ik gewezen op het leerrecht van elk kind. We moeten er alles aan doen om leerlingen niet te laten thuiszitten en hen niet 'schoolloos' te laten zijn. Tijdens de goedkeuring van het decreet heb ik heel sterk gepleit om te monitoren, om de vinger aan de pols te houden. Minister, om dat voltijds engagement waar te maken, was ik ook heel sterk vragende partij om de werkingsmiddelen gelijk te trekken en om de omkadering gelijk te trekken. Nu, het eerste is gebeurd, het tweede niet en ik durf te vragen om dat toch te remediëren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Mevrouw Rutten, ik ben blij dat het advies van de Vlor niet onopgemerkt is voorbijgegaan. Daarin trekt 'het terrein', het veld, inderdaad voor de zoveelste keer aan de alarmbel, over de inkanteling van het dbso in duaal leren. Ik denk dat ik zelf met Vooruit sinds het begin van de legislatuur aan het waarschuwen ben over het feit dat deze brute inkanteling een vergissing is. De jongeren van het dbso gaan daar inderdaad de prijs voor betalen. Er zijn intussen al wel aanpassingen gebeurd, maar het systeem is nog altijd niet flexibel genoeg, het laat niet genoeg maatwerk toe en voorziet niet genoeg ondersteuning. De jongeren gaan de prijs betalen. Ik vind het natuurlijk jammer dat we Open Vld toen in de commissies minder hebben gehoord. Ik ben blij dat de gemeenten dan vandaag wel de noodzaak zien, maar dat neemt natuurlijk nog niet weg dat uw partij dit mee gestemd heeft in de meerderheid. Ik kan u alleen maar vragen om dus te blijven lobbyen voor een verdere rechtzetting in dit dossier, want ik verwacht van u natuurlijk niet alleen bezorgdheid, maar ook oplossingen, in de meerderheid. Mijn vraag is dus vooral ook aan de minister in dezen: wat staat daar nog gepland? Want als we niks gaan doen, gaat de ongekwalificeerde uitstroom alleen maar groter worden. En daarbij aansluitend: u beloofde ook een actieplan tegen ongekwalificeerde uitstroom. Wanneer komt dat er nu eindelijk van?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we hebben hier met de aanwezige collega's op 1 juni inderdaad al een aantal keer over gesproken – ook daarvoor, met de aanwezige collega's, over dit onderwerp. Toch een paar zaken. Eén, ik denk dat we het verleden niet mogen romantiseren. Ik denk niet dat we kunnen zeggen dat het CLW en het dbso positieve effecten hadden, ook voor de leerlingen, a rato van de middelen die erin gingen. Het hoger leggen van het ambitieniveau was ook de geest waarin we met de N-VA, cd&v en Open Vld deze transitie hebben goedgekeurd. Niet alles wordt duaal. Duaal is in dezen de werkvorm, maar bepaalde trajecten voor die leerlingen blijven mogelijk. Maar – en dat vind ik niet onbelangrijk – als we met onderwijzers spreken, dan zeggen die dat dat eigenlijk

welzijnsprofielen zijn waarmee ze in het onderwijs niet altijd aan de slag kunnen. Die welzijnscomponent, collega Rutten, moeten we inderdaad maximaal opvolgen.

Minister, ik wil wel een oproep doen. Bij het dbso en het CLW zijn er heel veel leerlingen die uit 1B komen, mijn oproep is dus om sterk genoeg in te zetten op de eindtermen basisonderwijs. Want daar gaat het over: voorkomen dat leerlingen in die situatie terechtkomen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan natuurlijk niet vaststellen dat het stelsel van leren en werken niet succesvol is, n die zin dat de uitstroom van 57 procent ongekwalificeerden problematisch is, en vervolgens gewoon een pleidooi houden om alles maar bij het oude te laten en het stelsel gewoon te laten bestaan. Daarom hebben we inspiratie gezocht en gevonden in het buitenland, waar men erin geslaagd is om van dat duaal leren een succes te maken. Daarbij hebben we echt oog voor de kwetsbare leerling, in de vorm van heel veel flexibiliteit en mogelijkheden tot maatwerk.

Maar dan heb je natuurlijk nog een categorie die voorheen bij Onderwijs zat in het kader van de naadloos aansluitende flexibele trajecten. En dan zit je inderdaad vandaag wel in het welzijnsdomein, waar de bevoegdheid en middelen naar zijn overgedragen. Als je spreekt over die specifieke thematieken en die casuïstiek, dan zit je bij Welzijn, maar ik kan u garanderen dat, als het gaat over de geleidelijke uitrol van dat duaal leren samen met de aanloopfase, we daar altijd hebben gewerkt aan extra flexibiliseringsmogelijkheden.

Ik heb een open geest en wij blijven openstaan voor correcties. Wij hebben ook werk gemaakt van extra middelen, want het is inderdaad zo, wat betreft de omkadering, dat als je duaal leren vergelijkt met het stelsel van leren en werken, de middelen gelijk zijn. De werkingsmiddelen hebben we verdubbeld, dus op kruissnelheid komt daar 3,8 miljoen euro bij, en dat zijn werkingsmiddelen die men kan besteden naar eigen inzicht. Men kan die bijvoorbeeld ook gebruiken om te zorgen voor extra trajectbegeleiding, want daar zien we inderdaad soms een manco. Via de regionaal technologische centra (RTC's) hebben we extra geïnvesteerd in het matchen van scholen en bedrijven. Die RTC's krijgen binnenkort 1 miljoen euro extra om ervoor te zorgen dat er een betere match is tussen de scholen, hun aanbod en het aanbod en de trajecten bij de bedrijven.

Ik weet dat de geleidelijke uitrol voor sommige scholen een hele aanpassing is, maar die is broodnodig. We zijn altijd bereid om te finetunen en bij te stellen waar nodig. We doen dat in dialoog met zowel de Vlor als het partnerschap duaal leren, en we trachten die diverse bemerkingen en aanpassingen die gesuggereerd worden, en niet altijd gelijk sporen, maximaal te verwerken en daaraan tegemoet te komen, en om van dat duaal leren, inclusief de aanloopfase met specifiek opmaatwerk, flexibel voor kwetsbare leerlingen, een succes te maken.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik zal nooit pleiten om alles bij het oude te laten. We steunen dus dat hervormingstraject en geloven echt in dat duaal leren. Ik ben het ook eens dat je de lat hoog moet leggen en dat je zoveel mogelijk jongeren daar mee in moet trekken. Maar als je naar het terrein gaat kijken – en ik sta hier als burgemeester, met mijn twee voeten op het terrein – dan gaat dit over jongeren die thuis slechter af zijn dan op straat. Die gaan niet voltijds naar school en die kun je ook niet naar een bedrijf sturen, om de simpele reden dat ze niet weten dat je moet verwittigen als je te laat bent, dat je op tijd moet komen, dat je de basisvaardigheden moet hebben, laat staan dat de motivatie er is.

En u hebt gelijk dat dat op een knelpunt tussen Welzijn en Onderwijs zit, maar we hebben het hier wel over de noodzaak om ook onderwijs te geven.

Dus wat doen die lokale besturen nu? Wij leggen geld in de pot en ook de scholen, minister, zowel van het vrije net als van het gemeenschapsnet leggen geld in de pot. Wij geloven er immers in dat als je van die kleine groep jongeren – het gaat over tientallen per jaar in een stad als Aarschot en achtduizend in heel Vlaanderen – er een paar mee krijgt, je niet alleen een leven voor die jonge mensen wint, maar je ook als samenleving wint. Dan is dat geen investering meer, maar dan brengt dat op. Het kost u niet meer en het brengt u bij, nog los van een leven dat je hebt gered. Daarom herhaal ik mijn pleidooi: luister morgen naar die hoorzitting, we zullen voor een beperkte groep maatwerk nodig hebben. *(Applaus bij Open Vld en van Katrien Partyka)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de geringe aandacht van beleid en media voor de zomerspelen van de Special Olympics

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, de voorbije dagen werd ik geraakt door een vaak gedeeld bericht op sociale media over de Special Olympics, de Olympische Spelen voor mensen met een verstandelijke beperking, die vorige maand in Berlijn plaatsvonden. Het was een bericht van Celine uit Edegem, ambassadrice van de Special Olympics Belgium en een van de gezichten van de Special Influencers. Celine kwam thuis van de Olympische Spelen met vijf medailles en in totaal haalden de 88 g-sporters van onze delegatie 126 medailles, een record. Desondanks klonk in het bericht van Celine op haar Facebookpagina veel teleurstelling. Zo schrijft ze: "Op 26 juni kwamen we terug aan in Dilbeek met onze 126 medailles, opgewacht door onze ouders, familie en vrienden. Een blij weerzien, maar waar was de pers toen? Geen beelden in het nieuws, sportnieuws of kranten, net of onze prestaties minder zijn. Special Olympics verdient veel meer aandacht en ook wij atleten."

Naar aanleiding daarvan heb ik wat opzoekingswerk gedaan. Ik zag dat VTM inderdaad een programma had waarin de delegatie werd gevolgd, maar dat er verder zeer weinig aandacht voor was in het nieuws en dat ook de berichtgeving op de VRT bijzonder beperkt was. Vanwege de Vlaamse Regering was er geen enkele belangstelling en ook bij u, minister Weyts, minister van Sport, u die toch geen enkele gelegenheid laat voorbijgaan om met uw sporthelden op de foto te gaan, als we naar uw socialemediakanalen kijken of naar uw websites, lijken die Special Olympics helemaal niet te hebben plaatsgevonden. Ik kan de teleurstelling van Celine, van andere atleten en van hun vrienden en familie dan ook best goed begrijpen. Een gebrek aan erkenning voor de prestaties van onze Vlaamse atleten op die Special Olympics is niet alleen bijzonder jammer voor hen, maar ook een gemiste kans om die g-sport onder de aandacht te brengen.

Minister, ik wil u, minister van Sport, maar ook de ministers van Media en Gelijke Kansen vragen of jullie erkennen dat de aandacht voor de Special Olympics vanuit het beleid, vanuit de Vlaamse overheid, is tekortgeschoten? Welke initiatieven zullen jullie nemen om de g-sporten in de toekomst wél de waardering te geven die ze verdienen? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Eerst wil ik graag duiden wat de Special Olympics zijn. Het is een private organisatie, niet te verwarren met de Paralympische Spelen; die organisatie staat daarnaast.

Ik was er zelf graag bij geweest, daar in Dilbeek, maar ik was die dag in Dendermonde voor de uitreiking van Leraar van het Jaar en dat was niet compatibel.

Maar in zijn globaliteit gaat het hierover: ondersteunen wij g-sport vanuit Vlaanderen, de Vlaamse overheid en de Vlaamse Regering? Absoluut en meer dan ooit.

Welke initiatieven nemen we op het vlak van media-aandacht? Als minister van Sport zit ik op regelmatige basis samen met de VRT om ervoor te zorgen dat er in het kader van de sportverslaggeving vooral aandacht gaat naar nichesporten, naar vrouwelijke sporten, maar evengoed naar g-sport.

Alle begin is moeilijk, maar ik moet vaststellen dat er meer dan ooit media-aandacht is voor g-sport, zowel bij de openbare omroep als bij de commerciële omroepen, met het VTM-programma met Koen Wouters 'Alles voor de Spelen', een sterk programma met sterke aandacht voor de g-sport.

Twee, wat betreft het sportbeleid an sich: na veel gesprekken en onderhandelingen zijn we erin geslaagd om tot een fusie van de twee grote g-sportfederaties te komen, namelijk G-sport Vlaanderen en Parantee-Psylos. Die hebben we uiteindelijk bereid gevonden om één slagkrachtige g-sportorganisatie te vormen, namelijk G-sport Vlaanderen. We hebben daar ook een goede financiering tegenover geplaatst: 3,3 miljoen euro.

Ik heb intussen ook contact gehad met de voorzitter van de Special Olympics, waarbij we toch ook proberen om daar aandacht aan te besteden via G-sport Vlaanderen – dat zou de meest correcte weg zijn – om ervoor te zorgen dat ook daar wat extra aandacht en extra ondersteuning kan komen. Maar absoluut: sinds enkele jaren en trouwens ook in de vorige regeerperiode hebben we resoluut ingezet op g-sport omdat we ook vinden dat we daar zowel recreatief als op topsportniveau extra ondersteuning en extra waardering aan moeten besteden. *(Applaus van Marius Meremans)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, het zal dan wel een toevallige agendakwestie geweest zijn dat u voor de Belgian Cats bijvoorbeeld wel tijd had om hen op te wachten in Zaventem en waarvoor gisteren zelfs aan Emma Meesseman een ereteken van de Vlaamse Gemeenschap uitgereikt is. Wat mij betreft, is dat absoluut terecht, maar die erkenningen, die waarderingen zijn er dan niet voor de atleten van de Special Olympics. Er was geen aanwezigheid van de Vlaamse Regering op die wereldspelen. Er was geen huldigingsmoment van de Vlaamse Regering voor een van de vele medaillewinnaars. Er was geen delegatie, geen enkele vanuit de Vlaamse Regering, die hen opwachtte bij hun thuiskomst.

Dan zie ik een aantal andere landen waar zowel de regering, de ministers als de media veel meer aandacht hebben voor de Special Olympics. Kijk maar naar Nederland, waar ministers zelfs aanwezig zijn en daar ook op hun socialemediakanalen absoluut aandacht aan besteden. Gelukkig zijn er dan hier in Vlaanderen nog een aantal lokale besturen geweest die wel hun lokale kampioenen terecht in de bloemetjes gezet hebben.

Minister, ik wil u vragen dat u ten minste het engagement aangaat om een overleg te starten om de volgende belangrijke g-sportevenementen wel voldoende aandacht te geven en voor een huldiging van de Vlaamse Regering en zendtijd op de publieke omroep. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik wil beginnen met die sporters te huldigen want zij hebben een prachtige prestatie in Berlijn geleverd. Ik ben heel blij dat u mijn gemeentegenote Celine Ramaekers al vermeld hebt met haar vijf medailles. Dat is absoluut een prachtige prestatie. Ik moet eerlijk zeggen dat ik vond dat er deze keer meer dan gewoonlijk aandacht geweest is, op het VTM-programma, ook op Sporza, met een aparte website, en ook een website specifiek met de resultaten. Wie dat wenste, kon de prestaties op een goede manier volgen.

Collega Janssens, ik wil ook zeggen dat er in het verleden al ooit een ereteken geweest is voor een paralympische sporter. Het is niet zo dat dat nooit geweest is. Nu zijn de spelen natuurlijk net gedaan. Het is zeker waar – en daar wil ik u zeker steunen – dat aandacht blijven vragen voor die sporters echt noodzakelijk is. Want wat mij betreft, hoe meer interesse van ons allemaal er naar die sporters gaat, hoe meer de media programma's daaromtrent zullen uitzenden.

Minister, zullen er voor de Paralympische Spelen van Parijs, de volgende internationale spelen voor g-sporters, specifieke initiatieven genomen worden om de g-sport nog meer in de kijker te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, inderdaad, dankzij de Special Olympics krijgen de atleten met een verstandelijke beperking de kans om zich wereldwijd sportief te meten met anderen. In juni hadden we die zomerspelen in Berlijn. Het was een prachtig spektakel met absoluut veel te weinig aandacht. Daarnaast zijn er ook jaarlijks de nationale spelen in eigen land. Dat is een prachtig spektakel met jammer genoeg te weinig aandacht. Het zijn zeer belangrijke evenementen omdat ze mensen met een verstandelijke beperking naar een concreet doel leiden. Ze leiden tot betere fitheid, gezondheid, zelfvertrouwen en vooral zelfredzaamheid. Hun trainingen gebeuren in Vlaamse sportinfrastructuur. Begeleiding krijgen ze van clubs, federaties, en – u hebt het al gezegd – van G-sport Vlaanderen. Een goede samenwerking op het terrein is meer dan nodig.

Ik heb de volgende vraag: hoe staat het eigenlijk met de samenwerking met de Special Olympics zelf inzake ondersteuning voor de training en begeleiding van die atleten? Worden daar ook stappen vooruit gezet?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, het zal misschien een beetje verbazen, maar ik zal het u zeggen: er is geen specifieke aandacht nodig voor g-sportatleten as such. Waar we toe moeten komen, is dat er aandacht is voor de sportieve prestaties. Ik denk dat we daar nog een lange weg in te gaan hebben. Als het gaat over de Special Olympics of de Paralympische Spelen, dan zegt men vaak dat het fantastisch is dat ze deelnemen, en dat het fantastisch is dat ze dat doen en zo. Maar als je ze echt zou respecteren in hun sportprestaties, dan zou het gaan over hetgeen ze presteren in hun discipline. Sofie en Céline hebben dat inderdaad fantastisch gedaan, en verdienen daar de nodige aandacht. Maar we moeten een beetje afstappen van het verhaal van: "Ochottekes, ocharme, we moeten meer aandacht geven aan die mensen." Neen, we moeten aandacht geven aan de sportprestaties. Die zijn vaak wel geweldig en heroïsch. Maar evenzeer zijn er waarschijnlijk sportprestaties waarvan je kunt zeggen dat het op niets trekt. Als we dat doen in de verslaggeving, dan zijn we echt toegekomen waar we moeten zijn, namelijk dat iedereen op een gelijkwaardige manier behandeld wordt. Mijn tip voor u, die u misschien mee kunt geven aan de openbare omroep, bijvoorbeeld bij de verslaggeving van de Paralympische Spelen, is: kijk

echt naar de sportprestaties, en beschouw het niet als een curiosum dat apart behandeld moet worden

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Dank u wel, collega's, voor de tussenkomsten. Ik denk dat iedereen op dezelfde lijn zit. Maar de uitdaging is om te zien hoe we g-sport in het geheel, en de prestaties die daar geleverd worden – die ook deze keer weer fantastisch waren, ik wil de sporters dus ook een dikke pluim van hieruit geven – nog meer op de voorgrond krijgen.

Dat kan, ten eerste, via sportprestaties, maar ik vind specifiek de Special Olympics een gelegenheid om g-sport, en de mogelijkheden die er zijn voor eenieder, meer onder de aandacht te brengen. Ik denk dat we daar toch nog meer gebruik van zouden kunnen maken. Dan gaat het over de manier waarop we het evenement an sich meer onder de aandacht krijgen, of meer ondersteunen.

Bij dezen wil ik u, minister, ook vragen of er eventueel overleg is met de organisatie om te kijken op welke manieren, zowel naar het evenement toe als naar eventuele communicatie- en media-aandacht, er ondersteuning geboden kan worden om dat in de toekomst nog meer in de kijker te zetten.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, beste collega's, ik ben eens gaan kijken naar de sociale media-accounts van Sport Vlaanderen, en ik zie dat zij ook geen aandacht hebben gehad voor de Special Olympics Zomerspelen. Dat is echt een gemiste kans.

Ik heb eens geteld: sinds het begin van deze legislatuur werden op de Facebook-pagina van Sport Vlaanderen 920 berichten gepost. Bij driehonderd waren kinderen en jongeren in beeld, bij 284 volwassenen, bij 207 topsporters. Dat is relatief mooi in evenwicht. En dan: 59 posts met volwassenen met een handicap, twintig met kinderen met een handicap, 22 met actieve 65-plussers. Ter informatie, minister: uzelf kwam 22 maal in beeld op de Facebookpagina van Sport Vlaanderen.

Als het gaat over bepaalde doelgroepen, zoals personen met een handicap of ouderen, is het belangrijk dat zij ook regelmatig aan bod komen, en op een positieve manier zichtbaar zijn. Minister, zult u ervoor zorgen dat zij meer getoond worden op de sociale media van de overheid? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft het onthaal, mijnheer Janssens, is het ook nooit goed. Als je tijd vrijmaakt om aanwezig te zijn, om de atleten te verwelkomen, dan is de kritiek dat men aan politieke profilering doet. "Het is een schande!" En als je er door agendaproblemen niet kunt geraken, dan is het ook niet goed.

Maar het is absoluut niet zo dat er minder aandacht, laat staan geen aandacht, is dan voorheen voor g-sport. Wel integendeel: we hebben er een resoluut sterk Vlaams beleid rond kunnen bewerkstelligen. Na de fusie hebben we ook gezorgd voor extra middelen. Ik geef u een overzicht van waaraan we dat besteden voor g-sport. Over hoeveel clubs gaat het? Het gaat om 125 zuivere g-sportclubs, met een 4600 sporters.

Maar belangrijker nog is dat we 5700 g-sporters hebben in de reguliere federaties. In 33 reguliere federaties zorgen die voor een inclusief beleid, waardoor die federaties of sportclubs open worden gesteld, toegankelijk zijn, ook voor g-sporters. Dat is nog belangrijker. Ook daar is er een groter aandeel sporters.

De ondersteuning die wij vanuit de Vlaamse overheid geven is 1,1 miljoen euro voor topsportondersteuning, 1,2 miljoen euro voor de basiswerking van G-sport Vlaanderen, 700.000 euro voor de g-sportclubs, en voor de g-sportevenementen, die we zelf mee organiseren en mee ondersteunen, zijn er middelen in de grootteorde van 300.000 euro. Samen maakt dat 3,3 miljoen euro. Zo veel geld is er nog nooit gegaan naar g-sport.

In 2024 zijn er in Parijs de Paralympics – dat is nog iets anders dan de Special Olympics – en we gaan van de gelegenheid gebruik maken om de g-sport opnieuw in de kijker te plaatsen. We doen dat in samenwerking met de VRT. Ongetwijfeld zullen ook andere of de commerciële zenders aanwezig zijn. We gaan er absoluut voor zorgen dat g-sport de aandacht krijgt die ze verdient. Dat is vandaag niet honderd procent, absoluut niet, maar je moet erkennen dat we een degelijke basis hebben gelegd voor een verdere groei en een verdere ondersteuning van de g-sport.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, collega's, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat meer aandacht voor de g-sport belangrijk is. Aan sport doen kan het zelfvertrouwen versterken, ook en zeker van mensen met een beperking. Het is ook een manier om volwaardige participatie in de samenleving te stimuleren. Daarom vond ik het zo bijzonder jammer dat er vanuit het beleid, vanwege de minister van Sport, maar ook vanwege de media, zo weinig aandacht was voor deze Special Olympics. Te veel mensen wisten niet eens dat die in juni hebben plaatsgevonden, omdat er zo weinig over bericht werd. Het is nochtans wel absoluut belangrijk om aandacht te schenken aan de Special Olympics, niet alleen wegens de geweldige prestaties van onze Vlaamse atleten, die een record aantal medailles behaalden, en daarvoor absoluut felicitaties verdienen, maar ook omdat die atleten rolmodellen kunnen zijn voor andere mensen met een beperking, die misschien twijfelen of ze al dan niet aan sport kunnen doen.

Ik reken dus op u, minister, en op de Vlaamse Regering en ook op de VRT, dat ze samen een tandje zullen bijsteken om de aandacht en de waardering voor de g-sport te verhogen en hoger op de agenda en op de radar te zetten. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het advies van de Minaraad betreffende zwemmen in open water

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, nog niet zolang geleden, eind mei, zijn wij samen naar het Bloso-domein (Agentschap voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie) in Hofstade geweest – het domein van Sport Vlaanderen – om daar te gaan aankondigen dat de regelgeving rond zwemmen in open water wordt versoepeld. Dat was heel fijn. We hebben daar ook samen het water betreden, op een heel mooie zomerse dag.

De aanleiding was natuurlijk het voorstel van mezelf om de verouderde regels van de VLAREM-wetgeving (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) omtrent het verplicht voorzien van sanitaire ruimtes, kleedruimtes, redders, enzovoort af te schaffen. De Vlaamse Regering versoepelde de regelgeving. Er kwam daarover een ontwerpbesluit. Er werd daar toen ook aangekondigd dat er een nieuwe categorie vrije zwemzones zit aan te komen. Dat is dus heel fijn, dat er in de toekomst meer zwemmogelijkheden zullen zijn in Vlaanderen, meer

vrijheden, en meer verantwoordelijkheidszin voor het individu. Dat zijn allemaal heel positieve zaken.

Dat ontwerpbesluit werd natuurlijk overgemaakt aan een aantal adviesraden. Ondertussen kwam er ook een advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad). De Minaraad ondersteunt het principe om in de toekomst meer zwemlocaties te creëren. Dat is ook een heel positieve zaak. Hij vraagt ook wel extra aandacht voor de impact op de omgeving. Verder vraagt hij om het principe van zwemmen op eigen verantwoordelijkheid verder te bekijken, om dat in de toekomst nog verder uit te breiden naar alle andere zwemcategorieën.

Minister, wij voerden heel wat versoepelingen in, maar langs de andere kant was het wel een nieuwe verplichting om een risicoanalyse te laten uitvoeren door het agentschap Zorg en Gezondheid (AZG), en ook om de waterkwaliteit te verzekeren.

Wat dat betreft, hebben ze toch nog wat bezorgdheden of het agentschap Zorg en Gezondheid voldoende capaciteit heeft qua werknemers, en of zij die evaluatie voldoende grondig zullen kunnen doen.

Minister, heel eenvoudig, hoe staat u tegenover het advies van de Minaraad om zo snel mogelijk naar meer zwemlocaties te kunnen gaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, mevrouw De Vroe, voor de vraag. Wij hebben inderdaad samengewerkt om het mogelijk te maken om zwemmen in open water uit te breiden, omdat we hadden gezien dat daar te veel regels rond bestonden. Het was eigenlijk zo goed als onmogelijk om te zwemmen in open water.

Het ontwerpbesluit is voor de eerste keer opgemaakt. We hebben dat naar de Minaraad gestuurd. Die zijn inderdaad tevreden met de nieuwe regelgeving. Ze hebben daar drie grote bedenkingen bij gemaakt. Ten eerste zegt men dat er bij de aanduiding van de zwemzones aandacht moet zijn voor de impact op de omgeving. Ik denk dat dat een terechte bedenking is. Het spreekt ook voor zich dat sommige locaties misschien niet geschikt zijn om in te zwemmen. Dat is ook de reden waarom we in ons ontwerpbesluit hebben gezegd dat steden en gemeenten – die hun gebieden veel beter kennen – de ruimtelijke impact moeten beoordelen.

Een tweede opmerking is dat de Minaraad vraagt om een leidraad te maken voor de verplichte risicobeoordeling. Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven om zo'n leidraad uit te werken. We moeten daarvoor op niemand wachten, daar wordt nu dus aan gewerkt. Op die manier kunnen wij lokale besturen ondersteunen, en verlagen we de drempel voor de lokale besturen om bijkomende zwemlocaties te laten erkennen.

Ten derde vraagt de Minaraad hoe de eigen verantwoordelijkheid van de zwemmer kan worden uitgebreid naar alle zwemgelegenheden in Vlaanderen. Dat is natuurlijk een complexere vraag, maar in overleg met mijn administratie, het agentschap Zorg en Gezondheid, en Sport Vlaanderen, bekijken we momenteel hoe we dit vraagstuk kunnen beantwoorden. Het spreekt ook voor zich dat we de suggesties van de Minaraad, maar ook de suggesties die nog uit de publieke consultatie zullen komen, verder zullen implementeren in ons ontwerpbesluit. Op die manier moeten we het mogelijk maken dat de Vlamingen meer in open water kunnen zwemmen. Dat is zeker van belang als je rekening houdt met de warme dagen die we de afgelopen dagen hebben meegemaakt, en die er nog staan aan

te komen. Dat zijn de gevolgen van de klimaatverandering. Ik denk dat we het dan ook mogelijk moeten maken dat men verkoeling kan opzoeken waar dat kan.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Dank u wel, minister. Ik was inderdaad heel blij toen ik zag dat de Minaraad positief had gereageerd, en het voorstel ondersteunde om naar meer zwemlocaties te gaan. Ik denk dat het goed is dat er proactief en snel wordt gewerkt om dit in de realiteit en in de praktijk te gaan bewerkstelligen. Ik vind het een goede zaak dat die leidraad, waar naar wordt gevraagd, proactief al zal worden opgemaakt. Ik denk ook dat het belangrijk is om de capaciteit bij het agentschap Zorg en Gezondheid te verhogen, zodanig dat de evaluaties van die risicoanalyses grondig kunnen gebeuren. Ik kijk daar enorm naar uit, minister, om dat in de praktijk verder te realiseren.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. We leggen de bal heel vaak in het kamp van de lokale besturen, en omtrent de veiligheid – we hebben de risico-analyse ingebouwd, en die verantwoordelijkheidszin bij de lokale bestuurder gestimuleerd – hoor ik hier en daar bij sommige burgemeesters dat er vragen zijn in het kader van de aansprakelijkheid. Misschien kan dat nog meegenomen worden? Zodanig dat burgemeesters, op het moment dat zij de stap zetten om die zones te openen, daar iets meer rugdekking in kunnen krijgen. Ik denk dat we dan nog meer recreatief kunnen gaan, wat die open zwemzones betreft.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, vandaag is zwemmen in open water verboden, tenzij het is toegelaten. Met de cd&v-fractie willen we die redenering eigenlijk omdraaien: zwemmen in open water is toegelaten, behalve als het verboden is vanwege veiligheids- en gezondheidsredenen.

We zien daar een aantal voordelen in. Wie kan genieten van wat de natuur te bieden heeft, zal daar ook meer respect voor hebben.

De Vlaamse Regering wil nu eerst meten wat de impact is van het beleid op verdrinking. Veiligheid is natuurlijk belangrijk en niemand mag onnodig het leven laten in het water, maar als we onszelf dan vergelijken met Nederland, zien we dat ze in verhouding ongeveer evenveel incidenten hebben, terwijl daar meer zwemplaatsen en zwemmers zijn.

Dus het beeld dat zwemmen in open water niet veilig is, is eigenlijk onterecht. Vandaar mijn oproep, minister, ga nog een stap verder, laat het zwemmen toe tenzij het verboden is, en geef de verantwoordelijkheid terug aan wie wil zwemmen in open water.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, collega's, wat is fijner op een hete dag dan een frisse duik? Maar in Vlaanderen kan dat voor heel veel Vlamingen niet. Er zijn 46 toegankelijke zwemplekken in open water voor ongeveer 7 miljoen Vlamingen. We zien in onze omringende landen dat er daar heel veel meer mogelijkheden zijn. Dat is natuurlijk omdat men daar de logica heeft omgedraaid. Men laat daar overal zwemmen toe, tenzij het te gevaarlijk is of hinderlijk zou zijn.

Dat zou kunnen betekenen, minister, dat als wij dat principe toepassen, we voor elke Vlaming een zwemplek hebben op fietsafstand. Dat is alvast hetgeen waar wij voor pleiten, waarvoor ik al meerdere keren voorstellen heb ingediend in het Vlaams Parlement.

We zien ook dat deze Vlaamse Regering die logica niet omkeert. Er worden een aantal regels afgeschaft, maar er wordt ook heel veel in de bak van lokale besturen geduwd. De kans is denk ik groot dat met wat er nu op tafel ligt, de lokale besturen er inderdaad niet aan gaan beginnen. Dus dat er eigenlijk weinig extra zwemplekken komen. Dus, minister, ik zou u willen vragen hoe u ervoor gaat zorgen dat er voor elke Vlaming een zwemplek is op fietsafstand. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we hebben een hoorzitting gehad over zwemmen in open water, maar bij de spreker die uit Nederland kwam, is ook aan de orde gekomen dat hij op het eind van zijn betoog aangaf dat ze het eigenlijk toch zouden willen omkeren. Dus daar zit niet direct het probleem.

Maar wat hier werd aangekaart – om wijzigingen te maken in VLAREM – is een goed punt. Alleen ligt de verantwoordelijkheid bij de lokale besturen. Dat werd hier al aangehaald.

Ik denk dat het grote probleem in de verantwoordelijkheid van de burgemeesters ligt, en ze dragen ook de aansprakelijkheid. Want ze moeten natuurlijk ook redding voorzien, ik weet niet in welke mate u VLAREM II gaat aanpassen, maar het is ook een kwestie van redders te vinden als u plaatsen hebt waar u zwemmen toelaat. Dus in welke mate gaat u de lokale besturen proberen te overtuigen om toch zoveel mogelijk plaatsen te voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik denk dat het een heel goede zaak is om voor meer zwemwater te zorgen, minister. Ik denk dat het daarnaast ook van belang is dat alle moeite die u steekt in natuurherstel natuurlijk niet ongedaan wordt gemaakt doordat er 'willy-nilly' in het wild wordt gezwommen, en dat dat mogelijk de effecten kan omkeren.

Naast de vele vragen die we hebben gehoord en de adviezen die we al hebben gehoord, was er door aanbieders van open zwemwater de vraag naar een gelijk speelveld om ervoor te zorgen dat de regels die voor het ene open water gelden, ook voor een ander gelden. Hoe gaat u dat bewerkstelligen, minister?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik stel vast dat iedereen positief staat ten aanzien van de versoepelingen die we invoeren. Ik denk dat het effectief belangrijk is dat we op meer dan honderd plaatsen in Vlaanderen kunnen zwemmen. Want mevrouw Schauvliege sprak over 46 plaatsen, maar op dit moment zijn er een honderdtal plaatsen waar je nu al kunt zwemmen in open lucht. Het is belangrijk om de cijfers toch wel correct mee te geven. We willen daar meer plaatsen mogelijk maken.

We hebben de regelgeving versoepeld, mijnheer Pieters. Ik denk dat vroeger de reden waarom er heel weinig burgemeesters dat deden, was omdat de regelgeving bepaalde dat je sanitair moest voorzien, een stortbad moest voorzien, douchecabines moest voorzien. Er waren allerlei geboden en criteria, zoals de hellinggraad, de bodembedekking en noem maar op. In de regelgeving zoals we die in Vlaanderen kennen, werd er net niet bijgeschreven hoeveel handdoeken je nog moest voorzien. We hebben gezegd dat dat onmogelijk is. Als je als burgemeester van een gemeente zegt dat dit een goede plek is en de waterkwaliteit is goed ... We investeren ook veel in waterkwaliteit vanuit de Vlaamse Gemeenschap. Ik vind dan ook dat we de belastinggelden van de mensen die we in

waterkwaliteit steken, ook mogen teruggeven door met name zwemmen in openlucht mogelijk te maken. Maar als je daar dan al die voorwaarden en regels aan stelt – douchecabine, stortbad, wc's, sanitair en ik weet niet wat – dan zeggen heel veel burgemeesters natuurlijk dat ze dat allemaal niet zien zitten. Dat is toch ook niet de bedoeling? Daarom hebben we de eerste stap gezet om al die zaken te versoepelen en te zeggen dat we dat allemaal niet gaan doen.

Ik heb wel een groot vertrouwen in heel wat lokale besturen en burgemeesters, die het goed voorhebben met hun inwoners en die effectief ook het zwemmen in openlucht, zeker met die zomerse dagen, willen voorzien, en vandaar dus die leidraad. De opdracht is gegeven aan de administratie om dat uit te werken. Dat zal heel veel lokale besturen ook wegwijs maken en zal duidelijkheid geven over wat ze moeten doen en wat er nodig is bij die verplichte risicobeoordeling. Dat is een heel belangrijk gegeven.

Wat de impact op de omgeving betreft, vind ik het wel logisch dat we daar zeggen dat de burgemeesters en schepenen hun omgeving het best kennen. Ik ken vanuit Vlaanderen niet alle kleine dorpen en openluchtzwemmogelijkheden enzovoort. Ik denk dat het ook niet wenselijk is dat we vanuit Vlaanderen zeggen wat ons een ideale plek lijkt. Ik vind dat we daar de burgemeesters de regisseur moeten laten zijn. Zij kennen hun gemeente beter dan wie ook, vandaar dat we zeggen dat de aanduiding van de vrije zwemzones iets voor de lokale besturen is. Gemeenten en steden kunnen de ruimtelijke impact heel goed inschatten.

De leidraad komt eraan. Die opdracht is gegeven. En voor het overige denk ik dat we zo snel mogelijk alles op alles moeten zetten om dat mogelijk te maken. Mevrouw De Vroe, u hebt daar de afgelopen jaren enorm veel tijd in gestoken, dus ik wil u dan ook wel feliciteren om mee die duw te geven om het mogelijk te maken. Dit is een eerste stap. Laten we dit al allemaal doen. En dan kunnen we nog een evaluatie maken en zien wat de volgende stappen zijn die we nog verder moeten zetten. Als de vraag is om nog meer te gaan versoepelen, dan zullen we dat ook wel doen. Maar deze eerste stap is wel een heel belangrijke. En dat is ook mede dankzij u.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Dank u wel voor de felicitaties, minister. En ook dank u wel om gehoor te geven aan die roep. Zwemmen in open water is pure vrijheid, en dat is het mooiste wat er is, zeker als mensen op dat vlak ook nog eens gezonder worden en genieten van onze mooie natuur in Vlaanderen. Ik ben heel blij dat we van die verouderde regeltjes afstappen en dat het in de toekomst mogelijk wordt in Vlaanderen om met het advies aan de slag te gaan en effectief meer zwemlocaties te gaan creëren. Ik ben daar enorm blij mee. En inderdaad, evalueren moeten we altijd doen. En in de toekomst nog meer gaan zwemmen, zou ik zo zeggen. Dank u wel. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over irrigatiemogelijkheden met gezuiverd huishoudelijk en industrieel afvalwater

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, water kan inderdaad het verschil maken op een hete, droge dag. Minister, vorig jaar in juni, net voor de zomer, communiceerde Aquafin dat het zijn effluent water niet meer ter beschikking zou stellen voor irrigatiemogelijkheden van teelten of andere groene gewassen. In antwoord

op een actuele vraag van collega Dochy op dat moment antwoordde u dat het eigenlijk een stuk uit voorzorg was, omdat er enerzijds een nieuwe Europese verordening op til was waarin een aantal nieuwe normen zouden zijn opgenomen, en anderzijds omdat er metingen gebeurd waren rond poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS), waarbij op dat moment ook normen overschreden werden en er moest worden bekeken hoe daarmee moest worden omgegaan.

Collega's, irrigatiemogelijkheden tijdens bijzonder droge periodes zijn wel belangrijk. Dat maakt natuurlijk het verschil of een teelt of een bepaalde begroeiing kan overleven of niet. En dus is het ook belangrijk voor het milieu, om te zien dat er voldoende voedingsstoffen kunnen worden opgenomen, dat water in de bodem kan worden vastgehouden, dat het bodemleven verder blijft leven. Het zorgt ook voor verkoeling en zo meer. In die zin is het heel belangrijk dat we de nodige kansen creëren voor irrigatiemogelijkheden.

Minister, er is een Europese verordening – en Europa erkent dat die mogelijkheden belangrijk zijn – die een aantal extra voorwaarden oplegt qua kwaliteit. Die moest worden omgezet naar Vlaamse regelgeving om mogelijk te maken dat gezuiverd huishoudelijk en industrieel afvalwater gebruikt kunnen worden voor irrigatie. De communicatie die ons vandaag bereikt, lijkt te zeggen dat er deze zomer weliswaar nog gebruik kan worden gemaakt van gezuiverd industrieel afvalwater maar dat de mogelijkheden voor gezuiverd huishoudelijk afvalwater nog niet volledig op punt staan. Dat zou deze zomer nog niet kunnen worden gebruikt. We staan voor die zomer, we staan voor die hete droge periode. Ik denk dat we alles in het werk moeten stellen om dat maximaal mogelijk te maken. Wat gaat u ondernemen om het gezuiverd huishoudelijk afvalwater ter beschikking te stellen voor irrigatie deze zomer? *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik wil meegeven dat het om een verordening gaat waarvoor de voorbereidingen reeds getroffen zijn door mijn voorganger. U weet dat een verordening een rechtstreekse impact heeft, die moet men niet omzetten in Vlaamse regelgeving. Een verordening is sowieso van kracht, of we dat nu willen of niet, of we dat nu leuk vinden of niet. We kunnen daar nog veel over zagen en klagen, dat is nu eenmaal een feit. Als we kritiek hadden, hadden we in de voorbereidende fase, toen was ik er nog niet, meer moeten sturen. Vandaag moeten we het doen met die verordening.

De verordening is vanaf 26 juni van toepassing en moet gerespecteerd worden. Dat betekent een verplichte desinfectie van het gezuiverd afvalwater en een risicobeoordeling van de impact op het milieu. Om ervoor te zorgen dat er voldoende duidelijkheid komt voor de gebruikers en sectoren – die vraag werd gesteld – heb ik samen met de sector en het platform Vlaanderen Circulair een besluit voorbereid. Dat is al een eerste keer goedgekeurd door de regering in april. De definitieve goedkeuring staat nu vrijdag op de agenda. Dat zal de bestaande Vlaamse grondstofverklaring vervangen. Het zal ervoor zorgen dat de huidige samenwerkingen onder de lopende grondstofverklaring kunnen worden verdergezet. We hebben een overgangstermijn van drie jaar ingebouwd.

Vrijdag staat de definitieve goedkeuring dus op de agenda. De gebruikers en de verschillende sectoren die duidelijkheid vroegen, zullen die dus krijgen. Dat er vragen zijn over de economische rendabiliteit voor bepaalde sectoren kan ik begrijpen, maar Europa legt ons dit op. Dit is sowieso van kracht, ik kan daar niet aan prutsen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt inderdaad een punt, het gaat niet om een omzetting, maar wel over de toepassing ervan. Hoe gaan we dat aanpakken?

U hebt een besluit gemaakt. Voor het lopende project is er een overgangsperiode en voor industrieel afvalwater geeft u de grondstofverklaring mee die deze zomer nog benut kan worden.

Mijn vraag is welke mogelijkheden u voorziet om gezuiverd huishoudelijk afvalwater, zijnde het effluent van Aquafin, deze zomer al ter beschikking te kunnen stellen voor irrigatie? De communicatie van het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) geeft duidelijk aan dat het maar mogelijk zou zijn vanaf september. Het zou bijzonder cynisch zijn om net na de zomer mogelijkheden voor irrigatie te voorzien en niet nu. Als het besluit vrijdag op de agenda van de regering staat, hoop ik dat er een praktische oplossing wordt voorzien om deze zomer het gezuiverd huishoudelijk afvalwater, het effluent van Aquafin bijvoorbeeld, te gebruiken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik kan daar helder op antwoorden. Europa verbiedt het gebruik van effluent, het naakte effluent. De afhaling bij Aquafin kan niet meer sinds 26 juni. Dat is zo. Als u een oplossing weet hiervoor, hoor ik het graag. Dat is wat de diensten mij zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, we zijn een stukje naast elkaar aan het spreken. Ik spreek hier heel duidelijk over gezuiverd huishoudelijk afvalwater, dus niet over het louter ongezuiverde verhaal maar over effluënten waar effectief wordt voldaan aan de voorwaarden van de verordening.

Het gaat uiteindelijk over aanvraagprocedures die nog moeten lopen, procedures van goedkeuring in de praktijk. Ik hoop dat we dat deze zomer, al is het eventueel met een overgangstermijn, kunnen beperken tot het minimum, zodat we deze twee zomermaanden toch al de mogelijkheid kunnen bieden daar waar er potentieel is om dat water effectief te gebruiken. Ik wil bij dezen opnieuw de uitnodiging doen om daarvoor tegen vrijdag nog een oplossing te vinden en om vervolgens heel duidelijk de communicatie te voeren en mee actief te zoeken naar de win-winposities om het hergebruik van dat water optimaal te benutten.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft
– 1782 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, het kon straks ook nog, maar goed, dan zijn we ervan af.

Mag ik, verwijzend naar artikel 50, punt 1, h), van ons reglement, bij wijze van motie van orde vragen om een punt toe te voegen aan de agenda? Het gaat om

een voorstel van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft. Dit wordt kortweg hbo5 genoemd. Het voorstel van decreet is een initiatief van de meerderheidsfracties. Het werd intussen ook bezorgd aan de fractiesecretarissen van de oppositie. Collega Daniëls zal straks de toelichting geven.

De voorzitter: Het is ook al ingediend bij de diensten?

Wilfried Vandaele (N-VA): Het is ingediend.

De voorzitter: We zullen ons daar straks over uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de onteigening van gronden van de NMBS voor sociale woningbouw

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, dit is, denk ik, een primeur. Afgelopen zaterdag geraakte bekend dat de Gentse sociale huisvestingsmaatschappij Thuispunt Gent een stuk grond van de NMBS mag onteigenen om er sociale woningen op te bouwen. Ik zeg 'mag' omdat zij daarvoor toestemming kan vragen aan de Vlaamse Regering, en dat ook heeft gedaan. De Vlaamse Regering had daar toestemming voor gegeven, maar de NMBS trok naar de rechtbank en kreeg daar vorige week maandag ongelijk. Het verhaal is dus momenteel positief: groen licht voor de huisvestingsmaatschappij in verband met die onteigening. Op dat terrein stond vroeger een werkplaats. Die is inmiddels afgebroken. Wellicht zal daar, na de nodige saneringen, kunnen worden gebouwd. Het plan is dat daar 49 sociale woningen zullen verrijzen.

De NMBS kan uiteraard nog in beroep gaan. Er wacht nog een tweede horde want de federale Belgische minister van Mobiliteit Georges Gilkinet van Ecolo moet zijn fiat nog geven. Gronden van de NMBS zijn immers extra beschermd en de minister moet een koninklijk besluit maken waarin hij die onteigening toestaat. Een dubbele machtiging als het ware.

De NMBS is, zoals we weten, een van de grootste eigenaars van onroerend goed in België. Met deze rechterlijke bescherming is, denk ik, een precedent geschapen. Minister, wat is uw reactie op deze uitspraak en op de mogelijke precedentswaarde ervan? Kunt u eventueel nog invloed uitoefenen op uw Belgische collega?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, mevrouw Smeyers, voor uw vraag. U vraagt naar mijn reactie. Wel, ik ben daar blij mee. Ik ben blij met de uitspraak van de rechter. Het is een beetje technische materie, maar ik probeer het hier in algemene termen wat toe te lichten.

Een woonmaatschappij heeft inderdaad de bevoegdheid of kan onteigenen in het kader van het algemene belang. Zij heeft daar een machtiging voor nodig. Ik moet daar inderdaad toestemming voor geven. Ik heb dat bij ministerieel besluit gedaan op 8 december 2022. Voor alle duidelijkheid, er werd niet zomaar over een nacht ijs gegaan. Er wordt wel degelijk heel strikt nagekeken of die onteigening voldoet aan de taakstelling van de woonmaatschappij, of ze wel noodzakelijk is en ga zo maar door. Er wordt een hele checklist afgewerkt. Er werd deze legislatuur nog maar vier keer zo'n machtiging gegeven.

Nu, de context hier, in dit specifieke geval, is ook zeer belangrijk. Het gaat inderdaad om grond van de NMBS, maar – en dat is heel belangrijk – de NMBS had zelf de intentie om die grond te verkopen. Het is niet zo dat we plotseling van alles en nog wat bij de NMBS zouden gaan halen, helemaal niet. Zij hadden zelf de intentie om die grond te verkopen en zij moeten zich, zoals het hoort, houden aan bepaalde regels en wettelijke bepalingen. Ik maak daar geen probleem van. Het gaat onder andere over het respecteren van de beginselen van gelijkheid en transparantie. Zij wilden het doen via een openbare verkoop om de prijs natuurlijk zo hoog mogelijk te houden. De woonmaatschappij wou de overname doen via een onderhandeling, en daarom is men die onteigeningsprocedure opgestart. Op die manier kan men ook aan andere kandidaat-kopers zeggen dat er een wettelijke grond is op basis waarvan zij minder of geen kansen krijgen. De rechter geeft Thuispunt Gent gelijk. Dat betekent dat alle procedures correct zijn gevolgd en dat de woonmaatschappij gebruik heeft gemaakt van een wettelijk middel.

Zoals gezegd is de volgende stap inderdaad dat minister Gilkinet dit moet goedkeuren. Hij moet zich houden aan de wet op de economische overheidsbedrijven. Daar staat dat onroerende goederen van de NMBS in principe niet mogen worden onteigend, tenzij bij KB toegestaan. Thuispunt Gent heeft al een brief gestuurd. Wij bekijken of het nuttig is om de vraag nog verder te ondersteunen, in de hoop snel tot de onteigening te kunnen overgaan, om dan 49 wooneenheden te bouwen in Gent.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik ben zeer tevreden dat u zegt dat u met het principe tevreden bent, maar dat u de vraag aan Gilkinet mee wilt ondersteunen. U hebt geschetst dat de procedure correct is verlopen. De NMBS had de intentie tot verkoop van die gronden en wilde daar wellicht meer financieel gewin uit halen, maar ik denk dat het algemeen belang hier primeert. Week na week wordt door alle partijen, in dit parlement en erbuiten, aangekaart dat er nood is aan extra sociale woningen. We stellen daar, allemaal samen, alles voor in het werk. Als we dan zo'n opportuniteit krijgen, dan moeten we daar langs alle kanten aan trekken om dat gerealiseerd te krijgen. Het zou erg zijn als we dat niet mogen doen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Allereerst zou ik graag zeggen dat de Vooruitfractie blij is dat u die machtiging hebt gegeven, minister. Daarmee geeft u aan dat u het belangrijk vindt dat dit kan worden verworven in het kader van het algemeen en maatschappelijk belang. In tijden waarin 176.000 gezinnen jaren moeten wachten op een betaalbare woning, is dit een goede zaak. Ik denk dan ook dat niemand hiertegen kan zijn. Dat mag ik toch hopen.

Ik stelde u in oktober vorig jaar de vraag of u er werk van wilde maken om te bekijken of er mogelijkheden zouden zijn bij de onroerende goederen die in het bezit zijn van de Vlaamse agentschappen en de Vlaamse overheid. Ik zie bijvoorbeeld dat uw collega Lydia Peeters 29 sluiswachterswoningen zal vervreemden, dat is de helft van het aantal woningen dat de Gentse woonmaatschappij wenst te bouwen. Daarom wil ik u graag vragen hoever u daarmee staat. Iedere betaalbare woning die op eigen gronden kan worden gebouwd, is een stap vooruit. Graag een stand van zaken van uw werkzaamheden hierrond.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, u kent mijn standpunt. Ik ben niet zo voor onteigeningen. Ik vind eigendom heel belangrijk. Ik vind dat dit

juridisch moet worden beschermd. Ik heb dat ook in de commissie destijds naar voor gebracht. Onteigening is altijd de laatste remedie. Als het tussen twee overheden gaat, als het ten aanzien van de NMBS is of van de Vlaamse overheid, dan heb ik daar geen probleem mee. Maar ik vind de onteigening wel gevaarlijk, in die zin – en we zien het ook in Brussel – dat als het steeds wordt toegepast wanneer iemand anders een initiatief neemt, je ook de volledige bouwsector lam zal leggen. Daar wil ik over waken. Er is inderdaad nood aan meer sociale woningen. De vraag is hoe je ze realiseert en via welke weg.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, het is absoluut belangrijk dat we investeren in betaalbaar wonen. Het is ook belangrijk dat publieke gronden aangewend kunnen worden voor betaalbaar wonen. Wij staan dus helemaal achter wat hier gebeurt. Het zal niet minister Gilkinet, maar de Federale Regering zijn die een beslissing moet nemen. Ik heb wel opgevangen dat minister Gilkinet bereid is om dit dossier naar de Federale Regering te brengen, ik denk dat dat ook een goede zaak is.

Ik zou een kanttekening kunnen maken en me afvragen wat de N-VA zou vinden van een Federale Regering die omwille van het algemeen belang Vlaamse overheidsgronden zou laten onteigenen, maar dat ga ik hier niet doen. Ik denk dat we moeten kijken naar wat hier positief kan gebeuren.

Ik denk wel dat we de publieke grondpositie nog altijd zien verwateren, en ik denk dat dat echt een aandachtspunt moet zijn, niet alleen in dezen.

Het sluit aan bij wat collega Veys u vraagt. Hoe wilt u eigenlijk breder dan alleen maar in dit dossier, de publieke grondpositie verstevigen, zodat er op publieke gronden ook effectief sociale, betaalbare woningen gebouwd kunnen worden? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel voor de bijkomende vragen, en inderdaad voor ieders steun hiervoor. Ik denk dat dat ook wel evident is dat we hier allemaal voor zijn.

Mijnheer Veys, – en ook de heer Bex vraagt ernaar – wat de Vlaamse agent-schappen betreft die gronden zouden verkopen, moet er natuurlijk ook altijd een woonmaatschappij zijn die er interesse in moet hebben. Uw vraag komt hier nu tussen gefietst, maar ik zou concreet moeten nakijken waar het eventueel al gebeurd is dat er vanuit Vlaanderen verkocht wordt aan een woonmaatschappij.

Mevrouw Van Volcem, laat het duidelijk zijn: ik denk dat ik uw sentiment met betrekking tot onteigening deel, absoluut. Maar om de vraag samen te nemen met de opmerking van de heer Bex, vind ik de publieke grondpositie op zich niet belangrijk, in de zin dat het niet de bedoeling mag zijn dat een overheid groot-grondbezitter is en alleen maar gronden in portefeuille houdt, zonder die een bestemming te geven en daar iets mee te doen. Het was hier ook zeer duidelijk de bedoeling, want de NMBS ging die grond sowieso verkopen. Wij, of de huis-vestingsmaatschappij, heeft die procedure tot onteigening alleen maar opgestart om in onderhandeling te kunnen treden, en dus niet te moeten meedoen aan een opbod met eventuele andere kopers. Dat is de intentie geweest van het opstarten van de onteigeningsprocedure.

Daarnaast, meer algemeen, denk ik niet dat wij ook als Vlaamse overheid zeer veel gronden in portefeuille moeten houden. We moeten geen grootgrondbezitter zijn, laat staan een immokantoor. Alles wat wij hebben moet nuttig besteed

worden, en in de vorm van beleid teruggegeven worden aan de samenleving. Daarmee moet het juiste evenwicht dus gezocht worden.

Nu hebt u gelijk, het moet inderdaad bij KB gebeuren. Wij gaan ook nog contact opnemen met minister Gilkinet om ervoor te zorgen dat we hier snel voortgang kunnen maken. Het gaat misschien maar om 49 woningen, maar ik denk dat elke woning waarmee we iemand uit de nood kunnen helpen, een goede zaak is.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Dank u wel, minister, voor de bijkomende antwoorden, en collega's voor de verschillende tussenkomsten.

Ik hoor de heer Bex zeggen dat niemand hier tegen kan zijn. Ik hoop inderdaad dat de Federale Regering dan ook haar steentje bijdraagt aan de realisatie van de sociale woningen, maar het gaat de goede richting uit. Om op uw vraag te antwoorden zou het misschien eens een omgekeerde transfer kunnen zijn. Misschien zitten we op dat vlak dus goed.

Wat die onteigeningen of wat de reactie van de minister betreft, kan het inderdaad niet zo zijn dat een overheid, eender welke overheid, gronden oppot om op te potten. Er stond een werkplaats op, die is weg. Die grond is onbenut, en de NMBS had inderdaad de intentie om die te verkopen. Het is ook waar men de Vlaamse steden en gemeenten altijd toe oproept om te doen. Via het gemeentelijk actieplan sociaal wonen moeten wij oplistten welke gronden in aanmerking zouden kunnen komen voor sociaal wonen. Dat is wat hier onrechtstreeks ook zal gebeuren met die gronden van de NMBS. Ik kan dat dus alleen maar toejuichen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

Ik kan ook medelen dat wie dat wenst, tussen 19 uur en 20.30 uur iets kan gaan eten in het zelfbedieningsrestaurant.

– De vergadering wordt geschorst om 17.14 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.31 uur.

ONTWERP VAN KADERDECREET over de handhaving van Vlaamse regelgeving

– 1724 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van kaderdecreet over de handhaving van Vlaamse regelgeving.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Collega's, uiteraard staan wij met het Vlaams Belang voor een kordate en uniforme milieuhandhaving die de lat voor iedereen gelijk legt. Maar het vorige KB heeft toch wel zeer duidelijk aangetoond dat die implementatietechniek – waarbij het aan de verschillende bevoegde Vlaamse ministers wordt overgelaten om via een implementatiedecreet een

dergelijk kaderdecreet toepasselijk te verklaren binnen hun beleidsdomein – gewoon niet werkt en dat die regelgevingstechniek effectief problematisch blijkt te zijn.

Minister, u zei een duidelijke en heldere wetgeving tot stand te willen brengen door het vorige kaderdecreet op te heffen en een nieuw kaderdecreet in de plaats te stellen. Maar het nieuwe kaderdecreet moet dus eerst nog geïmplementeerd worden binnen die onderscheiden inspectiediensten van alle beleidsdomeinen. En het oude kaderdecreet – dat reeds door andere beleidsdomeinen geïmplementeerd werd – wordt binnen deze beleidsdomeinen dan weer niet opgeheven, maar blijft gewoon verder van kracht tot dat nieuwe kaderdecreet dan geïmplementeerd zal worden. Nu, die manier van werken zorgt niet voor een duidelijke en heldere regelgeving. Het maakt van de bestuurlijke handhaving in Vlaanderen niets meer en niets minder dan een warboel, wat ons betreft, waarin noch inspectiediensten, noch daders, noch slachtoffers, noch gerechtelijke en administratief gerechtelijke instanties hun weg nog zullen vinden. Om die reden zullen wij dan zo meteen ook tegenstemmen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, iedereen is het erover eens dat bestuurlijke handhaving efficiënter kan worden georganiseerd. Maar in tegenstelling tot wat jullie in de commissie beweerd hebben, zal het voorstel dat hier nu op tafel ligt, niet echt leiden tot heel wat efficiëntere handhaving. Wij staan niet alleen met die mening, dat zeggen ook de Raad van State, de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed (SARO) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad), de adviesraden.

De SARO stelt dat het onduidelijk is of met dit decreet een vereenvoudiging en uniformisering van de handhaving zal worden bereikt. Ze wijzen erop dat er geen enkel concreet initiatief is om de bestaande regelgeving in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) en het decreet Onroerend Erfgoed op te nemen in dat kaderdecreet. Er ontbreekt een uitleg over de verhouding ten aanzien van de handhaving binnen het bredere beleidsdomein Omgeving.

Eigenlijk zegt de SARO dat het niet mogelijk is om hierover advies te geven. Ook de Minaraad zegt een beetje hetzelfde, die wijzen op een risico door het gebrek aan concrete initiatieven, waardoor het eindresultaat bijzonder ingewikkeld wordt. De kwaliteit van de vereenvoudiging zal dus zeer sterk afhangen van de kwaliteit van het uitvoeringsbesluit en dat maakt het natuurlijk heel moeilijk om te beoordelen.

Bovendien is het nieuwe hoofdstuk 'Herstel', als het gaat over het omgevingsbeleid, heel slecht uitgewerkt. Dan gaat het over heel wat onbeantwoorde vragen over de concrete uitwerking, zoals wat de verhouding is ten aanzien van de Europese richtlijn van milieuschade. Welke methode gaat men gebruiken om het herstel bij financieel equivalent te ramen? En ook de proceduredtijd is veel te lang.

Met andere woorden, in heel dat ontwerp van kaderdecreet zitten ontzettend veel losse eindjes, wat ook maakt dat het risico op grote sectorverschillen bestaat. Tot slot wijst de Raad van State ook nog eens op het feit dat dit ontwerp van kaderdecreet gebouwd is op juridisch drijfzand. De Vlaamse Regering trekt opnieuw bevoegdheden naar zich toe, ambtenaren zullen de bevoegdheden krijgen die uitsluitend toebehoren tot het takenpakket van de gerechtelijke politie. Kortom, eigenlijk kan dit niet zomaar eenzijdig worden doorgevoerd. Daarom zullen wij dit ontwerp van kaderdecreet niet steunen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik ga niet herhalen wat ik in de commissie heb gezegd, alleen de grote lijnen. Wij hebben ons onthouden in de commissie en we zullen dat hier ook doen, omdat het ontwerp van decreet zou moeten zorgen voor een betere stroomlijning van de Vlaamse handhavingsregels en de opvolger is van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving waarover op het einde van de vorige legislatuur werd gestemd. Niemand kan iets hebben tegen zulke betere stroomlijning, maar in de huidige voorliggende tekst wordt eigenlijk gezegd dat het vorige decreet de ambities niet kon waarmaken. Wij blijven onze vragen hebben over welke garanties er zijn dat het decreet dat nu voorligt wél succesvol zal zijn.

Voor Vooruit is er met andere woorden nog een lange weg te gaan qua grondige aanpak en coördinatie van de Vlaamse handhaving. Ik heb enkele algemene bemerkingen. Als Vooruit zijn we uiteraard principieel voor bestuurlijke en of administratieve handhaving, maar het mag niet ontsporen en het zou eenvoudiger moeten worden voor de burger. We hebben de indruk dat dat met dit kaderdecreet zeker niet het geval is. Hier gaat het over administratieve handhaving. De burger maakt niet altijd een onderscheid tussen administratieve handhaving en wetten. Vandaar dat wij ons afvragen of het wel echt eenvoudiger zal worden.

En dan is er een tweede, vrije essentieel punt. Ik citeer mijn voorganger Renaat Landuyt, die bij het vorige decreet al pleitte om een goed evenwicht te bewaren tussen justitiële en bestuurlijke handhaving. We hebben de indruk dat dat we, als we niet opletten, de weg opgaan dat ambtenaren misschien binnenkort, omdat zij alsmaar meer bevoegdheden krijgen, vergelijkbaar met procureurs, belangrijker worden dan het justitiële apparaat.

Wat wij ook aanhalen en een aantal collega's gezegd hebben, is dat het kaderdecreet over de handhaving pas van toepassing is op delen van de Vlaamse Regering als dat met een specifiek decreet wordt bepaald. De impact, de stroomlijning en de timing is bijgevolg volledig afhankelijk van diverse specifieke implementatiedecreten. Ik heb ook gevraagd aan de commissie of er een timing is op welk ogenblik andere bevoegdheidsdomeinen of sectoren zullen instappen. Blijkbaar is dat er niet. Voor ons bevestigt dat het risico dat het, aansluitend bij wat de vorige regering beslist heeft, opnieuw een lege doos dreigt te worden.

Voor de rest heb ik nog een paar specifieke bedenkingen. De Sociaal-Economische Raad (SER) had in het advies gevraagd om concreter te zijn over de timing en de uitrol van het Vlaams Handhavingsplatform. Ik heb nogmaals de vraag of daar ondertussen al duidelijkheid over is. Ook de Inspectie van Financiën had een advies geformuleerd waarin ze zeggen dat er het best een koppeling zou worden voorzien bij het uitwerken van een Vlaamse kruispuntbankhandhaving met een andere inspectie of auditdiensten. Hoeveel staat het daarmee? Waarom wordt het nodig geacht om de beroepstermijn in te korten van 60 dagen – dat is de termijn om beroep in te dienen bij de Raad van State – naar 45 dagen, dus 60 bij de Raad van State en nu 45?

Dan is er mijn volgend punt: waarom verdwijnt het Vlaamse handhavingsrapport, dat ons een nuttig instrument leek voor de bevolking, maar zeker en vast voor het Vlaams Parlement om de evolutie van een aantal zaken te kunnen bekijken? We hebben de indruk dat de tendens is om minder controle te laten uitoefenen door het Vlaams Parlement en uiteraard ook door iedereen die er interesse voor heeft. Mijn voorlaatste puntje, de timing die ontbreekt, heb ik al geciteerd.

En dan kom ik tot mijn laatste punt: om bestuurlijke handhaving concreet op het terrein te realiseren, is er personeel nodig. De vraag is of er daarop een planning geplakt is en of dat consequent en parallel zal verlopen met de mate waarin er

andere dienstenmaatschappelijke beleidsdomein, sectoren en departementen al dan niet zouden aansluiten op dit decreet? Nogmaals, wij zijn voor bestuurlijke handhaving in verhouding tot de rechterlijke macht, maar we hebben dus nog heel wat vragen, vandaar onze onthouding.

Ik herhaal dat wij voor bestuurlijke handhaving zijn in verhouding tot de rechterlijke macht, maar aangezien we nog heel wat vragen hebben, onthouden we ons.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, beste collega's, de PVDA is uiteraard ook voor het vervolgen en het sanctioneren van overtreeders. Denk maar aan bedrijven die in het verleden verschillende milieuregels aan hun laars hebben gelapt en daar lang ongestraft mee zijn weggekomen.

Maar zoals de collega's al hebben gezegd, is de vraag natuurlijk of dit kaderdecreet ervoor zal zorgen dat het beter zal zijn. Die vraag stellen wij ons toch ook. Het is nog onduidelijk over welke domeinen het gaat. Zowat alle adviezen stellen daar vragen over, maar daar komt niet echt een antwoord op. We vinden het ook geen goede zaak dat die GAS-boetes onmiddellijk kunnen worden geïnd, tot maximaal 500 euro. Er wordt voor dit kaderdecreet een armoedetoets uitgevoerd die oog heeft voor de financiële toestand van de overtreder, maar hoe rijm je dat met hoge, onmiddellijk te innen GAS-boetes? Kleine overtreeders worden zo natuurlijk heel streng aangepakt, terwijl grote overtreeders daar eigenlijk weinig last van hebben.

Daarnaast zoekt de Vlaamse Regering hier ook de grenzen op van de bevoegdheidsverdeling, het onafhankelijke toezicht en de principes voor een eerlijk proces. Dat zegt niet enkel de PVDA, maar ook de toch wel bijzonder kritische adviezen van de Raad van State, van de Minaraad en het Collega van procureurs-generaal. Wij vrezen voor de willekeur waarvoor dit decreet kan zorgen in de rechtspraak, want als strafbare feiten niet passeren in de rechtbank, maar worden opgelegd door ambtenaren, is er natuurlijk een risico op disproportionele straffen en worden de rollen omgedraaid. In plaats van onschuldig te zijn tot je schuld bewezen is, ben je schuldig tot je beroep aantekent en je je onschuld bewijst.

We zien dat heel veel mensen door alle gerechtskosten niet meer de moeite doen om dat beroep aan te tekenen en dat bovendien de beroepstermijn in dit decreet wordt ingekort van zestig tot 45 dagen. Dat je kordaat moet kunnen optreden tegen overtreeders, wil uiteraard niet zeggen dat op die manier de bewijslast helemaal moet worden omgedraaid.

Daarnaast is er de organisatie van de politie, een bevoegdheid van de federale overheid. De Raad van State heeft opgemerkt dat jullie de personeelsleden van de politiediensten niet kunnen belasten met extra taken vanuit Vlaanderen. Hoe willen jullie dat oplossen?

Aangezien dit ontwerp van decreet volgens ons de foute richting uitgaat qua bevoegdheidsverdeling en qua rechtsspraak, zullen we het niet steunen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Voorzitter, de bestuurlijke handhaving in ons land is een kluwen, het is niet gemakkelijk. Het is ingewikkeld, in de eerste plaats door onze staatsstructuur, maar daarnaast moeten we ook toegeven dat we er in Vlaanderen wel wat koterijen van hebben gemaakt. We zijn dan ook blij dat we met dit decreet toch wat meer uniformiteit kunnen brengen. Onze fractie is voor

een sterke Vlaamse handhaving en daarom ondersteunen we dit ontwerp van decreet graag.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Collega's, het ontwerp van decreet dat vandaag voorligt, is inderdaad heel belangrijk. Het zal er immers voor zorgen dat de wirwar aan handhavingsregels worden gestroomlijnd. Het belang daarvan kan moeilijk worden onderschat. Sinds de staatshervorming van 1980 hebben de deelstaten het recht om de overtredingen van hun decreten strafbaar te maken en om te bepalen hoe de schade moet worden hersteld. Zoals collega Warnez zei, is daar ook gretig van gebruikgemaakt, maar dat liep eerder ongecoördineerd. Met dit Handhavingsdecreet zorgen we ervoor dat er een volledig en geïntegreerd procedurekader wordt vastgelegd dat binnen ieder beleidsdomein kan worden gehanteerd voor die bestuurlijke handhaving.

Ten opzichte van het oude decreet zijn er een aantal belangrijke vereenvoudigingen en nieuwe elementen. Ik zal ze niet allemaal benadrukken, maar denk aan de aandacht die wordt voorzien voor bemiddeling, die toch zeer positief is, net als de nieuwe standaardregeling voor herstel- en beveiligingsmaatregelen. Daarnaast wordt er wel effectief ingezet op de digitalisering. Er wordt een basis gelegd voor een toekomstige Vlaamse kruispuntbankhandhaving waarmee ook handhavingsinformatie van andere bestuursniveaus en andere data, zoals gegevens over vergunningen, subsidieaanvragen en dergelijke meer, kunnen worden gekoppeld. Collega's, dat zal niet alleen de efficiëntie verhogen, maar het zal ook nieuwe technieken zoals datamining mogelijk maken.

Collega's, het is inderdaad zo dat met dit ontwerp van kaderdecreet Vlaanderen zijn bevoegdheden wel degelijk in handen neemt. Dag mag de collega's geruststellen. Ik vind het zeer positief dat we waar Vlaanderen de bevoegdheid heeft, die ook degelijk ter harte nemen. Daarnet kregen we nog te horen over wat Vlaanderen moet doen. We moeten tonen dat we het goed doen. Hier doen we dat en krijgen we de kritiek dat we iets waar we voor bevoegd zijn, wel degelijk in handen nemen. Dat vind ik een beetje vreemd.

Minister Demir, wij zullen dit ontwerp van decreet zeker en vast ondersteunen. Er zei iemand dat het niet duidelijk is voor welke domeinen het is. Het gaat hier wel degelijk – en dat is ook door de minister in de commissie gezegd – over een aantal heel specifieke domeinen: Milieu, Ruimtelijke Ordening, Onroerend Erfgoed, Varend Erfgoed, het Logiesdecreet en het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid. Dus naast de bevoegdheden van onze minister Demir zelf, stappen dus ook de ministers Diependaele en Brouns al onmiddellijk mee in het systeem.

Kortom, dit ontwerp van kaderdecreet biedt de verschillende sectoren een menu waaruit handhavingsregels overgenomen kunnen worden. Op deze manier zetten we een tweede grote stap in de richting van een efficiëntere en doeltreffendere handhaving in Vlaanderen. Onze fractie steunt dus volledig dit ontwerp van decreet.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik zou toch willen wijzen op het belang van dit ontwerp van decreet. Ten eerste denk ik dat we met z'n allen toch aangeven dat het een kluwen is van regelgevende teksten. Vlaanderen heeft sinds de staatshervorming van 1980 inderdaad de bevoegdheid om de overtredingen van zijn decreten ook strafbaar te stellen en ook te bepalen hoe schade hersteld moet worden. Elk decreet doet dat voor zijn eigen bevoegdheid. Daardoor is het ook niet meer duidelijk wie bevoegd is en welke sancties er gelden. Het is een wirwar van handhavingsregels. Daarom hebben we gezegd dat we dit toch wat zullen stroomlijnen

zodat het zowel voor de burger duidelijk is dat er uniforme handhavingsprocedures zijn, maar ook voor diegenen die ze moeten toepassen.

Daarom zijn we ook in overleg gegaan met administraties, parketten, de VVSG, academici en noem maar op. Daaruit was de conclusie heel duidelijk: wat er vandaag bestaat is heel complex. Er is heel duidelijk gekozen om voor vereenvoudiging te gaan en ook voor één geïntegreerd ontwerp van kaderdecreet. Het ontwerp van kaderdecreet bevat zowel regels voor toezicht als voor opsporing. We zetten ook heel fel in op digitalisering. Ook worden alle gerechtelijke betwistingen ondergebracht bij een Handhavingscollege. Ook dat is iets wat verschillende diensten nodig hebben.

Het belang van het ontwerp van decreet kan moeilijk onderschat worden. Binnen Vlaanderen en ook binnen België is het kaderdecreet Handhaving de eerste integrale en universele kaderrichtlijn over de regelgeving voor bestuurlijke handhaving. Concreet regelt het decreet het toezicht op de naleving van de Vlaamse regelgeving, de opsporing van Vlaamse misdrijven en inbreuken, de bestuurlijke vervolging in functie van het opleggen van bestuurlijke sancties, de inhoud van herstel- en beveiligingsmaatregelen en ook het uitvoeren van bestuurlijke sancties.

Men vraagt wie hieronder valt. Ondertussen is het implementatiedecreet ook een belangrijke eerste grote stap en dat geeft uitvoering aan het decreet waardoor meteen ook een grote groep van regelgeving uit de sectoren Omgeving, Economie en Toerisme onder het decreet wordt gebracht. Een van de collega's heeft daarnet in de tussenkomst verwezen naar het feit dat de SARO wat terughoudend was wat betreft het ontwerp van kaderdecreet, maar ze hebben nu kennisgenomen van het implementatiedecreet. Ze zien heel duidelijk dat alles wat met Milieu, Ruimtelijke Ordening, Economie, enzovoort te maken heeft daaronder valt en daarover zijn ze ook positief.

Het handhavingsplatform werd nu ook voorgelegd aan de regering. Dat wordt nu geïmplementeerd. Dat is een belangrijke uitrol van het ontwerp van kaderdecreet. Wat valt daar al onder? Milieu, Ruimtelijke Ordening, Onroerend Erfgoed, Varend Erfgoed, het Logiesdecreet, het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid. Ook Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en Cultuur maken zich op om onder het ontwerp van decreet te vallen. Dat is een heel belangrijke grote eerste stap.

Belangrijk is – en daar moet ik collega D'Haese toch wel op wijzen – dat het ontwerp van decreet niet van toepassing is op GAS-boetes. Dat is een federale bevoegdheid. Het is toch belangrijk om dat correct te stellen. De adviezen waren ook niet allemaal zo kritisch, integendeel. Er waren natuurlijk opmerkingen. Zo gaat dat nu eenmaal. We zijn daar, denk ik, toch maximaal aan tegemoetgekomen.

Dan kom ik tot artikel 31 van het ontwerp van decreet. Collega D'Haese stelt dat het evenredigheidsbeginsel centraal staat bij het opleggen van bestuurlijke sancties. Dat is ook de reden dat het ontwerp van decreet voorziet in de mogelijkheid tot uitstel, opschorting en mildering bij verzachtende omstandigheden, en ook bij overschrijding van de redelijke termijn.

Ik denk dat op dit ogenblik geen enkel Vlaams decreet zoveel mogelijkheden voorziet tot mildering. Dat is ook de eerste keer dat we dat ook voorzien in onze handhaving, in dit ontwerp van decreet. Er zijn heel veel verschillende maatregelen tot mildering, in functie van de concrete omstandigheden natuurlijk. Elke situatie is anders.

Het ontwerp van decreet laat ook toe dat politieagenten worden aangesteld als toezichthouder, bevoegd voor toezicht en strafrechtelijke en bestuurlijke opsporing. Het toekennen van bijzondere toezicht- en opsporingsbevoegdheden aan reguliere politie is een Vlaamse en federale bijzondere regelgeving. Het is niet ongezien, en tal van decreten doen dat ook al jaren.

Toezicht op de naleving van federale en regionale regelgeving is volgens artikel 14 van de wet op het politieambt ook een kerntaak van de reguliere politie. Dat laatste dus ook als antwoord op de vragen van de tussenkomsten die hier zijn gebeurd.

Collega's, voorzitter, dit is toch een eerste belangrijke stap. We waren het, denk ik, toch met zijn allen eens dat die Vlaamse handhaving te complex is, te veel handhavingsregels bevat, een wirwar was met weinig stroomlijning. Wij proberen hier dan ook met dit ontwerp van decreet aan tegemoet te komen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1724/1)

– *Artikel 1 tot en met 108 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen
– 1726 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, voor de Groenfractie is rechtszekerheid bijzonder belangrijk. Maar in tegenstelling tot wat in de verantwoording van het ontwerp van decreet door de meerderheid werd gezegd, zal dit ontwerp van decreet naar onze mening meer rechtsonzekerheid teweegbrengen dan rechtszekerheid.

Wat hier wordt voorgesteld, is dat Vlaanderen eenzijdig een aantal bevoegdheden naar zich toetrekt, zonder dat daar een staatshervorming aan voorafgaat. Dat

kan alleen maar onder heel strikte voorwaarden, namelijk als het absoluut noodzakelijk is voor de uitoefening van de deelstaatbevoegdheden, en als de weerslag voor het federale niveau slechts marginaal is. Aan geen van die voorwaarden is hier voldaan.

Ten eerste, bij de oprichting van de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) ging het nog over individuele beslissingen. Dat wordt hier uitgebreid naar verordenende beslissingen. Het gaat hier nu over zaken zoals complexe projecten, zoals bijvoorbeeld de Oosterweelwerf, die tot nu toe naar de Raad van State gaan. Daarover wordt nu beslist dat je daarmee naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen moet trekken. Wat als dossiers zich over verschillende regio's uitstrekken? Dan moet je aan de ene kant van de regio naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen en aan de andere kant van de regio naar de Raad van State. Het creëert alleen maar meer onduidelijkheden. De impact van wat we hier nu beslissen is helemaal niet marginaal. Het trekt eenzijdig bevoegdheden naar Vlaanderen, zonder debat.

Ten tweede, de Federale Regering heeft vorig jaar een aanzienlijke inspanning gedaan om de doorlooptijd bij de Raad van State te verminderen. Er zijn maar liefst veertien bijkomende Staatsraden en 32 nieuwe auditeurs bij gekomen om te zorgen dat de doorlooptijd bij de Raad van State versnelt. Die doorlooptijd wordt nu gebruikt als argument om dossiers naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen te trekken. Dat is eigenlijk een zeer bizarre beslissing. In plaats van tevreden te zijn dat de Federale Regering extra middelen voorziet om de doorlooptijd te verminderen, gaan jullie dat nu naar jullie toetrekken.

Tot slot geeft de Raad van State heel duidelijk in zijn advies aan dat het hier gaat om een ongrondwettelijke beslissing. Dit zal dus de toets van het Grondwettelijk Hof helemaal niet doorstaan. Met andere woorden, wij gaan hier een wetgeving stemmen die meer onduidelijkheid en meer onzekerheid creëert dan ze oplost. Om die reden gaan wij dat niet steunen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Collega's, het ontwerp van decreet voorziet inderdaad in een uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Die rechtsmacht wordt uitgebreid naar een aantal reglementaire en deels reglementaire besluiten in de omgevingscontentieux, die momenteel inderdaad nog behandeld worden door de Raad van State. Concreet gaat het over de jurisdictionele beroepen tegen de besluiten houdende definitieve vaststelling van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's), stedenbouwkundige verordeningen en voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten.

Op die manier worden een aantal problematieken aangepakt waarmee de bestuursrechtspraak vandaag geconfronteerd wordt. Het betreft dan voornamelijk de problematische doorlooptijd van dossiers bij de Raad van State, maar ook de onduidelijkheid en het gebrek aan coördinatie tussen uitspraken van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Collega's, ik denk dat we het er toch over eens zijn dat een versnelde doorlooptijd echt nodig is om onze investeringsprojecten, hier in Vlaanderen, sneller en efficiënter te kunnen realiseren en zo ook het investeringsklimaat te verbeteren. Dat is absoluut nodig. Een gunstig investeringsklimaat is sowieso belangrijk om onze welvaart veilig te stellen en nog te verbeteren, maar het is ook absoluut noodzakelijk als we van een groene transitie een realiteit willen maken. Dat die efficiëntie vandaag ver zoek is wordt al snel duidelijk als we kijken naar de doorlooptijd van een dossier. Een annulatieberoep tegen een RUP kent bij de Raad van State een doorlooptijd van gemiddeld 26 maanden, met uitschieters tot 42 maanden, collega's, 42 maanden! Als er extra personeel bij komt bij de Raad

van State dan denk ik dat dat nog meer dan voldoende werk zal hebben om de enorme doorlooptijden, die er ook op andere domeinen nog zijn, te verbeteren.

Ondertussen, minister, kunnen wij met onze Raad voor Vergunningsbetwistingen echt werk maken om die doorlooptijden tot een minimum te beperken. Dit ontwerp van decreet draagt ook bij tot een andere doelstelling uit het regeerakkoord: streven om zo veel mogelijk betwistingen inzake het Vlaamse omgevingsrecht door de Vlaamse bestuursrechtspraak te laten behandelen. Als Vlaams-nationalist kan ik dat natuurlijk enkel en alleen toejuichen. Het is niet meer dan normaal dat, als we als Vlaanderen bevoegd zijn voor de regelgeving, we ook de controle hebben over de handhaving daarvan. Daarom, collega's, zullen wij met de N-VA-fractie dit voorstel van decreet ook goedkeuren.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Ik zou toch even willen reageren op die grondwettigheidsbedenkingen van collega Schauvliege. We hebben het daar ook reeds over gehad in de commissie. De Raad van State was in 2009 ook negatief over de oprichting van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, en het Grondwettelijk Hof heeft dat toen ook niet gevolgd. Ik denk dat dat toch grote woorden zijn. Het is niet aan mij om minister Demir te verdedigen. Ik doe dat niet vaak in de commissie, maar voor deze ene keer doe ik het wel.

Zoals collega De Vreese aanhaalde, denk ik ook dat het positief is dat er sneller beslissingen genomen zullen worden door een Vlaams rechtscollege. We zouden dat net moeten toejuichen. En met onze 11 juliboodschap in het achterhoofd sluit ik af, minister: hoe meer we kunnen overhevelen naar het Vlaamse niveau, hoe liever ik het heb.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Ere wie ere toekomt, ik denk dat het minister Verlinden is die de Raad van State versterkt heeft op het federale niveau. Dat was een heel noodzakelijke stap. Maar dit is natuurlijk ook een heel noodzakelijke stap, want Vlaanderen is bevoegd voor het omgevingsbeleid, wij hebben de expertise daarrond, en voor ons is het dan ook heel logisch dat wij een rechtscollege hebben dat zich uitspreekt over dat omgevingsbeleid en de uitvoering daarvan. Onze fractie zal dat dus met volle overtuiging steunen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega's, minister, wij hebben in de commissie ons onthouden, en wij gaan dat hier ook doen. Ik ben natuurlijk blij dat collega Warnez suggereert dat er een heel goede samenwerking is tussen het federale en Vlaamse niveau. In de commissie hoor ik altijd het omgekeerde van de minister. Dat zal een beetje afhangen van de instelling, en van de impact van de wet of het decreet.

Wij hebben ons onthouden. Wij hebben natuurlijk niks tegen het feit dat het sneller zou moeten gaan, integendeel. Maar natuurlijk hebben wij onze vragen bij de wettelijkheid hiervan. Ik sluit mij daarmee aan bij collega Schauvliege. Waar we ons natuurlijk ook grote vragen bij stellen, is dat de Raad van State eigenlijk een negatief advies heeft gegeven. Je zou natuurlijk kunnen zeggen dat de Raad van State bevoegdheden verliest, en dat het dus logisch is dat men hier een negatief advies op geeft. Maar ik denk dat we toch niet zomaar licht over het advies van een belangrijke instantie zoals de Raad van State mogen gaan.

Wat die vereenvoudiging betreft – als het een vereenvoudiging is – gaan wij ons onthouden. Wij moeten dat alle kansen geven, maar wij stellen ons wel de vraag

of het gemakkelijker zal worden voor de burger door een stuk van de bevoegdheden van de Raad van State af te nemen. In die zin gaan wij ons effectief onthouden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik moet het jullie niet vertellen dat we in een complex land leven. Als we zaken meer coherent en beter kunnen maken, vind ik dat we dat gewoon moeten doen. Mevrouw Schauvliege, in die zin doen we geen verdoken staatshervorming of wat dan ook. Ik breng dit ontwerp van decreet hier naar het parlement. Wat houdt dit ontwerp van decreet in? Het ontwerp voorziet in een beperkte bevoegdheidsoverdracht van de federale Raad van State naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Het gaat over beroepen tegen besluiten tot definitieve vaststelling van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's), gemeentelijke, provinciale, en gewestelijke RUP's.

Het is belangrijk om te weten, mevrouw Schauvliege, dat Oosterweel geen complex project is. Dat is een gewestelijk uitvoeringsplan (GRUP). Ik ga u dus toch even corrigeren, als dat mag. Het gaat ook over de beroepen tegen besluiten tot definitieve vaststelling van stedenbouwkundige verordeningen, en ook over beroepen tegen definitieve voorkeurbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten. We doen dat, omdat al de rest natuurlijk bij die Raad voor Vergunningsbetwistingen zit. Ik vind het dan ook niet meer dan logisch voor diegene die in beroep gaat, dat dat dan ook bij die Raad voor Vergunningsbetwistingen zit, en dat dat klein stukje niet bij de Raad van State zit.

Het is positief, collega Warnez, dat de federale collega extra volk heeft voorzien voor de Raad van State. Ik denk dat dat ook zeer welgekomen is. Ze hebben daar een achterstand bij de afdeling Wetgeving. Ik ben dus heel blij – en ik denk ook de mensen van de Raad van State – dat daar extra personeel komt.

Men verwijst hier naar het advies van de Raad van State dat ongunstig is. Ja, dat is begrijpelijk. Dat is hetzelfde als aan de kalkoen vragen wat die van kerstmis vindt. Die zal ook zeggen dat die dat niet leuk vindt. Uiteraard vindt de Raad van State het niet tof dat je daar een aantal zaken van wegneemt en bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen zet.

Inderdaad, de Raad van State heeft werk genoeg, heel veel werk en ook heel veel achterstand in adviesverlening. Bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen is de doorlooptijd nooit langer dan achttien tot twaalf maanden. De ambitie is negen maanden, we zitten nu aan twaalf maanden, collega D'Haese. Dat is toch wel een groot verschil met het federale niveau. We hebben daar extra volk aangeworven: vier extra rechters en referendarissen. We hebben ook ingezet op digitalisering.

Nogmaals, ik denk dat je altijd moet gaan voor coherente bevoegdheden. Er zat gewoon geen logica in dat dat aantal zaken nog bij de Raad van State zat. Dat is veel te complex en ingewikkeld. Oké, het advies van de Raad van State was ongunstig, maar vergeet niet – zoals collega Blancquaert er ook naar verwijst – dat dat ook zo was bij het decreet van 2009, toen de Raad voor Vergunningsbetwistingen werd opgericht. Toen was het advies ook negatief, maar het Grondwettelijk Hof heeft dat niet gevolgd. De beroepen werden afgewezen in een arrest in 2011. Het Grondwettelijk Hof aanvaardt wel degelijk dat Vlaanderen bestuursrechtcolleges kan oprichten en bevoegdheden overdraagt aan de deelstaten op grond van impliciete bevoegdheden. In die zin denk ik dat dat ook wel goed zit.

Het is ook goed uitgelegd in de tekst van het ontwerp van decreet dat hier vandaag voorligt. Ik wil dan ook alle parlementsleden en collega's bedanken die

zeggen dat het te complex is, een wirwar is, niet duidelijk is voor de burger, enzovoort. Het is nu het moment, voor degenen die dat allemaal zeggen, om voor het ontwerp van decreet te stemmen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1726/3)

– *Artikel 1 tot en met 20 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen – 1748 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1748/1)

– *Artikel 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt – 1733 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Collega's, dit voorstel van decreet begon oorspronkelijk als een ontwerp van decreet en werd omgevormd tot een voorstel van decreet, zodat het nog kon worden gestemd voor het zomerreces en de scholen duidelijkheid konden krijgen over de nieuwe regelgeving. Helaas heeft dat geleid tot een langer dan verwacht traject, omdat we advies wilden inwinnen bij de Raad van State en de Gegevensbeschermingsautoriteit. Die adviezen zijn goed, want ze maken het voorstel van decreet juridisch robuuster en bieden de nodige garanties voor de gegevensbescherming. Maar het heeft wel extra tijd gekost. Het was belangrijk om alle aspecten grondig te onderzoeken. Dat is meteen ook de reden waarom het hier rechtstreeks in de plenaire vergadering komt. Is dat een ideaal parcours? Neen, wij hadden het ook liever eerst in commissie behandeld. We willen zulke zaken ook absoluut vermijden, maar het lukte helaas niet, vandaar dus dat het hier in de plenaire vergadering komt.

Het voorstel van decreet bevat een aantal maatregelen rond het lerarenambt. De twee uitgangspunten daarbij zijn: het lerarentekort verder aanpakken en de waardering voor het lerarenberoep verhogen. Het decreet voert een aantal maatregelen op middellange termijn uit die zijn opgenomen in de conceptnota 'Herwaardering lerarenambt' van 3 december 2021 en maatregelen die niet als zodanig in de conceptnota zijn opgenomen, maar die lesgeven aantrekkelijker moeten maken en vooral ook zo houden, dus niet alleen maatregelen voor wie de stap naar het onderwijs overweegt, maar ook voor wie al in het onderwijs aan de slag is.

Om het lerarentekort op korte termijn het hoofd te bieden, nam deze meerderheid in 2022 al een aantal maatregelen die moeten toelaten dat scholen snel bijkomende personeelsleden kunnen aanwerven om leraren in de klas maximaal te ondersteunen. Die maatregelen maakten deel uit van het decreet van 8 juli 2022 tot uitvoering van dringende maatregelen om het lerarenambt in het basis- en secundair onderwijs te herwaarderen. Ook de meest recente onderwijs-cao XII van 10 september 2021 bevat heel wat maatregelen om het lerarenberoep voldoende aantrekkelijk te maken en te houden, zoals de internetvergoeding, de verhoging van de fietsvergoeding, aanvullende lestijden voor de ondersteuning van de kerntaak van het onderwijzend personeel en bijkomende middelen voor aanvangsbegeleiding. Voor die cao, collega's, wordt 188 miljoen euro per jaar uitgetrokken.

Daarnaast gaf de Vlaamse Regering ook al uitvoering aan een aantal maatregelen op middellange termijn uit de conceptnota 'Herwaardering lerarenambt', zoals de verhoging van de anciënniteit voor zijinstromers, de proeftuinen, het omzetten van punten naar uren om andere profielen aan te trekken, en de lerarenbonus. We maken ons sterk dat al die maatregelen stilaan hun vruchten beginnen af te werpen. Er zijn gelukkig weer meer inschrijvingen in de lerarenopleidingen en een recordaantal zijinstromers kiest ervoor om voor de klas te staan.

Maar we zijn er nog niet, collega's, en daarom nemen we met dit voorstel van decreet een reeks bijkomende maatregelen, zodat scholen nog meer instrumenten en mogelijkheden ter beschikking krijgen. De ingangsdatum is 1 september 2023. Ik deel de maatregelen op in drie categorieën. Er zijn maatregelen om het lerarentekort aan te pakken, maatregelen om het lerarenambt te herwaarderen en een reeks andere maatregelen. Ik wil hier wel benadrukken dat de maatregelen niet verplicht zijn, maar mogelijkheden zijn voor schoolbesturen.

Ik begin met de maatregelen om het lerarentekort aan te pakken. Hier hebben we twee tijdelijke maatregelen ingeschreven, tot en met het schooljaar 2024-

2025, en één generieke. De twee tijdelijke maatregelen zijn de omzetting van een niet-vacante betrekking naar punten of uren, en daaraan gekoppeld het tijdelijk versoepelen van de mogelijkheid om een gastleraar in te schakelen.

Een school wordt niet enkel bij de start van het schooljaar geconfronteerd met een lerarentekort, maar ook in de loop van het schooljaar moet een school op zoek naar een leraar voor de vervanging van een afwezig personeelslid. Als de school geen leraar als vervanger vindt, betekent dat dat de betrekking tijdens de duur van de afwezigheid geheel of gedeeltelijk oningevuld blijft en dat leerlingen ofwel in de studie moeten blijven of naar huis worden gestuurd. Om dat te vermijden, willen we scholen in het basis- en secundair onderwijs tijdelijk de mogelijkheid geven om bij de afwezigheid van een leraar de vacature in te vullen of er alleszins voor te zorgen dat er extra ondersteuning wordt geboden aan de leerlingen op de klasvloer.

Hiervoor zijn er twee maatregelen. De eerste is het omzetten van niet-vacante betrekkingen in punten beleids- en ondersteunend personeel voor het basis-onderwijs of ondersteunend personeel voor het secundair onderwijs of in uren voor paramedische disciplines voor het buitengewoon onderwijs. Deze maatregel bestond al voor vacante betrekkingen en wordt nu uitgebreid naar vervangingen. We zetten hier prioritair in op het leerplichtonderwijs.

Het aantrekken van een gastleraar om een vervanging in te vullen is een tweede maatregel. Deze maatregel geldt als een tijdelijke maatregel voor het leerplicht-onderwijs en als een permanente in het deeltijds kunstonderwijs (dco) en het volwassenenonderwijs (cvo's). Voor het basisonderwijs is het een nieuwe maatregel. We beperken de uren van de gastleraar tot maximum een derde van een voltijdse opdracht. In het secundair onderwijs is het een aanpassing van een bestaande tijdelijke maatregel. We beperken de omzetting van uren leraar tot maximum een derde van de lessentabel van het betrokken bestuursonderdeel, zo ook in het buitengewoon secundair onderwijs.

In het dco en het volwassenenonderwijs is het een aanpassing van een bestaande maatregel. Hier is er geen beperking op het aan te wenden voltijdsequivalent (vte) of de leraarsuren. Met deze maatregel brengen we dus expertise van buiten de school naar binnen. Denk aan iemand uit de bankensector die een onderdeel van het vak economie komt geven of een fietsenmaker die de verschillende soorten batterijen van elektrische fiets op een school voorstelt. Het ietwat oubollige voordrachtgever vervangen we door gastleraar. Een gastleraar is voor alle duidelijkheid geen statutair personeelslid, moet van onberispelijk gedrag zijn en de kennis van de Nederlandse taal voldoende machtig zijn, namelijk niveau C1.

Deze twee maatregelen gelden voor de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 en zullen daarna geëvalueerd worden. De gastleraar kan ook worden ingeschakeld via een dienstverleningsovereenkomst met een bedrijf of organisatie. Deze generieke maatregel geldt voor het basis- en secundair onderwijs en voor de cvo's. Bij een lerarentekort kan de school/cvo een deel van de lesomkadering aanwenden om een werknemer of meerdere werknemers van een bedrijf of organisatie uit de publieke of private sector als gastleraar in te schakelen. Dit gebeurt dan op basis van een dienstverleningsovereenkomst met het bedrijf of de organisatie en voor maximum de duur van het schooljaar. De Vlaamse Regering legt hiervoor een model vast. De belangrijkste aspecten van de overeenkomst zijn de afgebakende en omschreven lesopdracht en de andere taken. De werknemer blijft onder het gezag van het bedrijf of de organisatie en behoudt daar zijn salaris en andere voordelen.

De werknemer moet ten minste drie jaar in dienst zijn bij het bedrijf of de organisatie, moet van onberispelijk gedrag zijn, het niveau C1 Nederlands kunnen

voorleggen en een diploma lerarenopleiding op zak hebben. Het bedrijf of de organisatie selecteert de werknemers en stelt deze aan het school- of het centrubestuur voor. Het is aan deze om al dan niet een opdracht toe te kennen.

Het tweede pakket zijn de maatregelen om het lerarenambt te herwaarderen. Voor dit onderdeel hebben we drie generieke maatregelen ingeschreven: het mandaat leraar-specialist in het basis- en secundair onderwijs, de statutaire inzetbaarheid tijdelijke personeelsleden in zomeraanbod cvo en de versoepeling leraar in opleiding (LIO's). Betreffende de eerste, de leraar-specialist, krijgen scholen volgend jaar de mogelijkheid om leraar-specialisten aan te stellen. Het zijn leraren met minstens tien jaar ervaring die gedurende een bepaalde periode de ruimte krijgen om bepaalde expertise gericht in te zetten of nog verder te ontwikkelen. Deze leraar-specialisten krijgen hiervoor een loonsverhoging, de vergoeding komt neer op zo'n 250 euro netto per maand. Elke school kan voor 5 procent van de toegekende uren leraar-specialisten aanstellen. In kleinere scholen zoals basisscholen gaat het om één iemand of twee halftijdse. In grotere scholen gaat het om het equivalent van één leraar per twintig voltijdse jobs. Een school met tachtig voltijdse leraren kan zo vier leraar-specialisten aanwerven of indien gewenst acht halftijdse.

Scholen kunnen zelf klemtonen leggen op basis van hun eigen noden en prioriteiten. Wat de expertise is, wordt dus lokaal beslist. Concreet moet in schoolbesturen en via lokale afspraken met vakbonden worden vastgelegd wie in aanmerking komt. Het schoolbestuur onderhandelt in het bevoegde lokale onderhandelingscomité over specifieke taken en kan ook bijkomende criteria voor de toekenning van het mandaat onderhandelen. Het mandaat wordt voor drie jaar toegekend maar kan worden verlengd. Een school die veel anderstalige leerlingen heeft, kan een leraar-specialist de ruimte geven om sterker in te zetten op Nederlands. Een school die zich sterker wil toeleggen op STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics) kan een leraar-specialist inschakelen om bijvoorbeeld nieuwe samenwerkingen met lokale bedrijven op te zetten. Een andere school met veel zijinstromers kan een leraar-specialist inzetten om de collega's die nog geen pedagogisch bekwaamheidsbewijs hebben tijdelijk extra te ondersteunen.

De inspiratie voor de leraar-specialist komt van de Commissie Beter Onderwijs onder leiding van Philip Brinckman. In dit rapport werd een expert-leraar ook al gesuggereerd als een manier om de lerarenloopbaan aantrekkelijker te maken.

Er zijn drie generieke criteria: minstens tien jaar dienstanciënniteit hebben in het ambt van leraar; expertise hebben of taken verwerven in functie van de specifieke taak of taken; als laatste evaluatie geen onvoldoende hebben.

Er zijn in de loopbaan van leerkracht weliswaar al doorgroei- of differentiatiemogelijkheden, maar ze zijn beperkt. Met deze maatregel willen we dus mensen waarderen die een extra taak op zich willen nemen. De creatie van de leraar-specialist heeft zo verschillende functies. Veel oudere leerkrachten geven aan dat ze best nog wel voor de klas willen staan, maar ook dat ze hun kennis en kunde willen doorgeven. Dankzij het expert-leraarschap krijgen ze die mogelijkheid, zonder dat ze de klas helemaal moeten verlaten. Daarnaast krijgen ambitieuze leerkrachten de kans om zich te onderscheiden en worden er binnen het schoolteam specifieke competenties en expertises versterkt.

De volgende maatregel is de inzetbaarheid van personeelsleden in het zomeraanbod van de CVO's). Niet alle CVO's sluiten immers op 30 juni voor twee maanden hun deuren voor cursisten. In het volwassenenonderwijs bieden de CVO's sinds enkele jaren een zogenaamd zomeraanbod aan in juli en augustus. Het gaat dan vooral over het aanbod van cursussen Nederlands als tweede taal

(NT2), zodat anderstalige nieuwkomers ook tijdens de zomermaanden een cursus kunnen volgen. Een CVO kan dus ook modules aanbieden met een start- en einddatum tussen 1 juli en 31 augustus. Prestaties van een tijdelijk personeelslid in juli en augustus gelden met deze maatregel als dienstanciënniteit en worden volwaardig bezoldigd.

Een laatste maatregel in het pakket 'Herwaardering lerarenambt' is de versoepeling van de LIO-baan (leraar in opleiding). De huidige voorwaarde voor het vervullen van een LIO-baan stelt dat de LIO-baan op jaarbasis tenminste 500 uren leraar-lesuren, leraarsuren of lestijden moet bedragen, of ten minste 0,6 vte in een centrum voor basiseducatie. Als een leraar in opleiding er niet in slaagt deze 500 uren of 0,6 vte te presteren, kan hij dit tekort aanvullen met pre-service training. De huidige formulering zorgt regelmatig voor onduidelijkheid over wanneer er precies sprake is van een LIO-baan. Dit voorstel van decreet maakt een einde aan deze onduidelijkheid door een herformulering van de omschrijving van en de voorwaarden voor een LIO-baan. Dit zorgt voor een eenduidigere definitie en een helderdere omschrijving van de voorwaarden. Elke lesopdracht, in combinatie met het volgen van een lerarenopleiding in hetzelfde onderwijsniveau als waar de lesopdracht plaatsvindt, wordt beschouwd als een LIO-baan, ongeacht de grootte van de opdracht. Ook wie op jaarbasis niet aan 500 uren leraar-lesuren, leraarsuren of lestijden komt, of aan 0,6 vte, en aanvult met een pre-service training, wordt als een leraar in opleiding beschouwd.

Ten slotte zijn er nog vier andere maatregelen die ons voorstel van decreet vervolledigen.

Ten eerste voeren we het selectieambt adjunct-directeur in het basisonderwijs in. Deze maatregel sluit aan bij punt 3.3.4. van de cao XII, waarin werd voorzien in een nieuw ambt van beleidsondersteuner voor het basisonderwijs. Dit ambt werd met ingang van 1 januari 2022 al geïntroduceerd als een wervingsambt, maar op dat ogenblik werd met de sociale partners afgesproken dat een gesprek zou worden gevoerd om ook de mogelijkheid van een selectieambt te bekijken. Via een verhoging van de puntenenveloppe voor administratieve en beleidsondersteuning kunnen we deze maatregel nu realiseren. De betrekking kan voltijds of deeltijds worden georganiseerd.

De introductie van een selectieambt in het basisonderwijs zorgt ervoor dat een directeur een deel van zijn taken en opdrachten kan delegeren. Verdere uitwerking van deze maatregel zal gebeuren via aanpassingen van al bestaande besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de indeling van ambten, bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen.

Ten tweede, voorzien we de mogelijkheid tot een flexibele werkregeling in functie van zorgdoeleinden. Deze maatregel geeft uitvoering aan artikel 9 van de Europese richtlijn (EU) 2019/1158 met betrekking tot de flexibele werkregelingen. Personeelsleden uit het onderwijs krijgen hiermee het recht om in specifieke omstandigheden een flexibele werkregeling aan te vragen. Er wordt echter geen recht op een flexibele werkregeling ingevoerd. Het bevoegd bestuur kan de aanvraag steeds weigeren. Belangrijk om mee te geven is dat het aanvragen van of het uitoefenen van een flexibele werkregeling, nooit aanleiding mag geven tot een negatieve evaluatie.

Ten derde, voorzien we de aanpassing aan de administratieve stand van terbeschikkingstelling in functie van de re-integratie van een personeelslid na afwezigheid wegens ziekte. Na een voltijds ziekteverlof of terbeschikkingstelling wegens ziekte, kun je aansluitend verlof voor verminderde prestaties voor ziekte aanvragen om de opdracht die je uitoefende voor het begin van je ziekteverlof geleidelijk opnieuw volledig op te nemen. Je oefent dan prestaties uit die

minstens 20 procent bedragen van een voltijds ambt. Je kunt het verlof nemen op tijdelijke en op vastbenoemde uren.

De laatste maatregel uit ons voorstel van decreet, is een aanpassing van overgangsmaatregelen van het recht op tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD). Door de twee overgangsmaatregelen worden mensen die nu werkzaam zijn voorbijgestoken door mensen die nieuw instromen. Met deze artikelen wordt iedereen een gelijke speler en volstaat het voor iedereen dat men 290 dagen dienstanciënniteit verwerft, waarvan tweehonderd dagen effectief gepresteerd.

Beste collega's, dit was een heel technische boterham, maar we zijn ervan overtuigd dat we met deze maatregelen, boven op diegene die al genomen zijn, opnieuw een grote stap kunnen zetten om het lerarentekort terug te dringen en de job van leerkracht voor starters en mensen die al in het onderwijs werkzaam zijn, aantrekkelijker te maken.

Ik zal ook nog snel en kort de dertien amendementen op het voorstel van decreet toelichten. Die zijn ingedeeld in drie categorieën. Er zijn amendementen in verband met de Europese richtlijn rond de flexibele werkregeling, de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) en de nummering van artikelen in functie van het decreet Leersteun.

Amendement nr. 1 gaat over die Europese richtlijn. We gaan artikel 7 aanpassen aan het advies van de Raad van State waardoor er drie mogelijkheden duidelijk opgenomen worden: de aanvraag kan worden aanvaard, kan gemotiveerd worden geweigerd of er kan een tegenvoorstel worden geformuleerd.

Amendement nr. 2 is een juiste opsomming van artikelen. Het is een legistieke correctie.

Amendement nr. 3 is ook een legistieke correctie. Het woord 'wachtgeldtoelage' wordt vervangen door het woord 'wachtgeld'.

Amendement nr. 4 is ook een legistieke correctie, waarbij de woorden 'de inrichtende macht of het schoolbestuur' worden vervangen door 'de inrichtende macht'.

Amendement nr. 5 is hetzelfde als amendement nr. 1, maar op een ander niveau.

Amendement nr. 6 is een legistieke correctie.

Amendement nr. 7 komt tegemoet aan de opmerkingen van de GBA.

Amendement nr. 8 is opnieuw een verwijzing naar de algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Amendement nr. 9 is opnieuw een verwijzing naar de GBA.

Amendement nr. 10 gaat opnieuw over de Europese richtlijn over de flexibele werkregeling. Dat is hetzelfde als amendement nr. 1 en amendement nr. 5.

Amendement nr. 11 is opnieuw een verwijzing naar de GBA.

Amendement nr. 12 is ook opnieuw een verwijzing naar de GBA.

Ten slotte gaat amendement nr. 13 over de Europese richtlijn. Het artikel wordt aangepast aan de opmerkingen van de Raad van State.

Tot daar de toelichting over de amendementen, collega's.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Na de zeer uitgebreide toelichting van collega Grosemans, ga ik niet alles herhalen. Ik wil vanuit onze fractie wel nog een klein aantal toelichtingen geven.

Het lerarentekort is hier al vaak besproken, en we weten dat te veel leerlingen in de studie zitten. Dat legt opnieuw druk op de kwaliteit van ons onderwijs. Wat onze fractie, de cd&v-fractie, betreft, is er altijd de zorg geweest voor het ambt van de leraar. Zelf heb ik een aantal voorstellen gedaan, en die zie ik ook hierin terugkomen. Ik denk dat we er allen baat bij hebben om dat ambt van leraar niet te ondergraven. Maar we moeten wel out of the box durven te denken om het lerarentekort tegemoet te treden, om er oplossingen voor te kunnen bedenken, want één wonderoplossing bestaat niet.

We hebben dat ook al proberen te doen met de proefprojecten, de proeftuinen. We hebben daarbij gezien dat op het terrein toch heel veel initiatieven genomen worden om aan de slag te gaan. Er zit op het terrein ook heel veel kennis. We willen nog eens benadrukken dat we veel waardering hebben voor wie op het terrein aan de slag gaat in toch wel zeer moeilijke, precaire tijden.

Wat voorligt zijn tijdelijke maatregelen om de afwezige leraren op te vangen, door te vervangen waar dat moeilijker, niet mogelijk was, om die uren dus makkelijker in te kunnen vullen.

Dan kom ik op een aantal zaken zoals onder andere de gastleraar. In de hoorzittingen hebben wij de voorbije tijd toch heel vaak gehoord, collega's, dat als we het hebben over bijvoorbeeld de PIRLS-resultaten (Progress in International Reading Literacy Study) en de eindtermen, het belangrijk is dat die leraar ertoe doet en het verschil maakt. Een leraar is niet zomaar iemand die de eindtermen afvinkt en een verhaaltje vertelt. Daar zit wel een heel proces achter. Vandaar zeggen wij vanuit onze fractie dat we maximaal leerkrachten moeten inzetten met een pedagogisch diploma. Ik denk dan – en dat durf ik ook vanuit onze fractie te benadrukken – dat directeurs, schoolbesturen daarvoor het maximale doen.

Ik denk dat het in dezen ook belangrijk is, zoals al toegelicht werd over wat een gastleraar kan betekenen, om die mensen ook warm te maken om effectief het pedagogisch diploma te halen. Wie proeft van het onderwijs, krijgt misschien zin in meer. Die mensen willen we dan ook warm maken om effectief aan de slag te gaan. Met wat voorligt kan dat nu ook makkelijker, via een versoepeling van het LIO-traject. Daarbij proberen we meer mensen aan te trekken, en dat kan door dat men nu ook, als men bijvoorbeeld al in het onderwijs staat, de lesopdracht kan meenemen in het praktijkgedeelte van de opleiding.

Collega's, in coronatijden hebben we het ook vaak gehad over onderwijs. Toen heb ik het pleidooi gehouden om – en zulke voorbeelden waren er wel – mensen met een pedagogisch diploma, een soort pedagogische reserve, die bijvoorbeeld in een bibliotheek, theater of andere instellingen werkten, en plotseling tijdelijk werkloos werden, gemakkelijker de weg te helpen vinden naar het onderwijs. Dit hebben we onthouden, en is ook wat nu voorligt in een dienstverleningscontract. Daar zijn er mensen die een pedagogisch diploma hebben die makkelijker de stap naar onderwijs zouden kunnen zetten.

Scholen zijn jammer genoeg vaak niet de meest lerende organisatie. We merken dat de vlakke loopbaan in het onderwijs ervoor zorgt dat heel veel jonge leerkrachten er na vijf jaar al voor kiezen andere oorden op te zoeken. Daarom hebben we het met onze fractie altijd al belangrijk gevonden om die professionaliseringskaart te trekken.

Zo komt de leraar-specialist op het podium. Collega's, ik denk dat wat ons betreft daarrond aanvankelijk toch een wat verkeerd beeld werd opgezet. Het is niet zomaar iemand die bij wijze van spreken lukraak wordt aangeduid. Collega's, wat ons betreft moet dat iemand zijn die aangeduid wordt binnen een groter verhaal.

Wij hebben ook altijd al gezegd dat het belangrijk is dat lokaal school maken iets is wat het best lokaal gebeurt. Herinner u de vraag vanuit de onderwijsvakbonden om uren vrij te maken rond samen school maken. Ik denk dat die uren goed ingevuld kunnen worden, door onder andere na te denken hoe er gewerkt kan worden aan een kwaliteitsvol verhaal. Dit past ook in het kader van de antibetutteling en het vertrouwen dat we willen geven aan de scholen om lokaal ook aan de slag te gaan.

Dat kan via lokaal overleg om kwaliteitsvolle criteria op te stellen. Dat doet men aan de hand van prioriteitenbepaling. Ik denk dat een school bij mij in de verre Westhoek andere prioriteiten zal hebben dan bijvoorbeeld een school in Anderlecht of in Antwerpen. Dan is het belangrijk dat men aan de slag kan gaan met die verschillende prioriteiten. Hoe bepaalt men die prioriteiten? Bijvoorbeeld op basis van data – die verkregen kunnen worden via de inspectie, via PIRLS-resultaten (Progress in International Reading Literacy Study), allerhande – waarbij scholen aan de slag gaan met die data en hun prioriteitenlijst opstellen.

Als we spreken over het lerarentekort, denk ik dat het belangrijk is dat we zien dat die professionalisering heel vaak wat aan de kant wordt geschoven, want het is echt wel alle hens aan dek. Het kan niet zijn dat iemand zomaar de school verlaat om zich te gaan bijscholen. Jammer genoeg is dat de realiteit. Als de prioriteit bepaald wordt dat men moet werken aan een soort taalbeleid, kan men die leerkracht daarvoor aanduiden als leraar-specialist.

School maken doet men met leraren, maar op elk schip staat er het best een goede kapitein en die directeur wordt overladen met allerlei opdrachten. Vandaar dat wij met onze fractie al langer vragen naar beleidsondersteuning. We zijn dus best tevreden dat het mogelijk wordt om een adjunct-directeur aan te stellen in het basisonderwijs.

We vragen de regering heel uitdrukkelijk om te luisteren naar het veld, naar de zorgen die er daaromtrent nog zijn, want de verdere uitwerking wordt gemaakt in een besluit van de Vlaamse Regering (BVR).

Dan misschien nog iets, collega's, wat mij heel nauw aan het hart ligt, en dat gaat over de leraren die vanwege ziekte enige tijd niet konden gaan werken, niet voor de klas konden gaan staan. Er zijn heel wat mensen met een groot hart voor onderwijs die om een of andere reden jammer genoeg tijdelijk afscheid moeten nemen van het onderwijs. Tot voor kort was het eigenlijk niet zo evident om terug te keren, er waren daar toch wel heel wat drempels. We hebben die vereenvoudigd. Naar aanleiding van een conceptnota die ik samen met een aantal collega's heb ingediend, hebben we daar werk van gemaakt. Wat hier voorligt, is ook een aanpassing van de verlofstelsels, waardoor het nog simpeler wordt om opnieuw aan de slag te gaan voor mensen die re-integreren na ziekte.

Als we in deze plenaire vergadering of in de commissie aangeven, collega's, dat we het Nederlands belangrijk vinden, dat we het belangrijk vinden dat mensen die het Nederlands niet zo machtig zijn toch die lessen kunnen volgen, ook tijdens de zomervakantie, dan moeten we zorgen dat daar ook de mogelijkheid toe is. Tot voor kort was dat niet zo eenvoudig, omdat er nu eenmaal een onderwijsregelgeving is die bepaalt dat men tijdens de zomervakantie geen les kan geven. Dit passen we ook aan met wat hier voorligt.

Collega's, wat onze fractie betreft, vragen we heel duidelijk om te monitoren wat hier voorligt. De leraar doet ertoe, heb ik al gezegd. Men kan niet zomaar leraar zijn, daar heeft men een aantal specifieke skills voor nodig. Wat de proefprojecten betreft, hebben we gezien dat daar heel wat creativiteit werd gevonden. Ik hoop dat men ook aan de slag gaat met wat hier voorligt. Ik hoor een aantal scholen die bereid zijn om toch een aantal zaken vast te pakken. Maar duidelijk is, denk ik, dat dit tijdelijke maatregelen zijn en we kunnen daar veel uit leren. Ik vermoed dat jullie verrast zullen zijn als ik aangeef dat ook het grotere verhaal moet worden geschreven. We kunnen nu monitoren en vragen om te monitoren wat de effecten zijn. En ja, collega's, heel uitdrukkelijk vraag ik om de vinger aan de pols te houden, maar dank ik vooral de leerkrachten – of de directeurs – die vandaag misschien nog aan het volgen zijn, in de vakantieperiode, om toch aan de slag te gaan.

Zelf heb ik in het verleden ook al het pleidooi gehouden om voor de vakantie werk te maken van of te eindigen met het indienen van nieuwe voorstellen. Ik denk dat het duidelijk is dat wie in onderwijs te werk gesteld is, deze vakantie echt wel aan de slag moet om klaar te staan op 1 september. Mijn waardering voor het vele werk en ik hoop in elk geval dat wat hier voor ligt, ook positief ingevuld wordt. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Er is al heel veel gezegd, dus ik ga proberen om niet in herhaling te vallen. Ik denk dat het belangrijkste is dat we er moeten voor zorgen dat er voor elke klas een leraar staat. We weten dat we vandaag met een ernstig lerarentekort worden geconfronteerd. We proberen daar door vernieuwende manieren, maar ook door meer flexibilisering een mouw aan te passen. Ik denk dat dat belangrijk is. De realiteit leert ons dat we als samenleving alleen maar vooruit kunnen als er goed onderwijs is. Vandaag bengelen wij onderaan en daar moet verandering in komen.

Wat hier vandaag voorligt, is eigenlijk een inzet op die flexibilisering van het onderwijs, meer duaal leren, het binnenbrengen van meer expertise vanuit het veld en meer expertise vanuit de private sector, omdat die ook meer ademruimte kan geven en ervoor kan zorgen dat we sneller inspelen op nieuwe zaken die men nadien nodig heeft op het werkterrein.

We zijn heel blij met de aanpassingen die vandaag voorliggen en ik zou willen afsluiten met dezelfde woorden als collega Vandromme. Ik denk dat het nu heel belangrijk is om dit goed op te volgen en te monitoren, om ervoor te zorgen dat we kunnen bijsturen waar nodig en dat we naar een algemeen pact kunnen gaan over hoe we naar die lerarenloopbaan kijken. We weten dat dat een bijzonder moeilijke aangelegenheid is, maar ik denk dat het een aangelegenheid is waarvoor we de handschoenen moeten opnemen, in het belang van alle schoolgaande kinderen en het onderwijs, dat in een regio als de onze de basis is van de welvaart. We moeten ervoor zorgen dat we weer staan waar we moeten staan, en dat is in de top 3 in Europa.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik ga een viertal elementen aanhalen, want er zijn natuurlijk veel meer maatregelen die ons zorgen baren. Eerst en vooral over de omzetting van die niet-vacante uren. U weet dat vorig jaar de mogelijkheid werd ingevoerd om vacante uren voor 20 procent om te zetten in punten om een ondersteuner te kunnen aanwerven. Toen hadden we de bedenking wat er gebeurt als je een lange vervanging moet zien in te vullen, in het begin niemand vindt, die uren dan toch omzet in punten en daarmee dan een ondersteuner aanwerft, maar er na een maand toch een beschikbare leerkracht

wordt gevonden, die dan niet meer in dienst kan komen. Bij de omzetting van de vacante uren in punten, is dat pas mogelijk vanaf 1 oktober van het schooljaar. Dus in die zin heeft men ten minste de tijd om de zaken een maand te overschouwen en alsnog iemand te vinden. Maar die beperking zit er, volgens ons, bij deze maatregel inzake niet-vacante uren niet in, waardoor het risico bestaat dat er bepaalde uren, waarvoor een vervanger gezocht wordt, te snel worden omgezet in punten voor een ondersteuner, omdat men er bij de directie van uitgaat dat ze toch geen vervangleraar gaan vinden. In die zin kan zo'n maatregel ook beperkend werken qua mogelijkheden voor leraren die in een interim-carroussel zitten, want die zijn er nog altijd, ondanks het lerarentekort, vaak als ze een tijdelijke vervanging hebben van iemand die bijvoorbeeld in zwangerschapsverlof is.

Het tweede element is het gastleraarschap. De Vlaams Belangfractie staat daar nogal sceptisch tegenover. Gastdocenten zijn zeker nuttig om eenmalig enkele uren te geven ter ondersteuning van de lesinhoud die door de vakleraar wordt gegeven. Meestal gaat het in zulke lessen om het tonen van meer concrete toepassingen uit het werkveld van de al opgedane kennis en inzichten. Het structureel inzetten van een docent zonder pedagogisch diploma zet echter mogelijk de deur open voor misbruik. Die regeling zou door scholen kunnen worden misbruikt als achterpoortje om zo diplomavereisten te omzeilen, en daar is onze onderwijskwaliteit niet bij gebaat. Zeker in het secundair onderwijs riskeer je met dit stelsel dat een leerlingengroep les krijgt van meerdere van die gastleraren. Het lerarentekort is kwantitatief een erg groot probleem, dat is juist, maar dat wil nog niet zeggen dat je het daarom moet trachten op te lossen door de kwaliteitsvoorwaarden volledig te lossen.

Ook is een dergelijk statuut niet erg aantrekkelijk. Een voordrachtgever die slechts één dag op een heel jaar komt doceren, heeft daar niet al te veel voorbereiding aan, maar als hij structureel gaat lesgeven, zal hij ook evaluatie en administratie op zich moeten nemen en moeten deelnemen aan vergaderingen en overleg.

Het VUB-tijdsbestedingsonderzoek uit 2018 heeft aangetoond dat als je voltijds lesgeeft in het middelbaar onderwijs, de werklast toch meer dan veertig uren per week bedraagt. Iemand die een uur of zes komt invallen, zal ongeveer tien à twaalf uur zoet zijn. Voor veel mensen is het sop dan de kool niet waard.

Daarnaast hoor je overal van beginnende leraren dat ze het moeilijk hebben bij hun intreden in het beroep en dat hun praktijkshock erg groot is. En dat zijn dan mensen die tijdens hun opleiding drie jaar intensief werden voorbereid op de uitoefening van het beroep. Als die mensen het al moeilijk hebben met de start in het onderwijs, wat moet het dan zijn voor een gastdocent die geen enkele pedagogische vaardigheid heeft verworven in zijn opleiding?

We hebben verder een concrete vraag over het basisonderwijs. Daar is het de bedoeling dat de gastleraar wordt aangetrokken voor gastlessen in een specifiek leergebied. Het is niet de bedoeling dat die de volledige opdracht van een onderwijzer overneemt, maar wel dat de school de mogelijkheid krijgt om een gastleraar aan te trekken die voor een bepaald leergebied over de nodige deskundigheid en ervaring beschikt. Maar aangezien er in het basisonderwijs geen aparte vakken en lessen bestaan en die invulling ter zake behoort aan de pedagogische vrijheid, is het de vraag of dat voornemen dan wel afdwingbaar is en of dat zal worden gecontroleerd door de inspectie of evaluerende instantie.

Het derde element is de introductie van de 'uitgeleende leraar' via een dienstverleningsovereenkomst. Dat lijkt ons een betere piste. In de toekomst zal ons onderwijs in ieder geval veel meer moeten rekenen op wat men in Nederland

'hybride' leraren noemt. Veel jongeren met ambitie hebben vandaag allerhande activiteiten tegelijk en willen later ook meer diversiteit in hun professionele bezigheden. Er wordt vaker van job gewisseld, en het idee dat je veertig of 45 jaar hetzelfde zou moeten doen, schrikt velen tegenwoordig af. In die zin hebben wij ons in dit Vlaams Parlement al meermaals uitgesproken voor meer vrijheid op de onderwijsarbeidsmarkt en voor het beter faciliteren van systemen van lesgeven, waarbij mensen deeltijds leraar zijn en deeltijds in een relevante private sector werken.

Ja, we weten dat er heel wat mensen zijn die een pedagogisch diploma hebben maar niet in het onderwijs werken. Het is vooral een kwestie om die mensen weer de smaak van het lerarenberoep te pakken te laten krijgen. Een dergelijk uitleningssysteem is een manier om dat waar te maken, maar dan moet naast het loon ook het statuut voldoende sterk zijn en moeten die mensen goed worden begeleid. Ook zal de regering dit aantrekkelijk moeten maken voor bedrijven, want de vraag is toch hoeveel bedrijven mensen met een pedagogisch diploma in huis hebben die ze gerust een tijdje kunnen missen. In tijden van krapte op de arbeidsmarkt lijkt dat ons zeker geen evidentie.

Zelfs indien men meer hybride leraren kan inzetten, zal dit op zich het algemene lerarentekort niet oplossen. De grootste winst die men daar kan maken en vooral moet maken, is het tegengaan van de uitstroom van beginnende leraren die in volle overtuiging voor het beroep kiezen, maar die door jobonzekerheid binnen het statuut van interimaris en door minder goede omstandigheden, bijvoorbeeld planlast, gebrek aan orde en discipline, de aanvangsbegeleiding die tekortschiet, dan binnen de vijf jaar het beroep weer verlaten.

Wat de zijinstromers betreft, zal deze meerderheid nog het liefst deze legislatuur werk moeten maken van een verdere optrekking van de maximaal meeneembare loonanciënniteit van tien jaar in de richting van twintig jaar om de loonkloof voor oudere werknemers uit de privésector te milderen.

Ja goed, het is al vaak gezegd dat de Raad van State gesteld heeft dat twintig jaar niet kan, maar tussen die tien en twintig jaar ligt nog heel wat ruime. Tot waar is het juridisch mogelijk om dat op te trekken? Het is niet de eerste keer dat we dat vragen. Hebben jullie of heeft de minister volgens jullie die opdracht intussen al gegeven, zodanig dat we daar misschien deze legislatuur nog duidelijkheid over kunnen krijgen?

Dan hebben we het nieuwe mandaat van leraar-specialist. We zijn niet te spreken over het gebrek aan eenduidige criteria. Wie dat mandaat mag uitvoeren en hoe dat moet, is nergens omschreven. Blijkbaar is tien jaar anciënniteit hebben en goed kunnen omgaan met moeilijke klassen al voldoende om leraar-specialist te zijn. Het creëren van een mandaat waar je extra mee verdient zonder duidelijke criteria, zet volgens ons de deur open voor favoritisme vanwege het schoolbestuur. Maar er is ook het risico dat bepaalde leraren in knelpuntvakken, die het hard willen spelen, dit naar hun hand gaan zetten en die functie gewoon gaan opeisen, puur als vorm van extra verloning zonder noemenswaardige extra bijdrage aan de schoolwerking. Onze fractie waarschuwt dan ook voor wrijving in de leraarskamer.

Er zijn in een schoolteam tal van leraren met een bepaalde expertise die veel meer uren kloppen dan hun eigenlijke lesopdracht. Extra loon voor de ene, maar niet voor de andere, ligt toch moeilijk. Extra loon voor hetzelfde werk wordt gewoonweg niet aanvaard binnen de dynamiek van een lerarenkorps. Uit de verschillende commentaren die we opvingen vanuit leraarskamers merken we dan ook dat er eigenlijk bijzonder weinig draagvlak voor deze maatregel is. Soms wordt er zelfs de draak mee gestoken. Vanaf het ogenblik dat een leraar iets

extra's doet voor zijn school boven op zijn lesvoorbereiding, zijn contacturen en evaluaties, wordt er al eens lachend naar een directielid gekeken en gevraagd of hij ook in aanmerking komt om leraar-specialist te worden en wat extra te verdienen.

Dat geringe draagvlak bleek bijvoorbeeld ook uit een bevraging op de app Teacher Tapp. Respondenten – leraren en directies – bleken zeker niet enthousiast over dit ballonnetje: 68 procent van de bevroagden staat er negatief tot zeer negatief tegenover. Ook de vakbond, de Christelijke Onderwijscentrale (COC) verwierp het. Ze zeggen dat er hier eerder sprake is van afwaardering van het lerarenberoep.

Mevrouw Grosemans en minister Weyts hebben gezegd dat de regering hiervoor naar het rapport van de Commissie Beter Onderwijs gekeken heeft. Advies 47 stelt inderdaad voor om expert-leraren in te voeren, al hadden die daar een veel duidelijkere taakomschrijving. Die zag er wel interessant uit, al waren er ook nog wat vragen bij de concrete operationalisering. Maar dit voorstel in verband met leraars-specialisten lijkt ons toch een slecht afkooksel daarvan. Ik citeer uit het advies: "Ervaren leerkrachten moeten de kans krijgen om tijdens de uitoefening van hun job een aangepast traject te volgen om te bevorderen tot expert-leraar. Op die manier wordt de vlakke loopbaan doorbroken en de deskundige en dagelijkse inzet op de klasvloer beloond. De expert-leraar is een uitgevende lesgever die" – en dat is belangrijk – "de gelegenheid krijgt zich bij te scholen in een op te richten kenniscentrum. Na deze bijkomende en systematische professionalisering kan hij een specifieke rol opnemen, bijvoorbeeld als vakhoofd, leerbegeleider of zorgbegeleider, leerondersteuner, coach voor startende leerkrachten, pedagogisch directeur of learenopleiding." Ja, collega's, daar zouden wij ons wel in kunnen vinden.

Dan is er ook nog het budgettaire plaatje daarrond. Een schoolbestuur kan dit mandaat van leraar-specialist toekennen aan een of meer leraren, met een maximum van 5 procent van hun totaalpakket aan uren lesomkadering. Maar in dit voorstel van decreet is het voor ons onduidelijk of dit 5 procent extra is, of dat scholen moeten putten uit hun eigenlijke voorraad aan uren en punten, en er dus niets bij komt. Want in dat geval zit je natuurlijk maar gewoon met een verschuiving van middelen.

Het is ook de vraag of dit echt zal helpen in het tegengaan van een vlakke loopbaan. Het gaat immers vooral over meer loon voor deze leraar-specialist, maar er is geen wezenlijke andere taakinvulling voorzien, want die behoudt gewoon zijn lesuren. Inzetten op gerichte taakdifferentiatie, naargelang de noden op de school en de talenten van iedere leraar, zal hier meer helpen. Maar dat is in het huidige regelgevend kluwen vaak geen evidentie.

Wat zijn de conclusies voor ons? Dit is voor ons een zoveelste reeks aan losse, weinig aan elkaar hangende en tijdelijke maatregelen, die hopen het lerarentekort te verhelpen, maar die ofwel de onderwijskwaliteit zouden kunnen ondermijnen, door het aanstellen van mensen zonder decretale, inhoudelijke kwalificatievoorwaarden; ofwel de aard en de gevoeligheden van het leraarschap miskennen; of die wel kunnen helpen, maar ook niet de grote winst zullen opleveren.

In die zin zijn toch een aantal maatregelen in die laatste categorie 'te weinig en te laat'. Het lijkt of er in dit decreet een geest zit van 'alle hens aan dek'. Laat iedereen die maar wil naar het onderwijs gaan! Het maakt niet uit hoe of wat. Het maakt niet uit welke kwalificaties je hebt. Het maakt niet uit wat de concrete doelen of de richting zijn.

Als je stout bent, kun je het een beetje vergelijken met de educatieve variant van de operatie Volkssturm voor het Vlaamse onderwijs. Op het einde van de

Tweede Wereldoorlog was er in het Duitse leger een zodanig tekort aan manschappen, dat ook gepensioneerden en jonge tieners naar het leger werden gezonden, ongeacht hun fitheid, en zonder voorbereiding of training. Die mensen maakten dan ook amper kans in het veld en vielen als snel bij bosjes.

Ook hier hebben we – zeker met dat gastleraarschap – het grote risico dat we niet alleen een hoop ongekwalificeerden het veld insturen, maar dat diegenen die de sprong wagen al snel van hun avontuur zullen terugkomen, omdat echt midden in het onderwijs staan toch nog iets anders is dan er als externe waarnemer naar te kijken.

Deze maatregelen lijken dan ook opnieuw op ondoordachte uiterstenood-maneuvers, omdat ze het bij de meerderheidspartijen ook niet meer altijd goed weten, of omdat ze onderling niet overeenkomen om grondiger te hervormen, eerder dan op weloverwogen en doorgesproken plannen.

Vandaar, collega's, dat wij opnieuw blijven hameren op de noodzaak van een omvattende structurele aanpak van het lerarentekort, die zorgt voor een voldoende instroom, en zeker ook een snelle uitstroom van beginnende leraren tegengaat. Als Vlaams Belang zullen we dus helaas niet kunnen meegaan in dit voorstel van decreet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, na de eindtermen – waar we het straks over zullen hebben – dachten we qua procedure en het omzeilen van het parlement en de democratie zowat alles gezien te hebben. Dan kwamen de proeftuinen, waarbij we eigenlijk ook in retrospect een decretale basis moesten voorzien voor iets wat al lang lopende was. En nu komen we met een voorstel van decreet waarvan gezegd wordt dat men er alles aan gedaan heeft om het volgens de goede procedure naar het parlement te krijgen, maar helaas lukte dat niet.

Wat krijgen we dus vandaag op ons bord? Een ontwerp van decreet dat dan maar omgevormd werd tot een voorstel van decreet, waarbij er geen Vlor-advies (Vlaamse Onderwijsraad) zit, en geen protocollen van de vakbonden, terwijl we al gehoord hebben dat ze zeker niet tevreden zijn met alle maatregelen die hier in staan.

We hebben wel een advies van de Raad van State – daar zeg ik straks meer over – dat zegt dat het rammelt langs alle kanten. En dan hebben we maar liefst – en dat is wel de kers op de taart, collega's – dertien amendementen, nu ter zitting in de plenaire vergadering. Dat is juridisch broddelwerk, dat eigenlijk te gênant is voor woorden.

Tot zover over de procedure en de manier van werken.

Nee, niet tot zover. Wat ik er ook nog moet bij vertellen – mevrouw Vandromme heeft het ook al aangehaald – is dat er nog niet eens uitvoeringsbesluiten zijn. Die moeten vrijdag nog op de regeringstafel, en ik heb begrepen dat de Raad van State daarover ook nog moet worden bevraagd. Het arme onderwijsveld, dat er eigenlijk op aandringt dat er geen nieuwe regelgeving meer komt na de paasvakantie, moet dat dan maar allemaal in orde krijgen tegen september. Ik vind dat absoluut, absoluut geen manier van werken.

We zouden de Raad van State om advies kunnen vragen over de amendementen die hier aangekondigd zijn, ware het niet dat er ook een aantal zaken in zitten die goed zijn en waar middelen voor voorzien worden. Dat is altijd het spijtige van de zaak. Wij zitten als oppositie dan een beetje met het mes op de keel. Je denkt

dan 'iets is beter dan niets', maar eigenlijk moeten we dan ook zaken goedkeuren die totaal niet door de beugel kunnen.

Wat zijn de zaken die voor ons niet kunnen? Dat is het idee van de leraar-specialist. Daar is om te beginnen absoluut geen draagvlak voor, ook niet academisch. Hoogleraar Kelchtermans heeft daar onder andere een stuk over geschreven. 'Hoe vergroten we het lerarentekort? Met de leraar-specialist' is de titel van zijn stuk. Wat hij zegt is dat, als je wilt dat mensen het onderwijs nog sneller verlaten, je vooral in een omgeving waar men het moet hebben van collegiale samenwerking en intrinsieke motivatie een financiële competitie moet gaan invoeren, niet op basis van objectieve criteria, maar een stuk op basis van willekeur, want er zijn eigenlijk geen criteria. Dat moet je vooral doen als je mensen nog meer uit het onderwijs wilt jagen.

Ook de vakbond is absoluut niet te spreken over de verdeeldheid die veroorzaakt wordt door de leraar-specialist. Die mag zich specialiseren in een onderwerp waar hij voor kiest, en die daar de tijd en ruimte voor krijgt en ook nog eens de financiële middelen, terwijl we eigenlijk verwachten dat al onze leerkrachten de kans krijgen om extra opleidingen te volgen in de zaken waarin ze zich willen specialiseren, en om daarvoor de tijd en de ruimte te krijgen.

Welk signaal geef je daarmee richting de ouders? Zou niet iedereen zijn kind bij een leraar-specialist willen zien zitten? 'Het mijne zit bij een leraar-specialist, en dat van u niet'? Op tachtig leerkrachten zullen er misschien vier zijn die leerkracht-specialist zijn, en natuurlijk wil je als ouder dan je kind bij die leerkracht-specialist zit. Ook daar is er dus een compleet verkeerde perceptie over de rol van leerkrachten, en wat we van onze leerkrachten verwachten, door dat idee van die leraar-specialist.

De Raad van State is ook zeer kritisch, dat heb ik daarnet al aangehaald. Hij zegt dat het verschil in behandeling tussen personeelsleden op deze manier onvoldoende te verantwoorden is. Men vreest dat dit niet stand zal houden. Dat is een extra argument om in dit voorstel zeker niet mee te gaan.

Ten tweede is er het idee van de gastleraren, en de uitbreiding van de gastleraren. Ik vind het mooi dat mevrouw Grosemans zei 'we beperken het tot een derde'. Neen, we breiden het uit tot een derde, en we zorgen ervoor dat een derde van de lestijd gegeven kan worden door mensen die geen pedagogisch diploma hebben. Er wordt al wel eens lachend gezegd dat als je tegenwoordig een hond een broek aantrekt, hij voor de klas kan staan. Wel, daar begint het wel een beetje op te lijken. Mevrouw Grosemans, we zijn de lat enorm naar beneden aan het leggen. Jullie zijn de partij die zegt dat we moeten zorgen voor onderwijskwaliteit. Maar hoe zorg je voor onderwijskwaliteit, hoe ga je de lat hoger leggen in ons onderwijs? Dat is door voldoende leerkrachten, dat is één zaak, maar ook door gekwalificeerde leerkrachten, met een pedagogisch diploma.

Wat zouden wij voorstellen, wat zouden wij doen met de middelen die jullie hier nu voorzien? Wij zouden vooreerst zorgen voor beginnende, opgeleide leerkrachten, die een opleiding hebben gehad, maar die uitstromen omdat ze te weinig ondersteund worden. Dat zijn mensen die gekozen hebben voor het onderwijs en die een opleiding gehad hebben om leerkracht te worden. Versterk hen! Ondersteun hen, en zorg daar voor extra begeleiding. Dat zou een goede piste geweest zijn. Versterk ook de opleidingen. Dat zijn maatregelen die nodig zijn om op een structurele manier ... Daar knelt het schoentje: we hebben nood aan een structurele aanpak, een totaalvisie aan maatregelen, geen losse maatregelen die keer op keer op het allerlaatste moment proberen om een oplossing of een schijnoplossing te voorzien voor de problemen die zich op dit moment voordoen in het onderwijs.

Hoewel er ook goede zaken in zitten – er zitten elementen in het voorstel van decreet die wij ook kunnen steunen – gaan we vanwege die twee grote knelpunten waar we niet achter kunnen staan dit voorstel van decreet niet goedkeuren. We zijn allerminst opgezet met de manier waarop dit in de plenaire vergadering wordt aangebracht. (*Applaus van Meyrem Almaci*)

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Collega's, indieners, het siert jullie – en dat meen ik – dat jullie de bressen proberen te dichten in het onderwijsbeleid van de minister van Onderwijs. Bressen die in de loop van de voorbije maanden en jaren steeds groter zijn geworden, want het lerarentekort hangt steeds meer boven het hoofd van het onderwijsveld als een zwaard van Damocles. Aan de andere kant vergelijk ik jullie voorstel – dat goed bedoeld is, daar ben ik van overtuigd – een beetje met een voetbalploeg die eind augustus, juist voor het stoppen van de zomermercato, merkt dat ze in de competitie nul op twaalf heeft gehaald, en dan nog snel de laatste twee dagen, met pure paniekvoetbal, op goed geluk nog een aantal spelers probeert aan te trekken. Dat is het gevoel dat ik hier heb.

Ik volg collega Meuleman, het mes wordt ons hier wat op de keel gezet, want het is een warboel. Mijn collega's die niet in de commissie Onderwijs zitten, trekken ook heel grote ogen. Een ontwerp van decreet, met enorm veel amendementen, dat is een hoopje ongeregeld dat vandaag wordt voorgesteld. Jullie vragen dan aan het onderwijsveld om jullie serieus te nemen. Zo'n manier van werken, wat hier vandaag gebeurt, wat de reden ook is, vind ik beschamend naar het onderwijsveld toe. Ik vind het zelfs een vorm van de middelvinger opsteken naar het onderwijsveld. Mocht ik nu nog in het onderwijs werken, dan zou ik zeggen dat de mensen in het parlement ons niet serieus nemen.

Als we het dan hebben over de planlastvermindering, dan doen we met deze bespreking, en het debat dat volgt, juist het omgekeerde. Wij zadelen de mensen van het onderwijsveld op met extra planlast, waarbij de directies bijna verplicht zijn om de hele zomervakantie door te werken om het allemaal klaar te hebben. Mensen die in het onderwijsveld hebben gestaan als directeur, beleidsondersteuner, of leerkracht, weten al hoeveel werk een directeur en zijn of haar team vanaf halverwege augustus heeft. Wij gooien er dan nog rap van alles bij. Bij het onderwijsveld komt dat over als pure paniekvoetbal, of als onkunde. Of zoals collega Meuleman daarnet terecht stelt, komt het over alsof jullie het niet meer weten.

We zouden inderdaad kunnen zeggen dat we met die amendementen naar de Raad van State gaan, maar als we dat doen, en de Raad van State geeft ons gelijk, dan gaan we een aantal goede zaken blokkeren die in dat ontwerp van decreet zitten waar er middelen voor zijn voorzien. Dat gaan we niet doen. Ik wil zeker ook die goede zaken opnoemen: de artikelen over de prestaties tijdens het zomeraanbod door de CVO's. We zijn ook niet tegen de artikelen ter uitvoering van de EU-richtlijn met betrekking tot de flexibele werkregelingen, voor meer evenwicht tussen werk- en privéleven voor ouders, en meer mogelijkheden voor mantelzorgers. Er is ook de mogelijkheid om een adjunct-directeur aan te stellen in het basisonderwijs, al vinden wij dat er vooral administratieve ondersteuning ontbreekt in het basisonderwijs. De artikelen over de re-integratie van het personeelslid na afwezigheid wegens ziekte zijn ook een goede zaak. We zijn ook positief over de artikelen over de vereenvoudiging van de overgangsmaatregelen voor de verwerving van een TADD. De artikelen over de leraar in opleiding die zijn uren voor de klas kan inbrengen als stage voor de lerarenopleiding vinden wij ook een goede zaak. Dat zijn de redenen waarom wij hier het kind niet met het badwater willen weggooien.

Maar ik mis opnieuw die voeling met het terrein. Ik heb het daarnet gezegd: minder planlast? Neen, we overrompelen de scholen met extra planlast de volgende dagen, weken, maanden en jaren.

Als ik dat op mijn boterham zou krijgen, collega's, dan zou ik in de zomer niet veel geruste momenten hebben. Dan zou ik daar wakker van liggen, zou ik piekeren, als ik een directeur zou zijn die op 1 september mijn team klaar wil hebben, duidelijk wil communiceren naar mijn team, en vooral de dingen juist wil doen.

Wij willen wel nadenken over een mandaat van leraar-specialist, maar dat moet gebeuren binnen een beleidskader. Dat is ook wat de directies vragen, trouwens. Loondifferentiatie moet binnen een breder verhaal, samen met de vakbonden, en er moet gesproken worden over welk parcours leerkrachten moeten afleggen om dat te bereiken. Dat noemen we dan transparantie.

Het krijgen en genieten van het mandaat moet op een objectief criterium berusten, dat redelijk te verantwoorden is naar de achterban in het team. Veel directeurs hebben al aangegeven dat ze niemand van hun team zullen aanduiden. Dat hoor ik heel regelmatig. Ze willen geen onderscheid maken tussen hun leerkrachten. Ze hadden het geld veel liever gezien in extra administratieve ondersteuning in het basisonderwijs, want daar is er in veel scholen – in tegenstelling tot secundaire scholen – nog altijd een groot tekort aan.

De Raad van State vraagt zich ook af waarom het mandaat enkel in het basis- en secundair onderwijs wordt ingevoerd en niet in de basiseducatie, het volwassen-onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs.

Welk signaal wordt er gegeven met de gastleerkracht? Je kunt zonder opleiding leraar worden. De voordrachtgevers in het secundair onderwijs waren goed. Die brachten kennis uit het bedrijfsleven binnen in het praktijkgericht onderwijs voor een beperkt aantal uren. De centra voor volwassenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs zijn het idee voor een beperkt aantal uur voordrachtgevers ook genegen, maar met dit voorstel van decreet kunnen gastleerkrachten in het basisonderwijs tot zelfs een derde van de uren lesgeven.

Hiermee waardeer je het lerarenambt niet, maar hol je het eerder uit. Leerkracht zijn is een métier. Leerkracht zijn is een passie. Dat doe je niet zomaar. Daar word je ook voor een stuk mee geboren. Om leerkracht te worden, moet je een opleiding volgen, stage doen. Dat is niet zomaar een beetje met kinderen bezig zijn, dat is een specialisatie. Ze worden nu gewoon voor de leeuwen gegoid.

De Raad van State merkte over de gastleraren ook op – ik ga niet alles citeren, maar toch een belangrijk stuk eruit –: "Gelet hierop bestaat wel degelijk het risico dat personen met eenzelfde expertise die een zelfde opdracht uitoefenen op een verschillende manier worden behandeld, op vlak van de rechtsband met een schoolbestuur en de verloning. (...) De indieners van het voorstel doen er goed aan om tijdens de verdere parlementaire bespreking meer uitdrukkelijk te verantwoorden waarom de rechtspositieregelen niet van toepassing zijn op de gastleraren."

Dat is een onderscheid tussen de twee groepen die daar zullen werken in het kader van de rechtspositieregeling. Het is een zeer gevoelige materie trouwens, waar er heel rap ongelukken van kunnen komen.

Hetzelfde geldt voor de bepaling die mogelijk maakt dat werknemers worden aangesteld via een dienstverleningscontract. Twee mensen die hetzelfde werk doen, in dezelfde school, bijvoorbeeld economie geven in de derde graad, maar dan aan andere loon- en arbeidsvoorwaarden – een van hen kan misschien zelfs nog met zijn salarisswagen naar school komen –: kun je je dat voorstellen?

Waarom zou je op je 23e nog voor het onderwijs kiezen? Het onderscheid tussen twee mensen die dezelfde job doen, is volgens mij niet redelijk te verantwoorden. Het holt het beroep en métier voor een groot stuk uit. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.

Ik wil namens mijn fractie ook een aantal zaken uitdiepen. Er is een reëel gevaar, zeker in tijden van lerarentekort, dat die goedbedoelde maatregelen doorslaan. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet lezen we dat in het secundair onderwijs – ik heb het daarnet ook gezegd – tot een derde van de lessen door gastleraren zouden kunnen worden gegeven, al moet dat uiteraard wel onderhandeld worden met de vakbonden.

Voor alle duidelijkheid: gastleerkrachten zijn mensen met ongetwijfeld heel veel expertise, maar zonder pedagogische opleiding. Een bankdirecteur is niet per se een goede leraar economie. Een goede kok is daarom niet per se een goede leraar kooktechnieken.

Een goede leerkracht is meester in zijn vak – dat is heel belangrijk, en daar hameren we ook altijd op – maar is ook een meester in zijn vak als didacticus. Dat is heel belangrijk om je leerstof over te brengen.

Het idee om een vacature in een school in te vullen via een dienstverlenings-overeenkomst met een bedrijf of een organisatie, doet ons erg denken aan wat nu in de zorg gebeurt, waarbij verpleegkundigen met een bedrijfswagen overal de gaten gaan opvullen en meer verdienen dan als ze tewerkgesteld zouden zijn bij het woonzorgcentrum of ziekenhuis zelf. Dat gebeurt nu trouwens al in veel woonzorgcentra en het zorgt, ook in mijn gemeente, al voor heel wat problemen. De band tussen werkgever en werknemer wordt doorgeknipt en voor een stuk in externe handen gelegd. Voor ons is dat absoluut niet wenselijk. Dit komt eigenlijk neer op een businessmodel van privaat leerkrachtenverhuur. Ook de inspecteur van Financiën waarschuwt daar trouwens voor.

Ik ga dat duiden met een concreet voorbeeld. Coca-Cola wil een deel van zijn marketingafdeling laten afvloeien. Het is goedkoper om hen via een dienstverleningsovereenkomst in te zetten als leerkracht economie dan hen te ontslaan. Het zou een win-winsituatie zijn: de werknemer behoudt zijn volledige loon, het bedrijf moet enkel het verschil bijpassen met de onderwijswedde in plaats van de volledige opzegvergoeding van oudere werknemers te moeten betalen, de scholen krijgen extra leerkrachten die ervaring hebben in het bedrijfsleven. Deze mensen komen voor de klas, verdienen meer dan hun collega's in het onderwijs en hebben bijvoorbeeld ook nog steeds een bedrijfswagen. Kunt u zich voorstellen wat voor een tweespalt dit in de leraarskamer teweeg zal brengen? En hoe zit dat dan met de neutraliteit, als de leerkracht eigenlijk een Coca-Cola-werknemer is? Het is maar een random voorbeeld dat ik wil geven om aan te tonen tot welke toestanden dit allemaal kan leiden.

Bovendien is er weer sprake van losse maatregelen en weigert u – en dat is dan vooral aan de minister gericht, maar jullie zitten in de meerderheidspartijen – het regeerakkoord uit te voeren, waarin staat – en u legt daar ook altijd de nadruk op, collega Vandromme –: "Maak werk van een lerarenpact, een korte-, middel-lange- en langetermijnvisie." Neen, ad hoc. Ik heb het al eens aan de minister gezegd: tienduizend luchtballonnen, blokken op elkaar, waar een kat haar jongen niet in terugvindt. En als er hier al parlementairen zijn die tussen dat alles hun jongen niet meer terugvinden, wat kunnen we dan verwachten van het onderwijsveld zelf? Dat is allemaal niet correct.

Er is immers één belangrijk punt dat u telkens over het hoofd ziet. Het gaat er niet alleen om om mensen voor het onderwijs te doen kiezen. Je moet ze ook

kunnen houden, want dat is ook een groot probleem. Hoeveel leerkrachten stromen er niet binnen een korte periode uit? Dat laatste wordt maar niet gezien.

Het onderwijsveld is boos, terecht. Alweer komt deze meerderheid niet verder dan losse ideeën. Ze zijn goedbedoeld, dat heb ik in het begin gezegd. Jullie proberen voor een stuk jullie minister te redden, of toch de minister van Onderwijs. Dat siert jullie. Maar het is Vlaamse koterij die snel moet worden ingevoerd, die rap moet gebeuren, noem maar op.

Voor onze fractie is het duidelijk: deze meerderheid weet niet hoe ze het personeelsbeleid in het onderwijs structureel moet hervormen en klaarstomen voor de toekomst, laat staan leerkrachten aan boord houden, want met deze ad-hocmaatregelen zullen nieuwe leerkrachten snel – te snel – afhaken. Meer dan een derde van de beginnende leerkrachten gooit de handdoek in de ring binnen de vijf jaar. We raken te veel mensen kwijt die bewust voor het onderwijs kiezen en kozen. Het lerarenstatuut en de lerarenopleiding zijn gewoon dringend structureel aan vernieuwing toe, niet met ad-hocvoorstellen om hier en daar een bres te dichten in een schip dat aan het zinken is. Dat is gewoon plat paniekvoetbal.

Hoe denkt de minister dat deze maatregelen het lerarentekort kunnen aanpakken en de kwaliteit van het onderwijs hoog houden? Ik weet dat de minister niet verplicht is om vandaag te komen omdat het een voorstel van decreet is, maar dit is het grootste probleem in heel de legislatuur, dat als een zwaard van Damocles boven ons hoofd hangt. Mocht ik minister van Onderwijs zijn, dan zou ik hier toch op zijn minst komen luisteren naar hoe het debat verloopt en hoe andere mensen hem uit de miserie proberen te houden.

Een van de vele fundamentele problemen die tot het huidige grote lerarentekort hebben geleid, is de opleiding. Die blijkt te weinig voor te bereiden op de realiteit van de klas en trekt te weinig sterke profielen aan. Hervorming en herwaardering van de opleiding zijn dus absoluut cruciaal.

Door nu uit alle gaten en kieren vrijwilligers aan te trekken, geven de meerderheid en de minister het signaal dat een geschikte opleiding volgen er niet toe doet. Wij denken dat dat contraproductief is. In de beleidsnota staat dat de minister de kwaliteit van de lerarenopleiding sterk zal monitoren en indien nodig bijsturen. Hij werkt aan een inhoudelijke versterking van de lerarenopleiding, met sterke aandacht voor Nederlands en kennisverwerving. Wanneer zal daar structureel werk van worden gemaakt?

Het lerarentekort valt niet los te zien van de bredere krapte op de arbeidsmarkt. Het onderwijs is eenvoudigweg niet aantrekkelijk genoeg om voldoende talent aan te trekken en vooral bij te houden. Wat heeft het onderwijs te bieden aan een jonge aspirant-leerkracht? Dat is een belangrijke kwestie. Het plaatje oogt nog altijd niet te best. Het verschil tussen opleiding en praktijk is vaak een schok. Er is een demotiverende vaststelling dat leerkrachten het niveau in de klas onvoldoende op peil kunnen houden. Er is een grote jobonzekerheid en schaarse begeleiding voor starters. Er is het vooruitzicht van een eerder vlakke loopbaan met druk van administratie en juridisering. Ziedaar het meervoudig probleem van ons lerarentekort. Het beleid dat niet naar de wortels van het probleem grijpt – opleiding, begeleiding, personeelsbeleid – is gedoemd te falen. Misschien staat minister Weyts te machteloos om beter te doen. Dan is het beter om dat toe te geven in plaats van de schijn op te houden en jullie in het front te duwen zodat dit belangrijke debat eindelijk gevoerd kan worden met alle hoofdrolspelers, actoren en stakeholders.

In de categorie 'tijdelijke kortetermijnmaatregelen die wat brandjes moeten blussen' is dit prima zegt Tim Surma, onderwijsexpert en directeur van het expertisecentrum voor effectief leren aan Thomas More. Het boort een pedagogische

reserve aan en probeert mensen naar het onderwijs terug te brengen. Maar hij waarschuwt dat deze goedbedoelde maatregelen de 'serieus' van het onderwijs kunnen ondermijnen, en dat mag niet. Een tolk is niet per se een goede lesgever. Aandacht voor kwaliteit blijft cruciaal. Om niet te dweilen met de kraan open, zijn daarnaast ook structurele maatregelen nodig, klinkt het. Daarvoor kijkt Surma in eerste instantie naar de kwaliteit van de lerarenopleiding, daarom moeten mensen het ambacht van het lesgeven aangeleerd krijgen. De lat moet hoog, zodat het imago van de job kan worden opgetrokken. Ook de ondersteuning voor de jonge leerkrachten moet gebetonneerd zijn. In het eerste jaar voor de klas leert een leerkracht 50 procent van zijn skills. Dat is enorm. Ondersteuning in die eerste jaren, structureel alweer, is daarom cruciaal.

Nog een gevaar: er zijn heel wat taken in een school, naast het lesgeven, die verdeeld worden onder de leerkrachten, bijvoorbeeld toezichten, organisatie van schoolfeesten enzovoort. Gaan die gastleerkrachten dat ook doen? Zo niet, dan zal de pool waarover die taken kunnen worden verdeeld, kleiner worden. Dus komen er bij de gewone leerkrachten alweer meer taken te liggen. Onze fractie vreest dat het omzetten van uren naar krediet en een dienstverleningsovereenkomst kan leiden tot toestanden zoals in Nederland, waar leerkrachten via interimkantoren worden uitgestuurd tegen betere loon en arbeidsvoorwaarden dan de reguliere leerkracht. Dat, collega's, kan met alle goede bedoelingen niet de bedoeling zijn. Daarom zal mijn fractie zich straks onthouden. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, collega's, ik zal proberen zo weinig mogelijk te herhalen. Het debat is al uitgebreid gevoerd.

Wij zien drie positieve dingen in dit voorstel van decreet: één, de versoepeling van de mogelijkheden voor de leraar in opleidingstrajecten, twee, de aanpassing van de terbeschikkingstelling en drie, de nieuwe adjunct-directeur in het basis-onderwijs. Maar wij zien ook twee negatieve punten die onzes inziens echt niet door de beugel kunnen: de invoering van het ambt van leraar-specialist en van de gastleerkrachten.

Collega Vandenberghe en collega Meuleman zijn er al uitgebreid op ingegaan: de invoering van de leraar-specialist is geen goede maatregel. De minister zegt dat hij op die manier de vlakke loopbaan doorbreekt, maar dat is slechts gedurende een korte periode, daarna zakt het loon opnieuw. Van een structurele wijziging van de vlakke loopbaan is geen sprake. Het cruciale criterium om in aanmerking te komen voor zo'n mandaat is volgens ons tamelijk vaag: aantoonbaar expertise hebben dat men de job beter zou kunnen doen als specialist. Dat zet de deur open voor willekeur, favoritisme en rivaliteit binnen de leraarskamer. Dat is voor ons geen goede evolutie en niet bevorderlijk voor de sfeer op het werk.

Tegelijkertijd hebben wij de vrees dat dit systeem zal zorgen voor hogere werkdruk bij de rest van de leerkrachten als die leraar-specialist wordt vrijgesteld voor een aantal specialistentaken.

Niet alleen wijzelf maar ook, zoals al gezegd, heel veel leerkrachten en hun vakorganisaties maken zich zorgen over dit nieuwe systeem. Ook directeurs maken zich zorgen. Ik heb het in dit parlement al vermeld: toen de minister zijn ronde van Vlaanderen deed, kwam hij uiteindelijk in Limburg terecht. Daar waren zeer veel directeurs verzameld. Een honderdtal kwamen een Kinder Surprise-eitje afgeven met de boodschap 'Lekker van buiten, prul van binnen'. Ons inziens zit niemand te wachten op die maatregel, niet de leerkrachten, niet de vakbonden, niet de directeurs.

Ten tweede is er de gastleerkracht. Die is al meermaals toegelicht en ik zal het dus niet nog eens uitleggen. Wij hebben bezwaren tegen de gastleerkracht-voordrachtgevers, die voor een derde een volledige lesopdracht mogen geven zonder pedagogisch diploma. Bovendien zijn de werkgevers van die gastleerkrachten in staat gesteld om te onderhandelen met de scholen over hun takenpakket, waardoor die taken kunnen worden gespecificeerd, waarbij bijvoorbeeld toezichtstudie daaruit kan worden gehouden. Het gevolg is dat er opnieuw een verhoging is van de werkdruk voor de leerkrachten die niet in zo'n statuut zitten.

Als wij de zijnstroom willen verhogen, moeten wij inzetten op extra jaren. Volgens mij is dat wel mogelijk. Wij moeten niet inzetten op een nieuw statuut van personeel, dat dan de facto werkt voor andere ondernemingen, met andere verloningen, aparte contracten en aparte voordelen.

Collega's, dat is de kern van ons bezwaar. Als we het lerarentekort willen oplossen en het ambt opnieuw aantrekkelijker willen maken, wat inderdaad noodzakelijk is, dan schiet dit voorstel van decreet zijn doel voorbij. De reacties uit het veld zijn negatief tot zeer negatief. Om die reden zullen wij het niet goedkeuren. *(Applaus bij de PVDA en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik wil hier toch op een aantal zaken een repliek geven.

Ik ben uiteraard ook met het verstrijken van de tijd bozer en bozer geworden. Dat lerarentekort werd al aangekondigd toen Vooruit de minister van Onderwijs leverde. *(Opmerkingen)*

Ja, maar het is zo. Het werd toen al aangekondigd. Het arbeidsmarktrapport gaf dat toen al aan. Maar het grote lerarenloopbaanpact waar Smet toen mee uitpakte, is nooit geland. Vooruit heeft sinds Onderwijs een Vlaamse bevoegdheid is de meeste ministers van Onderwijs geleverd. Dat wij nu dit voorstel van decreet moeten uitrollen, is precies omdat jullie hebben nagelaten om actie te ondernemen toen bekend werd dat we aan het afstevenen waren op een lerarentekort. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Ik hoor altijd kritiek van Vooruit, maar nooit tegenargumenten. Ik hoor niks, behalve het verhogen van de anciënniteit voor de zijnstromers. Maar zelf hebben jullie die anciënniteit met nul jaren verhoogd.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Excuseer, mevrouw Grosemans, maar dit gaat er natuurlijk wel een beetje over. Ik begrijp natuurlijk wel dat de aanval altijd de beste verdediging is, maar we gaan wel een beetje serieus blijven. Allez, waar is de kracht van verandering? *(Opmerkingen van Karolien Grosemans)*

Tien jaar lang zonder socialisten heeft deze ploeg al de kans om dat inderdaad aangekondigde lerarentekort aan te pakken, en er ligt nog altijd geen plan. Er is geen visie. Het probleem wordt alleen maar groter. Mag ik u er nog eens aan herinneren dat dat lerarenloopbaanpact, dat hier door u wordt verguisd, in het meerderheidsakkoord van deze meerderheid staat? Wij zijn nog altijd aan het wachten. Het onderwijsveld is nog altijd aan het wachten. Dat u ons hier nog een beetje verwijten komt maken, vind ik van een schaamteloosheid die ik van u niet had verwacht. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Het lerarenloopbaanpact waar jullie het over hebben, is jullie strategie geweest. *(Applaus van Hannelore Goeman)*

Die hebben jullie gevolgd, daarna is er nog een minister geweest die haar tanden daarop heeft stuk gebeten. Wij volgen een andere strategie. En dat is niet de strategie van de luchtballonnen en dat is ook helemaal niet de paniekvoetbal die hier werd aangehaald. Het is de stapsgewijze aanpak. Daarom hebben we al heel wat maatregelen kunnen nemen, en zijn we hier nu opnieuw met goede maatregelen. *(Applaus van Kathleen Krekels)*

Ik zal nu op een aantal vragen die ik heb genoteerd proberen een antwoord te geven. Eerst over het omzetten van de uren naar punten. Dat moet altijd in het kader van het lerarentekort. Indien er toch een leraar wordt gevonden, dan kan die leraar worden aangeworven. Wij willen echt wel de voorkeur geven aan mensen die vallen onder het decreet rechtspositie. Vandaar dat we een duidelijke hiërarchie behouden. Ondanks het lerarentekort, eerst statutaire, zijinstromers, LIO's die een lerarendiploma hebben en dan – als er echt niemand kan worden gevonden – , deze maatregel.

Ik ga het hebben over de gastleraar. *(Opmerkingen)*

De gastleraar, ter info, heette voordien de 'voordrachtgever' en was een idee van minister Frank Vandenbroucke. Hoewel het klopt dat gastleraren niet over een pedagogisch bekwaamheidsdiploma beschikken, is het toch gerechtvaardigd om hen een beperkt aantal uren les te laten geven want, collega's, wat is het alternatief? Het alternatief is dat leerlingen geen onderwijs krijgen en achterop raken. Dat is toch absoluut een situatie die we moeten vermijden. Natuurlijk moeten we ervoor zorgen dat gastleraren aan bepaalde criteria voldoen: onberispelijk gedrag, goede kennis van het Nederlands. En hoewel ze misschien niet over pedagogische bekwaamheidsdiploma's beschikken, hebben ze uiteraard wel heel waardevolle kennis en expertise op die specifieke vakgebieden. Ik wil hier nog eens benadrukken dat het inzetten van die gastleraren een tijdelijke maatregel is, een tijdelijke oplossing, en geen vervanging voor het aantrekken en behouden van gekwalificeerde en bevoegde leraren. Het spreekt voor zich dat we blijven investeren in de werving en de opleiding van gekwalificeerde leraren om het lerarentekort op de lange termijn aan te pakken. We blijven inzetten op die duurzame oplossing voor het lerarentekort, maar in de tussentijd moeten we ervoor zorgen dat leerlingen toegang blijven hebben tot kwalitatief onderwijs.

Ik wil het ook nog hebben over de hybride leraar via de dienstverleningsovereenkomst. Die heeft uiteraard wel een pedagogisch diploma. We leiden op die manier mensen met een pedagogisch diploma naar het onderwijs. Ze brengen die expertise mee.

Dan heb ik nog gehoord dat een gastleraar minder taken moet uitvoeren. Wel, nogmaals, als die gastleraren er niet zouden zijn, dan zouden leerkrachten alles moeten opvangen en toezicht houden in de studie. En dan denken wij dat het beter is iemand voor de klas te hebben, niet altijd met een pedagogisch diploma maar wel met expertise, dan niemand voor de klas. Van een privatisering van ons onderwijs is absoluut geen sprake. We moeten daar ook eerlijk in zijn. We verwachten geen grote toestroom. We werken samen met het bedrijfsleven, en zij vinden het onderwijs wat star. Maar lessenroosters zijn nu eenmaal wat ze zijn.

Dan heb ik nog de vraag gekregen over de leerplicht. Voor het dko en het CVO zijn er ruime mogelijkheden. Wel, in het leerplichtonderwijs – het basis- en secundair onderwijs – is de verruimde inzet van die gastleraren inderdaad tijdelijk van aard en meer beperkt in omvang. Enerzijds willen we via die verruiming schoolbesturen tijdelijk de mogelijkheid geven om die vacatures wel in te vullen, maar door te zeggen dat het beperkt is in omvang, willen we ook aangeven en

beklemtonen dat een pedagogisch bekwaamheidsbewijs en de statutaire aanstelling van groter belang blijven in deze onderwijsniveaus, gezien de doelgroep.

In het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs zijn heel wat personeelsleden vandaag aangesteld voor kleinere opdrachten, en ligt de nadruk van de lesgevers vooral op de inhoudelijke expertise. Een verruimde mogelijkheid om bij een lerarentekort gastleraren aan te trekken om vacatures in te vullen, sluit hierop aan.

Dan werd er nog gevraagd waarom die gastleraren geen statutaire aanstelling hebben. Wel, die gastleraar vraagt geen statutaire aanstelling, want die heeft helemaal niet de ambitie om een duurzame loopbaan in het onderwijs aan te gaan. Hij of zij is wel bereid om tijdelijk en voor een welomschreven lesopdracht op te treden in de school of het centrum. Als die gastleraar toch voor statutaire rechten zou kiezen, dan kan hij of zij trouwens voor een statutaire aanstelling als zijinstromer gaan. En als hij of zij niet beschikt over een diploma van lerarenopleiding, kan hij of zij gebruikmaken van het principe van de LIO-baan en de lerarenbonus.

En dan was er nog een vraag van de heer Vandenberghe. Hij zei dat enkel scholen van het secundair onderwijs in het kader van een zogenaamde reguliere vervanging er tijdelijk voor kunnen kiezen om omkaderingsmiddelen, in dit geval uren leraar van een niet-vacante betrekking, om te zetten in een krediet voor het aantrekken van een gastleraar. In de overige onderwijsniveaus bestaat die mogelijkheid niet. Hij vraagt zich af waarom die maatregel enkel geldt voor het secundair onderwijs. In het secundair onderwijs wordt gewerkt met vakken, en zal een vervanging voor een specifiek vak veel gemakkelijker gaan via een gastleraar. Het kan gemakkelijker worden opgevangen. In het basisonderwijs is dat minder opportuun, in het kader van die geïntegreerde opdracht van de kleuteronderwijzer. Daarenboven hebben scholen in het basisonderwijs vandaag al meer mogelijkheden om afwezigheden, ook voor heel korte duur, op te vangen, namelijk via de tijdelijke personeelsleden die aangesteld zijn in het lerarenplatform, en via het systeem van de korte vervangingen, waarmee basisscholen al vervangingen vanaf één dag kunnen doorvoeren.

Ik ga over naar de vele vragen die er waren over de leraar-specialist, en de vriendjespolitiek, als ik het zo mag samenvatten. Ik begrijp die bezorgdheid over het proces van het selecteren van de leraar-specialist door de directie. Ik begrijp de bezorgdheden over mogelijk favoritisme. Maar ik wil nog eens herhalen dat de uiteindelijke beslissing over die selectie van leraar-specialist wordt genomen via lokale afspraken tussen de schoolbesturen en de sociale partners, en dat biedt toch waarborgen op een eerlijk en transparant proces. Die lokale afspraken tussen schoolbesturen en sociale partners zijn bedoeld om procedures en criteria vast te leggen voor die selectie. Op die manier wordt dat selectieproces gebaseerd op ervaring, deskundigheid, geschiktheid voor een specifieke functie. Door die criteria op voorhand vast te leggen en daarover ook nog eens transparant, open en duidelijk te communiceren, lijkt het mij dat de deur voor willekeurige beslissingen gesloten wordt, en wordt de kans op favoritisme echt wel geminimaliseerd. Er zitten meerdere personen rond de tafel. Het is niet een directeur die eens even zijn schoonzoon leraar-specialist zal maken. Dat gebeurt door meerdere personen die rond tafel zitten, en dat vergroot de objectiviteit en zal ervoor zorgen dat selectie rechtvaardig gebeurt.

Dan kwam er wat kritiek op het feit dat de leraar-specialist door de scholen zelf wordt gekozen. Ik denk dat als de scholen zelf kiezen wie leraar-specialist wordt op basis van hun behoeften en noden, dat net gaat leiden tot een juiste en effectieve invulling van die functie. Want scholen hebben het beste zicht op de specifieke noden van hun school, op de sterke en zwakke punten, ze weten welke

expertise ontbreekt. Net daarom is het belangrijk om die invulling van de functie niet van bovenaf op te leggen, maar de scholen net de vrijheid te geven om die keuze te maken. Ik denk dat we daar echt vertrouwen mogen hebben in de scholen.

Dan was er nog een vraag dat dit enkel was voor het leerplichtonderwijs, basis en secundair, en dat er toch ook andere onderwijsniveaus vragende partij zijn. Daar hebben we ook begrip voor, maar we zien toch dat het lerarentekort het meest prangende is in dat leerplichtonderwijs. Dan zouden we toch het liefst vooral inzetten op dat leerplichtonderwijs, als er toch keuzes moeten worden gemaakt.

Dan heb ik het nog over die leraar-specialist. De vlakke loopbaan wordt doorbroken, dat klopt inderdaad, maar dat is dan eigenlijk alleen maar voor die persoon. Die leraar-specialist gaat natuurlijk veel verder. Als een school dat verstandig aanpakt, kan die leraar-specialist nagaan wat precies het probleem is op die school. Mevrouw Vandromme heeft er daarstraks ook al naar verwezen, die leraar-specialist kan bijvoorbeeld een enquête houden, een bevraging onder die leerkrachten. Het is hier al een paar keer gevallen: stel nu dat het probleem planlast is, een overadministratie. De leraar-specialist kan specifiek op zoek gaan op die school naar waar die overadministratie zit. Waar zit die planlast? En die kan dan een visie op papier zetten met specifieke acties om die planlast, die overadministratie op die punten naar beneden te brengen. Dat gaat dan veel verder dan alleen maar het doorbreken van een vlakke loopbaan. Dan is dat het ondersteunen van die volledige school, van al die leerkrachten, en dan komt dat die school wel absoluut ten goede.

Dus men kan ze wel inzetten door ze bijvoorbeeld de moeilijkste klassen te geven, dan verliest men ook helemaal geen leerkrachten voor de klas. Maar de leraar-specialist kan ook startende leerkrachten begeleiden en ervoor zorgen dat die niet binnen vijf jaar uitstromen. Op die manier helpt zo'n leraar-specialist ook om het lerarentekort tegen te gaan, want die zorgt ervoor dat die leerkrachten op school blijven. Maar zoals ik net zei, ze kunnen ook specifieke problemen op een school in kaart brengen en actieplannen op poten zetten om dat probleem aan te pakken. Op die manier helpt zo'n leraar-specialist ook om leerkrachten aan boord te houden en dat lerarentekort tegen te gaan. Ik vind dat een zeer goede maatregel. Ik wil nog eens zeggen: het is iets wat mag en niet wat moet. Scholen zijn hier niet verplicht.

Dan wil ik het nog even hebben over iets wat hier ook een aantal keer aan bod is gekomen en dat is oneerlijke behandeling, een splijtzwam, wrijvingen in de leraarskamer, enzovoort. Daar wil ik echt zeggen dat we serieus moeten blijven. Er is nu al heel veel onderscheid in zo'n lerarenteam. Men heeft bpt-uren (bijzondere pedagogische taken), coördinatoren, vakgroepverantwoordelijkheden, leerlingenbegeleiders, men heeft er die aanvangsbegeleiding doen, men heeft leerkrachten van het basisonderwijs, en van het secundair. Men heeft leerkrachten met een bachelordiploma of met een masterdiploma. Bij een statutaire aanstelling zijn nu ook al loonverschillen, namelijk andere salarisschalen volgens het diploma en volgens het onderwijsniveau. Het schoolbestuur kan contractuele personeelsleden aanstellen via zijn werkingsmiddelen, daar gelden ook heel andere arbeidsvoorwaarden. Er zijn nu ook al heel veel verschillen, er is diversiteit binnen dat team, en die leraar-specialist komt daarbij.

Daar staan natuurlijk ook heel wat extra inspanningen tegenover. Dus waarom zou dat zo meteen een splijtzwam zijn? Ik heb zelf lesgegeven, ik weet dat als iemand zo'n extra taak op zich nam, er ook heel veel leerkrachten waren die zeiden dat ze blij waren dat die persoon dat doet. Doe maar alstublieft! Die

hadden niet de behoefte om die extra taken aan te nemen. Nogmaals, het is een mogelijkheid, het moet niet.

Dan heb ik nog iets opgeschreven, het laatste denk ik, over de Vlor en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Dat was een opmerking van mevrouw Meuleman. Daar is geen advies gevraagd. Ja, zij hebben vorig jaar ook geen advies gegeven over gelijkaardige maatregelen. Vorig jaar hebben we aan beide adviesraden een voorontwerp van decreet voorgelegd, vergelijkbare maatregelen, en ze hebben toen gezegd dat ze daar geen advies over wensten te verstrekken. Ook de SERV stelde dat men geen advies geeft ten aanzien van maatregelen over de organisatie van personeel en school.

Dan werd er nog gevraagd hoe het mogelijk is dat er hier nu dertien amendementen op tafel worden gelegd. Het voorstel is niet in de commissie besproken, dus dit is gewoon de enige mogelijkheid, en we houden met die amendementen rekening met het advies van de Raad van State en van de Gegevensbeschermingsautoriteit toe, om er net voor te zorgen dat het geheel robuuster wordt en dat het sterk in elkaar zit. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): De Raad van State schrijft letterlijk dat ze het beter zouden vinden dat het reguliere proces doorlopen wordt en dat er wel advies wordt gevraagd aan onder andere de Vlor en de Inspectie van Financiën, en dat het kind- en jongereneffectrapport erop wordt toegepast. Dat is allemaal niet gebeurd.

Maar het ergste van al is, en daar hebt u geen antwoord op gegeven, mevrouw Grosemans: wanneer denkt u dat uitvoeringsbesluiten klaar zullen zijn en er duidelijkheid zal zijn voor het onderwijsveld? Ik heb gehoord dat vrijdag op de ministerraad eventueel de vraag zou gesteld worden om naar de Raad van State te gaan over de uitvoeringsbesluiten. Ik weet niet of ze bij de Raad van State werken in de vakantie en of ze dat advies spoedig voor jullie zullen kunnen voorzien en wanneer dat dan bij de scholen zou kunnen zijn. Ik heb het gevoel dat dat in het beste scenario eind augustus zal zijn, om dan in september aan de slag te moeten gaan met deze nieuwe maatregelen.

Zoals de heer Vandenberghe ook al zei, denk ik dat de planlast voor directeurs een heel groot probleem is. Ze zitten met de nieuwe eindtermen, waarover straks meer, die ze moeten klaar krijgen tegen september en dan krijgen ze dit er nog bij. Vindt u dat zelf goed wetgevend werk, mevrouw Grosemans?

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Wat het BVR betreft: ik ben geen madame soleil, ik weet niet hoe snel dit zal gaan. Ik weet wel dat de scholen uiteraard al op de hoogte zijn van dit decreet. Ik heb met scholen gesproken die daar al heel positief mee aan de slag zijn gegaan en die functieprofielen hebben opgesteld voor zo'n leraar-specialist. Die mensen zijn zich aan het klaarstomen om ...

Elisabeth Meuleman (Groen): Ja, maar dat is de derde keer. Ik heb dat in het begin gezegd: dat is zo met die eindtermen ... Ik vraag mij af waarom wij nog een parlement hebben, voorzitter.

De voorzitter: Ik vraag mij ook af waarom ik hier nog zit als ik u het woord niet geef.

Elisabeth Meuleman (Groen): U kunt zich afvragen waarom we nog een voorzitter hebben, maar ik vraag mij toch af waarom wij een parlement hebben.

Ze zijn al aan de slag met de eindtermen, wij mogen het post factum goedkeuren. Ze zijn al aan de slag met proeftuinen, wij mogen het post factum goedkeuren. Hier krijgen ze het al en kunnen ermee aan de slag, maar het moet nog worden goedgekeurd. Wat doen wij hier eigenlijk nog? Wat voor democratie en manier van werken is dat? Zo'n minister hebben we nog nooit gehad. Er wordt altijd gevraagd om voor duidelijkheid te zorgen tegen de paasvakantie, maar dit slaat werkelijk alles. Dus: ik heb problemen met de inhoud, maar zeker ook met de procedure. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil het even hebben over die procedure. Ik heb hier voor mij het procedureverloop staan. Ik hoor mensen "vandaag" zeggen. Dat klopt niet. Op 1 juni 2023 is het parlementair document gepubliceerd op de website van het parlement. In het document 'ingekomen stukken' ziet u dat staan. Dus vanaf 1 juni 2023 kon iedereen dit document lezen. Vervolgens werd op 27 juni het advies van de Raad van State ontvangen, wat u in het procedureverloop ziet. Op 30 juni werden die amendementen ingediend. Die kon u ook lezen vanaf 30 juni. U zegt dat u die amendementen vandaag pas te horen kreeg. Dat klopt niet. Op 30 juni stonden deze amendementen open en bloot en voor iedereen op de website. Vandaag is het 12 juli. Ik kan alleen maar, voor u allemaal, in het procedureverloop vaststellen dat u, omdat het vandaag op de agenda staat, pas vandaag die stukken leest. Maar alle 124 parlementsleden konden alles lezen vanaf 1 juni en de amendementen vanaf 30 juni. Kijk zelf, het procedureverloop staat hier op dit document. U kunt het zelf zien.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (Vooruit): Collega Daniëls, dat is natuurlijk een beetje de tactiek van uw fractie. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Ik zal het duiden. Het is de tactiek van uw fractie om, wanneer wij duwen waar het pijn doet, de zaken om te keren. Uw collega deed dat ook. Pascal Smet was minister van Onderwijs van 2009 tot 2014. We zijn bijna tien jaar later. Als je dan, om je te verdedigen, nog moet refereren aan een minister die tien jaar geleden zijn mandaat heeft beëindigd, terwijl jullie ook al vele jaren zelf in de Vlaamse Regering zitten, dan vind ik dat een absoluut zwakgebod met een manifest gebrek aan inhoud.

Ik zal mevrouw Meuleman nu wel verdedigen. Zij heeft niet gezegd dat we het niet tijdig hebben kunnen inkijken en dat heb ik zelf ook niet gezegd in mijn tussenkomst. Het gaat over wanneer dat vandaag goedgekeurd geraakt. Want dat is het punt, niet hoelang het al op de website staat of hoelang we de amendementen al kunnen bekijken. Dat is allemaal wel waar, maar daar hebben de scholen geen boodschap aan. We zijn vandaag 12 juli en vandaag zal de meerderheid dat goedkeuren. Alle scholen zijn met verlof en starten weer half augustus.

Geef toe, daarin heeft collega Meuleman gelijk: dat is geen manier van werken, zo rap rap. En ja, zelfs als het al op 1 juni op de website staat, is dat nog niet de manier om aan correct wetgevend werk te doen dat nog naar de school moet. Ik blijf bij mijn standpunt, collega Daniëls, al staat het er al van 20 mei of van 1 juni of 2 juni, dat maakt voor mij niets uit. Op die manier kom je totaal niet ernstig over bij de scholen. Zoals jullie praten, praten wij ook heel veel. Het komt bij hen ook over als ad-hocwerk, paniekvoetbal, niet weten waar naartoe en alles door de strot duwen. Dát is het punt, niet hoelang het al dan niet op hun website staat. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Aan de leden van de oppositie: als jullie dan blijkbaar toch vanaf 1 juni dat voorstel van decreet al aan het lezen zijn, wat staat er in dit voorstel van decreet dat op 1 september 2023 móét? Ik zal het u zeggen: niets. Niets, het zijn allemaal mogelijkheden. Elk onderdeel is een mogelijkheid. *(Opmerkingen van Steve Vandenberghe en Hannelore Goeman)*

En waarom geven wij scholen die mogelijkheden? Omdat zij het zeggen. Ze zeggen dat ze een interessant profiel hebben, een voordrachthouder – nu gastleerkracht – die ze graag zouden aanwerven, maar dat ze daarbij op een aantal problemen in de regelgeving stuiten. Dat ziet hierin. Hierin staat niets dat moet. Niets. Nul. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

De voorzitter: Collega Meuleman, alstublieft.

Koen Daniëls (N-VA): Hierin staat niets dat moet.

Ik verwijs naar het voorbeeld van de man van Coca-Cola. Je kunt het natuurlijk heel erg op flessen trekken, maar een dienstverleningscontract is geen opeisbaar recht. Het is dus niet zo dat de man die wordt ontslagen bij Coca-Cola, door Coca-Cola aan een bepaalde school wordt toegewezen en dat Coca-Cola daarbij de inrichtende macht, de directeur verplicht om hem aan te nemen. Dat is absoluut niet het geval. Het is een mogelijkheid. En zelfs als de marketingafdeling van Coca-Cola wordt ontslagen, kan die school bepalen wie wel en wie niet. Dat is hr-beleid. U zegt dat het moet, maar dat is helemaal niet het geval.

Hetzelfde geldt voor de gastleerkracht die zich aandient.

De voorzitter: Collega Vandenberghe wil u graag onderbreken.

Koen Daniëls (N-VA): Mag ik mijn zin nog afmaken?

Als een gastleerkracht zich aandient, zijn het de directie en de inrichtende macht die bepalen of die er al dan niet in komt en onder welke voorwaarden. En als we er een langer traject mee willen, komen er inderdaad nog voorwaarden bij over het pedagogische aspect. Dat spreekt voor zich.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Het lerarentekort is precair, daarover zijn we het allemaal eens. Maar als het niet moet, zou ik het verstandiger en professioneler vinden om het naar de commissie te brengen, het debat in de commissie te voeren en dan misschien iets later hier te laten goedkeuren. Want het moet allemaal niet, ze hebben tijd en de leerkrachten hebben begin september andere katjes te geselen dan daarmee bezig te zijn. Dus u spreekt uzelf wel wat tegen.

Maar goed, we zitten toch niet op dezelfde golflengte. We hebben in ieder geval ons punt gemaakt. Ik zal het daarbij houden, voorzitter.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Nu geeft u zelf gewoon toe dat het niet moet. Dank u wel, dat u nu wel de eerlijkheid hebt om dat toe te geven. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneekhout)*

Excuseer collega's, hier wordt door een aantal mensen gezegd dat we iets moeten doen, dat we iets moeten doen. Keer op keer als we met deze meerderheid met voorstellen komen, is het niet goed. We zouden in één keer het lerarentekort moeten oplossen. U weet intellectueel zelf dat dat niet kan en niet juist is. We gaan het ook niet redden met alleen de leerkrachten die via de lerarenopleiding komen. Collega Grosemans heeft aangegeven dat de gastleerkrachten, de

dienstverleningscontracten ook maken dat we mensen die al een andere job hebben, kunnen aantrekken, dat we de zijinstroom kunnen aanzwengelen. Want collega's, onder de voordrachthouders – ik raad u aan om de proef te doen bij de scholen die al voordrachthouders hebben want het bestaat al in het tso en het bso – zijn er heel wat die vervolgens leerkracht geworden zijn. Die zijn ingestroomd.

Wat de adjunct-directeur in het basisonderwijs betreft, zei u dat basisscholen eigenlijk iemand willen die andere taken kan doen, maar de invulling van de job van adjunct-directeur is vrij. Wij bepalen die niet. De scholen bepalen zelf wat en hoe ze die functie invullen.

Nog iets rond dat favoritisme, collega Grosemans heeft het er ook naar verwezen. We zitten met een lerarentekort. Je wilt leerkrachten houden en dan zou je een bepaald favoritismebeleid gaan voeren om leerkrachten weg te jagen. Als je leerkrachten overhebt, kun je je dat misschien permitteren, maar dat is toch absoluut niet de realiteit van vandaag. Dat is gewoon niet de realiteit van vandaag. Probeer dat toch te zien in de mogelijkheden die er zijn en draai de boel niet om. Ik vind dat echt wel zeer jammer. Ik ga het nog eens zeggen: er moet niets. Het is niet zo dat leerkrachten, directies niet op vakantie kunnen gaan omdat ze nog iets moeten regelen rond de gastleerkracht, dat dat op 1 september moet. Dat is gewoon niet juist. Dat staat er niet in. Dat is niet waar. Dat klopt niet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Er moet niets, maar we zitten wel met iets wat eigenlijk een ontwerp van decreet was, wat snel een voorstel van decreet is moeten worden en dat rechtstreeks naar de plenaire vergadering komt met dertien amendementen waarover geen debat geweest is in de commissie. Er moet niks, maar we zitten met deze situatie. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Stel u voor, mijnheer Daniëls, dat wij dat gedaan hadden. Stel u ook voor dat we het federaal parlement zijn en dat Groen de minister van Onderwijs zou leveren. Stel u voor dat dat nog op federaal niveau was en we behandelen daar het derde decreet op rij, mijnheer Daniëls, na zoiets belangrijks als de eindtermen, na de proeftuinen. Nu is er dit waarvan er gezegd wordt dat ze eigenlijk al bezig zijn en je mag het post factum komen goedkeuren in het parlement. Stel u dat voor. Dat vindt u dus te verantwoorden in dit parlement? Wel, ik vind dat schandalig. Dit gaat over procedures, over democratie en dit is de derde keer. We laten ons hier rollen als oppositie. Ware het niet dat we ermee inzitten dat er toch een beetje middelen naar het veld terugvloeien, dan hadden we het niet goedgekeurd en zouden we op onze achterste poten staan.

Maar het is altijd onder het mom van dat het dramatisch is, dat ze nieuwe eindtermen nodig hebben, dus we moeten het wel goedkeuren want anders stort je het onderwijsveld in onzekerheid. Wij moeten hier maar decreet na decreet goedkeuren, omdat u en uw partij het onderwijsveld in onzekerheid storten. Dat is de derde keer. In plaats van kritiek te horen, zou ik graag hebben dat u, mijnheer Daniëls, de oppositie bedankt, om toch niet naar de Raad van State te gaan en de boel niet tegen te houden. Ik verwacht van u een warme dankuwel! *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

En mijnheer Daniëls, na die warme dankuwel, als u die warme dankuwel dan over uw lippen gekregen hebt, wil ik toch nog een keer zeggen waarover het hier ten gronde gaat. Dat is hier dus een bundeltje fragmentaire maatregelen. Omdat er zoveel vacatures niet ingevuld geraken, en de minister daarmee met een overschot aan middelen zit want er zijn veel vacatures en er zijn geen mensen om die in te vullen omdat hij niet structureel iets doet aan het lerarentekort, moeten wij dat hier nu rap rap en via paniekvoetbal en een hoop overhaaste

maatregelen die niet gedragen zijn, die juridisch zelfs volgens de Raad van State geen stand houden, goedkeuren. Alstublieft zeg, en dan nog zo hoog van de toren blazen! (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord, maar heel kort alsjeblieft.

Koen Daniëls (N-VA): Heel kort: de amendementen, collega Meuleman, zijn er naar aanleiding van het advies van de Raad van State. Als u dan zegt dat u een advies zult vragen ... U mag blij zijn dat we geen advies vragen aan de Raad van State over amendementen die er gekomen zijn naar aanleiding van de Raad van State. Maar niets belet u om dat te doen. Die mogelijkheden, die er anders sneller in het Vlaams onderwijs kunnen zijn, zoals de adjunct-directeur, zoals de gastleerkracht, zoals de LIO, zoals de terbeschikkingstelling, zoals de bijkomende maatregelen die we treffen in het kader van die gastleerkrachten ...

Als u zegt dat u dat allemaal wilt vertragen met een advies van de Raad van State op amendementen die er zijn naar aanleiding van de Raad van State, dan moet u dat vooral doen. Maar dat is niet onze manier. U hebt al sinds 30 juni die amendementen kunnen lezen, dus u hebt dat ook kunnen lezen in de verantwoording.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/1)

– *Artikel 1 tot en met 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 7. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 8 tot en met 16 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement tot vervanging van artikel 17. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 18 wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 19. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 20 tot en met 25 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen op artikel 26 en 27. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over de amendementen en over de artikelen worden aangehouden.

– *Artikel 28 tot en met 36 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement tot vervanging van artikel 37. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 38 tot en met 45 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 46. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 47 tot en met 52 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 53. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 54 tot en met 59 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 60. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 61 tot en met 64 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 65. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 66 tot en met 79 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 80. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 81 wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 82. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 83 tot en met 90 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 91. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1733/3)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 92 tot en met 96 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik schors de vergadering tot 20.35 uur. Sommigen hier hebben immers nog niet de kans gehad om te gaan eten, en straks komt er nog een onderwijsdecreet. Men is mij langs alle kanten komen vragen om daarom toch even de vergadering te schorsen. Ik schors de vergadering dus een half uurtje.

– *De vergadering wordt geschorst om 20.01 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 20.38 uur.*

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van 2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU

– 1753 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van 2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.

De algemene bespreking is geopend.

Verzoek tot raadpleging van de Raad van State

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Voorzitter, op basis van artikel 72 van het reglement zou ik een advies willen vragen van de Raad van State, en wel om twee redenen.

De eerste reden is dat dit voorstel ook gaat over het transmissienetbeheer waardoor Vlaanderen een openbaredienstverplichting zal kunnen heffen op het deel van het Elia-net. Dat is iets wat vandaag beheerd wordt door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) en dat vandaag tot de federale bevoegdheden behoort, en waarover geen overleg geweest is.

Een tweede reden is – wat in de commissie ook al duidelijk bleek – dat het doel van dit voorstel is om een fors statement te maken naar de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG). Die antwoordt in zijn advies, die hij uit eigen beweging gegeven heeft, want er was geen advies gevraagd, ook fors door te stellen dat dit strijdig is met de Europese wetgeving. Daarin verwijst hij naar rechtspraak van de Raad van State. In alle eerlijkheid heb ik lak aan die stoerdoenerij van de twee kanten, ik wil eigenlijk vooral een rechtszeker kader.

Dit is dus geen advies als vertragingsprocedure, wat af en toe wel eens gezegd wordt, dit is een advies dat er volgens mij kan toe bijdragen dat we goede regelgeving maken. Zeker in een situatie wanneer het gaat over een onafhankelijke regulator en een parlement die altijd al een bepaald spanningsveld hebben – ze moeten elkaar controleren en tegelijk hebben ze soms tegenstrijdige belangen – vind ik dat daar omzichtig mee moet worden omgesprongen.

Vandaar het voorstel om het advies van de Raad van State over dit dossier in te winnen. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Collega's, ik weet niet of er nog veel collega's aan het eten zijn. *(Opmerkingen)*

Ik schors de vergadering nog even gedurende vijf minuten. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

– De vergadering wordt geschorst om 20.41 uur.

– De vergadering wordt hervat om 20.45 uur.

De voorzitter: Dames en heren, collega Aerts heeft het advies van de Raad van State gevraagd.

Collega Gryffroy wilde daarop repliceren.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wilde er toch op reageren omdat het in de commissie uitgebreid is besproken. Ik citeer letterlijk: "Conform artikel 6, §3, van het Burgerlijk Wetboek wordt overleg gepleegd tussen de betrokken regeringen" – dat zijn dus de gewestregeringen – "en de bevoegde federale overheid voor iedere maatregel op het gebied van het energiebeleid buiten de bevoegdheden opgesomd in paragraaf 1, VII."

Als je dan leest wat daarin staat, dan is de Raad van State heel duidelijk. Er is namelijk al een uitspraak geweest door het Grondwettelijk Hof, zijnde arrest nummer 98/2013 van 9 juli 2013. Daar staat heel duidelijk in: "Het komt derhalve de gewesten toe in de hen toegewezen aangelegenheden verplichtingen op te leggen aan alle betrokken actoren op de energiemarkt, niet alleen wat hun activiteiten op het distributienet betreft, maar ook wat hun activiteiten op het vervoers- of transmissienet betreft." Dat betekent dus dat die activiteit inderdaad in het bewuste artikel zit. We moeten dus zelfs geen overleg plegen. Dat is duidelijk.

De voorzitter: Dames en heren, ingevolge het verzoek van collega Aerts van zonet tot raadpleging van de Raad van State wordt de beraadslaging geschorst en ga ik na of het verzoek gesteund wordt door ten minste een derde van de parlementsleden. Dat wil zeggen ten minste 42.

We gebruiken hiervoor de stemtoepassing.

De parlementsleden die het verzoek steunen, drukken op de groene knop. De anderen drukken op de rode of op de witte knop.

Stemming nr. 1

Het verzoek tot raadpleging van de Raad van State wordt gesteund door 38 parlementsleden. Dientengevolge zal ik het advies van de Raad van State niet vragen. Bij dezen is het verzoek afgewezen.

Algemene bespreking *(Voortzetting)*

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van

2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Beste collega's, dit voorstel van decreet bevat twee luiken. Het eerste luik gaat over het feit dat we een kerntaak van de distributienetbeheerders zouden overbrengen naar het Vlaamse niveau. Ik leg uit waarom: momenteel is het zo dat er binnen Fluvius verschillende taken zijn waarvan je kunt discussiëren of het wel of geen kerntaak is. Dat gaat over de noodleverancier, de sociale leverancier, de richtpremies, de verlichting, en vooral over de dienstverlening aan gemeentes. De dienstverlening aan gemeentes gaat dan over twee luiken. Enerzijds zijn dat de groepsaankopen rond zout en dergelijke, maar gelukkig werd dat door de jaren heen afgebouwd. Anderzijds gaat het ook over de richtpremies, dat is dus de energie-efficiëntie die bij de gemeentes zelf gebeurt. Momenteel zijn heel wat projecten daarrond lopende.

De regulator pleit er in een vrijblijvend advies voor. Volgens hen is het een richting die vanuit Europa komt – maar die helemaal niet zo duidelijk is – dat zij voor al deze kerntaken eigenlijk een bindend advies zouden mogen geven, zijnde een advies of die kerntaak mag blijven bij de distributienetbeheerder, ja of nee.

We brengen nu al een kerntaak over naar het hoger niveau, waarbij dan ook wel gekoppeld wordt aan een voorstel van resolutie dat we achteraf gaan bespreken, dat getrokken wordt door collega Bothuyne, om ervoor te zorgen dat als je die kerntaak wegneemt, de gemeenten gefaciliteerd worden in hun oefening rond energie-efficiëntie. Omdat wij dan moeten zorgen dat als het niet meer gebeurt via Fluvius, het wel op een andere manier kan gebeuren, maar dan op Vlaams niveau georganiseerd – maar dat gaat collega Bothuyne later uitleggen.

Dan gaat het, beste collega's, over of het nuttig is dat een regulator eenzijdig een bindend advies zou kunnen geven over een aantal topics. Dan geef ik het voorbeeld van de noodleverancier. We hebben vorig jaar meegemaakt dat er een Vlaamse energieleverancier failliet is gegaan. We hebben in Vlaanderen gelukkig een systeem waarbij Fluvius op dat ogenblik een noodleverancier is, zodat de mensen die bij de failliete leverancier aangesloten waren, of de onderneming die aangesloten was bij de failliete leverancier, tijdelijk bij Fluvius terechtkonden. Uiteraard was dat beperkt in tijd, want het tarief bij Fluvius is een duur tarief. We beperken de tijd, en dan moet je zo snel mogelijk de overstap maken naar de private markt. Ik denk dat het een goede zaak is dat dat bij Fluvius kan. Ik denk ook dat dat een politieke beslissing is dat dat bij Fluvius komt te zitten. Je kunt daar later over nadenken of dat op een andere manier kan.

Dan neem ik het voorbeeld van Duitsland met Uniper, die gasleverancier is en die in nood kwam te zitten. In Duitsland bestaat er geen systeem van een noodleverancier. Toen Uniper in nood kwam te zitten en op een bepaald moment geen klanten meer kon beleveren van aardgas, zowel residentieel als industrieel, was er maar één oplossing voor de Duitse staat – tenzij als ze wilden dat alles kapseisde –: dat de staat 25 miljard euro in dat bedrijf pompte en het voor een stuk dus ook nationaliseerde. Dat is dan een oplossing op dat ogenblik.

Wij hebben een andere oplossing, en dat is een politieke beslissing geweest. Dan wil ik niet hebben dat het zou kunnen dat een politieke beslissing, waarvan ik denk dat het een goede politieke beslissing is, later eventueel eenzijdig via een

bindend advies stopgezet moet worden. Want zoek maar eens op de vrije markt naar een noodleverancier die wel klaar staat. In de gegeven omstandigheden ga je dat waarschijnlijk niet vinden, een leverancier die zegt dat hij bereid is om het eventjes over te nemen gedurende een korte termijn als er een leverancier failliet gaat, inclusief de dataverwerking enzovoort, enzovoort.

Een tweede belangrijk voorbeeld is een sociale leverancier. Er zijn 80.000 mensen die momenteel bediend worden door Fluvius als sociale leverancier. Dat zijn mensen die door omstandigheden hun rekening niet meer kunnen betalen, die dan een budgetmeter krijgen, die doorgestuurd worden naar het OCMW, maar de volledige organisatie daarvan komt wel degelijk bij Fluvius te zitten. En dan vind ik het een politieke beslissing om te zeggen dat die sociale dimensie behouden blijft bij Fluvius. We sturen die ook aan, want we leven ook in tijden van energiecrisis. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne zorgen ervoor dat de noodkredieten verhoogd werden.

We hebben een aantal beslissingen genomen die dan doorgegeven werden als beslissing aan Fluvius, in coördinatie met het OCMW. Dat moest ervoor zorgen dat de mensen niet plotseling zonder elektriciteit of aardgas kwamen te zitten. We hebben er met ons beleid voor gezorgd dat je niet afgesloten kunt worden van elektriciteit en aardgas in de winter. Dat zijn sociale verplichtingen die we via Fluvius opleggen voor de mensen. Als je zegt dat we dat niet meer gaan doen, moet je wel een marktspeler, een speler uit de private markt vinden die het dan wel moet doen. Maar ik denk dat het heel moeilijk zal zijn.

Wil dat dan zeggen dat we in de toekomst niet moeten nadenken over hoe we het wel willen doen op een andere manier? Daar ga ik wel mee akkoord. Dan kunnen we daar oplossingen voor vinden, maar daar ga je ook de noodzakelijke overgangstermijn voor moeten voorzien, want je kunt niet plots het IT-systeem bij een distributienetbeheerder overbrengen naar een private leverancier, dat dan volgens de regels der kunst zou moeten aanbesteed worden, enzovoort.

Je zou kunnen zeggen dat de Vlaamse overheid de noodleverancier kan worden, maar de Vlaamse overheid heeft geen leveranciersvergunning, dus de Vlaamse overheid kan en mag dat niet doen. Het is ook niet haar taak om dat te doen.

Laat ons, concluderend, zeggen dat ik het nog altijd een zeer interessante en goede taak vind, en ook een goede beslissing vanuit politiek oogpunt, dat Fluvius die sociale dimensie op zich neemt. Willen we daar later over discussiëren of er bepaalde zaken wel kunnen worden overgebracht, mits voltijdsequivalenten (vte's), mits een IT-platform, mits de budgetten enzovoort, dan kunnen we dat zeker doen, maar dat past niet in het huidige voorstel van decreet. Wat we wel overbrengen, is de dienstverlening aan de gemeenten.

Het tweede luik is vooral de reden waarom collega Aerts probeert om hier, om een voor mij zeer duistere reden, een advies aan de Raad van State te vragen. Ik verklaar mij nader. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneckhout)*

Het ernstige parlementaire werk bestaat erin, collega Vaneckhout, dat het Grondwettelijk Hof hier een heel duidelijke uitspraak over heeft gedaan. Lees het bewuste stuk 98/103. Duidelijker kan het niet zijn. Waarover gaat het? We hebben in Vlaanderen inderdaad een handvol particulieren die aangesloten zijn op het hoogspanningsnet. Hoe komt dat? Dat is bijvoorbeeld een portiershuis van een groot bedrijf, en dat portiershuis zit toevallig ook nog op datzelfde net aangesloten. We hebben ook een aantal kleine landbouwbedrijven die daar ook op aangesloten zitten. Dat is historisch gegroeid, omdat het toen de meest eenvoudige oplossing was om ze ook op hetzelfde hoogspanningsnet aan te sluiten.

Als we dan kijken naar alles wat er gebeurt rond de ecologische openbare-dienstverplichtingen (ODV's), dan is dat geregeld. Die ecologische ODV's worden inderdaad verrekend via het transportnet en geoormerkt, waardoor het achteraf gestort wordt van het transportnet naar het distributienet. Wat de sociale openbare-dienstverplichtingen (SODV's) betreft, betalen bedrijven daar normaal gezien niet in mee, omdat ze daar ook niet de boni en de mali van hebben. Maar dan heb je ook de REG-premies (rationeel energiegebruik). Die groep van bedrijven, grote bedrijven en kleine bedrijven, en de handvol particulieren die op het hoogspanningsnet zitten, kunnen inderdaad geen REG-premie krijgen. Die kunnen een aantal zaken niet krijgen. En dus kun je dat maar op één manier oplossen, namelijk door hen wel toegang te geven tot die REG-premies, maar dat betekent ook dat ze mee zullen betalen, als ik het zo mag uitdrukken, omdat die totale pot van kosten van de REG-premie gesolidariseerd wordt over alle kilowatturen verbruik.

Op basis van schriftelijke vragen van collega Bothuyne is dat naar boven gekomen. We hebben toen de vraag gesteld waarom die groep moest worden uitgesloten en hebben dan beslist dat het misschien beter was om die groep mee te integreren. We hebben gekeken of we dat konden oplossen. Wel, goed parlementair werk levert ons dan ook op dat we dat kunnen oplossen. We gebruiken onze bevoegdheid die we hebben en waarover ook het Grondwettelijk Hof heeft gezegd dat we die kunnen gebruiken. Het Grondwettelijk Hof is daar heel duidelijk in. Ik kan nogmaals herhalen wat daarnet gezegd is: arrest 98/2013, waarbij we dus geen overleg moeten plegen voor die specifieke bevoegdheden. Het Grondwettelijk Hof concludeert heel duidelijk: "Het komt derhalve de gewesten toe in de hen toegewezen aangelegenheden verplichtingen op te leggen aan alle betrokken actoren op de energiemarkt, niet alleen wat hun activiteiten op het distributienet betreft, maar ook wat hun activiteiten op het vervoers- of transmissienet betreft."

De schrik bestaat erin – en collega Aerts heeft mij daarover aangesproken – dat dat een verhoging van de transportnetkost zal betekenen. Neen, dat is niet juist. Het zal inderdaad verrekend moeten worden via de transportnetkost, maar het moet gecascadeerd ook doorgestort worden naar de distributienetkost. Wij kunnen dat dus perfect opleggen. Hoeveel moet er dan verrekend worden in de transportnetkost? Het is de federale regulator die dat moet doen. Dat is ook de wet die dat zegt. En op basis van wat de federale regulator dan beslist, wordt dat ook zo verrekend. Maar zij kunnen het niet weigeren op basis van dit arrest. Ik denk dus dat dit hier juist getuigt van zeer goed parlementair werk, collega Vaneeckhout. We hebben hier onze bevoegdheid gemaximaliseerd om die groep van mensen die nog geen gebruik kunnen maken van de REG-premie, ook toegang te geven tot deze box van REG-premies, met deze aanpassing en dit voorstel van decreet. Dank u wel. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega Gryffroy heeft perfect geduid waarom we dit voorstel van decreet nodig hebben. Om nog sneller en efficiënter te kunnen werken, zal ik ingaan op wat hij gezegd heeft. Ik leg ook even uit waarom we straks een voorstel van resolutie voorleggen aan het parlement.

Door dit voorstel van decreet valt een stukje dienstverlening weg ten aanzien van de lokale dienstverlening, de dienstverlening georganiseerd vanuit de netbeheerder, Fluvius, om op lokaal niveau het patrimonium energiezuinig te maken. We willen die decretale ingreep niet zomaar laten gebeuren zonder alternatief dat straks met het voorstel van resolutie voorzien wordt, enerzijds door het volledig in kaart brengen van de investeringen die nodig zijn om het patrimonium in lijn te brengen met de Europese verplichtingen in dezen, om richting een

volledig energiezuinig patrimonium te evolueren, en anderzijds vooral om via onder andere het Vlaams Energiebedrijf (VEB) volwaardig alternatieve dienstverlening te voorzien. Die kan ervoor zorgen dat wat normaal door Fluvius wordt georganiseerd, vervangen wordt.

Concreet gaat het over 28 voltijdse banen bij Fluvius die deze taak ter harte nemen. Het voorstel van resolutie biedt een volwaardig alternatief via het Vlaams Energiebedrijf dat de opdracht krijgt om deze diensten over te nemen. Op deze manier kan het voor de lokale besturen zekerheid garanderen. Ik bespaar u hiermee een toelichting bij het voorstel van resolutie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Collega's, mijnheer Gryffroy, ik vind het opmerkelijk. U verwijst in verband met het federale luikje naar het Grondwettelijk Hof, maar als het over uw eigen stuk gaat, en de vraag of de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) dit goed vindt, dan zegt de VREG duidelijk 'neen'. Men zegt dat dit in strijd is met de Europese wetgeving. De VREG verwijst daarvoor naar een advies van de Raad van State. Op het ene moment, als het in uw kraam past, is parlementair werk goed, en als het niet in uw kraam past, veegt u het gewoon aan de kant. Waarom? Om vooral een zo fors mogelijk statement te kunnen maken richting de VREG.

Ik geloof niet in die opgeklopte stoerdoenerij tegenover elkaar. Ik denk niet dat de energietransitie daarbij gebaat is. Ik denk net dat we in een tijd zitten dat we meer dan ooit moeten gaan samenwerken, want de uitdagingen zijn zeker groot genoeg op het vlak van energie.

Over die uitdagingen staat in het regeerakkoord dat er een kerntakendebat moet worden gevoerd over Fluvius. Dat steunen wij helemaal, omdat de uitdaging voor Fluvius ook bijzonder groot is. Men zal zo goed mogelijk moeten focussen op een zo goed mogelijk werkend distributienetwerk om die energietransitie waar te maken.

Wat staat er nog in dat regeerakkoord? Dat is nog maar net in de pers gekomen. Dat de VREG wordt opgenomen in een brede regulator die op alle nutsvoorzieningen gaat toekijken. Dan zou je denken dat je daarmee onmiddellijk het parlementair debat hebt over Fluvius, de VREG en onvermijdelijk het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) dat daarin een rol zal spelen. Dat zou je denken. Maar dat echte parlementair debat over de kerntaken is er niet. Dat is er vandaag niet. We doen nu een voorafname. Nochtans is dat heel belangrijk. Met zo'n kerntakendebat ga je op zoek naar wie wat doet. Wat doet Fluvius niet meer? Wie gaat dat overnemen?

Ik stel vast dat jullie dat zelf ook belangrijk vinden, want er is nu al een voorstel van resolutie aangekondigd dat zegt wat er wegvalt en dat jullie daarvoor nog oplossingen zoeken. Dat is geen ernstig kerntakendebat. Wij zullen dit dus niet kunnen steunen omdat het een voorafname is. Het echte kerntakendebat, dat hoogst noodzakelijk is en vroeger gevoerd had moeten worden dan in het laatste jaar van de legislatuur, ontbreekt.

En dan is er natuurlijk ook nog het debat over de overkoepelende regulator. Dat is in dit parlement ook nog niet gestart. Het is wel gestart in de Vlaamse Regering, hebben we de afgelopen week kunnen zien. We konden er meteen ook bij lezen dat de coalitiepartners dat hele debat en het voorstel van mevrouw Demir naar de prullenmand hebben verwezen, ze hebben het namelijk een tweede zit toebedeeld. Het is nochtans cruciaal om het over die drie luiken te hebben: de rol van Fluvius, de rol van de VREG en de rol van het Vlaams Energie- en

Klimaatagentschap (VEKA). Maar dat debat gaan we uit de weg. We zullen nu een voorafname doen.

Op basis daarvan, in combinatie met het feit dat u het niet nodig vond om, zodra u op het terrein komt van Elia, van de CREG en van de federale overheid, daarover te overleggen, zullen we tegen dit voorstel stemmen, al is het maar als signaal dat wij niet geloven in decreten die er alleen maar zijn om zichzelf op de borst te kloppen, maar dat wij vooral decreten willen die degelijk en rechtszeker zijn. Daar had het advies van de Raad van State ons bij kunnen helpen. Met een positief advies hadden wij het meteen gesteund, maar we zullen het niet weten want er was geen ruimte voor het advies. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Wat in het voorstel van decreet staat, is al toegelicht. Het is een aanpassing om het Energiedecreet meer in lijn te brengen met de Europese richtlijnen. Concreet is dat uiteraard een extra stapje liberalisering want het betekent het overdragen van zaken naar de markt. We hebben de afgelopen jaren gezien – en we hebben er vorige week nog een debat over gehad – waartoe die liberalisering in de praktijk heeft geleid: hogere prijzen, slechte dienstverlening, trage ontwikkeling van hernieuwbare energie.

En dit keer is het niet de klant, dit keer zijn het de steden en gemeenten die de dupe worden. Er worden ondersteunende diensten van Fluvius stopgezet, de energieboekhouding, de renovatie van gebouwen, enzovoort. De lokale besturen worden dus naar de markt gestuurd, maar om daar dan direct een oplossing voor te vinden, moeten we hier straks ook een voorstel van resolutie indienen, om dan exact hetzelfde op een andere plek te doen. Het is werkelijk de wereld op zijn kop. Wij denken dat dat een slechte evolutie is. Wij gaan daar niet mee akkoord.

Nu wil men vanuit Vlaanderen openbardienstverplichtingen kunnen opleggen aan de federale elektriciteits- en gasbeheerders Elia en Fluxys. De heer Gryffroy gebruikt daarvoor het argument dat rationeel energiegebruik op land en beheer van nieuwe energiebronnen op land exclusief gewestelijke bevoegdheden zijn. Sta mij toe om daar mijn twijfels bij te hebben. Ik denk, mijnheer Gryffroy, dat u daar ook twijfels bij hebt want anders had u dat advies van de Raad van State allang gevraagd. Dan had u namelijk uitsluitel dat het correct was, maar dat wilt u niet, dat durft u niet. En dat is natuurlijk omdat u er helemaal niet zo zeker van bent als u hier probeert te doen overkomen. Er is geen overleg geweest met de federale overheid en ook niet met de federale energieregulator. De kans dat dit voorstel van decreet, zoals zovele andere, beste collega's van de meerderheid, op het bord van het Grondwettelijk Hof terechtkomt, is niet onbestaand.

Wij zijn niet voor een verdere liberaliseringslogica, wij zijn niet voor juridische onzekerheid. Dus gaan we dit voorstel van decreet niet goedkeuren.

Voorzitter, gezien het feit dat de heer Bothuyne al zijn voorstel van resolutie heeft toegelicht, stel ik voor dat ik meteen reageer. Dan kunnen we dat straks, wat mij betreft, overslaan. Het voorstel van resolutie wil een aantal zaken van Fluvius overdragen. Wij zullen ons daarop onthouden omdat het gewoon een totaal absurde manier van werken is om de dienstverlening bij Fluvius af te bouwen, om ze dan over te hevelen naar iets anders. De meerderheid zelf erkent dat het uitvoeren van de Europese richtlijnen, het vermarkten van de dienstverlening, voor problemen gaat zorgen. Veel gemeenten maken gebruik van die diensten. 48 procent van de lokale besturen maakt er gebruik van. Zoals jullie zelf aangeven dreigt het wegvallen van het aanbod de toegang tot de markt te bemoeilijken. Nu wordt er aan het Vlaams Energiebedrijf gevraagd om meer ondersteuning te bieden. Daar worden middelen voor vrijgemaakt. Op zich is het natuurlijk goed dat er wordt gevraagd om middelen vrij te maken om die

dienstverlening aan te bieden. Maar dat is geen manier van werken. Daarom zullen wij ons onthouden op dat voorstel van resolutie.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega D’Haese pleit natuurlijk steeds voor meer staat. Hij heeft verwezen naar het debat van vorige week. Mijnheer D’Haese, u zegt dat liberalisering zou hebben geleid tot hogere prijzen en slechtere dienstverlening. Dat is geen feit, dat is een mening.

Over de feiten. Vandaag is Fluvius belast met tal van taken en men heeft daar vooral ook een heel aantal taken op zich genomen. Fluvius staat bijvoorbeeld in voor de groepsaankoop van strooizout, van pampers, van – houd u vast – de medische controle van gemeenten. Dat zijn volgens ons absoluut geen kerntaken van een netbeheerder.

Vandaag is er een Europese richtlijn die ons dwingt om de taken van de netbeheerder decretaal vast te leggen. Collega Gryffroy heeft omstandig toegelicht dat we een aantal van die taken niet met een vingervinger kunnen overdragen aan de administratie of aan iemand anders. Dat komt omdat ofwel die partijen er niet zijn, ofwel omdat de administratie nog niet uitgerust is om die taken over te nemen. Het is onze vaste overtuiging, collega Gryffroy – ik kijk naar u –, om dat kerntakendebat te voeren en ervoor te zorgen dat zowel de administratie als een verkenning van de marktpartijen, ons ertoe leiden dat debat open en transparant te kunnen voeren. Maar met dit voorstel van decreet stellen we ons voorlopig in lijn met de Europese regelgeving om de continuïteit van de dienstverlening van Fluvius te garanderen, zonder dat er nog verder extra niet-kerntaken, niet-gereguleerde taken bovenop moeten komen.

De opmerking van collega Aerts over de eengemaakte nutsregulator is inderdaad een passage uit het regeerakkoord. We hebben de vaste overtuiging om de komende dagen vanuit het parlement daar initiatieven rond te nemen. Waarschijnlijk zullen we die deze of volgende week niet meer kunnen bespreken, maar dan wel bij het begin van het nieuwe jaar. Dus, wanneer er meer helderheid is bij de administratie, wanneer er meer zicht is op het vermogen van de marktpartijen en welke taken kunnen worden overgedragen, dan zal meteen ook het debat over de nutsregulator kunnen worden gevoerd. Geen vrees: niet alleen het debat over de heilige Drievuldigheid in energie – betaalbaarheid, rechtszekerheid en duurzaamheid – zal gevoerd worden, maar ook de rol tussen marktpartijen, regulatoren en distributienetbeheerders zal op een coherente manier door dit parlement besproken en beslist kunnen worden. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik wil kort reageren op de collega’s van de oppositie. Collega’s, met dit voorstel van decreet en met dit voorstel van resolutie voeren we natuurlijk het kerntakendebat. We zijn het op dit moment aan het voeren en we kunnen het geen drie of vier keer na elkaar blijven voeren. We nemen beslissingen, we maken keuzes. We maken een keuze voor een heel slagkrachtige distributienetbeheerder die kan focussen op zijn taken in het kader van de energietransitie, en die zich niet moet gaan bezighouden met andere zaken die daar veel minder mee te maken hebben. Het energietransitiedatabeheer dat daarbij komt kijken, is een bijzonder grote uitdaging, en daarvoor hebben we een slagkrachtige netbeheerder nodig. Dat betekent inderdaad dat we een stuk dienstverlening voor lokale besturen, die daar wordt georganiseerd, gaan afbouwen. We vertrouwen dat toe aan een samenwerking tussen die lokale besturen en het Vlaams Energiebedrijf. Dat is logisch. Want op dit moment is zowel het Vlaams Energiebedrijf als Fluvius bezig met dienstverlening naar lokale besturen. Dat is niet de slagkrachtige overheid die collega D’Haese, bijvoorbeeld,

graag aan het werk wil zien. Dat is een overheid die op verschillende fronten tegelijk hetzelfde probeert te doen, en dus niet als slagkrachtig kan worden gekenmerkt. Door deze taak nu uitdrukkelijk richting het Vlaams Energiebedrijf te gaan sturen, in samenwerking met lokale besturen en streekontwikkelings-intercommunales, maar vooral ook met de marktpartijen die de kennis en ervaring hebben om onze lokale besturen te ondersteunen, maken we duidelijk keuzes die horen bij een kerntakendebat. Dat zijn we hier, nu, op dit moment aan het voeren. En dat de regulator ons daarbij advies heeft gegeven, is zeer goed en zeer welkom. Maar zoals de richtlijn ook uitwijst: het is aan de politiek, het is aan de overheid, om te beslissen over de taakstelling van de netbeheerders. En dat is hetgeen wij hier met dit voorstel van decreet vandaag willen gaan doen.

Wat betreft het advies van de Raad van State, collega's: als het Grondwettelijk Hof zelf een heel duidelijke uitspraak doet over de taakverdeling en bevoegdheidsverdeling, en over waar Vlaanderen kan gaan en staan rond het energiebeleid, dan is het toch wel onzinnig om dat weer te gaan 'challengen' bij de Raad van State. Zo kun je adviezen blijven vragen. Nee, ik denk dat er beslissingen nodig zijn om het kerntakendebat, dat zo noodzakelijk is in het energiebeleid, te kunnen beslechten en stappen vooruit te kunnen zetten.

En wat betreft de regulator, collega Schiltz heeft het gezegd: het is een dossier dat inderdaad thuishoort in dit parlement en dat we in de komende dagen graag in een voorstel van decreet zullen gieten en later met u zullen bespreken, na een ongetwijfeld uitgebreide adviesronde.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Collega Bothuyne, ik wil eerst ingaan op het laatste. U verwijst nu, opnieuw, enkel naar het stukje, zoals collega Gryffroy al deed, met de Eliaverplichtingen die erbij komen. Maar u vergeet daarbij opnieuw dat de VREG in zijn advies zegt dat dit strijdig is met de Europese regelgeving. Hij baseert zich daarvoor op de Raad van State. Maar goed, u wenst dat blijkbaar te negeren. Ik denk dat dat evengoed een reden was om het advies te vragen. Ik heb van in het begin gezegd dat er twee redenen zijn om dat te doen.

En dan zegt u dat we hier en nu het kerntakendebat voeren. Ik ben het helemaal eens met collega Schiltz, dat Fluvius niet de pampers moet voorzien. Ik denk dat niemand daaraan twijfelt. Maar is dit dan echt 'het kerntakendebat voeren'? In alle eerlijkheid, voeren we over zoiets belangrijks dan nu zagezegd opeens het kerntakendebat? Fluvius hebben we hier niet over gehoord. Het VEB? Niet gehoord. De lokale besturen? Niet gehoord. Het VEKA? Niet gehoord. De VREG? Wel gehoord, maar dat advies smijten we dan zo rap mogelijk in de vuilnisbak.

Dat is niet 'ernstig een kerntakendebat voeren', collega's. Dat is nu daar misschien een sausje over proberen te gieten, maar dit is geen kerntakendebat. Bij een kerntakendebat bevraag je je stakeholders. Ik hoop dat we daarvan nu toch allemaal overtuigd zijn, dat het meer is dan een bespreking van een kwartier of een halfuur lang om kwart na negen 's avonds. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat de discussie al uitvoerig gevoerd is in de commissie. Dus, collega Aerts, u kunt niet zeggen dat het allemaal holderdebolder en rap is gegaan. Het is daar zeer uitvoerig besproken, en alle stukken zijn zeker op tijd binnengebracht.

Ik heb ook nooit beweerd dat dit het kerntakendebat is. Dat gaat u nergens terugvinden in de stukken of in mijn uitspraken. Ik heb enkel gezegd dat we een

van de activiteiten inderdaad wegbrengen van Fluvius, en die brengen we op een hoger niveau, dat is de dienstverlening aan de gemeentes.

Voor de andere activiteiten wil ik niet dat de regulator inderdaad een bindend advies mag geven, ja of neen. Want dan kom je in een situatie waarbij je, als je zelfs een kerntakendebat zou voeren in het najaar, die diensten niet zomaar overbrengt naar een ander niveau vanwege problemen met budgettering, een paar honderden mensen of honderden miljoenen euro's nodig hebt, enzovoort, enzovoort. Ik wil ondertussen ook niet het risico lopen dat ik 80.000 mensen in de kou moet steken, of bij een faillissement van een leverancier die mensen in de kou moet steken, net zoals in Frankrijk of Duitsland of Nederland kan gebeuren. Op dat vlak hebben wij het beste solidair systeem. Ik wil dat wel nog even kunnen behouden. Dank u wel. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Vraag nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2022-23, nr. 1753/1)*

– Artikel 1 tot en met 10 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Hilâl Yalçın en Karolien Grosemans over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs

– 1759 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Hilâl Yalçın en Karolien Grosemans over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit voorstel van decreet voor de minimumdoelen tweede en derde graad is voor het Vlaams onderwijs een belangrijk decreet. In het parlement hebben we heel wat debatten, in uw omgeving hebt u die waarschijnlijk ook met leerkrachten, over de onderwijskwaliteit. Dit decreet is eigenlijk vorige legislatuur gestart met de vraag wat onze jongeren moeten kennen en kunnen als ze uit het secundair onderwijs komen en een diploma secundair onderwijs verwerven, in het aso, bso, tso en kso.

U weet, beste collega's, dat we deze stemming hier in dit parlement al eens gehad hebben. Toen werden deze eindtermen zonder enige tegenstem goedgekeurd. Maar er stapten een aantal schoolbesturen, onder aansturing van een koepel, naar het Grondwettelijk Hof. Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat een aantal van deze minimumdoelen te uitgebreid waren. Nu, collega's, wij kunnen daar allerlei gevoelens bij hebben, bij die uitspraak, maar ze is er. Ze is

er en ik steek niet onder stoelen of banken dat ik een aantal van de eindtermen die toen vernietigd werden, ook wel zeer goed vond, maar ze zijn vernietigd. We kunnen hier nu weer een heel lang debat voeren over wat er toen in stond, maar dat brengt weinig zoden aan de dijk.

Wat maakt dat we vandaag, collega's, iets meer dan een jaar na die vernietiging, hier opnieuw met een nieuw voorstel van decreet zijn, met nieuwe specifieke eindtermen tweede en derde graad, om onze studierichtingen in het secundair onderwijs de basis te geven, de minimumdoelen die die leerlingen moeten kennen en kunnen.

Collega's, het feit dat dat na één jaar is gelukt en ook met instemming van iedereen die daaraan heeft meegewerkt, is doordat we zowel een ontwikkelcommissie hebben gehad, een overkoepelende commissie hebben gehad met de onderwijsverstrekkers, maar ook een valideringscommissie. Dat maakt dat de eindtermen die vandaag voor u voorliggen, een gedragenheid hebben bij de vertegenwoordigers vanuit het onderwijsveld. En dat we met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid weten dat zij niet opnieuw naar het Grondwettelijk Hof zullen stappen, om deze minimumdoelen te laten vernietigen. Ik denk dat dat voor ons Vlaams onderwijs een belangrijk signaal is. Dat is één.

Twee, deze minimumdoelen zijn minimumdoelen. En dus zijn dit op geen enkele manier maximumdoelen. Ik denk dat dit vanuit de indieners belangrijk is om mee te geven. Het is niet de bedoeling dat scholen stoppen en zich niet verder inzetten om meer te bereiken bij hun leerlingen dan wat hierin wordt aangegeven. Waarom moeten we dat toch meegeven? Omdat we met deze meerderheid de ambitie hebben uitgesproken om effectief ons onderwijs te versterken en om extra zaken in te brengen. En dat gebeurt ook; u zult gemerkt hebben dat in deze eindtermen – in deze minimumdoelen – wordt gewerkt rond sleutelcompetenties. In humane wetenschappen bijvoorbeeld is dat in het kader van de sleutelcompetentie wiskunde veel uitgebreider en sterker geformuleerd. Collega's, dat vindt zijn grond in het feit dat studenten, leerlingen die humane wetenschappen studeren voldoende statistiek moeten kennen als zij naar het hoger onderwijs gaan – psychologie, pedagogiek – om daar überhaupt een kans tot slagen te hebben.

Langs de andere kant zijn ze ook genuanceerd, verminderd in aantal in tso, bso en kso, om het mogelijk te maken dat deze leerlingen voldoende stage kunnen doen, voldoende praktijkvakken hebben, en dat de kunstvakken er ook allemaal in kunnen. Want dat was, denk ik, vanuit onze N-VA-fractie een terechte bekommernis over het veld. Gaan we dat nog allemaal georganiseerd krijgen? Helaas heeft dat debat niet kunnen plaatsvinden met de betrokken koepel, maar hebben zij de weg van het Grondwettelijk Hof gekozen. Het zij zo, dat is het verleden, daar kunnen we helaas niks meer aan veranderen.

Die reductie heeft er ook toe geleid dat een aantal zaken, zoals een taxonomie, daar niet meer in zit. Wij waren daar niet mee getrouwd, het gaat over een aantal werkwoorden die in deze eindtermen, in deze minimumdoelen worden gebruikt en hoe we die allemaal samen begrijpen.

Deze minimumdoelen hebben ook een memorie en bij een aantal zijn er ook voetnoten. Op de website zal dit voor alle leerkrachten duidelijk worden geafricheerd. Ik roep dan ook alle onderwijsverstrekkers – en iedereen die bij onderwijs betrokken is – op om het voor leerkrachten eenvoudig te houden en om alle leerkrachten, tot welk net ze ook behoren, te verwijzen naar de website. Dan is er in elk geval al geen discussie meer over hoe het ene of het andere anders moet worden gelezen. Het zijn dan, collega's, de minimumdoelen die hier vandaag worden goedgekeurd.

Ik voeg er nog aan toe dat u inderdaad kunt opmerken dat ze nu, begin juli, worden goedgekeurd en dat ze ingaan op 1 september, wat enige impact heeft op het onderwijsveld. We gaan dat niet ontkennen, maar er zijn wel twee zaken die van belang zijn. Het eerste punt is dat wiskunde is wat wiskunde is, dat taal is wat taal is, en dat deze eindtermen niks veranderen aan grammatica, bepaalde formules of bepaalde chemische formules. Die zijn wat ze zijn en ze worden nog altijd gegeven.

Het tweede punt is dat de scholen vandaag al werken met de eindtermen die eigenlijk vernietigd zijn en die op een aantal vlakken uitgebreider zijn. Dat wil zeggen dat die leerkrachten zich op dat vlak niet veel zorgen moeten maken, want ze werkten al met de uitgebreidere eindtermen, die nu afgeslankt zijn en eenvoudiger zijn geworden. Dus ik denk dat we daar de leerkrachten moeten geruststellen. Daarbovenop is er ook nog een genadejaar, wat betekent dat men daar bij een eventuele doorlichting begrip voor zal hebben. Ik denk dat we vandaag absoluut tegen leerkrachten kunnen zeggen dat ze niet in paniek moeten raken, zich geen zorgen moeten maken, dat ze wel degelijk verder kunnen werken en volgend jaar gaandeweg kunnen bekijken welke stukken ze al dan niet nog moeten aanpassen en bijstellen.

Collega's, ik wil wel nog beklemtonen dat het aantal uur dat aan een vak wordt gegeven, de lessentabellen, vakken die al dan niet gekoppeld worden aan bepaalde minimumdoelen, of de manier waarop iets in een bepaalde richting wordt gegeven, al dan niet met praktijklabo, niet in dit decreet staat. Want daar is ook al wat discussie over. Dat behoort niet tot de bevoegdheid van dit parlement, ook niet tot dat van de overheid. Dat is de vrijheid van de school.

Collega's over alle partijgrenzen heen, ik stel op het terrein vast dat men zegt dat wij beslissen dat ze de vakken labo en chemie niet meer mogen geven. Het is belangrijk om duidelijk aan te geven dat dat niet onze beslissing is, dat dat eventueel in het voorstel van de lessentabel van hun koepel staat, maar dat elke school daar vrij in is. Dat is dan ook een oproep die ik bij deze wil doen aan leerkrachten en aan directies. De vorige eindtermen zijn vernietigd onder de vlag van de vrijheid van onderwijs. Ik roep dan ook alle leerkrachten en directies op om die vrijheid van onderwijs te gebruiken om ambitieus te zijn en een maximale invulling geven aan deze eindtermen.

Ik rond af, want dit is natuurlijk niet het eindpunt van minimumdoelen en eindtermen. De volgende fase zijn onze minimumdoelen en eindtermen van het basisonderwijs. Ik hoop dat we daar met alle lessen die geleerd zijn in dit traject, maar ook in een gezamenlijke bekommernis voor onderwijskwaliteit en een goede basis waar deze eindtermen in tweede en derde graad op verderbouwen, samen ambitieus kunnen zijn en ervoor kunnen zorgen dat we in de toekomst blijven inzetten op sterk Vlaams onderwijs. Vanuit de N-VA-fractie gaan we dit met veel enthousiasme goedkeuren, en ik hoop dat dit ook in dit parlement zo breed mogelijk kan. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Zoals altijd ga ik niet herhalen wat collega Daniëls heeft gezegd, maar ik ga een aantal zaken toevoegen die voor ons toch wel belangrijk zijn. Dit decreet is toch wel een historisch decreet en het gaat over de einddoelen die hier voorliggen en die geland zijn binnen het kaderdecreet dat al enige tijd vastligt. Voor ons is het belangrijk dat die eindtermen minimumdoelen zijn, en dat is niet nieuw. De eindtermen zijn altijd al minimumdoelen geweest. Nu wordt daar nog meer de nadruk op gelegd. De eindtermen moeten nog beperkt zijn in hun aantal. Ze moeten duidelijk zijn, gericht zijn op de kern en sober geformuleerd. Dat is wat vandaag ook voorligt.

Het is een verhaal dat gestart is met de modernisering van het secundair onderwijs, waarbij ook de eindtermen haalbaar moeten zijn voor alle studierichtingen en finaliteiten. De profilering van de studierichtingen is ook belangrijk. Er zijn eindtermen en specifieke eindtermen. Die laatste zorgen ervoor dat de verschillende richtingen in de tweede en de derde graad beloven wat ze beloven te zijn of kunnen realiseren wat ze beloven te zijn. Ze beloven zowel een doorstroomfinaliteit, een dubbele finaliteit of een arbeidsfinaliteit. Dat hebben we ook in de vorige legislatuur vastgepakt. Daar is een onderzoek gebeurd en daaruit bleek dat sommige richtingen niet echt voorbereidden op wat ze beloofden om op voor te bereiden. Met deze eindtermen kunnen we dat wel doen.

Collega's, we verwachten veel van het onderwijsveld. We hebben het daarstraks ook al aangehaald. Het is vakantie, maar ik ben ervan overtuigd dat de mensen dit debat echt wel volgen. Dat zie ik trouwens ook aan de berichten die ik ontvang.

Ik denk dat het gepast is om hun ook allen dankbaar te zijn voor hun inzet, voor het werk dat tot nu toe is gerealiseerd en voor het werk dat straks nog wordt geleverd. Men gaat aan de slag met de eindtermen. Collega's, hopelijk is dat ook wat de onderwijsverstrekkers breed uitdragen, samen met ons, namelijk dat deze eindtermen minimumdoelen zijn en dat men er ambitieus mee aan de slag moet en mag gaan. Deze eindtermen mogen niet aanvoelen als een krappe jas die rond de leerkracht zit, maar moeten net de vrijheid geven om ermee aan de slag te gaan.

Collega's, met deze eindtermen kunnen we werk maken van divers kwaliteitsvol onderwijs, want zoals u weet, passen wij vanuit de cd&v-fractie voor een soort van eenheidsworst, voor één soort van onderwijs. Wij geloven dat deze eindtermen de kwaliteit van het onderwijs ten goede kunnen komen.

Ik kan al afronden, voorzitter. Wij zullen dit goedkeuren. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik zal ook heel kort zijn in dezen. Ik dacht eerst nog even het tijdspad voor te lezen, maar wees gerust, ik zal dat niet doen.

Er zijn wel twee zaken die vorige sprekers hebben aangehaald en waar ik niet mee akkoord ga, hoewel het mijn coalitiegenoten zijn.

Ik vind dit niet noodzakelijk een historisch decreet, om de eenvoudige reden dat dit een decreet is dat we hebben moeten maken omdat de katholieke speler die de eindtermen mee heeft geschreven, vervolgens naar het Grondwettelijk Hof is gegaan om in te gaan tegen zijn eigen werk. Dat is de realiteit. Wij hebben soms de neiging iets te verbloemen en te zeggen dat het fantastisch verlopen is, maar de realiteit is dat we een vertraging hebben opgelopen, terwijl we al een jaar hadden kunnen werken met die nieuwe eindtermen. En eigenlijk is dat laatste bij een deel van het onderwijs vandaag ook al het geval. Daar is daarnet al naar verwezen.

What's in a name? Nu zijn het minimumdoelen, maar eigenlijk zijn de eindtermen, zoals collega Vandromme daarnet zei, altijd minimumdoelen, en moeten leerkrachten de nodige vrijheid krijgen om aan de slag te gaan en ervoor te zorgen dat zij jonge mensen afleveren die op het einde van hun schoolloopbaan in staat zijn om onze samenleving mee vorm te geven. Daarvoor moeten ze natuurlijk de nodige handvatten krijgen.

Maar we hebben hier jammer genoeg veel tijd verloren, en dat lag niet aan de politiek. Het is volledig in handen gegeven van de verschillende spelers binnen het onderwijs om die eindtermen te schrijven. Vervolgens hebben ze, of tenminste een van die spelers, gezegd dat wat ze zelf geschreven hadden, niet goed was.

Vrijheid van onderwijs speelt soms op hele speciale manieren op. Er zijn oprispingen die soms wel eens speciaal uitdraaien, vind ik persoonlijk. Nu is het zaak om zo snel mogelijk de eindtermen of minimumdoelen van het basisonderwijs tot een goed einde te brengen. Dat is een heel belangrijke stap. Zo kunnen we ervoor zorgen dat waar we vandaag achterlopen – dat is gewoon de realiteit – we zo snel mogelijk weer up-to-date kunnen geraken. We moeten daarover het debat kunnen voeren in dit parlement en met de verschillende spelers binnen het onderwijs. Zo kunnen we ervoor zorgen dat we jonge mensen een duidelijke lijn geven in het onderwijs die ervoor zorgt dat zij klaar zijn om in de samenleving een functie op te nemen.

– Joke Schauvliege, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

Ik hoop dat dat er in het geheel voor zorgt dat we er als samenleving sterker uit komen, want de realiteit is dat we vandaag door het lerarentekort, doordat we inderdaad niet altijd het juiste onderwijs kunnen aanbieden, aan de staart bengelen, terwijl een regio als Vlaanderen in de top 3 zou moeten staan.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik zal nog korter zijn want we hebben dit al uitgebreid besproken tijdens verschillende sessies, hoorzittingen inclusief, in de commissie. Ik herhaal mijn besluit uit de commissie. We zijn tevreden dat er op de valreep toch nog minimumdoelen voorliggen. Ik dank al diegenen die daar de laatste maanden hard aan gewerkt hebben. Ik hoop ook dat de leerkrachten, de directies en de handboekenmakers de moed zullen vinden om er deze zomer nog mee aan de slag te gaan want de tijd dringt. En ja, uit de praktijk zou moeten blijken of deze eindtermen wel degelijk van hoog niveau zijn, toetsbaar en evalueerbaar. Daar hebben we als fractie toch nog wat twijfels over. Daarom zullen we ons bij het stemmen onthouden.

– Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het verhaal van de eindtermen is inderdaad opnieuw geen al te mooi proces: een maandenlange onzekerheid en onduidelijkheid voor het onderwijsveld. We waren nochtans goed begonnen in de vorige legislatuur met het idee dat de eindtermen meer dan twintig jaar oud waren en dus dringend aan een modernisering toe waren om leerlingen klaar te maken voor de 21ste eeuw met nieuwe competenties, kennis, attitudes, nieuwe sleutelcompetenties om ons onderwijs te moderniseren. Dat was eigenlijk het vertrekpunt. We hebben daar vanuit de oppositie ook kamerbreed aan meegewerkt.

We waren eigenlijk gelukkig met de sleutelcompetenties, maar dan is deze legislatuur de concretisering van start moeten gaan en zijn we inderdaad in een onverkwikkelijk gevecht terechtgekomen. Het is een vrij fundamenteel gevecht tussen vrijheid, gelijkheid en vergelijkbaarheid met de vraag van wat het beste is voor het verhogen van de onderwijskwaliteit. Zijn dat eindtermen die zeer concreet en gedetailleerd zijn, waarbij er een soort lat gelegd wordt die gelijk is voor elke school en voor elk onderwijsnet? Of moet je toch wat meer vrijheid geven zodat leerkrachten zich een stukje van dat onderwijs eigen kunnen maken, betrokken zijn, er zelf invulling aan kunnen geven?

De discussie is nog altijd niet beslecht. We hebben op dit moment een soort compromis waar de verschillende partijen zich hopelijk wat in kunnen vinden en waar iedereen nog wat mee weg kan. Maar laat ons wel wezen, de minister verkoopt de eindtermen als hetgeen er absoluut voor zal zorgen dat de onderwijskwaliteit omhoog zal gaan. Collega's, er is meer nodig dan dat. Je kunt je lat wel ergens leggen, maar je hebt dan leerkrachten nodig om ervoor te zorgen dat de leerlingen over die lat geraken. Je hebt leerkrachten nodig die in hun leerlingen geloven. Je hebt pedagogie nodig die ervoor zorgt dat we de juiste dingen doen. Er zijn dus nog veel meer werven dan die eindtermen nu.

Er zijn ook andere grote veranderingen, de onderwijshervorming van aso, tso, bso naar de doorstroom, de dubbele finaliteit en de arbeidsmarktfinaliteit. De basisvorming is voor heel veel leerlingen dezelfde, die is breder dan voorheen. Dat was op een bepaald moment te zwaar voor de verschillende finaliteiten: de doorstroom en de dubbele finaliteit. Dan zijn er zaken uit de basisvorming verschoven naar de specifieke eindtermen of minimumdoelen, dus voor de specifieke richtingen. De vraag is, en dat zal maar blijken uit de praktijk, of er dan nog voldoende voor iedereen in die basisvorming zit en of er geen al te belangrijke zaken – en dat bleek toch uit de hoorzitting –, bijvoorbeeld rond taal, doorgevoerd zijn naar de specifieke vorming. Het zal moeten blijken of die lat dan toch hoog genoeg zal zijn wat de basisvorming betreft.

Uit de hoorzittingen bleek dat alles wat met attitudes te maken heeft, geschrapt is, terwijl de heer De Man van de valideringscommissie aangaf dat attitudes ook belangrijk zijn. Dat gaat over kritisch zijn, over veerkracht, over zulke zaken die misschien niet meetbaar zijn – dat stond in het kaderdecreet –, maar toch belangrijk zijn. Het is eigenlijk wel jammer dat daar zo weinig aandacht voor is. Wij kunnen hem daarin steunen en dat is ook een van de redenen waarom wij ons gaan onthouden.

Iets anders is dat er toch wel nieuwe vakken en richtingen zijn – dat konden we deze ochtend in de krant De Morgen lezen – met nieuwe leerinhouden. Omdat alles natuurlijk weeral zo laat komt, bestaat daar nog niet echt lesmateriaal voor. De leerkracht in kwestie had het over kleine vakken als biotechnologische en chemietechnieken, geloof ik, waar alles nog ontwikkeld moet worden.

Denk daarbij misschien ook aan – iets waar u fier op bent, mijnheer Daniëls – alles wat met statistiek in humane wetenschappen te maken heeft. Het is inderdaad zeer goed dat die humane wetenschappen meer zullen voorbereiden op richtingen als sociologie, waar statistiek echt nodig is. Maar dat was er niet, dus er zijn ook geen handboeken voor. Dat moet dus nog ontwikkeld worden, en daarover is het veld toch wel wat in paniek.

Het voorstel van de persoon die het woord nam in de krant – en de heer Surma ondersteunde dat – was om een aantal gedetacheerde leerkrachten te betalen om voor die kleinere vakken samen die leerinhouden te ontwikkelen, om het veld niet helemaal aan zijn lot over te laten.

We kunnen misschien wel zeggen dat het een taak voor de koepels of voor de pedagogische begeleidingsdiensten is, maar daar is nu ook niet zoveel overschot voor. Misschien kunnen wij; het Vlaams Parlement, of jullie, de Vlaamse Regering, een inspanning doen, gezien alles zo laat komt, om het terrein te ondersteunen om die vakken waar nog geen echt lesmateriaal voor is via een aantal gedetacheerde leerkrachten te ondersteunen.

Ik vond dat wel een heel goed voorstel van die leerkracht vandaag in de krant. Mijn vraag is concreet hoe jullie daar tegenover staan.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, dit is inderdaad op de valreep. De eindtermen tweede en derde graad secundair, tweede poging. Enerzijds ben ik opgelucht dat die in de plenaire zijn geraakt. Ik denk dat we het allemaal al heel lang eens waren dat de eindtermen aan een update toe waren.

Ik ben ook blij dat we op die manier de aansluiting niet zullen missen voor die leerlingen die in de eerste graad wel al met nieuwe eindtermen hebben gewerkt, en die nu dus ook in de tweede graad met gemoderniseerde eindtermen aan de slag kunnen. Ik wil ook een oprecht woord van dank uitspreken voor al die mensen die het voorbije jaar heel hard hebben gewerkt om toch te kunnen landen met dit nieuwe pakket.

Maar anderzijds, collega's, zal ik niet onder stoelen of banken steken dat heel de saga van de eindtermen oprecht veel pijn doet aan mijn onderwijshart. Ik heb in de commissie al uitgebreid uitgelegd waarom. Ik vat hier nog eens de essentie samen, omdat ik het wel echt heel belangrijk vind.

Laat ons eerlijk zijn, collega's: je kunt de weg naar de eindtermen zoals die hier vandaag liggen alleen maar omschrijven als een brokkenparcours. Een brokkenparcours waar onze leerkrachten, onze directies, onze scholen, vandaag echt de prijs voor betalen. Want die zullen deze zomer aan de bak moeten om tegen 1 september alle lesmateriaal klaar te krijgen. Het stond deze week inderdaad nog in de krant. Het wordt op heel veel plaatsen 'gebricoleer' en gepuzzel. En heel eerlijk: het is niet dat onze leerkrachten werk en stress tekortkomen.

Het is een brokkenparcours, collega's, met wat ons betreft twee verantwoordelijken. Enerzijds een regering, een meerderheid, die van in het begin een aantal methodologische fouten heeft gemaakt. Wie graag leest dewelke, verwijs ik graag door naar het verslag van de commissie. Die regering, collega's, stelt ons als parlement, als wetgevende macht, voor voldongen feiten.

Want die eindtermen moeten hier vandaag pro forma worden gestemd. De leerplannen zijn al lang rondgestuurd. De scholen zijn er al mee aan de slag. Wij moeten hier vandaag voor de show nog eens op een knopje drukken, en om heel eerlijk te zijn heb ik het daar als democraat heel moeilijk mee.

Anderzijds, collega's, is er natuurlijk ook de Guimardstraat, die, wat ons betreft, van die eindtermen de inzet heeft gemaakt van een machtsstrijd, een machtsstrijd met de overheid, over wie er nu het laatste woord heeft over wat gegeven wordt in onze scholen. Een machtsstrijd die, als ik naar het proces kijk, toch te veel is beslecht in het voordeel van de onderwijsverstrekkers.

Want na die vernietiging van de eerste versie van de eindtermen, hebben zij uiteindelijk de pen vastgehouden in die nieuw geïnstalleerde overkoepelende commissie, hebben zij de facto dat nieuwe pakket minimumdoelen onderhandeld, die ze dan zelf moeten bereiken. Ik vind dat een verhaal van rechter en partij tegelijkertijd. Ik vind dat niet gezond.

De minister – hij heeft het zelf gezegd – heeft wel een aantal keer 'bemiddeld', maar in de feiten stond hij er toch vooral bij en keek ernaar. Daar hebben wij een fundamenteel, principieel probleem mee.

Maar het laat zich vooral ook voelen in de inhoud van de nieuwe eindtermen. Want voor het katholiek onderwijs betekent vrijheid van onderwijs eigenlijk vooral dat de overheid zich zo weinig mogelijk moet moeien met wat er in de klassen wordt gegeven. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat ze met de grove borstel door die eerste versie van de eindtermen zijn gegaan.

Het resultaat is wat ons betreft een pakket dat voor alle finaliteiten en op veel vlakken zo vaag en zo breed is, dat een hele resem inhoudelijke experts eigenlijk openlijk zegt dat het ambitieniveau de facto op alle fronten wordt verlaagd, of zeker niet verhoogd. Dat is inclusief leden van de ontwikkelcommissies. En als het gaat over inhoud, dan luister ik graag naar die mensen. Het is zo vaag en zo breed, collega's, dat ik mij samen met de valideringscommissie afvraag hoe sommige eindtermen evalueerbaar zijn, of ze überhaupt getoetst gaan kunnen worden in centrale toetsen. Het is zo vaag en zo breed dat de curricula voor verschillende onderwijsverstrekkers de facto ook steeds verder uit elkaar komen te liggen. Onze leerlingen gaan op het einde van de rit nog wel hetzelfde diploma krijgen, zonder garantie dat ze dezelfde basis hebben meegekregen.

Voor alle duidelijkheid: mochten die nieuwe eindtermen voor het technisch en beroepsonderwijs, en het kunstonderwijs, kritisch tegen het licht worden gehouden? Absoluut. Herinner u dat wij ons op de vorige versie van de eindtermen ook hebben onthouden, omdat we absoluut niet ongevoelig waren voor de noodkloten die er toen waren vanuit het praktijk- en kunstonderwijs, omdat hun pakket zozeer overladen was geraakt dat er eigenlijk amper nog ruimte was voor praktijklessen. Vandaar dat wij ook de oprichting van de praktijkcommissie hebben gesteund. Wij vonden dat zij hun oordeel moesten kunnen vellen over de haalbaarheid van die eerste eindtermen.

Maar nu, collega's, kan ik enkel vaststellen dat het hele pakket eindtermen is uitgehold. Daar maak ik mij dus oprecht grote zorgen over, zeker omdat ik de meerderheid heb horen beweren dat die eindtermen een cruciaal onderdeel zijn van hun plannen om de kwaliteit van het onderwijs te versterken. Ik kan alleen maar zeggen 'terecht'. De eindtermen zijn ook voor ons fundamenteel een cruciaal element voor de overheid om de kwaliteit van onderwijs te garanderen en te controleren. Maar dan moet de overheid die ambitie natuurlijk zelf stevig in handen houden en niet toestaan dat ze worden uitgekleeft door één onderwijsverstrekker met een eigen agenda. Dat is, vrezen wij, toch exact wat er hier is gebeurd. De leerplannen van koepels, of van netten, tegen wie ik een aantal partijen van de meerderheid regelmatig van leer hoor trekken, gaan in de feiten net nog belangrijker worden als houvast voor scholen, met deze zeer brede eindtermen. Dat vrezen wij.

Ik kan alleen maar met u hopen, mijnheer Daniëls, dat we inderdaad heel veel leerkrachten gaan zien die zelf met die eindtermen aan de slag gaan, om vanuit hun vakmanschap zelf met leerplannen te komen. Ik denk dat dat de beste garantie is voor sterk onderwijs. Maar hoop is natuurlijk niet genoeg op een moment dat de kwaliteit van ons onderwijs echt stevig onder druk staat, om het eufemistisch uit te drukken. Ik denk dat het ondertussen wel duidelijk is dat wij vrezen dat die nieuwe eindtermen toch een gemiste kans zijn in de strijd voor sterker onderwijs. We zijn er niet helemaal van overtuigd dat ze de beloofde doorstart zijn voor meer kwaliteitsvol onderwijs. Dat is ook de reden waarom wij ons gaan onthouden. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, volgens ons zat de aanpak van de herwerking van de eindtermen – de einddoelen – al scheef van in het begin van de legislatuur. Om die reden hebben wij ons ook bij de vorige stemming al onthouden.

De nieuwe doelen die vandaag voorliggen zijn minder dwingend dan de vorige. Dat is positief, volgens ons. Dat is een positieve evolutie. Ook positief is dat de taxonomie van Bloom niet langer van toepassing is. Daarover zijn wij tevreden, omdat die ons inziens niet geschikt was voor curriculaire doelstellingen, en omdat de oefening in een fout kader stak. Daar ben ik vorige keer op doorgegaan.

Dat is dus positief. Negatief is vooral de timing – dat is al gezegd – en de mogelijkheid om deze doelen om te zetten in de praktijk. Er werd al verwezen naar de krantenartikels die verwijzen naar nieuwe vakken en richtingen waarvoor alles nog ontwikkeld moet worden. Er zijn natuurlijk nieuwe doelen voor tal van vakken, maar de zomervakantie is al anderhalve week bezig, collega's. Leerkrachten krijgen van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement de facto een vakantie-taak, bovenop de zware werkdruk die veel leerkrachten hebben moeten ervaren doorheen het afgelopen schooljaar. Ik hoor daarover wél veel bezorgde stemmen uit het onderwijsveld. Wij gaan ons om die reden dan ook onthouden. (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, bedankt voor alle opmerkingen en bijkomende vragen. Ik heb toch een paar zaken om mee te geven.

Ik hoor de collega's van Vooruit zeggen dat het eigenlijk al een voldongen feit is, omdat alles al lang naar de scholen is rondgestuurd. Het is natuurlijk het ene of het andere. Ofwel zeggen we dat we tot nu zullen wachten, en dan pas alles zullen rondsturen, en dan klopt wat collega De Witte zegt. Maar het is wel al rondgestuurd omdat er een akkoord is, niet alleen met het Katholiek Onderwijs Vlaanderen, maar met alle onderwijsverstrekkers. Scholen en leerkrachten, maar ook de pedagogische begeleiding, zijn al op de hoogte vanaf het moment dat er een akkoord was binnen de commissie.

Wat die nieuwe vakken betreft, wil ik nogmaals zeggen dat wij het niet zijn die nieuwe vakken maken. Dat is de verantwoordelijkheid van de koepels en van de scholen. Als zij zeggen dat ze een nieuw vak willen maken, dan is dat hun verantwoordelijkheid.

Vanuit Groen hoor ik de vraag of we geen gedetacheerde leerkrachten kunnen voorstellen. We hebben dat debat nog maar net gehad, die gedetacheerde leerkrachten zijn leerkrachten die je van de klas weghaalt om andere dingen te doen dan les te geven. We hebben hier nog maar net het debat gehad over hoe we zoveel mogelijk leerkrachten voor de klas moeten hebben. Het lijkt mij nu wel een vals signaal om dan mensen van de klas weg te halen.

Als het dan gaat over wiskunde in de humane wetenschappen, dan is dat al helemaal bizar. Wiskundeleerkracht is absoluut een knelpuntberoep. De inhouden van statistiek die wij in de humane wetenschappen willen, worden vandaag al in andere studierichtingen onderwezen. Het is dus niet zo dat er geen materiaal is. Het is een kwestie om dat materiaal uit die andere studierichtingen in de humane wetenschappen aan te wenden. Ik denk dat degenen die mee gezorgd hebben voor de vernietiging van die eerste eindtermen, misschien wel eens wat vakantie-werk hebben om die inhouden voor te bereiden. Dat lijkt mij wel een goede zaak om het vertrouwen wat terug te winnen op dat vlak. Ik voeg er nog even aan toe dat die gedoogperiode er ook is, collega's. Het is dus niet zo dat leerkrachten met de daver op het lijf op 1 september naar school moeten gaan. Dat is niet zo. Ik denk ook dat het belangrijk is dat wij dat signaal gezamenlijk uitdragen.

Er wordt verwezen naar de valideringscommissie, maar ik stel vast dat de valideringscommissie één eindterm over expressieve vormen in lichamelijk opvoeding niet heeft gevalideerd. Alle andere eindtermen zijn gevalideerd, allemaal. Dat is een vaststelling die ik doe. Voor die ene eindterm over expressievormen in lichamelijke opvoeding denk ik wel dat er genoeg creativiteit op het veld is.

Door verschillende collega's wordt verwezen naar die machtsstrijd. Ik denk dat we dat niet onder stoelen of banken moeten steken. Dat is inderdaad gebeurd. De lezing van artikel 24 paragraaf 5 van de Grondwet, en de rechtsspraak die

zich vandaag op basis van dat artikel heeft ontwikkeld, heeft geleid tot dit voldongen feit. Dat komt door een arrest van het Grondwettelijk Hof, en niet door een keuze van deze meerderheid. Als we vinden dat die lezing van artikel 24 niet meer voldoet aan de huidige noden, omdat het toen op een bepaalde manier is gemaakt, dan denk ik dat we eens naar dat betreffende artikel 24 moeten kijken. Maar dat gaat veel verder dan deze regeerperiode, dan deze meerderheid, en dan dit decreet.

Wat die finaliteit betreft, mevrouw Meuleman, de onderwijsvormen aso, tso, bso, en kso blijven vandaag nog altijd bestaan. Die zitten uiteraard wel in finaliteit. Het zijn net deze specifieke eindtermen die dat onderscheid maken.

Er werd ook opgemerkt dat de eindtermen niet alles gaan wijzigen. Dat is waar, collega's. Dat is absoluut waar, maar het is wel een deel van het verhaal, samen met de Vlaamse toetsen, de taalintegratietrajecten, de taalscreening, de stappen die we zetten in het hoger onderwijs, de commissie Beter Onderwijs, het Leerpunt van de heer De Bruyckere, en zo verder. Dat zijn allemaal stapjes die daartoe bijdragen. Neen, het is niet de enige maatregel, maar ja, het zijn wel allemaal maatregelen omdat we de klemtoon leggen op Nederlands, talen, wiskunde en wetenschappen. Zeggen we daarmee dat alle andere sleutelcompetenties niet belangrijk zijn? Absoluut niet, maar Nederlands, talen, wiskunde en wetenschappen zijn wel cruciale onderdelen voor al die andere vakken. Die focus leggen we nu ook met dit voorstel van decreet.

Tot daar, voorzitter, collega's, geef ik toch een aantal antwoorden op een aantal opmerkingen die hier werden gegeven.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1759/1)

– *Artikel 1 tot en met 7 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele over het waarborgen van een kwaliteitsvol dienstverleningsaanbod voor de lokale besturen, wat de uitvoering van het lokaal energie- en klimaatbeleid betreft
– 1757 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele over het waarborgen van een kwaliteitsvol dienstverleningsaanbod voor de lokale besturen, wat de uitvoering van het lokaal energie- en klimaatbeleid betreft.

De bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een beschermd statuut voor het bodemleven

– 1774 (2022-2023) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie over het verzoekschrift over een beschermd statuut voor het bodemleven.

De heer Vandaele, verslaggever, heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega's, op 3 februari 2023 werd er een verzoekschrift ingediend met als titel: 'Maak van het bodemleven een beschermd diersoort'. Dit verzoekschrift werd aan de commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie toegewezen. De commissie besliste op 28 februari 2023 tot een behandeling ten gronde. Daarbij werd er onder meer om een reactie gevraagd van minister Zuhal Demir en minister Jo Brouns.

De behandeling ten gronde van het verzoekschrift vond plaats op dinsdag 4 juli 2023. De verzoeker stelt dat het bodemleven een beschermd statuut toekennen, de eenvoudigste manier is om veel uitdagingen op te lossen, zoals CO₂-opslag, stikstofproblematiek, biodiversiteitsproblemen, extreme droogte, overstromingen, hoge kunstmestprijzen en vooral de menselijke gezondheid. Bij de bespreking gaven alle collega's aan dat een gezond bodemleven inderdaad belangrijk is.

Het antwoord van ministers Demir en Brouns is volgens Mieke Schauvliege onvoldoende en er moet een duidelijk signaal komen vanuit de commissie. Zelf stel ik vanuit de meerderheid voor om het antwoord van de ministers aan de verzoeker te bezorgen. Verdere opvolging kan dan vanuit de commissie gebeuren.

Collega De Roo beklemtoont dat beide ministers verwijzen naar het Europese initiatief waarop Vlaanderen zich zal moeten afstemmen. Beide ministers onderbouwen in hun antwoord ook waarom dit vandaag niet aan de orde is, maar dat het verder in de gaten wordt gehouden. Leo Pieters vindt het antwoord van de ministers vrij uitgebreid, met daarin een lijst aan initiatieven waar men mee bezig is.

Gweny De Vroe, commissievoorzitter, wijst er ten slotte op dat minister Brouns in zijn antwoord verwees naar het bestaansstimulerend bodembeleid en de Europese geharmoniseerde bodemregelgeving die een Vlaams parlementair initiatief zou kunnen doorkruisen. Zuhal Demir verwees ook naar het Europees kader dat er zat aan te komen en ging daarbij nog dieper in op de vragen van de verzoeker.

Ik kom tot de conclusie, voorzitter. De commissievoorzitter noteert als conclusie dat de commissie zich aansluit bij de antwoorden van ministers Brouns en Demir en dat die zullen worden bezorgd aan de verzoeker.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN DECREET van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkpleklers voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding

– 1781 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Peter Van Rompuy bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkpleklers voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding.

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Voorzitter, collega's, wij vragen de spoedbehandeling opdat dit voorstel van decreet zou kunnen ingaan op 1 september. Het is dus heel duidelijk waarom we de spoedbehandeling vragen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? (*Instemming*)

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkpleklers voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Voorzitter, het betreft een voorstel van decreet over twee technische aanpassingen, aangebracht op het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkpleklers voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding. De eerste wijziging gaat over het feit dat leerlingen en cursisten die geen leervergoeding van de onderneming ontvangen, via een verklaring op erewoord in plaats van een automatische controle via de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) moeten aantonen dat ze voldoen aan het criterium dat ze gedurende vier maanden in één schooljaar aanwezig waren op de werkplek om aanspraak te maken op de premie kwalificerend werkpleklers voor ondernemingen. Dat is een regeling die eigenlijk voor een beperkte groep is, namelijk maar achtduizend leerlingen. En daarvoor is er geen speciale code bij de RSZ.

Ten tweede moet er een rechtsgrond gecreëerd worden om de berekeningsvoorwaarden door de Vlaamse Regering te laten machtigen voor de hoogte van de leerlingenpremie alternerende opleiding.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1781/1)

– *Artikel 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft
– 1782 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we vragen de spoedbehandeling van dit voorstel van decreet vanwege een federale wet die nog maar zeer recent is goedgekeurd. Dit voorstel van decreet zou dus niet vroeger behandeld kunnen worden, ook niet in de commissie, omdat de basis zich situeert in een aanpassing van de titulatuur en de opleiding voor de vroegere hbo5 Verpleegkunde. Vanwege een Europees advies, dat stelde dat we niet zomaar alles dezelfde opleidingstitel Verpleegkunde konden geven, moet de hbo5 Verpleegkundeopleiding worden omgevormd tot de opleiding Basisverpleegkunde. Om die reden kan dit pas vandaag worden voorgelegd, voorzitter, collega's, en vandaar de spoed.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Ja)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het hoeft geen betoog dat verpleegkundige in Vlaanderen ook een knelpuntberoep is. Dat knelpuntberoep maakt dat we iedereen met elk talent op elk niveau nodig hebben. We hadden twee opleidingen Verpleegkunde. De ene is hbo5, gesitueerd bij de secundaire scholen in samenwerking met het hoger onderwijs, de vroegere vierde graad Verpleegkunde, op niveau 5. De andere is de bacheloropleiding Verpleegkunde aan de hogescholen, recent van drie jaar naar vier jaar verlengd. Die opleidingen bestonden in Vlaanderen vredig naast elkaar. Ze zorgden ervoor dat we overal waar nodig verpleegkundigen hadden. Ik geef nog mee dat de helft van de verpleegkundigen in ziekenhuizen eigenlijk een opleiding hbo5 hebben genoten.

Dat ging allemaal goed tot Europa tot de conclusie kwam dat twee opleidingen met dezelfde titel maar met een verschillende opleidingsduur niet kon. Als we wilden dat de opleiding hbo5 bleef bestaan, moest de duur worden verlengd, moest ze andere inhouden krijgen en eigenlijk de facto ophouden te bestaan. Nu, in het Vlaamse regeerakkoord hebben we heel duidelijk opgenomen dat we absoluut de leerzorgladder wilden behouden met mensen op niveau 4, hbo5 Verpleegkunde, en de bacheloropleiding. Ik stelde vast in het Vlaams Parlement dat er kamerbrede consensus over bestond om die verschillende trappen te laten bestaan.

Europa vindt dat een verpleegkundige eender waar moet kunnen werken. Wij hadden meer de optiek dat we hbo5 wilden behouden zonder een studieduurverlenging of zonder het profiel te verliezen. Om die reden hebben we daar lang over gewaakt. Wat mij betreft, is er iets te lang getalmd op federaal niveau, want op dit moment zit de opleiding hbo5 al twee jaar in de wachtkamer te wachten op een advies voor de studenten. Ik geef nog mee dat de wet wel al goedgekeurd is, maar het bijhorende koninklijk besluit (KB) is er nog steeds niet. De inhouden, de concrete taken zijn er vandaag nog niet.

Om te zorgen dat onze opleiding vanaf 1 september in orde is, ligt dit voorstel van decreet voor. Studenten, en dat is niet onbelangrijk, die dit jaar, 2022-2023, al waren ingeschreven, blijven eigenlijk verder in de opleiding hbo5 Verpleegkunde. Dat is belangrijk in het kader van de rechtszekerheid en de continuïteit. Wie instapt vanaf 2023 stapt in de hbo5-opleiding basisverpleegkundige. Die basisverpleegkundige in hbo5 situeert zich ten opzichte van de vierjarige verpleegkundige verantwoordelijk voor algemene zorg. Het zijn twee verschillende profielen. Twee profielen die allebei verpleegkundigen zijn en allebei eigenstandig taken zullen kunnen verrichten. Dat is belangrijk voor de alledaagse activiteit, maar in complexe zorgen, en ik verwijs naar de federale wet, zullen zij in teams samenwerken om dit te realiseren.

Als u het voorstel van decreet hebt doorgenomen, collega's, zult u hebben gemerkt dat een aantal zaken ervan louter van technische aard zijn, die ervoor zorgen dat de twee opleidingen naast elkaar kunnen blijven bestaan, en dat studenten zeker zijn dat ze hun opleiding kunnen verderzetten. Artikel 18 is belangrijk in dezen: voor de opleiding Verpleegkunde die blijft bestaan voor degenen die er vandaag inzitten, hbo5, wordt de link gelegd met de EU-richtlijn. Maar voor de opleiding basisverpleegkundige is het wel degelijk zo dat het beroep zich richt op een nationaal beroep. Er is geen titel waarmee men in Polen kan gaan werken. Ik denk niet dat we vandaag vragen om in Vlaanderen hbo5-verpleegkundigen op te leiden om ze vervolgens niet in te zetten in onze eigen zorgsector. Ik denk dat de noden groot genoeg zijn. Ik wil de oproep dan ook wel doen om ervoor te zorgen dat men de opleiding kan blijven volgen in Vlaanderen en dat de instroom in hbo5 blijft bestaan.

Collega's, dat is in een notendop dit voorstel van decreet, dat eerder technisch is maar wel voor de Vlaamse gezondheidszorg zeer belangrijk. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, ik houd het kort. Het is inderdaad een oplossing voor de Vlaamse hbo5-verpleegkundigen en de hbo5-scholen, die na jaren van onzekerheid nu wel aan de slag kunnen.

Vanuit mijn fractie wil ik graag toch een positieve noot brengen met betrekking tot het behoud van een belangrijke teamplayer: het verpleegkundig profiel. Dat past toch wel in een moderne visie rond de gezondheidszorgberoepen in Vlaanderen. De patiënt wordt benaderd door een team waarin de patiënt kan rekenen op een kwaliteitsvolle zorgverlening, die naar het hoogst mogelijke niveau wordt getild door de sterktes van elk teamlid.

Collega's, het werk is niet af. We zitten in volle transitie. Om die transitie succesvol te maken, moeten we erop rekenen dat het bredere kader wordt aangepast. Cd&v geeft ook aan dat het leren niet stopt wanneer de opleiding is afgerond. We moeten het dus mogelijk maken dat eens de verpleegkundigen de schoolbanken hebben verlaten, zij ook de mogelijkheid krijgen om te blijven groeien.

Hoewel er nog een aantal zaken uit te klaren zijn, is alvast een zaak zeker: dat we met dit voorstel van decreet voluit kiezen voor de zorg. We hebben allemaal de enorme verantwoordelijkheid om de kandidaat-studenten te steunen zodat ze zich gesterkt voelen in hun keuze. Er zijn inderdaad een aantal zaken die op federaal niveau geregeld worden. Ik denk dat we met dit voorstel van decreet er vooral voor zorgen dat wie aan de slag wil binnen de zorg dat ook kan, waarvoor dank. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Dit voorstel van decreet zorgt voor een eerste aanzet tot de hervorming van de Vlaamse hbo5-opleidingen Verpleegkunde, en dit als gevolg van de recente wijziging van de federale wet betreffende de uitoefening van de gezondheidsberoepen. De federale minister van Volksgezondheid en de Vivaldimeerderheid voerden hiermee een nieuw profiel in in de wetgeving, namelijk de basisverpleegkundige. Door die wetswijziging wordt het beroep van verpleegkundige in de toekomst vervangen door enerzijds het nieuwe beroep van basisverpleegkundige, niveau 5, en anderzijds het beroep van verpleegkundige, verantwoordelijk voor algemene zorg, niveau 6. Dat zijn de bachelors.

De federale wetswijziging heeft ook gevolgen voor de opleidingen zelf en verplicht Vlaanderen om een duidelijker onderscheid te maken tussen de bacheloropleiding verpleegkundige, verantwoordelijk voor algemene zorg, en de hbo5-opleiding Verpleegkunde, die moet worden omgevormd tot een opleiding die leidt naar het nieuwe beroep van basisverpleegkundige. Eigenlijk komt het erop neer dat in de toekomst de alumni uit de hbo5-opleidingen zullen worden gedegradeerd van verpleegkundigen die op de werkvloer gelijkwaardig zijn aan bachelors Verpleegkunde tot basisverpleegkundigen die enkel nog maar eenvoudige taken kunnen uitvoeren en eenvoudige diagnoses stellen. Voor complexere taken, die ze nu nochtans iedere dag uitvoeren, zullen de basisverpleegkundigen telkens de hulp moeten inroepen van een bachelor Verpleegkunde.

Wat de wijziging van het decreet zelf betreft, is deze degradatie voor het Vlaams Belang onverteerbaar. In de Kamer heeft onze fractie zich verzet tegen het federale wetsvoorstel.

Ten eerste beperkt dit in de toekomst de slagkracht van hbo5-alumni omdat ze een hele hoop taken niet meer zelfstandig mogen uitoefenen, en dit terwijl in bepaalde ziekenhuizen of andere zorginstellingen hele afdelingen draaien op hbo5'ers. Ook zal dit mogelijk ook op de werkvloer een wig drijven tussen de hbo5'ers en de bachelors. De Vlaamse Beroepsvereniging voor Zelfstandige Verpleegkundigen stelt zelfs dat de hbo5-hervorming een doodsvonnis betekent voor de zelfstandige thuisverpleging.

Ten tweede, het zal dokters en algemeen verpleegkundigen – dus de bachelors – te veel belasten, aangezien alle complexe taken voor hen zullen zijn. Ook is er heel wat juridische en feitelijke onzekerheid over wat nu een eenvoudige taak is en wat een complexe taak. Want de facto zullen door het personeelstekort onder de bachelors Verpleegkunde in veel afdelingen ook nog heel wat complexe taken clandestien worden uitgevoerd door die hbo5-verpleegkundigen.

En ten derde zal dit volgens ons, maar ook volgens heel wat spelers in het werken onderwijsveld, de algemene aantrekkelijkheid van het beroep van verpleegkundigen en dus ook van de hbo5-opleidingen, niet bevorderen, wel integendeel. Dat zijn zaken die we zeker moeten vermijden, want de huidige cijfers zien er vrij slecht uit. 46 procent van de huidige verpleegkundigen komt uit die hbo5. We hebben nu al een structureel tekort van 2600 verpleegkundigen in de zorg. En door de nakende pensioneringsgolf en de lage inschrijvingen in Verpleegkunde, zal de uitstroom uit het beroep in de toekomst maal anderhalf gaan. We stevenen dus sowieso af op een serieuze aderlating in de zorg. En indien, door het degraderen van verpleegkundigen op niveau 5 naar basisverpleegkundige, die hbo5-opleiding minder aantrekkelijk wordt, dan creëren we daar nog een extra aderlating bij.

Naast het feit dat die hervorming van hbo5-verpleegkundigen naar basisverpleegkundigen op zich erg slecht is, komt ze ook veel te snel en is het veel te kort dag om gedegen in te spelen op die wijziging die ons en de opleidingen door het federale niveau in de nek wordt geschoven. De federale wetgeving heeft betrekking op cursisten die starten vanaf het schooljaar 2023-2024. Dat is dus binnenkort, in september. Dit voorstel van decreet richt rap rap een hbo5 in met twee sporen. Het oude spoor is een hbo5-opleiding Verpleegkunde voor de cursisten die nu al ingeschreven zijn en deze opleiding nog kunnen volgen tot het moment van afstuderen, maar die dus uitdovende is. De invulling van deze opleiding Verpleegkunde verandert dus op geen enkel punt. En dan het nieuwe spoor, een hbo5-opleiding Basisverpleegkunde die geleidelijk wordt uitgebouwd. Cursisten die starten vanaf 1 september 2023 zullen zich in die nieuwe opleiding Basisverpleegkunde moeten inschrijven. We zien dat er zelfs nog geen Vlaamse beroepskwalificatie klaar is voor die nieuwe functie van basisverpleegkundige, aangezien de toelichting zegt dat die nog zal worden opgemaakt om zo de grondslag te vormen voor het vernieuwde curriculum van de opleiding.

We zien ook dat alles wat betreft de concrete invulling van die opleiding Basisverpleegkunde voorlopig nog een groot vraagteken blijft. Het voorliggende voorstel van decreet zorgt er immers voor dat in een eerste fase de opleiding Basisverpleegkunde kan starten op 1 september 2023, met het bestaande curriculum van de opleiding Verpleegkunde. Gelijktijdig zullen dan op latere datum verdere decretale en reglementaire maatregelen worden voorbereid en uitgewerkt om finaal de opleiding Basisverpleegkunde in al haar aspecten definitief gestalte te geven. De organisatie van de opleiding Basisverpleegkunde wordt later dan nog verder uitgeklaard. Nu, gezien de nakende start van het komende schooljaar en het feit dat het nieuwe curriculum van de opleiding Basisverpleegkunde nog moet worden ontwikkeld, wordt echter als een overgangsmaatregel in het schooljaar 2023-2024 het programma van module 1 en 2 Verpleegkunde georganiseerd. Om het in gewone mensentaal te zeggen: we weten

nog niet goed hoe of wat, dus voorlopig volgen de nieuwe eerstejaars Basis-verpleegkunde in de eerste modules nog het oude programma en komend schooljaar zien we nog wel. Dat noemen wij geen goed bestuur, dat is brokkel-werk.

Tot slot: wij vrezen met deze maatregel echt voor de toekomst van deze opleidingen en de instroom in het beroep. In dit halfrond hebben ik en mijn goede collega Suzy Wouters al verschillende malen gepleit voor hbo5 als volwaardige, aantrekkelijke opleiding met een volwaardig, competent en zelfstandig profiel in de zorg, waar hbo5'ers, zowel op de werkvloer als in aanzien, niet de mindere zijn van hun collega's. We vrezen echt dat dit een rem zal zetten op de toekomstige inschrijvingscijfers en dat we in de toekomst nog meer een beroep gaan moeten doen op de massale import uit India, Mexico of Zuid-Amerika, een praktijk waarvan we eerder deze legislatuur al zagen dat die meer nadelen dan voordelen biedt. Daarom kan het Vlaams Belang dit niet goedkeuren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Wat voorligt, is een noodzakelijk voorstel van decreet om het academiejaar ordentelijk te kunnen starten. Want met wat voorligt wordt rechtszekerheid geschapen voor al degenen die al in de opleiding zaten, voor hen verandert er niets, maar ook voor de mensen die er op 1 september of 1 februari mee gaan starten.

Maar voor onze partij, voor Groen, is dit nog maar het begin, een eerste stap. Want onze visie is dat niet alle handelingen die mensen in het praktijkveld kunnen doen, moeten afhangen van of vasthaken aan initiële opleidingen. We zijn er heel erg voorstander van dat mensen binnen hun beroepsleven taken kunnen opnemen dankzij hun ervaring of bijscholingen, en dan kunnen doorgroeien en verdere stappen in hun carrière zetten.

Om die reden gaan we dit voorstel van decreet steunen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Goeman, excuseer, mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Oké, Homans! *(Gelach)*

Ik denk dat iedereen die de hbo5-opleiding en de zorg een warm hart toedraagt, eigenlijk alleen maar blij kan zijn dat er een oplossing is voor de bekommernissen vanuit de Europese Commissie, en dat minister Vandenbroucke met een voorstel is gekomen rond de basisverpleegkundige.

Ik wil ook een oprecht dankuwel zeggen aan de Vlaamse meerderheid om daar onmiddellijk mee aan de slag te gaan, echt in het belang van de studenten in die opleiding, denk ik. Voilà, het mooiste bewijs dat samenwerkingsfederalisme toch kan werken, collega's.

Ik wil nog eens in de verf zetten dat wij ook altijd wel gevonden hebben dat die hbo5-opleidingen absoluut hun plaats en meerwaarde hebben in het opleidingsaanbod. Ik denk dat we allemaal gezien hebben hoe we sowieso nood hebben aan meer personeel in de zorg, maar ook aan verschillende profielen, mensen die een wat breder zorgprofiel hebben, mensen met meer zorgexpertise, of het nu gaat over de woonzorgcentra, kinderopvang, ziekenhuizen, enzovoort.

Ik denk dat deze doorbraak in het dossier een aanknopingspunt moet zijn om de zorgladder in Vlaanderen verder uit te rollen, ook in de opleidingen. Zo kunnen we goed kijken hoe verschillende profielen elkaar aanvullen, wat de doorgroei-mogelijkheden zijn. Ik weet dat jullie wachten op het KB om te kijken wat de

verschillende zorghandelingen zullen zijn per profiel. Maar ik wil toch nog eens zeggen dat u in ieder geval op ons kunt rekenen, en op onze constructieve bijdrage om ervoor te zorgen dat we in het opleidingsaanbod zo snel mogelijk met een duidelijk programma kunnen komen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Wij zijn helemaal niet tevreden met de opdeling die federaal gemaakt is. We hebben dat in het federaal parlement zo ook gezegd, en zijn op die manier tussengekomen.

Er wordt een opdeling gemaakt tussen de basisverpleegkundige en de voormalige hbo5, en de zogenaamd 'echte' verpleegkundige. We zijn niet tevreden omdat er tussen collega's die al twintig jaar hetzelfde doen, plots een hiërarchie wordt geïntroduceerd, maar ook omdat de basisverpleegkundige plots enorm veel autonomie wordt afgenomen. Bijna alles wat ze nu al twintig jaar zelfstandig doen, moeten ze aftoetsen bij de 'echte' collega-verpleegkundige. Wat Vlaanderen nu doet, is die opdeling verder doortrekken naar het onderwijs, en de hbo5-opleiding gewoon van naam veranderen, naast wat technische aanpassingen.

Maar de term 'basisverpleegkundige' leidt heel wat mensen om de tuin, want ze mogen veel verpleegkundige taken niet eens zelfstandig doen. En wij zijn er voorstander van om te investeren in de omvorming van de hbo5-opleiding naar een volwaardige verpleegkundediploma, conform de EU-richtlijnen. Dat kan als je 300 uren stage toevoegt aan de opleiding van hbo5. Inderdaad, verpleegkunde is een knelpuntberoep, en hbo5 is een laagdrempelige opleiding. Maar je kunt die stage ook betaald aanbieden. Als je spreekt over een knelpuntberoep, en we hebben inderdaad een zeer grote nood en een tekort aan verpleegkundigen, dan moet dat overwogen kunnen worden. Zo kunnen we een toename krijgen van het aantal verpleegkundigen op de arbeidsmarkt. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, collega's, voor de vragen en opmerkingen.

Ik geef toch een paar zaken mee voor degenen die hier zeggen dat ze tegen dit voorstel van decreet gaan stemmen. Als u tegen dit voorstel van decreet stemt, dan stemt u de facto hbo5 Verpleegkunde op Vlaams niveau weg. Dan stemt u dat gewoon weg!

Mensen van de PVDA en het Vlaams Belang, jullie kunnen hier niet in één zin tegelijk zeggen dat hbo5 belangrijk is maar dat jullie dit voorstel van decreet toch gaan wegstemmen. Dat gaat niet. U spreekt uzelf tegen. Als u opmerkingen hebt over de federale wet, dat is de overkant. U wilt alles federaliseren, dat is de overkant. Mensen van de PVDA, daar is een wet uit voortgekomen en nu kunnen we twee dingen doen in Vlaanderen. Ofwel zorgen we dat onze opleiding daaraan is aangepast en dan kan ze blijven bestaan. Ofwel houdt ze op te bestaan. Vanuit deze meerderheid hebben wij geoordeeld dat de hbo5-opleiding moet blijven bestaan, net vanwege de knelpunten die er zijn. Dat is één.

Twee, als we dan kijken naar de inhoud, dan ken ik die nog niet, want over het KB is federaal nog niet gestemd. Ik wil wel een oproep doen aan de federale collega's om de bekommernissen mee te nemen die er zijn vanuit de verschillende fracties. Ik wil er vanuit de N-VA-fractie zeker nog aan toevoegen dat voor ons bekwaam bevoegd is. Wat wil zeggen dat mensen door de jaren heen bevoegd kunnen worden om iets te doen omdat ze erin bekwaam zijn geworden. Nee, nee, bekwaam is bevoegd. Ik heb dat gehoord bij de collega's van Groen. Ik hoop dat alle collega's – ook van Vooruit, ook van Open Vld en ook van cd&v – daarvoor federaal mee aan de kar willen trekken.

Ik weet dat de collega's van cd&v dat ook al hebben geuit, dus ik neem aan dat dat KB nog wordt bijgestuurd, zodoende dat mensen niet eeuwig worden vastgepind op hun diploma, maar wel dat men gaandeweg bekwaamheden kan verwerven en daar ook bevoegdheid in kan krijgen. *(Applaus bij de N-VA. Opmerkingen van de voorzitter)*

Er zijn de verschillende stappen. Als ik collega's hoor zeggen dat de hbo5-opleiding weg is of dat we die even lang moeten maken als de bacheloropleiding, dan is het zo dat we er in Vlaanderen net voor gekozen hebben om die verschillende stappen te zetten en met die verschillende niveaus te werken. En ja, er moet dan een vlot schakeltraject komen richting de bachelor, dat spreekt voor zich.

Wat de inhoud betreft, wordt hier gezegd dat er nog geen beroepskwalificatie is. Ja, uiteraard is er nog geen beroepskwalificatie van die nieuwe opleiding, omdat het corresponderende koninklijk besluit er nog niet is. Men kan geen beroepskwalificatie maken zonder het onderliggend koninklijk besluit. Dat gaat niet. Ik zou het anders willen, maar in de huidige structuur kan dit niet.

En dat brengt mij tot het laatste punt en dat is dat ik hoop dat iedereen nog eens goed nadenkt. Want diegenen die tegen dit voorstel van decreet stemmen, stemmen eigenlijk tegen hbo5 Verpleegkunde en dat lijkt me zeer raar in het discours dat u altijd hebt gevoerd. *(Applaus)*

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Ja, collega Daniëls, ik wil toch heel duidelijk zeggen dat wij niet gaan tegenstemmen. We gaan wel tegenstemmen tegen wat hier voorligt, maar ik bedoel daarmee dat we zeker niet tegen de hbo5-opleiding zijn. Zeker niet, want we hebben de hbo5-verpleegkundigen heel erg nodig, alle verpleegkundigen. Het enige wat wij hier in Vlaanderen moeten doen, is driehonderd extra stage-uren toevoegen en dan hoeft er aan het profiel niets te veranderen, want nu verandert het wel, door dit te stemmen. Nu verandert hun profiel wel, want ze mogen handelingen niet meer uitvoeren. Denk maar aan de complexe wondzorg, denk maar aan het aanprikken van poortkatheters, denk maar aan werken op radiologie. En dat is dus nefast voor onze zorg. Ik hoop dat jullie daar ook eens over nadenken. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1782/1)

– *Artikel 1 tot en met 32 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers, Conner Rousseau, Hannelore Goeman en Thijs Verbeurgt over de uitbreiding van de investeringsplicht in audiovisuele producties naar internetaanbieders – 1607 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Katia Segers bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Katia Segers, Conner Rousseau, Hannelore Goeman en Thijs Verbeurgt over de uitbreiding van de investeringsplicht in audiovisuele producties naar internetaanbieders.

Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ja, de spoed, ik had het niet verwacht, maar hij is ons opgedrongen, omdat aanstaande vrijdag op de regering twee belangrijke dossiers worden besproken, en die hebben allebei betrekking op het onderwerp van onze resolutie, namelijk de uitbreiding van de investeringsregeling voor audiovisuele productie in Vlaanderen.

We hebben op 6 maart ons voorstel van resolutie ingediend. Er was afgesproken in de commissie dat we dat gingen behandelen tijdens een hoorzitting, samen met het ontwerp van decreet van de minister. Helaas neemt minister Dalle de vlucht vooruit en zet hij iedereen eigenlijk voor het blok. Daarom vragen wij vandaag de bespreking van ons voorstel van resolutie. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Collega's, we kunnen een ontwerp van decreet natuurlijk alleen maar agenderen in de commissie als dat hier in het parlement is ingediend. De Vlaamse Regering moet nog advies vragen aan de Raad van State over het ontwerp. De definitieve goedkeuring moet daar nog gebeuren en we zullen uiteraard het voorstel van resolutie, zoals afgesproken, bespreken wanneer het ontwerp van decreet in de commissie besproken zal worden. Dan kunnen we dat ook heel grondig doen, we kunnen dan ook een hoorzitting organiseren.

Voorzitter, ik ga het niet over de inhoud hebben. We denken niet dat het spoedeisend is.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Aansluitend bij collega Brouwers: deze nieuwe regeling is al een paar jaar in voorbereiding. Iedereen die het dossier volgt, weet dat. De hoofdmoot van het voorstel van resolutie is inderdaad verwerkt in het ontwerpdecreet en dat zal, zoals collega Brouwers zegt, te gepasten tijde in de volle breedte behandeld kunnen worden in de commissie.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Collega's, je kunt niet vijf maanden lang elk bezwaar en elk opiniestuk naast je neerleggen en dan, op het moment dat het dreigt te ontploffen in de sector die zich genegeerd voelt, zeggen dat het geen spoed heeft. Er is natuurlijk een reden waarom het vrijdag op de regeringstafel ligt, en die is dat men dit over de zomer wil tillen, in de hoop dat dan de gemoederen bedaard zijn.

Ik steun dus absoluut de vraag om de spoedbehandeling. Iets anders is wegkijken van een ketel die onder druk staat en waar het deksel bijna van af vliegt.

Morgen ontvangt de minister niet toevallig een delegatie. Het lijkt me niet meer dan logisch dat wij dan ook onze parlementaire taken doen en dit eindelijk met spoed ter hand kunnen nemen, want je kunt zo lang blijven rekken tot het eigenlijk geen zin meer heeft om parlementair werk te doen. Collega's van de meerderheid en de minister zijn dit spelletje al vijf, zes maanden aan het doen. Het is genoeg geweest. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

Ik denk dat dat duidelijk is en dat de tegenproef niet echt nodig is.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie naar de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media verwezen.

Het incident is gesloten.

Voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Mag ik er dan van uitgaan dat we dit dan morgen in de commissie behandelen? *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Het ontwerp van decreet moet nog op de ministerraad komen.

Katia Segers (Vooruit): Ik heb het over ons voorstel van resolutie.

De voorzitter: U moet voorrang vragen in de commissie. *(Opmerkingen)*

Ik zal de plenaire vergadering laten stemmen.

Diegenen die het eens zijn met het voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie, wordt verzocht op te staan.

Een tegenproef lijkt me niet nodig.

Het voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie is niet aangenomen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen – 1789 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Mieke Schauvliege bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen.

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, dank u wel. We hebben inderdaad samen met de collega's van meerderheid en oppositie een voorstel van resolutie klaar. Het gaat over het beboeten van beperkte snelheidsovertredingen. Er is daarrond nog wel wat parlementair werk te doen. Omdat we in dit voorstel van resolutie aan de minister vragen om tegen het einde van het jaar bepaalde zaken te bestuderen en die informatie aan het parlement over te maken, leek het ons dringend om dat nu nog te doen en niet te wachten tot we de werkzaamheden in het najaar hernemen. Zo kan men daar onmiddellijk mee aan de slag gaan. Daarom hebben we deze vraag tot spoedbehandeling.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Collega's, wij wensen de spoedbehandeling niet te steunen. De kritiek die in dit voorstel van resolutie wordt gegeven en de vragen die daarbij worden gesteld, hebben wij ook al geuit bij de stemming over het verzameldecreet in oktober 2022. Collega's, bij de start in 2021 stelden juridische besturen zich al heel wat vragen bij de haalbaarheid van GAS 5. Ik herinner mij nog een groot debat, begin 2022, in de plenaire vergadering over bepaalde gemeentes die met een private partner in zee zijn gegaan en waarbij er vragen werden gesteld. Vervolgens hebben we nog heel veel vragen en discussies in de commissie gehad. De problemen zijn al lang bekend, ik zie dus niet waarom dit nu met spoed door de plenaire vergadering moet worden gejaagd. Ik zou dit liever ten gronde behandelen in de commissie Mobiliteit en Openbare Werken. Wij zullen de spoedbehandeling dan ook niet steunen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Vanuit de meerderheid steunen we de vraag om dit met spoed te agenderen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

Dat lijkt me duidelijk te zijn.

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen.

De bespreking is geopend.

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, het gaat hier eigenlijk om een eerder technisch voorstel van resolutie, een voorstel dat ons moet toelaten om ons parlementair werk goed te kunnen doen.

Tijdens deze bestuursperiode hebben we een nieuw systeem ingevoerd. De ene was daar al wat enthousiaster over dan de andere, maar het is duidelijk dat de meerderheid daar wel enthousiast over was, en dat erkennen wij ook. Het nieuwe systeem werd ingevoerd om beperkte snelheidsovertredingen te bestraffen met GAS-boetes. Toch blijkt dat er twee jaar na de inwerkingtreding daarvan nog juridische vragen blijven bestaan. Er is een conceptnota voor de optimalisatie van GAS 5 die door een aantal collega's werd ingediend. Het gaat over problemen met de tijdige verwerking van dossiers van buitenlandse overtreeders, de moeilijkheid om buitenlandse overtreeders of recidivisten te responsabiliseren, over het feit dat depenaliseren geen mogelijkheden biedt om straffen met uitstel te geven of verzachtende omstandigheden in te roepen en over problemen met het versturen van herinneringen en de communicatie met overtreeders.

U, voorzitter van dit parlement, hebt de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) gevraagd om een advies uit te brengen over die GAS 5-boetes. Ik dank u daar uiteraard voor. De MORA schaart zich eigenlijk achter de uitgangspunten en doelstellingen waarvoor GAS 5 in het leven werd geroepen, maar stelt vast dat die regelgeving een aantal constructiefouten bevat die volgens hem niet volledig te remediëren zijn in het licht van de oorspronkelijke beleidsdoelstellingen.

De MORA is ervan overtuigd dat een optimaal handhavingssysteem straffeloosheid moet tegengaan, billijk moet zijn voor alle verkeersdeelnemers en evenwichtig en toekomstgericht moet zijn. Met Crossborder bestaat er volgens de MORA al een alternatief dat beter dan GAS 5 tegemoetkomt aan die vereisten.

Collega's, dit voorstel van resolutie spreekt zich niet uit over wie of wat in die discussie gelijk heeft of waar we uiteindelijk moeten landen met eventuele oplossingen. Het gaat er eigenlijk van uit dat we over te weinig informatie beschikken om daar goed over te kunnen oordelen. Daarom vragen we aan de Vlaamse Regering om een onderzoek op te zetten dat in kaart brengt welke steden en gemeenten vandaag gebruikmaken van GAS 5 om daarbij ook mogelijke problemen rond de uitvoering in kaart te brengen, welke gemeenten eventueel nog uitbreiding voorzien, welke van start willen gaan met GAS 5 en welke hiervoor gaan gebruikmaken van een private onderneming – herinner u heel de discussie over camera's die door private ondernemingen geïnstalleerd zouden worden – en, ten tweede, om een grondige analyse te maken van de mogelijkheden en de hindernissen voor gemeenten om te kiezen voor het klassiek strafrechtelijk boetesysteem waarbij lokale bestuurders via het Crossbordersysteem hun aandelen in de verkeersboete doorgestort krijgen en waarbij de infrastructuur ook breder ingezet kan worden dan alleen in het kader van GAS 5 waar alleen beperkte snelheidsovertredingen bestraft kunnen worden.

We vragen om in die analyse ook de mogelijke activering van ongebruikte, gewestelijke handavingsinfrastructuur op te nemen. We hopen dus dat de minister ons al die informatie kan bezorgen voor het einde van dit jaar zodanig dat we daar begin volgend jaar met de commissie meteen werk van kunnen maken. In die zin begrijp ik ook niet goed de kritiek van collega's van het Vlaams Belang die zeggen dat we hier al over gediscussieerd hebben. We hebben inderdaad al vaak over deze problematiek gediscussieerd, maar we weten ook dat er informatie ontbreekt om echt goed te kunnen oordelen. Die vragen we nu aan de minister, zodanig dat we daar in de commissie degelijk werk rond kunnen leveren.

Tot slot wil ik mijn collega's bedanken die het mee mogelijk gemaakt hebben om dit voorstel van resolutie op te maken: collega's Moors, Mertens, Keulen en Robeyns. Het was een fijne samenwerking. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Onze fractie vindt GAS 5 een goede zaak. Dat is een punt van het regeerakkoord dat in uitrol gegaan is. Bij de uitvoering hebben we moeten vaststellen dat er toch een aantal kinderziektes aanwezig waren. Op basis daarvan heeft onze fractie dan een conceptnota ingediend waarna de minister een hersteldecreet gemaakt heeft. Wij stellen vast dat meer en meer steden en gemeenten de GAS 5-boetes hanteren, maar wij horen inderdaad signalen dat er toch een verdere optimalisatie nodig is. In dat kader steunen wij inderdaad het voorstel van resolutie dat voorligt waarin enerzijds een bevraging voorgesteld wordt bij de steden en de gemeenten waarom zij al dan niet voor de GAS 5-boete kiezen en of ze eerder geneigd zijn om het klassieke Crossbordersysteem te kiezen. Anderzijds vragen we ook in de analyse de mogelijke activering van ongebruikte, gewestelijke handavingsinfrastructuur op te nemen. De analyses zouden inderdaad voorgelegd moeten worden voor eind december 2023. We gaan het voorstel van resolutie dus steunen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Mertens heeft het woord.

Sofie Mertens (cd&v): Collega Bex was zeer duidelijk in zijn uitleg over het voorstel van resolutie. Ik zal dat dus niet herhalen. Zoals collega Moors aanhaalt, stond GAS 5 in het regeerakkoord. Voor onze fractie was het zeer belangrijk dat er meer gecontroleerd werd in zones 30 en 50, wat op dat moment niet gebeurde. Wij staan nog altijd achter GAS 5.

Zoals gezegd zijn er inderdaad enkele juridische en praktische problemen van GAS 5 naar voren gekomen. Hier is het voor ons van belang dat er onderzocht wordt welke steden en gemeenten op dit moment gebruikmaken van GAS 5, welke het van plan zijn en welke mogelijke problemen daar naar boven komen. Daarnaast willen we inderdaad ook benadrukken dat die analyse van de kansen en de mogelijke problemen van het Crossbordersysteem er moet komen.

Wat nog niet vermeld is, is dat ook mee opgenomen wordt in het onderzoek welke gewestelijke handavingsinfrastructuur op dit moment niet gebruikt wordt.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, goede collega's, de universiteit van het leven speelt zich af in de lokale besturen, in steden en gemeenten, ook als het gaat over verkeersveiligheid en snelheidshandhaving. Vandaag werken steden en gemeenten volop met GAS 5, in de vorm van trajectcontroles. Sommigen doen dat op basis van het crossbordersysteem, anderen doen dat in samenwerking met Trajectcontrole as a Service (TaaS), en dat werkt bij beide. Beide systemen werken goed. Lokale besturen zijn daarover tevreden.

Als wij uiteraard aan alles een nog robuustere juridische onderbouwing kunnen geven, dan mogen we die kans niet laten liggen, want dat is onze primaire taak als wetgever: kansen geven, en ook zorgen dat die kansen juridisch onderbouwd zijn. We moeten dat uiteraard doen in samenspraak. Dat wil zeggen: niet alleen luisteren, maar ook rekening houden met wat de lokale besturen daaromtrent er ook zelf als mening op nahouden. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Heel kort: onze fractie zal dit voorstel van resolutie ook steunen, maar ik wil toch even benadrukken dat hetgeen we in dit voorstel van resolutie vragen, zaken zijn die eigenlijk gewoon uitgaan van goed bestuur. Op zich zouden we mogen verwachten dat de Vlaamse Regering weet hoeveel gemeenten gebruikmaken van deze regelgeving, en dat de Vlaamse Regering uit zichzelf haar eigen beleid zou analyseren, monitoren en desgevallend bijsturen.

Maar bij dezen zullen we het via een voorstel van resolutie van meerderheid en oppositie expliciet aan haar vragen. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Collega's, u weet ondertussen dat we bij het Vlaams Belang geen voorstanders zijn van het principe van GAS 5. Dat is ook de reden dat we toen, in oktober 2020, niet voor dat verzameldecreet gestemd hebben waarin GAS 5 vervat zat. We hebben toen al gewaarschuwd dat dat principe – het zogenaamde 'ver-GAS'en' van kleine snelheidsovertredingen – zou uitmonden in juridische onzekerheden en soms zelfs misbruik.

Collega's, het is goed dat jullie dat met dit voorstel van resolutie deels die problemen erkennen, zoals bijvoorbeeld het feit dat buitenlandse overtredders zelden of nooit hun boete effectief krijgen, laat staan betalen, en ook het feit dat sommige lokale besturen die snelheidshandhaving zijn gaan bekijken als een extra bron van inkomsten.

Herinner u de gemeente die met een private partner in zee ging om trajectcontrole uit te baten, waarbij de private partner dan oplegde dat de weginfrastructuur zo moest worden aangepast om het aantal mogelijke overtredingen te maximaliseren. Verkeersveiligheid werd eerder bijzaak. Zoveel mogelijk boetes uitschrijven werd de hoofdzaak. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

Het is dus positief dat ook de andere fracties nu die problematiek erkennen. Wij kunnen ons ook vinden in de eerste twee vragen die jullie in dit voorstel van resolutie stellen aan de Vlaamse Regering. Maar de derde vraag om de gewestelijke handavingsinfrastructuur te laten overnemen door een lokaal bestuur, daar zijn we absoluut geen voorstander van.

In jullie overwegingen zeggen jullie zelf dat het overmaken van GAS-boetes aan buitenlandse overtredders juist mank loopt. Bij politionele boetes is dat veel minder het geval. Maar toch willen jullie die infrastructuur kunnen overhevelen naar het lokale niveau. Dat begrijpen wij dus helemaal niet.

Wij kunnen ons dus wel vinden in jullie eerste twee vragen aan de regering, maar niet in de derde, en daarom zullen wij ons bij dit voorstel van resolutie onthouden.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, ik wil gewoon aangeven dat punt 3 van het voorstel van resolutie ook gewoon een informatievraag is aan de Vlaamse Regering, om bepaalde dingen te onderzoeken. Wij spreken ons in dit voorstel van resolutie niet uit over de richting waarin die beslissing moet gaan. Ik denk dus dat ik daarmee het laatste argument van collega Claes om tegen dit voorstel van resolutie te stemmen, uit handen heb genomen, en dat hij dus met een gerust gemoed dit voorstel van resolutie mee kan goedkeuren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

**ONTWERP VAN KADERDECREET over de handhaving van Vlaamse regelgeving
– 1724 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van kaderdecreet over de handhaving van Vlaamse regelgeving.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
37 leden hebben neen geantwoord;
13 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

109 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
62 leden hebben ja geantwoord;
35 leden hebben neen geantwoord;
12 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

De redenen voor onthouding zijn duidelijk gemaakt tijdens het debat? (*Instemming*)

**ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen
– 1726 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
84 leden hebben ja geantwoord;
15 leden hebben neen geantwoord;
12 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen
– 1748 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
118 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN DECREET van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt
– 1733 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4**

Aangehouden stemmingsen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 7 van het voorstel van decreet van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
47 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 7.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 7 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 2, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, tot vervanging van artikel 17.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 3, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 19.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 19.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 19 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 4, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 26.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 26.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 26 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 5, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 27.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 27.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 27 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 6, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, tot vervanging van artikel 37.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 7, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 46.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 46.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 46 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 8, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 53.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 53.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 53 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 9, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 60.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 60.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 60 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 10, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 65.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 65.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 65 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 11, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 80.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 80.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 80 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 12, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 82.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 82.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 82 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 13, van Karolien Grosemans, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Hilâl Yalçın en Kathleen Krekels, op artikel 91.

Zelfde stemming als stemming nr. 5? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 91.

Zelfde stemming als stemming nr. 6? (*Instemming*)

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 91 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
38 leden hebben neen geantwoord;
13 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van 2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU

– 1753 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de activiteiten van de netbeheerders betreft, en tot opheffing van artikel 22 van het decreet van 2 april 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
15 leden hebben neen geantwoord;
33 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Hilâl Yalçın en Karolien Grosemans over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs

– 1759 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 4

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Hilâl Yalçın en Karolien Grosemans over de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
51 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkplekleren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding

– 1781 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van Loes Vandromme, Alessia Claes, Tom Ongena, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Koen Daniëls tot wijziging van het decreet van 23 december 2022 over de premie kwalificerend werkplekleren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
108 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft

– 1782 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Kathleen Krekels, Brecht Warnez en Karolien Grosemans tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat de opleiding Basisverpleegkunde betreft.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
93 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele over het waarborgen van een kwaliteitsvol dienstverleningsaanbod voor de lokale besturen, wat de uitvoering van het lokaal energie- en klimaatbeleid betreft
– 1757 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Wilfried Vandaele over het waarborgen van een kwaliteitsvol dienstverleningsaanbod voor de lokale besturen, wat de uitvoering van het lokaal energie- en klimaatbeleid betreft.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

Collega Janssens, de redenen voor onthouding zijn daarnet al duidelijk uitgelegd?
(*Instemming*)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen
– 1789 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Stijn Bex, Mieke Schauvliege en Imade Annouri tot besluit van de op 29 juni 2023 in commissie gehouden interpellatie door Stijn Bex aan minister Lydia Peeters over de verlaagde ambitie voor een modal shift in de vervoerregio Vlaamse Rand – 1772 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Stijn Bex, Mieke Schauvliege en Imade Annouri tot besluit van de op 29 juni 2023 in commissie gehouden interpellatie door Stijn Bex aan minister Lydia Peeters over de verlaagde ambitie voor een modal shift in de vervoerregio Vlaamse Rand.

De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, ik wilde daar graag nog wat toelichting bij geven, in de hoop jullie te overtuigen, en niet zomaar om jullie te overtuigen van een standpunt van Groen, maar om de collega's van de oppositie en zeker ook van de meerderheid te overtuigen van een keuze uit het Vlaamse regeerakkoord. Wat stond er in het Vlaamse regeerakkoord? Er was een heel grote ambitie om de Vlaming minder met de auto te laten rijden en meer gebruik te laten maken van alternatieven. Specifiek in de Vlaamse Rand was het de bedoeling van deze Vlaamse Regering om nog maximaal 50 procent van de verplaatsingen te laten gebeuren met de auto. Dat is ook zo in Gent en Antwerpen. Op andere plekken in Vlaanderen is dat 60 procent, maar de ambitie voor de Vlaamse Rand was dus 50 procent. Dat is een ambitie die wij met Groen toejuichen en heel belangrijk vinden, want er doen zich ongelooflijke mobiliteitsproblemen voor in die regio.

Maar wat heb ik nu opgemerkt bij de openbare onderzoeken van het gewestelijk ruimtelijk ontwikkelingsplan voor de R0, de ring rond Brussel, maar ook in het mobiliteitsplan van de vervoerregio Vlaamse Rand? Die plannen gaan allebei uit – en dat is plotseling gebeurd, dat is niet iets dat al jaren in de onderzoeken zat – van een modal shift van 50 procent, niet in de rand rond Brussel, maar van een modal shift van 50 procent in de Vlaamse Rand en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest samen. Dat zou op zich geen ongelooflijk probleem hoeven te zijn, als dat nog altijd een stevige ambitie zou inhouden. Maar, collega's, het is zo dat er in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest veel minder dan in de Vlaamse Rand nog verplaatsingen met de auto gebeuren. Tegen 2030 streeft men in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest naar een modal split van 24 procent autoverkeer. Dat betekent concreet dat voor de Vlaamse Rand het ambitieniveau zo goed als nul wordt. Daar zal ongeveer van 73 procent naar 70 procent autoverkeer geëvolueerd worden onder deze Vlaamse Regering. 70 procent, dus dat is de regio die het meeste autoverkeer zal slikken van heel Vlaanderen, want overal elders moet het nog altijd 60 procent zijn, tenzij in Gent en Antwerpen.

Ik heb dus aan de minister gevraagd hoe zij die afwijking van het regeerakkoord kon motiveren. Ik moet u zeggen dat die antwoorden bijzonder nietszeggend waren. Het leek wel alsof de minister dat een beetje 'en stoemelings' heeft zien gebeuren, maar daarin niet echt zelf een actieve beslissing heeft genomen. Alleszins heeft zij dat niet kunnen verantwoorden.

Het is heel duidelijk dat dat een bijzondere impact heeft. Ik hoop zeker dat de collega's uit de Vlaamse Rand, collega De Coninck van de N-VA bijvoorbeeld, nog altijd achter die doelstelling staan. Mijn oproep hier vandaag in mijn motie is eigenlijk heel simpel. Wij vragen aan de Vlaamse Regering om de afspraak in het Vlaamse regeerakkoord om werk te maken van een modal shift van 50 procent in

de vervoerregio Vlaamse Rand, na te leven en een beleid in die zin te ontwikkelen.

Als u voor deze motie stemt, stemt u voor het Vlaams regeerakkoord. Als u tegen deze motie stemt, stemt u ervoor om dat deel van het Vlaams regeerakkoord in de vuilnisbak te gooien, net zoals minister Peeters lijkt te doen. Ik hoop dat de leden van de meerderheid afkomstig uit die regio nog altijd een zekere ambitie tonen voor hun regio en niet willen dat hun regio de regio blijft met het meeste aantal verplaatsingen van heel Vlaanderen. (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
29 leden hebben ja geantwoord;
88 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

Reden voor onthouding?

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Het is misschien wat raar om dit te zeggen aan het einde van de stemming, maar we hebben tot nu toe altijd al kunnen meestemmen of ons kunnen onthouden. Ik heb een stemafspraken met collega Geerinckx.

MOTIE van Hannes Anaf, Ann De Martelaer, Conner Rousseau, Jeremie Vaneeckhout, Ludwig Vandenhove en Mieke Schauvliege tot besluit van de op 4 juli 2023 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over het plotse faillissement van zorgbedrijf Curamant en de stopzetting van de zorg daar
– 1776 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Hannes Anaf, Ann De Martelaer, Conner Rousseau, Jeremie Vaneeckhout, Ludwig Vandenhove en Mieke Schauvliege tot besluit van de op 4 juli 2023 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over het plotse faillissement van zorgbedrijf Curamant en de stopzetting van de zorg daar.

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, we hebben vorige week dinsdag een uitgebreide interpellatie en discussie gehad over de wantoestanden bij Curamant en bij uitbreiding Triamant en alle aaneenhangende vennootschappen daarrond. We hebben daar een heel goede discussie over gehad, waarbij heel veel leden, ook uit de meerderheid, punten hebben aangehaald om de controle op al degenen die er de kantjes vanaf lopen in de ouderenzorg en bij uitbreiding in de zorg, beter kan worden aangepakt zodat al die wantoestanden eruit gaan.

We hebben samen met Groen geprobeerd om in deze motie zaken naar voren te schuiven die redelijk logisch zijn. We hebben het over het garanderen van de zorgcontinuïteit, het blijven opvolgen van de verschillende sites om ervoor te zorgen dat het een duurzaam karakter krijgt, dat goed bestuur wordt gegarandeerd, en dat zorg kan worden geboden. We pleiten voor maatregelen, en dat komt ook van verschillende collega's, om een duidelijk onderscheid te maken tussen de vastgoedsector enerzijds en woonvormen waar zorg wordt aangeboden anderzijds.

Dat zijn decreetswijzigingen zodat Zorginspectie meer slagkracht heeft, beleids-sancities voor het overtreden van uitbreiding zodat men beter kan handhaven, een lijst van beschermde zorgvormen en naamgevingen uitbreiden, zorgen voor goede communicatie naar de burgers en een communicatieplicht naar de erkende zorginstellingen. Dat zijn allemaal dingen die de cowboys uit de sector weren. Dat onderschrijft iedereen hier, dacht ik toch, de voorbije weken. Ik denk dat u hier niet tegen kunt zijn. Ik hoop dat iedereen de motie mee zal goedkeuren. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Wat gebeurd is bij de verschillende Triamantsites, is natuurlijk bijzonder schrijnend. Men laat daar mensen in de steek. Men laat mensen met een zorgnood gewoon aan hun lot over. Maar hoezeer we het ook schandalig vinden wat er is gebeurd, en hoe mensen ook aan hun lot werden overgelaten, toch is niet voor al die verschillende sites meteen duidelijk welke regelgeving nu precies geschonden werd. De cruciale vraag is telkens: wanneer is een initiatief vooral gericht op wonen met ondersteuning zoals in de thuiszorg en wanneer is het een woonzorginitiatief?

Wat natuurlijk heel belangrijk is, collega's, is dat mensen heel goed weten wat ze mogen verwachten als ze op een bepaalde plek gaan wonen. In de vorige legislatuur zijn er een aantal proefprojecten rond alternatieve woonvormen voor mensen met een zorgnood opgestart. Ik verwijs naar bijvoorbeeld Abbeyfield, dat daaruit is ontstaan. We hebben in onze resolutie van begin dit jaar als eerste punt opgenomen dat we nu een stap verder willen gaan dan die proefprojecten, dat we willen zorgen voor een regelgevend kader voor gemeenschappelijke woonprojecten die zich richten tot mensen met een zorgnood.

Er is inderdaad nood aan meer transparantie. Jullie weten allemaal dat daar heel wat stappen rond worden gezet. Op 20 september aanstaande hebben we in onze commissie trouwens een hoorzitting over het thema, naar aanleiding van de conceptnota van collega Saeys. Ik hoop dat we daar meer te weten kunnen komen over hoe we kunnen komen tot een regelgevend kader dat voldoende transparantie garandeert, maar dat tegelijkertijd het vrije initiatief en de vrije keuze om te wonen zoals men zelf wil, niet beknot.

Ik lees in de motie dat men meer opvolging wil van wat er wordt aangeboden, van niet-erkende initiatieven. Collega's, we moeten ons toch wel hoeden voor alleen maar meer regelgeving die van toepassing is op samenleefvormen voor mensen met een zorgnood. Mensen met een zorgnood moeten ook gebruik kunnen maken van samenleefvormen. Het kan niet de bedoeling zijn dat we elke samenleefvorm waar ook mensen met een zorgnood verblijven laten inspecteren en opvolgen door Zorginspectie.

Continuïteit is vanzelfsprekend zeer belangrijk. Dit moet nu worden opgevolgd. Wat zijn de noden van de mensen die wonen op de Triamantsite, waar de zorg- en dienstverlening niet meer wordt gegarandeerd? Daar zijn al heel wat maatregelen voor genomen. Daarnet heeft de minister nog gemeld dat er drie coördinatoren ter beschikking worden gesteld waarop de lokale besturen een beroep

kunnen doen. Zij kunnen dan de opvolging doen van de garantie van de nodige zorg.

Mevrouw Moykens heeft in de commissie ook gezegd dat wordt bekeken of er boetes mogelijk zijn bij de illegale uitbating van een woonzorgvoorziening. Het Departement Zorg heeft bij het parket ook al melding gedaan van mogelijk strafbare feiten. Er wordt ook een procedure tot sluiting van de woongelegenheden gevoerd waar een illegale uitbating van een zorgvoorziening werd vastgesteld. Er zijn dus heel wat stappen gezet.

Er zitten ook een aantal zaken in de motie waarvan wij denken dat ze ons te verleiden. Daarom zullen wij de motie niet goedkeuren, hoezeer ook wij het schandalig vinden wat er is gebeurd op de Triamantsites. (*Applaus van Tinne Rombouts*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik kom even tussen in de plaats van collega Geerinckx, die afwezig is om familiale redenen.

De situaties die we in de commissie hebben besproken, zijn inderdaad zeer schrijnend, vooral omdat de bewoners ervan uitgingen dat alles in orde was. Hun waren allerlei zaken beloofd. Zij betaalden daar sterk voor. Zij moeten eigenlijk vaststellen dat het niet is wat het is.

Collega's, we hebben er in de commissie ook over gesproken: als ik even terugga naar wat Triamant en de overkoepelende groep allemaal hebben beloofd, en als ik ook zie welke politici allemaal mee op de foto staan, dan was dat een veelbelovend project. Alleen is het zo niet uitgedraaid.

Collega's, voor de N-VA-fractie is het duidelijk: het kan en het mag nooit op de kap van bewoners zijn. Maar dan komen we op het punt dat we ook hebben aangehaald in de commissie: we hebben een aantal woonvormen die we kennen in het decreet, en die we controleren. Dan hebben we een aantal andere vormen die niet gekend zijn in het decreet en die ook niet worden opgevolgd, en waar mensen ervan uitgaan dat het wel iets is dat wordt erkend door de overheid. Wij denken in elk geval dat we daar veel meer duidelijkheid over moeten geven. Een assistentiewoning is iets anders dan een woonzorgunit. Voor mensen is dat hetzelfde.

We hadden in de commissie toch het gevoel dat er met het engagement van zowel mevrouw de minister als mevrouw Moykens in dezen wel stappen zijn gezet. Er is met het lokale bestuur een goede samenwerking. De mensen hebben snel een continuïteit van dienstverlening gekregen door samen te werken met het lokale bestuur. Ook al is het geen erkende vorm, ook al is het geen vorm die wordt opgevolgd, Zorginspectie is er wel direct op gaan zitten en ze is aan het draadje beginnen te trekken en blijven trekken. Wij vragen dus in elk geval aan de minister en aan het agentschap om werk te maken van de transparantie, de correcte informatie en de snelle detectie, en ook van de concretisering van de artikelen 6, 7 en 8 van het Woonzorgdecreet.

We denken dat in de motie die nu voorligt een aantal verregaande of iets te weinig verfijnde zaken staan, zoals bijvoorbeeld de communicatieplicht waarbij de gebruikers en de bewoners alle bedrijfsstructuren en de organisatie van hun vastgoed moeten kennen. Ja, we weten niet of die info beschikbaar stellen überhaupt iets gaat oplossen. En omgekeerd, alles overheidsgecontroleerd maken zal ons ergens brengen dat moeilijk te controleren is. De evolutie is immers zo sterk en mensen gaan bepaalde vormen van wonen verkieszen die we niet allemaal decretaal moeten noch kunnen regelen. Om die redenen denken we dat er in de

motie een paar zaken staan die te ver gaan. In elk geval is het wel iets wat verder gevolg moet krijgen, zoals ik heb aangehaald, dat is duidelijk.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): We hebben vorige week een heel goede bespreking gehad naar aanleiding van de interpellatie van collega Anaf. Eigenlijk waren alle partijen in de commissie ontzettend bezorgd en verantwoordigd over wat daar gebeurt. Na de commissie is de problematiek van Triamant nog elke dag uitgebreid in de pers gekomen. Het waren bladzijden tekst over bewoners die daar heel graag wonen, die geïnvesteerd hebben in een assistentiefat en die gedupeerd zijn en geen zorg meer krijgen. We merken dat de lokale overheden hun verantwoordelijkheid een stuk overpakken en dat ze zorgen voor de bewoners. Maar ze kijken naar de Vlaamse minister van Welzijn en naar het Vlaams Parlement om actie te ondernemen. We hebben, samen met de collega's van Vooruit, een aantal vragen gesteld aan de Vlaamse Regering om daar een oplossing voor te zoeken.

Als ik de heer Daniëls beluister, dan zegt hij in woorden dat er iets moet worden gedaan, maar, net als collega Schryvers, kronkelt hij rond het feit dat het over woonvormen zou gaan. Men heeft hier een situatie die totaal 'mismeesterd' is en waarin wij als Vlaams Parlement, als volksvertegenwoordigers en als Vlaamse Regering onze verantwoordelijkheid moeten nemen. We kunnen dat niet over de zomer tillen. Die mensen zitten vandaag in de problemen en we moeten vandaag aan de Vlaamse Regering vragen om een aantal maatregelen te treffen. Ik vind dat jullie je verantwoordelijkheid, in naam van al die gedupeerden, moeten opnemen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Schryvers, u hebt het woord, maar u hebt niet zoveel minuten meer over.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik ga heel kort zijn. Dat laatste is echt niet correct. Ik heb juist aangehaald welke maatregelen er allemaal worden genomen. Iedereen heeft vorige week gehoord welk engagement zowel de minister als mevrouw Moykens zijn aangegaan. Er is daarstraks een persmededeling van de minister gekomen over de aanstelling van drie coördinatoren die ter beschikking worden gesteld van lokale besturen waar de Triamantsites zich bevinden, om te zorgen voor de continuïteit. Doen alsof de Vlaamse Regering, de minister en wij als meerderheid in het parlement, de verantwoordelijkheid ontlopen, is echt niet correct. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Heel kort: het is uiteraard goed dat die maatregelen nu worden genomen. Ik was blij met die mededeling van minister Crevits. Reactief worden er inderdaad zaken gedaan, en ook de lokale besturen nemen hun verantwoordelijkheid, samen met de Vlaamse overheid. Maar het is onze verantwoordelijkheid als parlement om te proberen die zaken te voorkomen en ervoor te zorgen dat we een kader creëren waarbinnen een aantal cowboys, die zich nu binnen de zorgsector zo blijven gedragen, binnen de lijntjes gaan kleuren of uit de sector verdwijnen, als ze manifest de zorg als melkkoe voor winsten blijven gebruiken. Dat is de insteek van onze motie.

Ik moet eerlijk zeggen dat ik toen ik eerst de motivering van collega Schryvers en dan van collega Daniëls hoorde, dacht dat ze op het einde zouden zeggen dat ze de motie mee goed zouden keuren. Ik vind het jammer dat jullie dat uiteindelijk niet gaan doen, want ik denk echt dat dit een aantal stappen vooruit zou zetten. Ik blijf toch merken dat deze meerderheid, telkens er iets gebeurt, als er een schandaal is in de zorgsector, achteraf zegt dat het een schande is en

dat het niet door de beugel kan. Maar als het over aanpakken en proberen te voorkomen gaat, gebeurt er eigenlijk bijzonder weinig en duurt het heel lang. Ik vind dat heel erg jammer. Ik had gehoopt dat we een consensus zouden vinden. We zullen daar uiteraard blijven aan trekken en sleuren. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
29 leden hebben ja geantwoord;
67 leden hebben neen geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Voorzitter, ik wilde gewoon even laten weten dat ik voor de gelegenheid de stemafpraak van collega Anaf met mevrouw Geerinckx heb overgenomen, zodat hij toch voor zijn eigen motie kon stemmen. *(Applaus)*

VAKANTIEWENSEN

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, tradities moeten in ere worden gehouden. Het is wellicht de laatste plenaire zitting van dit parlementair jaar, tenzij de regering zich overmorgen zou stoten aan een of andere steen maar, collega's, zich aan stenen stoten staat niet in het woordenboek van deze robuuste Vlaamse Regering.

We gaan er dus van uit dat vandaag de laatste zitting is. De traditie wil dan dat we alles en iedereen bedanken die van dicht of ver betrokken is bij de werkzaamheden van dit parlement. Uzelf in de eerste plaats, voorzitter, voor de uitermate stijlvolle wijze waarop u dit parlement leidt. *(Algemeen applaus)*

Dat zal volstaan, dank u. *(Gelach)*

Ik bedank ook de diensten en de medewerkers die ons ondersteunen, en het ene parlamentslid heeft nu eenmaal meer ondersteuning nodig dan het andere.

We hebben alweer een bijzonder boeiend halfjaar achter de rug, collega's. Ik begin met een paar faits divers. Ik noem er enkele.

Fait divers. In het kader van meer transparantie in dit huis – maar dat hebt u al opgemerkt – drinkt de voorzitter tegenwoordig uit een doorzichtige glazen karaf, in plaats van uit de plastic wielrennersbidon die ze jarenlang, tot afgrijzen van velen, overal meezeulde.

Fait divers. Onze gewaardeerde collega Rzoska nam ontslag als fractievoorzitter. Moegetergd. Een van de Schauvlieges nam zijn plaats in.

Fait divers. De schokkende taferelen van huilende baby's en kleuters die hier door hun ouders wekenlang op de tribune werden vastgehouden, hebben sommige collega's er niet van weerhouden om toch zelf nog een baby toe te voegen

aan de nu al onbeheersbare wereldbevolking. Ik denk dan aan de collega's Perdaens en Tavernier, om me tot de dames te beperken. Anders moet ik er natuurlijk de mannelijke collega's Warnez, Coenegrachts en weet ik wie nog meer ook bij vermelden. Dat doe ik dus niet, ook omdat hun inbreng in het maakproces niet onomstotelijk vaststaat. *(Gelach)*

Fait divers. Er was het moment dat iemand in een kwade bui tegen minister Demir zei dat ze beter zou teruggaan naar Turkije. Daarop repliceerde collega Muyters: "Niet doen. Ze hebben daar nog maar pas een aardbeving gehad." *(Gelach)*

In mijn vorige woordje, eind vorig jaar, sprak ik hier mijn medeleven uit voor onze onfortuinlijke collega Jeremie Vaneeckhout, die voorzitter was geworden van Groen. We voelden toen een stilzwijgende consensus onder de collega's dat dit ongetwijfeld de meest verregaande vorm van zelfopoffering moest zijn. We dachten toen met z'n allen dat de grenzen van wat van een mens gevraagd kan worden ... *(Gelach)*

... bereikt waren. Maar, collega's, we trokken die conclusie te snel. Vorige week werd Tom Ongena voorzitter van Open Vld. *(Gelach. Applaus.)*

De commissie Leefmilieu ging een paar weken geleden op werkbezoek naar IJsland. We bezochten daar een vulkaan. We hebben aan Bruno Tobback nog zo gezegd dat hij overal af moest blijven, maar we waren nog maar net terug en het was zover: de vulkaan barstte uit. *(Gelach)*

Over Vooruit gesproken: de tijd dat die partij zich inspande voor het welzijn van werknemers, collega's, bijvoorbeeld voor de verplichte nachtrust, ligt ver achter ons. Collega Verbeurgt maakte wat dat betreft een statement toen hij het personeel van dit parlement uit bed hield door een hele nacht lang facturen voor consultancy in te kijken. Intussen heeft ons parlement een consultant in de arm genomen, om na te gaan of wij niet te veel verdienen. *(Gelach)*

Ja, collega's, parlementsleden vormen de enige bekende beroepsgroep tot nu toe die haar eigen statuut voortdurend uitholt en haar eigen verloning voortdurend vermindert. Het resultaat is nu al zichtbaar: PVDA-collega De Meester heeft het parlement verlaten. We kregen er een zekere Onno Vandewalle voor in de plaats. *(Gelach)*

Tal van andere collega's kondigden inmiddels ook hun afscheid aan, maar het zijn politici, afwachten dus of ze dit keer hun belofte wél zullen houden.

Allemaal faits divers, collega's. Belangrijker zijn uiteraard de talloze historische beslissingen die deze Vlaamse meerderheid nam in een bij gewone stervelingen niet voor mogelijk geachte eendrachtigheid, collega's. Ik noem als voorbeeld het stikstofakkoord. *(Gelach)*

Baanbrekend, historisch, maar vooral eendrachtig. *(Gelach)*

Ja, ik weet het wel, er zat één vlekje op het blazoën. Een van de ministers voelde zich tegen de muur gekwakt. Maar eens tegen de muur gekwakt worden, collega's, het valt in de beste huishoudens voor. Een kwakje tegen de muur, daar is nog niemand aan doodgegaan. *(Gelach)*

Deze vergaderplek hier onderging de voorbij maanden ook grondige veranderingen. Zo kunnen we geen alcoholische dranken meer nuttigen in de Koffiekamer. Nu, een echte Koffiekamer is het eigenlijk nooit geweest, want een Irish coffee of een Hasseltse koffie konden we daar nooit bestellen. Ook het decor van deze Koepelzaal is vernieuwd. Zo werd er na lang en eenparig aandringen van

meerderheid en oppositie een Vlaamse leeuwenvlag naast de voorzitter geplant. *(Gelach. Applaus)*

Tot voor kort was De Lijn de belangrijkste Vlaamse klant van de producent van ducttape, voor de bussen. Maar dit voorjaar stak het Vlaams Parlement De Lijn voorbij, met de bestelling voor het dichtplakken van de koepel. *(Gelach. Applaus)*

Daarmee, collega's, komt er een einde aan het druppen op de hoofden van sommige parlementsleden. De fractievoorzitters zullen dus een andere manier moeten zoeken om hun tegendraadse parlementsleden te sanctioneren. Want zeker in mijn fractie werd er bij de plaatsverdeling in het halfrond wel degelijk rekening gehouden met die lekkende ramen. *(Gelach)*

Ducttape dus om het dak waterdicht te maken, maar bovendien, collega's, zal de tape er ook voor zorgen dat het gekrijs van sommige collega's minder hoorbaar zal zijn buiten dit gebouw. *(Gelach)*

Ik besluit: nogmaals dank aan de medewerkers en de collega's, en ik wens iedereen een deugddoende vakantie toe. *(Algemeen applaus)*

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, heel kort, want hier kan ik zoals altijd niet tegenop. Wij hebben maandag nog een vergadering van het Uitgebreid Bureau. Dat is afgesproken op de vorige vergadering van het Uitgebreid Bureau. Er is nog altijd niet definitief beslist dat er volgende week – ik wil de pret niet bederven – geen plenaire vergadering is. *(Opmerkingen)*

Dan kunt u het vervolg van uw speech geven.

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 23.28 uur.*

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenbergh, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenheve, Steven Vandepuut, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijk, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın.

Afwezig met kennisgeving

Bart De Wever: ambtsverplichtingen;

Veerle Geerinckx: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Sihame El Kaouakibi, An Moerenhout, Stefaan Sintobin: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneekhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Kurt De Loor, Hannelore Goeman, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme,

Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Elisabeth Meuleman, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Kurt De Loor, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom

Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenbergh, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Kurt De Loor, Hannelore Goeman, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse,

Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Elisabeth Meuleman, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Kurt De Loor, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle,

Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenbergh, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits

Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rempuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 13:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries

Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 14:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf

Stemming nr. 15:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenbergh, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters